శాంకరభా విలాసము

వేదాంతగ్రంథాలు

శ్రీ

దాశరథివిలాసము.

ప్రథమభాగము.

ఇది

శ్రీమద్వేంకటేశ్వరచరణసేవానురక్తుండగు,

శ్రీరాజా రావు చెల్లయ్యమ్మారావు

బహద్దరు జమీందారిణీవారి

యాశ్రితుండును

పిఠాపురసమీప చెందుర్తిగ్రామ నివాసియునగు

క్రొత్తపల్లి లచ్చయ కవిచే

రచియింపఁబడి

మంజువాణినుండి పునర్ముద్రితమయ్యెను.

(మొదటి కూర్పు)

మంజువాణీ ముద్రాక్షరశాల,

ఏలూరు.

దీనివెల 12 అణాలు. 1911 సం॥

Printed by —

N. CHALAPATI ROW.

శ్రీ

దాశరథివిలాసము.

ప్రథమభాగము.

ఇది

శ్రీమద్వేంకటేశ్వరచరణసేవానురక్తుండును,

శ్రీరాజారావు చెల్లయ్యమ్మారావు

బహద్దరు జమీందారిణీవారి

యాశ్రితుండును

పీఠికాపురసమీప చెందుర్తిగ్రామ నివాసియునగు

కొత్తపల్లి లచ్చయ కవిచే

రచియింపఁబడి

మంజువాణినుండి పునర్ముద్రితమయ్యెను.

(మొదటి కూర్పు)

మంజువాణీ ముద్రాక్షరశాల,

ఏలూరు.

దీనివెల 12 అణాలు. 1911 సం॥

Printed by—N. Chalapati Row.

పీఠిక.

ఈ కలి ధూమశకటము మనవైపులకు రాకపూర్వము 10 సంవత్సరముల క్రిందట గాలిబడకను పెద్దతిరుపతియాత్ర వెళ్ళి శ్రీమద్వేంకటేశ్వర స్వామివారిని దర్శించివచ్చి యీగ్రంథము నా స్వామివారికిఁ గృతియిచ్చి రచియింపఁ బ్రారంభించి ఎడతెగని కుటుంబకష్టవిచారములలోను, దేహమునఁగల జబ్బులోను మునిఁగి యుండుటచే మధ్యమధ్య నాగిపోవుచుండెను. మిత్రుల ప్రోత్సాహమున మరల మొదలు పెట్టుచు రచియించుచు రాగాఁ బదిసంవత్సరములకు గ్రంథము సమాప్తిసెందెను. ఈగ్రంథకర్త యేశాస్త్రమునుగాని, ఏభాషనుగాని, గురువులచే యే బహుగ్రంథపఠనమున శాస్త్రజ్ఞత్వమును, భాషాజ్ఞత్వమున, సంపాదించుకొనెను. గ్రంథకర్త తనకాలమునవున్న పండితకవీంద్రులలో బ్ర॥ అల్లమరాజు సుబ్రహ్మణ్యకవిగారిని బ్ర॥ దేవులపల్లి సుబ్బారాయ శాస్త్రిగారిని, వీరితమ్ములను మాత్రమే ముఖపరిచయము గలిగియుండెఁగాని యితరులనెఱుఁగఁడు. స్వగ్రామమగు చెందుర్తిని విడచి సమీపమునఁగల పిఠాపురము, కాకినాడ మొదలగు పట్టణములలో నొక్కదినముండుటకూడ గ్రంథకర్తకు అలవాటులేదు. ఈ దాశరథివిలాసము నురచియించుటలో పొలములవెంబడిని ఊరిలోను తిరుగుచుండియే వ్యగ్రతముగా నలుబది యేబది పద్యములవఱకు అల్లికొనియుంచుకొని కొంచము స్థిమితముగా నున్నప్పుడు, ఎవ్వరియింటనో కూర్చుండియుండి అచ్చటనే తాటియాకును గంటమును తెప్పించి యీపద్యముల నెక్కించి వారియింటనే యెచ్చటనో పెట్టి మరల కొన్నిదినములకు ఎక్కువస్థిమితమును జూచుకొని వానినన్నిఁటిని జేర్చి యొక పెద్దతాటియాకు సంపుటమున వ్రాయుచు వచ్చుచుండెను. గ్రంథము ఇట్లు సమాప్తియైనపిమ్మట కాగితపుబుక్కు మీఁద సాంగముగా నెక్కించెను. గ్రంథకర్త మనశ్శాంతము నకును గ్రంథమందును కృతినాథునియందును పెక్కువ భక్తిశ్రద్ధలతో నుండె

నటకు గ్రంథకర్తసోదరులకుఁ గాన్పించిన దృష్టాంతములు పెక్కులు కలవు. గ్రంథకర్తకు గ్రంథమును వ్రాయుటలోఁ జిక్కులు వచ్చి యాతంకము కలిగినట్లె మాకును దీని ముద్రాపణమందుఁ జాలయడ్డంకులు వచ్చినవి.

ఈ గ్రంథము చాలపెద్దదియగుటచేత నొక్క సంపుటముగా నుండిన వీలుగానుండదని మొదటియైదాశ్వాసములు ప్రథమ సంపుటముగాఁ దయారు చేసితిమి.

ఆఱవయాశ్వాసము చాల పెద్దది యగుటచే దానిని వేఱుగ సంపుటము చేయుటకు విడిచిపెట్టితిమి.

దుష్కరప్రాసమూర్ఖశతకము, చెల్లయ్యమ్మ శతకము, ఈ రెండును కూడ నీ గ్రంథకర్తచేత మనఃపూర్వకమగు భక్తిచే వ్రాయఁబడినట్లు చదువరులకుఁ దోఁచకపోదు.

పండితప్రకాండు లీ గ్రంథమును సాంగముగాఁ జదివి గుణమును గ్రహించి యానందించెదరుగాక.

ఇట్లు విన్నవించు,

నందిరాజు చలపతిరావు.

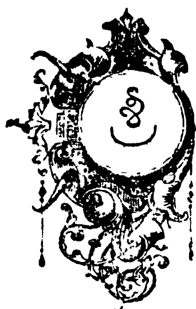
శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

శ్రీశారదాంబాయైనమోనమః.

దాశరథివిలాసము.

ప్రథమాశ్వాసము.



మద్గైరికధాతువేష్టితము నై-జీమూతసంవ్యాప్తమై।
రామంబై తనరారు వేంకటనగేం-ద్రంబున్హరిద్రా
వరో। ద్దామంబై మృగనాభిలిప్తమగు ప-ద్మాదేవి
వక్షోజము౦। చామోదిరిచెడి వేంకటేశ్వరుఁడుమ-
మ్మాసక్తిరక్షించుతన్। ౧॥

ఉ. మారుఁగుమారుఁగాఁగనిన-మాకెనయేసఖిపల్కుఁగొమ్మమో।
వారిజహస్తనాయెదకు-వచ్చినదానవునీవయంచుశ్రీ।
జారుఁడుహారకౌస్తుభముఁ-జక్కఁదమర్చ్చనేపంబునందదీ।
యోగుకుచద్వయింబుడుక-నుబ్బెముల్ఛ్చిపసించుమాకడన్॥ ౨॥

చ. శివుఁడనియెల్లవారునుతి-సేయఁగనుగ్రతనీసుధర్మము।
రవిశశివహ్నిలోచనవా-రాయుతశంకరిసర్వమంగళా।
ప్రవిమలవామ్నివైతగుచె-ఘైరవినాఁజననీశునంచున।
స్ఫువిహితరాసుఁడైయుమఁగిమంగొనుశంభుఁడుమమ్ముఁబ్రోవుతన్

చ. అనుపమబాహుశాఖలశి-ఖాగ్రభవారసుమంబులంగన।
ద్వనజవిరోధినిర్గతసు-ధారసపుష్పరసాక్షమాలికా।
ఘనఫలపఙ్క్తులంబొలుచు-కామవిరోధిశరీరకల్పకం।
బునవలిసంగతేనలత వోలెఁ బెనంగొనుగౌరిఁగొల్చెదన్॥ ౪॥

ఉ. నందకధారిపుత్త్రుఁడుస-నందనముఖ్యులకెల్లఁదండ్రిగో।
నందననాయకస్తుతుఁడు-నందగిరీయొప్పెడుమేటినిర్మలా।
నందమనస్కుఁడెట్టిభవ-నందనవిక్రముఁడైనయాశతా।
నందుఁడొసంగుఁగావుతఘ-నంబుగమాకుఁజిరాయురున్నతుల్॥ ౫॥

చ. వరచతురాస్యపుణ్యజన-వర్గనదీక్షితసత్యలోకమం।
దిరమృదుహంసకస్ఫురిత-దివ్యపదాబ్జప్రవాళిహస్తవి।
స్తరవిబుధాభినందితల-సత్ప్రతిభారతభారతీసమా।
ఖ్యరహిఁజెలంగుశారదవ-యామయతన్నుఁజూచుఁగావుతన్॥ ౬

చ. అధికమతిన్భజింతుఁగలు-షాభ్రమహాబలునమ్మహాబలుం।
గ్రిథనధరారివిక్రమహ-రన్మహితాంబకునాహితాంబకు।
న్విధివిహితస్తుతత్రిదివ-వేశ్మగణాధిపునాగణాధిపుం।
బృథుభయదాంతరాయభుజ-గేంద్రవినాయకునావినాయకున్॥ ౭॥

చ. పటుతరహర్షపాదపశు-భస్థితిఁగాంచిప్రసత్తిసత్ఫలో।
త్కటరసమానిరాఘవక-థాఘనశిఖ్రహావాసిగైకొనుం।
జోటజోటఁదేనియల్గురియు-సొంపునరామునిఁబల్కు-మన్నయ।
వ్వటుమణినాంజనేయశుక-వర్యమునాత్మఁదలంచిమ్రొక్కుదున్

సీ. చక్రంబులెవనిచే సంతసంబుగమను,
నెవనిచేఁజక్రంబు-లేపుఁజెందు।
వసురాజులెవనిచే-నసముతేజముగాంతు,
రెవనిచేవసురాజు-లెసఁగుచుండ్రు।
విబుధులెవ్వానిచే వింతురవ్వానిచే,
వింతురువిబుధులు-విమలబుద్ధి।

గగనధునీహంస-గతిఁబొల్చు నెవ్వాఁడు,
హంసాఖ్య నెవఁడు ప్రశంసనొందు।
గీ. వరుణుఁడెవ్వాని సారథి-యై మెలంగు।
నెవ్వఁడీలనరుణాభిఖ్య-నెలమినొందు।
నట్టి త్రైలోకబాంధవుఁ-డనుదినంబుఁ।
గృప మెలఁగ లెత్తి నన్ను ర-క్షించుఁగాత॥ ౯॥

చ. వితతగుణాగ్రగణ్యుఁ బృథి-వీమహితాఘనికాసనాతను।
స్తుతహితగాథు వేష్టితవి-శుద్ధమనోమునియూథుసంతతే।
ధృతఖలతావిరోధునురు-దివ్యవిరక్తులబోధుసాధును।
న్నతికరుణాసనాథుఁ గురు-నాథుఁ భజింతు నభీష్టసిద్ధికిన్॥ ౧౦॥

సీ. వరుసఁ బ్రహ్లాదాది-పరమభాగవతుల,
వ్యాసవాల్మీకాది-వరనియములఁ
గౌతమీగంగాది-ఘనపుణ్యనదులను,
భూమ్యాదిపటుపంచ-భూతములను।
గరుడాదిహరిపార్శ్వ-చరులఁ గుమారాది,
కైలాసపర్వతా-గ్రప్రచురుల।
ద్వాదశాదిత్యుల-వసువుల నెనమండ్ర,
గ్రహములనుత్తమ-బ్రాహ్మణాలను।
గీ. నమరనాయకపావకా-ద్యష్టదిక్ప్ర।
భులనరుంధతిమొదలైన-పుణ్యసతులఁ।
పోతనమునన్నయాదిక-పూర్వకవుల,
మఱియుఁ బవిత్రపుణ్యుల-మదిభజింతు॥ ౧౧॥

గీ. అజ్ఞులను దుష్టకవుల నే-లాహసింపఁ।
బ్రాజ్ఞులను సత్కవుల నేల-ప్రస్తుతింప।
దుష్టులని వారి దూషింప-దుష్టుఁ డేయాగఁ।
బ్రస్తుతికి సంతసింపను-బ్రబలకవులు॥ ౧౨

క. కృతిపతుని వేంకటేశునిఁ
గృతిసాధునిఁ గానొనర్చి కృపపుట్టఁగ నా
స్కృతిగావించెద మతిఁ ద
త్కృతి యంతటికన్నఁ గలదె-యొన్నివిధములన్॥ ౧౩॥

వ. అనిమన్మనోభీష్టమహాదిష్టదిష్టపరిప్రార్థనంబును సత్సంభావనంబును సంక్షేపరూపంబుగా నడపి యస్మద్వంశానుకీర్తనంబు గావించెద.

వంశావళి.

క. ధన్యుఁడు వివమితముని మా
ర్మన్యుఁడు సంశ్రితకల్ప-దాన్యుఁ డఖిలస
న్మాన్యుఁడు సౌజన్యుఁడు కాం
డిన్యుఁడు వెలయుందపఃప-టిమ నధికుండై॥ ౧॥

గీ. అన్నియమిగోత్రరత్నాక-రాబ్జుఁ డగుచు
వేదవేదాంతవిద్యాప్ర-వీణుఁ డగుచు
గోత్రమెంతయుఁ బొగడొందఁ-గ్రొత్తపల్లి
నారసింహమనీషిమా-న్యమతిపోషి॥ ౨॥

క. నరసింహత్వము భక్తా
దరణత్వముఁ గలిగియుండు-తానెనయఁగ నా
న్నరసింహుఁడు విబుధాదర
పరహితుఁడై క్రొత్తపల్లి-నరసింహునకున్॥ ౩॥

క. అయ్యనవలు మొగములుగల
జెయ్యానదల్చుఁ దొలిపదువు-చేననఁదగువాఁ
డయ్యన్న మైలవరప్రభొ
గయ్యెనెనరుఁ గూఁతుఁ బెండ్లి-యైతగు వేడ్కన్॥ ౪॥

ఉ. శక్తిపరాశరుంగనిన-చాడ్పున వెంకమయందుఁ గాంచె వి।
ద్యుక్తవిధానధుర్యుని వి-షోరగబంధనమంత్రతంత్రసం।
యుక్తసుచర్యు నీ హిమన-గోపమధైర్యు విభూరిమారిసం।
సక్తసభాసభావిజయ-శస్థగితాశుని వెంకటేశునిన్॥ ౧౮॥

ఉ. కన్నకుమారకోటివలె-గౌరవమొప్పఁగ నాదరించుఁ దాఁ।
గన్నకుమారులట్లకడ-కన్నవిసేయఁగ వచ్చుఁ గంగము।
గన్నకుమారుమారనవ కంబున మీలను మ్రొత్తపల్లివెం।
కన్నకుమారులేరని మ-హామహులెన్నఁ బ్రసిద్ధినొందుచున్॥ ౧౯॥

సీ. ఒకముఖంబున నేర్చె నోనాల్గువేదంబు,
లవిబ్రహ్మఁ గాదను-వాగ్మయోక్తి।
వేదాంతయుక్తులు-విని నేర్చికొన్నవాఁ,
డనిశుకుమెచ్చఁ డే-ధ్యాత్మవిద్య।
ధర్మశాస్త్రంబున-దంబెఱుంగఁడు వ్యాసుఁ,
డని ప్రశంసించు స్మృ-త్యధిగమమునఁ।
దనవారికుపదేశ-మొనరించె నాయని,
ప్రహ్లాదున వ్వ్రాశ్రీ-పతిసుభక్తి।
గీ. దనరియెదుటనుమవటముద-గం బొనర్చెఁ।
దక్షకుండనికశ్యపుఁ-డతిమిపలుకు।
సర్పముఖవిషమంత్రప్ర-శక్తియుక్తి।
నతిఁడు గేవలుఁడే వెంక-నాఖ్యసూరి॥ ౨౦

సీ. అతిథియైమాయింటి-కరుదేరఁజాలదే,
యీతండు పాపంబు-లింకిపోవఁ।
జెలఁగి మాయూరివ-సించినఁ జాలదే,
యీతండు మిసలఁ బ్ర-ఖ్యాతిగాఁగ।
వీతండు మాకుఁజ-న్విచ్చినఁ జాలదే,
సకలశాస్త్రార్థము-ల్సంగ్రహింప।

వేడుకనొక్కమా-టాడినఁ జాలదే,
మాతోడనితఁడుజ-న్మసఫలముంగ।

గీ. ననుచునూర్జిజనుల్దను-వినుతిసేయ।
వసుధఁగీర్తివహించెన-ద్వైతతోషి।
యమలభాషినిరోషిద-యావిభూషి।
ఘననిగమపరవేషి వేం-కనమనీషి॥ ౨॥

ఉ. ఆతఁడు మొక్కరాలవిమ-లాన్వయదుగ్ధపయోధిచంద్రుఁడా।
నీతఁడనంగ సంస్తుతివ-హించినయర్కయపెద్దకూఁతుని।
ఖ్యాతచరిత్రభర్మనిభ-గాత్రలసచ్ఛతపత్త్రనేత్రనం।
శాతరుణీపవిత్రనుతి-పాత్రను బ్రహ్మమగోత్రఁ బెండ్లియై॥

ఆ. అనఘశీలసాధ్వి-యైనతత్సతియందుఁ।
గాంచెరామగోత్రుఁ-గలితగాత్రు।
ననఘమిత్రుఁ జాత్రు-నమితదోషలతాల।
విత్రునుభయకులప-విత్రుఁబుత్రు॥

క. ఆరాముఁడుపితృభక్తిని।
నారాముఁడుజాపువారి-కారాముఁడుసా।
త్త్రారాముఁడుగుణనికరపి।
కారాముఁడువిప్రమాత్రుఁ-డాతలపోయన్॥

సీ. అనఘవర్తనరాము-నట్టివాఁడౌఁగదా,
యచలసంధాప్రౌఢి-నట్టివాఁడ।
యాచారమునభీష్మ-నట్టివాఁడౌఁగదా,
యుచితశాంతిస్ఫూర్తి-నట్టివాఁడ।
యాడితప్పమిఁబలి-యట్టివాఁడౌఁగదా,
యౌదార్యశీలత-నట్టివాఁడ।
హరిభక్తిఁబ్రహ్లాదు-నట్టివాఁడౌఁగదా,
యఖిలసమానత-నట్టివాఁడ।

గీ. యనుచుఁ బొగడొందిఖరదూష-ణాపహృతిని।
మహిభరతలక్ష్మణాగ్రజ-న్మత్వమునను।
వాసిమీఱినశివధర్మ-వర్ధనమున।
రామనామంబుఁదనకుసా-ర్థకమొనర్చె॥ ౧౨॥

సీ. ఒరులలేమికిఁజింత-నొందునింతియకాని,
కలవారిసిరికివె-క్కసములేదు।
ఆత్మసంస్తుతికల-నైనసేయఁడుగదా,
పరనిందవినుటకొ-ప్పఁడుమనమున।
లవమిచ్చిరేనిమే-రువుగాఁగభావించు,
నీయనివారిపై-నీర్ష్యలేదు।
అధికదుష్కృత్మని-యందైనసుగుణంబు,
నేకంబుగనివాని-సంస్తుతించు।

గీ. ప్రతిగ్రహరాహిత్య-మానిగర్వ।
మాప్రమోదనిమగ్నత-యాప్రశాంత।
మానిభృతిరామనసుకృతి-యందకాక।
తిరిగిచూచినమఱికల-దేవరులకు॥ ౧౩॥

ఉ. తానమరేంద్రసుస్థిరప-దంబునహింపఁగరావుసూర్యరా।
జ్ఞానవనాథమౌళిమణి-మానసకోరియొసంగినన్నమా।
ధానమునాగమోదితవి ధానముఁగాంచనసస్యగర్భభూ।
దానమురామనార్యుఁడుము-దంబునఁగాంచెనయాచితంబుగన్॥ ౧౪

వ. ఏవంవిధమహాసుగుణగరిష్ఠుండగునమ్మహీసురశ్రేష్ఠుండు. ౧౫॥

ఆ. పరమపావనుండు-బ్రాహ్మణప్రవరుండు।
నమలవిష్ణువర్ధ-నాన్వయుండు।
ఘనవిహారిగతవి-కారిసుబ్రహ్మణ్య।
సూరివరకుమారి-సుగుణహారి॥ ౧౬॥

వేడుకనొక్కమా-టాడినఁజాలదే,
మాతోడనితఁడుజ-న్మసఫలముగ।

గీ. ననుచుమునిరాజనుల్దను-వినుతిసేయ।
వసుధఁగీర్తివహించెన-ద్వైతతోషి।
యమలభాషినిర్దోషిద-యావిభూషి।
ఘననిగమపరవేషి వేం-కనమనీషి॥ ౮॥

ఉ. ఆతఁడుమిక్కిరాలవిమ-లాన్వయదుగ్ధపయోధిచంద్రుఁడా।
నీతఁడనంగసంస్తుతివ-హించినయర్కయపెద్దకూఁతుని।
ఖ్యాతచరిత్రభస్మనిభ-గాత్రలసచ్ఛతపత్త్రనేత్రనం।
శాతరుణీపవిత్రనుతి-పాత్రనుబ్రహ్మమగోత్రఁబెండ్లియై॥ ౯॥

ఆ. అనఘశీలసాధ్వి-యైనతత్సతియందుఁ।
గాంచెరామగోత్రుఁ-గలితగాత్రు।
వనఘమిత్రుఁజాత్రు-నమితదోషలతాలి।
విత్రునుభయకులప-విత్రుఁబుత్రు॥ ౧౦॥

క. ఆరాముఁడుపితృభక్తిని।
వారాముఁడుజాపివారి-కారాముఁడునా।
త్తారాముఁడుగుణనికరపి।
కారాముఁడువిప్రమాత్రుఁ-డాతలపోయన్॥ ౧౧॥

సీ. అనఘవర్తనరాము-నట్టివాఁడౌఁగదా,
యచలసంధాప్రౌఢి-నట్టివాఁడ।
యాచారమునభీష్ము-నట్టివాఁడౌఁగదా,
యుచితశాంతిస్ఫూర్తి-నట్టివాఁడ।
యాడితప్పమిఁబలి-యట్టివాఁడౌఁగదా,
యౌదార్యశీలత-నట్టివాఁడ।
హరిభక్తిఁబ్రహ్లాదు-నట్టివాఁడౌఁగదా,
యఖిలసమానత-నట్టివాఁడ।

గీ. యనుచుఁ బొగడొందిఖరదూష-ణాపహృతిని।
మహిభరతలక్ష్మణాగ్రజ-మహత్వమునను।
వానిమీఱినశివధ్య-వర్ధనమున।
రామనామంబుఁదనకుసా-ర్థకమొనర్చ॥ ౧౨॥

సీ. ఒకులలేమికిఁజింత-నొందునింతియుకాని,
కలవారిసిరికివె-క్కసము లేదు।
ఆత్మసంస్తుతికల-నైనసేయుఁడుగదా,
పరనిందవినుటకొ-ప్పడుమనమున।
లవమిచ్చిరేని మే-రువుగాఁగ భావించు,
నీయనివారిపై-నీర్ష్య లేదు।
అధికదుష్కృత్యని-యందైనసుగుణంబు,
నైకంబుగనివాని-సంస్తుతించు।

గీ. [illegible]ప్రతిగ్రహరాహిత్య-మానిగర్వ।
మాప్రమోదనిమగ్నత-యాప్రశాంతి।
మానిభృతిరామనసుకృతి-యందుఁగాక।
తిరిగిచూచినమఱికల-దేవరులకు॥ ౧౩॥

ఉ. తానమరేంద్రసున్నిగప-దంబునవహింపఁగ రావుసూర్యరా।
జ్ఞానవనాథమౌళిమణి-మానకకోరియొసంగినన్నమా।
ధానమునాగమోదితవి ధానముఁ గాంచనసస్యగర్భభూ।
దానమురామనార్యుఁడుము-దంబునఁగాంచెనయాచితంబుగన్ ॥౧౪

వ. ఏవంవిధమహాసుగుణగరిష్ఠుండగునమ్మహీసురశ్రేష్ఠుండు. ౧౫॥

ఆ. పరమపావనుండు-బ్రాహ్మణప్రవరుండు।
నమలవిష్ణువర్ధ-నాన్వయుండు।
ఘనవిహారిగిరితవి-కారిసుబ్రహ్మణ్య।
సూరివరకుమారి-సుగుణహారి॥ ౧౬॥

క. అంబికకుసాటియగుసు
బ్బాంబికధర్మవిధిఁబెండ్లి-యైనిజదాంప
త్యంబభివర్ణించెదసుజ
నంబులుఁగనిపొగడు రామ-నవనీపతికడున్॥ ౧౭॥

సీ. కన్నతండ్రికిఁగీడు-గమెలఁగకుండిన,
దాక్షాయణీదేవి తనకుసాటి।
యత్తమామలసప-ర్యసదాయొనర్చిన,
జనకభూపతిసుత-తనకుసాటి।
ప్రజలభరింపనో-పకబ్రహ్మతోనైన,
వినపింపకున్నను-ర్వితనసాటి।
తానిట్టివనుచునం-దఱినోళ్ళఁబడకున్న,
వనభూత్మశారద-తనకుసాటి।
గీ. కానిపెఱవారుతనసాటి-గానివారుఁ।
గాపురంధ్రీజనవిమతి-ఘనతఁగాంచె।
నమలతరవర్తినీనద-యానువర్తి।
దుర్మతిపపత్ని రామన-ధర్మపత్ని॥ ౧౮॥

క. అలుకయనుపేరయెఱుఁగదు।
కలహామఁగొండియమునీసుఁ-గఠినవచనము।
ల్కాలనైనవెఱుంగదుత।
త్కాలపతిసుబ్బాంబకీడె-క్షోణిసుగసతుల్॥ ౧౯॥

సీ. ప్రొద్దునలేచియి-ప్పుణ్యాత్మురాలిమొ,
గంబుఁజూచినఁజాలుఁ-గలుషమడఁగ।
నీసాధ్వియాత్రిల-నెదురైనఁజాలును,
సర్వకార్యంబులు-సఫలతగనఁ।
బలిమాలికానిదైనఁ-బసుపింతియీకాంత,
కిడినచోఁజాలుజ-క్కినులుఁదనియ।

నీయమకునమస్కరించినఁజాలుస,
మగ్రసౌభాగ్యసం-పదవహింప।

గీ. వేశ్య—నీసతిగుణములు-విన్నఁజాలు।
వసుమతిఁబతివ్రతలలోన-వన్నెగొనఁగ।
ననిసమస్తజనంబుల-వినుతిఁగాంచె।
సుగుణమృదువచనకదంబ-సుబ్బమాంబ॥ ౨౦॥

గీ. పతిహితంబుతనకుఁ-బరమవ్రతంబును।
బతిమనంబుతనకు-బహుధనంబు।
కానివేఱెసొమ్ముఁ-గలితవ్రతంబును।
లేదుసుబ్బమకును-లేశమయిన॥ ౨౧॥

గీ. అట్టిదగుసుబ్బమపురంధ్రి-యందురామ।
పావనీసురకులముఖ్యుఁ-డప్పవృత్తి।
బహుధనంబన్నయట్టులఁ-బడసెవసుస।
దృశులఁబుత్త్రిలసెనమంద్ర-నిర్దయశులః॥ ౨౨॥

క. అందఱుసర్వజనప్రియు।
లందఱుసుందరులుసాధు-లందఱుమతివా।
రందఱుసత్యవచనుల।
య్యందఱుదృఢమతులువారి-కందరువేల్పుల్॥ ౨౩॥

క. వీరికిఁదోఁబుట్టువలై।
నారీమౌళిమణియైన-నరసమయుఁబుఠఁ।
ధీరత్నమఁబ్రహ్మయయును।
జారుమతీసుమతులనఁబ్ర-శస్తిఁగనిరిలకా॥ ౨౪॥

వ. అట్టివిశాలయశస్సంతానపరిస్ఫురితదిశాదశకంబగురామనసంతానద
శకంబునకునగ్రజుండై॥ ౨౫॥

క. ఘనవిద్యాయోగతమహి।
తనయాంచితపాలనాము-దంబునశివధ।

ర్తనిరూఢి నెల్లగుణములు।
జనకునిగతిగంగనకృతి-జగతినుతింగ నణ ॥ ౨౬॥

సీ. అష్టాదశపురాణ-తుష్టినూతుఁడుసాటి,
క్రోధశాంతికిఁగుశి-కుండుసాటి।
యతిథిపూజారతి-నలముద్గలుఁడుసాటి।
నిందుమతికిఁగుచే-లుండుసాటి।
యద్వైతమతసిద్ధి-శవనివ్యాసుఁడుసాటి।
పటుజ్యోస్యమున నార్య-భటుఁడుసాటి।
మృదువచోరచనకు-విదురుండుదనసాటి,
గుణమనీషానూర్తి-గురుఁడుసాటి।
గీ. శ్రుతిహితాచారమునఁబ్రవ-రుండుసాటి।
శాస్త్రిధర్మములకుఁబరా-శరుఁడుసాటి।
గాని వెఱవానిదనసాటి-గారనంగ।
నలరుహితవేషిగంగనా-హ్వాయమవీషి। ౨౭॥

క. సోదరులుపుత్త్రిలన్యక్క్రి।
శోదరలుఁసహోదరలుస,హోదరలుసుత।
ల్సాదరము మేదురంబనఁ।
గాఁపరవేయిట్టిదను చు-గంగనసుకృతిణ ॥ ౨౮॥

వ. తత్సహోదరుండై. ౨౯॥

సీ. తనపితృభక్తిసం-ధారూఢిభార్గవ,
రాముసామోదవా-శాశిచైవఁ।
దనవిలేఖనవిచి-త్రముచిత్రగుప్తన,
కత్యంతవిస్మయం-బావహింపఁ।
దనమూన్యతోక్తిసం-జాతిమజాతశా,
త్రవుగురుమోదవ-రసముఁగూర్పఁ।

దన సౌకుమార్యభా వనభావజన్మున,
కతనుత్వసంతోష-మాచరింపఁ।

గీ. ప్రబలె వైదిక లౌకిక-ప్రతతివినుతి।
బాంధవాద్భుతనిష్పత్తి-పాతవిఖ్యాతి।
ననఘుమతిఘునియతిస-త్యాగతినిరతి।
నతిసుకృతిదుష్టనికృతి వెం-కన్న సుకృతి॥ 30॥

వ. తత్సహజన్ముండై. 31॥

చ సముచిత వాదిసర్వజన-సన్నుతచాతురివినోదిమర్దల।
ప్రముఖసు వాద్యమోదిహరి-భక్తికినాదిపరప్రమాదిస౦।
శమితనిజాగ్రజానుజవి-షాదిజనేంగిత వేదివీతభీ।
దిమధుర వాదిసుబ్బనసు-ధీవగభేదిక దుస్వరాజిలుఁ॥ 32॥

క ఆతనితమ్ముండై 33॥

క. రామానుజన్నతసుమి।
ప్రామోదకనృత్తినగ్ర-జానుజభక్తి।
ప్రేమాధికతరవంతక।
శామతిలక్ష్మణుఁడయనఁగ-లచ్చనతనరున్॥ 34॥

వ తదనుజుండై. 35॥

సీ. అన్నలకోకజుఁడు-గైనదాఁటఁడుతమ్ము,
లనుగన్నులనుగప్పి-కొనెడునీతఁ।
డేసీమలో సిరియే-యేకార్యములనైన,
దృష్టిమాత్రమునగ్ర-హించునితఁడు।
చింతిచేమునిఁగికృ శించమివారలనైన,
మృదువచోరచనవ-శ్యంమునితఁడు।
భూతవేతాళప్ర-భూతపన్నగదుష్ట,
మృగవృశ్చికవిభీతి-నెఱుఁగఁడితఁడు।

గీ. సకలజనులకుఁ బరమహ-ర్షనిధియితఁడు।
ముఖ్యవేదాంతచర్యకు-మూలమితఁడు।
వల్పచిత్రకళాపరి-కల్పుఁడితఁడు।
నంగనర్గాన వెలుఁగొందు-నవనియందు॥ ౩౬॥

వ. తత్సోదరుండై. ౩౭॥

సీ. పుష్కరాక్షవిహీన-ముఁ బోరయకుండినఁ,
దగువలభర్తకాం తతులవచ్చుఁ।
తెలియూరఁ గోపత-బిట్టుగీడ్వడకున్న,
మాద్రితో ల్పాలింత-మాద్రివచ్చు।
వనవాసనియతిని-వర్ణిగాకుండిన,
సువసంతుఁడొకసుంత-సవతువచ్చు।
నిజపాదపరిపాళ-ముజనింపకుండినఁ,
గమలవైరివంత-సమమువచ్చుఁ।

గీ. గానిశ్ర్యంబకు చేతను-గరిమ చెడిన।
పంచపాయకుఁ డెబ్బంగిఁ-బ్రతిమవచ్చు।
ధరణిశుభలక్షణాంగక-స్ఫురణనితని।
కవఁగశ్రీమూర్యరావు-ణ్యానిధి వెలయు॥ ౩౮॥

క. కదుభక్తిరతుఁడు సుజనను।
తుఁడు బహుభాషారతుఁడు హిఁ-తుఁడు మహితుఁడుశాం।
తుఁడు సూన్యత్ప్రతుఁడు నియ।
తుఁడు వాఁగను సూర్యరావు-స్తుతచరితుఁడు రన్॥ ౩౯॥

వ. తదనుజన్ముండై ౪౦॥

శా. కామక్రోధవికారదూరిలలితాం-గశ్రీసముంచత్ప్రభా।
కామక్రోధవికారకారిమృదువా-క్యస్వైరిసత్సర్వభా।
షామృద్రాక్షరగుంభనాపటిమభా-షామానినీహారియా।
శ్రీమత్సుందరసూరిసూరిపరిష-త్సేవ్యుం డుబొల్చుంగడున్॥ ౪౧॥

వ. ఆతని తోడంబుట్టువై॥ ౪౨

ఉ. ఆనయమున్నయంబు విన-యంబు మిత్రప్రియవాక్యయుక్తి వి
జ్ఞానము నాత్మబుద్ధి సద-సత్పదిభావన విష్ణుభక్తి సం
ధానముఁ జారు గానము వి-ధానము నిక్రియ నెట్టివారికిం
గానము వేంకటేశ్వరుఁడ గణ్యుఁడు వాఁ బొగడొందు నెంతయున్

సీ. ఏతల్లి గన్నదో-యీ సుకుమారుల,
ననిచూచువారు ప్ర-త్యభినుతింప
నాయమ్మసంతాన-మందఱు నందఱే,
యనిసర్వజనములు-వినుతిసేయఁ
గన్నవారలు నోఁచి-కొన్న నోము ఫలంబు,
వశమె వర్ణింప నె-వ్వరికి నన్నఁ
దండ్రియట్టులకాక-తనయులవృత్తి వే,
ఱొందు సేయుని బంధు-బృందములర

గీ. వీరలెదిరి నిమదికంద-వీరనంగ
వీరుకలనైనఁ గల్లలు-వినరంగ
వీరుమనవలె దేపది-వేలకనఁగ
నలరుదురు జగిమయులు రా-మునకొమరులు॥ ౪౪

సీ. బీదలవనవలసాదుల-రోగులఁ,
గనుఁగొన్న యంతన-కనికరింతు
రట్లు ప్రేమించి తా-రమ్ముదువశిరైన
నర్థ్యాయ మొనర్చి-యాదరింతు
రొకరి కాగాన సివ్వయం బొకరు సేయరు చేసి,
రేనియ దేమని-యొన్నఁ దడుగ
రడుగ కున్న నుడాఁగ-కంతయు వినిపింతు,
రట్లు చెప్పిన విని-హర్షులగుదు॥

గీ. రహాహాయీసోదరులప్రసా-దాభిముఖ్య।
మరవాంఛావిరాహిత్య-మైకమత్య।
మఖిలసజ్జనసాంగత్య-మధికసత్య।
మరయుపాండుతనూజుల-కైనఁగలదె॥ ౪౫॥

క. మాయూరికి రావలదే।
మాయింటవసింపవలదె-మమ్ముఁగనవలదే।
మాయొద్దఁబలుకవలదే।
యీయన్న యుఁదమ్ములనని-యెంతురుజనముల్॥ ౪౬॥

వ. అట్టి మహామహనీయాభివర్ణనీయ సుగుణసంతానంబును, సంశ్రిత దీనసంతానసంతానంబునగు రామన పుణ్యసంతానంబునం జతుర పుత్త్రుండనగు నేను. ౪౭॥

గీ. పరమభక్తినిదుష్కర-పాపసకంద।
సూర్యశతకంబువిరచించి-సూర్యదేవ।
తాళిశోమణికర్పించి-తద్దయావి।
శేషమాధుర్యశుధాప్ర-సిద్ధిమతియు॥ ౪౮॥

షష్ఠ్యంతములు.

క. వ్యాసాదిమునిమనోబ్జా।
వాసునకుందాసలోక-వాంఛితఘటనో।
ల్లాసునకుఁదుష్టజన।
త్రాసునకుంబ్రభుమనోహ-రవిలాసునకుఁ॥ ౧॥

క. అతిగితరాత్మసోత్కర।
శితునకసద్వ్రతునకుఁబ్ర-సిద్ధతితిక్షా।
శీక్షునకుఁదక్షునకుఁబ్ర।
ద్ధాత్మునకు న్వేంకటాఖ్య-నాధ్యక్షునకుఁ॥ ౨॥

క. చిత్రచరిత్రునకుజగ
న్మిత్రోత్పలమిత్రమహిత-నేత్రునకసదృ
గ్గాత్రునకుఁబవిత్రుఁ కరి
జైత్రునకున్భక్తపికల-సచ్చైత్రునకున్॥ 3॥

క. భక్తజనవిసరపోషణ
సక్తమనఃపద్మునకుఁబ్ర-సన్నతసంప
ద్వ్యక్తాచలసద్మునకరి
రిక్తకకుద్మునకుసంహ-రితచద్మునకున్॥ ౪॥

క. శీలునకుంజలధిసుతా
లోలునకుందుష్టధీవి-లోలునకుఁబ్రభా
జాలునకున్నతలోచన
ఫాలునకున్సర్వలోక-పరిపాలునకున్॥ ౫॥

ఉ. హారికిరీటచారుమణి-హారికిసన్నివహారికిల్బిషా
హారికిదుష్టసర్పఫణి-హారికినాశ్రితభూరుహప్రతీ
హారికివేంకటాచలవి-హారికివార్ధిసుతాసతీమనో
హారికిభక్తదోషపరి-హారికివాస్యసరోరుహారికిన్॥ ౬॥

వ. పరిసమర్పణంబుగా వారచింపందొరకొనిన దాశరథివిలాసంబను మహాప్రబంధకథాప్రారంభం బెట్టిదనిన॥ ౭॥

ఆ. వెలయునజానికరుణ-విమలరామకథాప్ర
పంచమెల్లఁగానఁ-బడినవేషక్రుఁ
బ్రచురభంగిఁజెప్పఁ-బ్రాచేతసుండుశు
భక్రమంబుగాను-పక్రమించి॥ ౮॥

కథాప్రారంభము అయోధ్యానగర వర్ణనము.

శా. సాకేతాహ్వయరాజధానిజనతా-సంస్తుత్యమై నిష్కుటా
నేకానోకహసత్ఫలామృతరసా-పేక్షాధికీభూతచే
తఃకాతూహలతాసమాగతపత-ద్రాజ్యారవప్రచ్ఛలా
స్తోకాభిష్టుతదేవతానికరమై-శోభిల్లుభూభామయై॥ ౧॥

గీ. సురవిబుధరాజనందన-భరితమగుట
శుభ్రతరగాభ్రమాతంగ-శోభియగుట
విమలభాసురవాహినీ-భిత్తియగుట
వరయుగధరామరావతి-యగునయోధ్య॥ ౨॥

గీ. చంపకోత్పలమాలికా-సహితమగుచు
నాటమగునాటవెలఁదుల-తేటగీత
ములమహోత్సాహమత్తేభ-ములనయోధ్య
కృతియుఁబోలెమనోహరా-కృతిఁదనర్చు॥ ౩॥

మ. తలపందత్పురరాజసౌధములుఁబ్రో-ద్యత్పర్వతోత్సేధము
ల్జలజాతాప్తపథావరోధములుఁగో-సంబాధముల్సంతతా
కలితానర్ఘ్యమణీపసాధములు న-గ్రప్రస్ఫుటాలేఖితా
ఖిలగంగావరరోధముల్వ్రశబృహ-త్ఖేయోదకాగాధముల్॥ ౪॥

ఉ. అప్పురసౌధవర్తులగు-వజ్జముఖీముఖసౌష్ఠవప్రభం
దప్పకళాంచితేనెలమూ-దంబునసామ్యమునొందఁగోరిసాం
దొప్పుఁగనంతషోడశక-ళోజ్జ్వలుఁడయ్యుమదస్మ్రుఖప్రభం
దొప్పదలేకసిగ్గునఁగృ-శుండగుచుండుఁగ్రమక్రమంబునన్॥ ౫॥

క. సగరులతాతలచేతఁబొ
సఁగిరయుదుచేపడకభంగ-సంగతిలేమిం
దగుపరిఖఁబోల్పవచ్చునె
యగస్త్యుచేపడిసభంగ-మగుసాగరమున్॥ ౬॥

మ. సరియౌనిప్పురివియ్యమందెదభవి-ష్యత్కాలమందంచును।
ర్వరత-చ్ఛోభనవీక్షణోల్లసితరై-రానమ్మహాదేవిసం।
భరియింపంగులపర్వతాళిదిగిభ-వ్రాతంబు రాఁబోలుఁగా।
కరదంబుల్ద్విరదంబులే పురమునం-దారీతిఁగన్పట్టెడున్॥ ౭॥

వ. మఱియును. ౮॥

మ. వరదంతద్యుతివిద్యుతిప్రచయము-ల్భాంకారగర్జాధ్వని।
స్ఫురితంబుల్నిరతప్రవన్మదజలం-బుల్పర్వతోత్తుంగసుం।
దరనీలద్యుతినద్గతిప్రకరవి-స్తారంబునంబొల్చెనిం।
ధురసంతానములభ్రముల్దలఁచిసం-తోషింపఁగానప్పురిన్॥ ౯॥

సీ. అవిదితవిగ్రహుం-డైబయల్జరియించు,
వానివాహ్యములజ-వంబదెంత।
జడధిలోఁబ్రభవించి-స్వర్గమందచరించు,
హరిహయహయసద్ర-యంబదెంత।
ఘనతఁగాంచియుఁజని-చనిహీనతవహించు,
జలదావిలంబిత-చర్యయెంత।
చతుశ్రవాసహ్య-చారులైమీఱున,
మారుతమ్మునిత్వరా-నూనమెంత।

గీ. యనుచురణవిదితులకువా-హ్యంబులగుచు।
జవతవుట్టకదశదిశ-ల్సంచరించు।
చునుగడుంజనిహీనతఁ-గనకఁగనఁగ।
వినఁగయోగ్యతఁగొఱలున-వ్వీటిహరులు॥ ౧౦॥

క. పరుఁడయ్యేసేనినీలాం।
బరుడైనన్విజితభూమి-పతులారాడం।
బరుడైనంగడిమిదిగం।
బరుడైనంజెనకువీర-భటులావీటన్॥ ౧౧॥

క. చతురాస్యులు వాగీశులు।
నతిశయపద్మాసనప్ర-సక్తకులవనీ।
సితికాధారులు సత్యా।
శ్రితులప్పురివిప్రులవ్వి-రించిసమానుల్॥ ౧౨॥

చ. మహితలలాటలోచనులు-మారజితాత్ములు సర్వమంగళా।
వహులు శివాంకులున్నవన-వరసులుఁ ఘనవృష్ణధారులు।
స్వహితమహాభ్రభోగికులు మ-భీములుఁ గాంచనశైలధర్ములై।
రహివిహరింతురప్పురవ-రంబున నెంతయు రాజశేఖరుల్॥ ౧౩॥

మ. తలఁపం దామ్మిది పెన్నిధుల్ గలిగిమి-త్రత్వుద్రతన్మాన్ప లేఁ।
డలయక్షేశుఁడు చూడఁ జడధివా-నాంచన్నిధిప్రాప్తుఁడై।
పొలుపుం జెందియునప్పలంగలఁగనుం-బోయంచునవ్వీటి వై।
శ్యులు హాసింతురు లెక్కలేనినిధులన్-శుంభద్గుణోజ్జృంభతన్॥

క. భద్రులు నిరతాపాస్త।
క్షుద్రులు భూదేవనికర-శుభశుశ్రూషా।
న్నిద్రులు నిరుపద్రులు వై।
ర్యాద్రులు నయగుణసముద్రు-లప్పురిశూద్రుల్॥ ౧౫॥

సీ. రంభమత్ప్రబలోరు-రామణీయతఁ గాంచి,
యోడి నిస్సారత-నొందవలదె।
శశిరేఖమన్ముఖ-సౌకుమార్యముఁ గాంచి,
కృశతనాఁటికి-నిఖురవలదె।
హేమాభిధానమ-ద్రామాంగరుచిఁ గాంచి,
నిశ్చేష్టయగుచువ హిన్నఁ జొరవలదె।
హరిణీసమాఖ్యమ-దాలోకనములుగ,
న్గొనిచిక్కి కసవేతి-తినఁగవలదె।

గీ. యమరుసౌదామినిమదీయ-మైనసోయ।
గంబుఁగనిడాఁగిచలనంబు-గాంచవలదె।

యనుచువిహరింతురప్పురి-నతిచలితసు।
ధీజనములగు వార నా-రీజనములు॥ ౧౬॥

సీ. ననఁబోణి వినుమెత్తి-కొనఁగ నాకిష్టంబు,
ద్రవిణసంపత్తియుం-తటికిమూల।
మలివేణివలపులు-సిలికడునీకొమ్మ,
తేనుమధ్యసుమనస-త్త్వంబుకలిమి।
రమణిగన్గొనఁగ నా-కుముదంబు దనరారెఁ,
గరమనురాగంబు-గాఁగఁగొనుము।
పున్నాగముల నేల-పొగడపువ్వుదు వాణి,
యేటికిఁబొగడరం-జిల్లు మండ।
గీ. నాలికుచగుచ్ఛముల నేల-యంటనీయు।
వేలయుంబెనుచొకగా-నీననంగ।
నమచునర్మోక్తులాడు మ-నసుపు కాంద్రుఁ।
బువ్వులమ్మురమణులున-ప్పురిఁబోలుతురు॥ ౧౭॥

గీ. ఉరురతిక్రాంతపౌరప-యోజముఖుల।
చెమటలార్పంగఁబోయివ-చ్చెదుకతమునఁ।
గరువలితోడంగ పరిమళ-కలితుఁడనుట।
గంధవహుఁడయ్యెఁదొల్లిని-ర్గంధుఁడయ్యు॥ ౧౮॥

వ. మఱియు ననంతకల్యాణంబై భోగవతీపురంబును, ద్విజరాజమనోహరంబై హరజటాజూటంబును, శారదారామంబై సత్యలోకంబును, శైత్యకరంబై చంద్రమండలంబును, రాజకుమారాగ్రేసరంబై కైలాసంబును, సుధర్మాన్వితంబై నాకలోకంబును, బద్మానుకూలంబై కమలాకరంబును, గమలాకరంబై విష్ణువక్షస్థలంబునుం బోలి, పుణ్యజనసుప్రవేశంబయ్యును బుణ్యజనసుప్రవేశంబుగాక, అనవరతదానధారార్ద్రంబయ్యును ననవరతదానధారార్ద్రంబైయొప్పు నన్నగరివరంబునందు. ౧౯॥

శా. ఆదిత్త్రిచరిత్రుఁడైజమలక-ల్యానందసంధాత్రుఁడై।
యాదిత్యప్రభువైభవోజ్జ్వలుఁడునై-యాదిత్యవంశోత్తరుం।
డైదిత్యాత్మజవారఘోరతరబా-హావీర్యుఁడైభూమిదే।
వాదిస్తుత్యవిలాసుఁడైదశరథ-క్ష్మాధీశుఁడేపారుచున్॥ ౨౦॥

సీ. ఇనగోత్రవరుఁడీతఁ-డనివచింపఁగనేల,
ప్రబలప్రతాపవై-భవము తెలుపుఁ।
తగుపార్వభౌముఁడీ-తఁడనియాడఁగనేల,
దానకంకణసుహ-స్తంబు తెలుపుఁ।
దనరుమహాబలుం-డనిచెప్పఁగానేల,
హరిక్రతనిరతిస-ఖ్యంబు తెలుపు।
రాజశేఖరుఁడంచు-రహినుతింపఁగనేల,
ద్విజరాజసుమనస-స్థితియె తెలుపు॥
గీ. నితఁడుకువలయహితుఁడని-యెన్న నేల।
డంబుమీఱుకరగ్రహ-ణంబు తెలుపు।
ననఁగవొప్పెసఁగెఁబలాయి-తాఖిలారి।
పఙ్క్తిరథుఁడగుచున్నయ-ప్పఙ్క్తిరథుఁడు॥ ౨౧॥

గీ. నిక్కముగదస్యునిచయంబు-నుక్కడంచి।
నిక్కముగదస్యునిచయంబు-నక్కడంచు।
వేదక్రవిబుధులపూజగా-వించిమఱియు।
వేదక్రవిబుధులఁబూజగా-వించునతఁడు॥ ౨౨॥

క. క్షుద్రుఁడు కేఁడొకఁడైనన్।
క్షుద్రుఁడు కేఁడొక్కఁడైనఁ జూడంజూడన్।
క్షుద్రుఁడు లేఁడొకఁడైనన్।
భద్రంబుగ వారితఁడేలు-పట్టణమందున్॥ ౨౩॥

ఉ. ధారణిలోకమెల్లఁబ్రము-దస్థితిఁదగ్గొనియాడనీతిబా।
ధారహితత్వమొందియును-దప్పవువోయకివృష్టులెందునా।

ధారము లేమిశత్రువసు-ధావయమానవతీక్ష్ణణంబునం।
ధారలుగట్టియస్త్రశర-ధక్షితినాయకు రాజ్యసంపదన్॥ ౨౪॥

క. ఎంతయుసంతసమునమతి।
మంతులుగొనియాడఁగను-మంతుప్రభసా।
మంతశిరోంతలతాంతని।
తాంతమహోజ్జ్వలలసత్ప్ర-దాంతికుఁడగుచున్॥ ౨౫॥

చ. రమణవివాహమయ్యెసుచి-రప్రభఁ గోసలరాజకన్యన।
గ్రమహిషిఁగాఁ నరేంద్రుఁడుగ-రగ్రహణంబొనరించెఁ దాగ్రమ।
క్రమమునగేకయాత్మజన-గణ్యచరిత్రసుమిత్రనంబరా।
క్రమవిధియైయరాతులనఁ-గన్వనఁగంబడకుండఁగందగన్॥ ౨౬॥

వ. ఇట్లు కౌసల్యా కైకాసుమిత్రలం బాణిగ్రహణంబొనరించి. ౨౭॥

క. తద్దయు వేడుక మువ్వురు।
ముద్దియలం గూడిభోగ-ములుసల్పుచునొం।
డెద్దియుమనరచియుండం।
బెద్దయుఁగాలంబుచనెని-మిషమాత్రంబై॥ ౨౮॥

గీ. ఈతిరహితంబుగాఁగనీ-రీతిసంతత।
తక్షమాన్వితుఁడైనిర-తక్షమాను।
పాలనంబునశతుర్వి-పాలనమున।
నొప్పినిస్సంతతికిఁగడు-నొప్పిగదుర॥ ౨౯॥

క. సంతానముబితృవరులకు।
సంతానముగాననాకు-సంతానము లే।
దెంతయుఁ బితృదేవులకున్।
సంతోషముసేయలేని-జన్మంబేలా॥ ౩౦॥

ఉ. దానములెన్నియేనియును-ధర్మములుందగునట్లుసల్పితిం।
దానముదంబు లేమవిహి-తంబగుభోగము లెన్నియేనిసం।

తానసుఖంబువోలు నెఘ-నంబుగ సాకుఁదదాప్తవిప్రసం।
తానసమార్చనాంచితవి-ధానము చేఁగుఁనం మనెంచు మట॥ ౩౧

క. వెసనూహించిసుమంత్రి।
దిసుమంత్రులతోఁ నవంధ-తీప్రియుఁడుసదా।
భ్యాసితాత్ముఁడయుఁ ఘనగున।
వ్వసిష్ఠుఁగురుఁజేరి మ్రొక్కి-వాంఛితమారఁ॥ ౩౨॥

క హితుఁడవుఁదిగాక పురో।
హితుఁడవునంచద్దయూస-హితుఁడవు బాపా।
హితుఁడవుఁ తిసుగుణగణము।
హితుఁడవునీకీడుగలరె-యెందుమునీంద్రు॥ ౩౩॥

క. మిత్రుఁడవగునీకరుణఁ।
బాత్రుఁడనైయుండిసుప్త-భస్మీనాపం।
బుత్రరహితతిమిరవిహృతి।
చిత్రము సేయుంగదావ-సిష్ఠమునీంద్రా॥ ౩౪॥

వ. అనిన నఖిల గుణగరిష్ఠుండును మునిశ్రేష్ఠుండునగు వసిష్ఠుండి
ట్లనియె॥ ౩౫।

ఉ. ఏధితకీర్తి నీకుఁదగు-నేయిటుదీనతఁగుందమత్తప।
స్సాధితశక్తి చేవిద్ర-ప్రసాధితసద్గుణభూషులన్మహా।
బాధితశత్రులస్సుతుల-భవ్యులగాంచిసుఖంతువింకని।
ర్వ్యాధితచిత్తవృత్తినొన-రింపుమభంగతురంగమేధముఁ॥ ౩౬॥

క. అనిపలుకఁదనమనంబున।
జనియించినశోకరీతి-సమమైనమనం।
బునఁబొంగుచునెలమిందఁ।
జనసాయకుఁడశ్వమేధ-సవనోన్ముఖుఁడై॥ ౩౭॥

మ సరభుంబారఁగ మంత్రులారవినుఁడీ-శాస్త్రప్రకారంబున।
స్సరయూపుణ్యనదీసమీపమునఁబ్ర జ్ఞావంతులైమీరుభా.

స్వరయూపంబులు నిల్పి కావలయుసం-భారంబులం గూర్చియా।
శరయూథాధిక విఘ్నమే మరకర-త్రాతత్వరత్వంబునన్॥ ౩౮॥

ఆ. మించియజ్ఞవాట-మంచితంబుగ నొన।
రించియశ్వవరము-నెంచి సంభ్ర।
మించి సద్విధి విడి-పించి మానుల బిలి।
పించియుండుఁడనిప-చించిన్న పుఁడు॥ ౩౯॥

ఉ. వేచని కాంచెఁ గాంచనని-వేశవినూత్న చిరత్నరత్నశో!
భాచయరోచమానమృదు-వస్త్రకుథాస్తగితేదకట్టిమాం।
తోచితసుస్థితిద్విషభి-దోద్యమదక్షసుతాప్తిహేతుధ।
ర్మాచరణైకయత్నలదు-రాత్మసపత్నులధర్మపత్నులన్॥ ౪౦॥

గీ. కాంచియిట్లనుఁబుత్రులఁ-గాంచుకొఱకు।
నిష్టిరొనరింపఁదీక్షవ-హించి వాఁడఁ।
గానమీరును వేడ్కఁదీ-క్షనువహింపుఁ।
డనినముదమందిదీక్షిత-లైరి వారు॥ ౪౧॥

గీ. కాంతలునుఁదానునిట్టులే-కాంతదీక్ష।
సంతసంబునఁదాల్చివ-సంతమునకు।
నెదురుసూచుచునుండఁగ-నెట్టెదురభూమి।
కాంతునకుసూతుఁడనియొనే-కాంతముగను॥ ౪౨॥

సీ. మహినాథవినుమవ-గ్రహబాధమునురోమ,
పాదుదేశంబునఁ-బాదుకొనిన।
నయ్యంగపతిప్రజ-లయ్యంగఁగనుఁగొని,
హితమంత్రిజనపురో-హితులతోడ।
మనవిషయమునకే-మననిట్టిదురవస్థ,
బాటిల్లెదినినె-ప్పాటఁబాపి।
కొనవచ్చుఁజెప్పరే-గొనకొనిమీరిప్పు,
డనవుడువేగన-య్యనఘమతులు।

గీ. దమమనంబులనీతిశా-ధానిరాస।
కంబు సేయుంగజాలుమా-ర్గంబుఁజాలఁ।
బోలనూహించియమ్మహీ-పాలవర్యుఁ।
డెంతయునుసంతసింపఁగా-నిట్టులనిరి॥ ౪౩॥

కం. కశ్యపపౌత్రుఁడుకీవసా।
దృశ్యుండువిభాండకాత్మ-దేహభవుండై।
వశ్యేంద్రియనిచయుండై।
ఋశ్యశృంగుండునాము-నీంద్రుఁడువెలయున్॥ ౪౪॥

కం. వనపూర్ణమహాతేజుఁడు।
వినుసన్మార్గప్రచారి-విమలాత్ముండుం।
ఘనుఁడఖిలభూతహితుఁడా।
తనినిటరప్పింపుమువిబు-ధస్తుతవేడ్కన్॥ ౪౫॥

కం. అతఁడిటకేగుదెంచిన।
నాతతవర్షములుఁగురియు-ననవుడువారిం।
బ్రీతింగనుఁగొనియాతని।
వేతేదత్తులబలలని-వినినకతమునన్॥ ౪౬॥

కం. భూవరుఁడుబిలువనంపినఁ।
గైవారము సేయుచుసము-ఖమునకుఁగన్నా।
కైవారస్త్రీవారము।
రావారలఁజూచియంగ-రాజిట్లనియెన్॥ ౪౭॥

చం. అనఘుఁడుఋశ్యశృంగుఁడుతు-హోమునిఘోరతపంబుసేయుచు।
న్వనమునమున్న వాఁడతఁడు-వారులతాంగులువీరుపూరుషు।
ల్వనమిదిపట్టణంబిదిధ్రు-వంబుగనంచునెఱుంగఁడమ్మహా।
త్మునినిటఁదోడితేవలయు-మోదమెలర్పఁగమీరునావుడున్॥ ౪౮॥

సీ. ముఖపంకజామోద-మునకుమూఁగుచునున్న,
భ్రమరకంబులుఁభ్రమ-రకములనఁగ।

నడఁగాంచి యంఘ్రిల-వడిఁ బెనంగొను హంస,
కములు విస్ఫుటహంస-కములనంగ।
శుకచంచుపుటనిక్ష-త్తకమహీపతితప,
ల్లవములు జారుప-ల్లవములనఁగ।
నటనశ్రమోద్భూత-పటుఘర్మబిందువి,
సరములు ముత్తెంపు సరములనఁగ।
గీ. జిమ్మి పట్టెడు నెడఁ బైటఁ-జిక్కుపూల।
చెండ్లు సిబ్బెపుగబ్బిపా-లిండ్లనంగ।
నిట్లు సేయ నిశ్శృంగార-మింపు సేయు।
మునివృషభుఁ జేరఁ సురభులై-ముదితలపుడు॥ ౪౯॥
గీ. దంతకుట్మలములుఁ బృథు-స్తనగుళుచ్ఛ।
ములునఁ గరపల్లవంబులుఁ-బొలుపుమీఱ।
సితనఖకుసుమంబులును బాహు-లతలుఁ బెలఁగఁ।
గొమ్మలనఁ బొల్పి నడచిర-కొమ్మలపుడు॥ ౫౦॥
మ. పులినశ్రోణులుఁ జక్రవాకకుచలు-త్ఫుల్లాబ్జపత్త్రాస్యలు।
త్పలగంధుల్వరకంబుకంఠలులస-త్పాశీవదృగ్జాలలై।
రొలమింగి శ్యపపాత్రుఁడుత్తమతపం-బే వేళఁ గావింపను।
జ్జ్వలమానవ్వనరాశికన్నదులనా జంజేరిరబ్భామినుల్॥ ౫౧॥
శా. కీరంబుల్చెలరేఁగి కూయ మునిసాం-కేతంబు మంజూర్చివి।
స్తారోదారకుచోల్లసత్కచమహా-ద్భారావతస్వాంగలై।
యూరంబుల్వడిఁ దూఱి దాఁగు మమ్నగా హీనధ్వనుల్వించు శృం।
గారంబొప్పవరాభిసారికలనం-గా నేగిరచ్చెంతకున్॥ ౫౨॥
క. శృంగారవతులు వేడుక।
సంగీతరవంబు సెలఁగఁ-జని కాంచిరిని।
స్సంగున్ భూతియుతాంగున్।
శృంగారాసంగుబుల్ఋశ్య-శృంగునథంగున్॥ ౫౩॥

క. కనితాపసులతికోపను।
లనియును గినిసివశపింతు-రనియు నెఱఁగియు।
న్ననిక పకునశంకిత్వై।
చనిరబలుఁదలఁప నధిక-సాహసలు గదా! ॥౫౪॥

ఉ. ఈగతి నేను డెంచినము-నీశ్వరుఁ డెంతయు సంతసించుచు।
న్వాగమ్య శంబునందనిపి-వారికి నర్ఘ్యముఁ బాద్యమున్నస।
ద్వేగము గానొసంగి కడు-వింతతపస్వులటంచు వారితో।
నాగుణశాలి బల్కె వి-నయంబున నయంబు భయంబు మీఱఁగన్ ॥౫౫॥

క. చక్కడివారలు మీరీ।
చక్కటికే తెం మటం బ్రశస్తుఁడనైతి।
న్నిక్కము నామతిమీనై।
జిక్కస్త్రీతోడఁ గూడి-చేయుదఖిలమున్। ॥౫౬॥

చ. అనుచుఁ గుచంబులంటుఁ బొగ-రారువిషాణములం దుఁగామినీ।
జనతనుమధ్యముల్బుణుకు-సన్నములం దుఁద దాస్యగంధమిం।
పునెఱయఁగోలు నెంతియు నపూర్వమటం చనుమించుఁ గ్రొమ్ముడు
ల్గానునతివింతలం దుఁజటి-లుండు నిగడుం జటునుఁ పపోలుచున్ ॥౫౭॥

సీ. ఉన్నంత నతనితో-నన్నెలంతలుము?,
నాథమా పుణ్యావ-నంబునకును।
జనుదెంతు నాకనీ-వనితుతియును గొను,
మనియాతనికి మనో-హారము లై।
ంబరంబు లనుధ-త్వ్యంబులు లేపన,
మ్ములు దొసంగినఁ గొని-ము నివరుండు।
నిట్టివల్కలములు-నిట్టిఫలంబులు,
నిట్టివిభూతియు-నెన్నఁ డెఱుఁగ।
చుని స్వతాత్ముఁ-డైనఋష్యశృంగుఁ।
శేరనరిగి వార-నాథుల ప్రుడు।

వలసి వచ్చినట్టి-ఘన దేవతలనఁగ।
బలిసిథూపజప్రప-భలం వెలఁగ॥ ౫౮॥

చ. కుచములురంబునంగదియఁ-గ్రుమ్మికవుంగిటఁ జేర్చి హాహా।
శచయమువోని వేణులభ్రు-శంబుగఁజుట్టుచుఁగల్లవోల్లస.
త్ప్రచిరుచిరాధరంబుఁగర-తో యజముల్దగసాఁచిముట్టుచు।
న్విచలితధైర్యుఁ జేసిరర-విందనిభాననలీక్రమంబునన్॥ ౫౯॥

వ. అంతం దమయందు బద్ధానురాగుండగుట యుపలక్షించి యచ్చం
చలాత్ములు మబ్బుంజొచ్చు మించుఁబోలె వంచనందొలంగించి
చనుటయు. ౬౦॥

ఉ. ఎప్పుడువత్తురో యనుచు-నెంతయువారలుసన్నమార్గముం।
దప్పనిచూటిక్రేఁజూచుటడి-తప్పనియోంచకయగ్నికార్యముం।
దప్పనియమ్మహాత్ముఁడుము-దంబువఁదద్గుణకీర్తనంబులం।
దప్పనితఃపరంబుమది-దార్పకయుండెఁ పసుంభ్రమంబునన్॥ ౬౧॥

క. ఆత్మభవసదృశుఁడమ్ముని।
యాత్మభవవికారరహితుఁడయ్యుండియుఁదా।
నాత్మభవార్తిపభాండమ।
నాత్మభవుఁడుడస్సె విచలి-తాత్ముండగుటన్॥ ౬౨॥

క. మరునాఁగుచెలఁగు మనుకో।
మరునాడు చుమానికషకు-మరువలుత్వరతో।
నరుదెంచిరియరుదెంమట।
యరుదెంచుటవిమలఖురక-రాన్వయముఖ్యా॥ ౬౩॥

వ. ఇట్లువచ్చుటయు. ౬౪॥

క. నిధిగన్న పేదవోలెం।
బుధమతుఁడన్నియమివారిఁ-బొడగాంచియుమ।
ద్బుధతేజఁ ఢిట్టులనుఁడు।
ద్విధితమనోగ్రంధియగుచు-దైన్యముదోఁపన్॥ ౬౫॥

చ. ననువిడ వాడ వ్యాయముగు-వామితునమ్మిరవాఁడనంచుఁబ।
లి-ననగుఁ గాక రమ్మను ము-లీమలు జల్క-నుబంజరంబుఁ జే।
ర్పనక్రియనమ్మహామహుఁ బ-సిద్ధగుణాస్పదరోమపాదకుం।
భినిపతిపట్టణోత్తమస-మీపఘనోపవనోపకంఠముల్॥ ౭౬॥

క. హర్షముగఁ జేర్పనత్యు।
త్కర్షముగా నెల్లమొదలఁ-గరకాయత మై।
వర్షంబుదేవతా సుమ।
వర్షములో నెసఁ బికురిసె వసుమతియాలరన్॥ ౭౭॥

ఆ. అంతరోమపాదుఁ-డాప్తమంత్రిపురోహి।
తాదిసుజనసహితుఁ-డగుచుభక్తి।
నెదురుసనివిధిసువి-హితపూజలొనరించి।
వేమఱలఁ బురికిఁ-దోడితెచ్చి॥ ౭౮॥

ఆ. సంతసమునవిప్ర-సంతర్పణమొనర్చి।
పరిపురమునమత్స-వంబుచాటి।
వారముఖ్యులకున-పారవిభూషణాం।
బరములొసఁగివినయ-భరితుఁడగుచు॥ ౭౯॥

క. మునిపతికిఁ బెండ్లి సేసెం।
దనరఁగసద్గుణనితాంతఁ-దనసుతశాంతం।
దనుగంధజితలతాంతం।
జనవినవాభినుతమహిత-శాంతస్వాంతన్॥ ౮౦॥

వ ఇట్లుపరిణయమహోత్సవంబు నిర్వర్తించి జామాతందన యింటను నిచిగొని యనావృష్ట్యాది భయంబులు నిజరాష్ట్రింబునకుం గాక యుండ రోమపాదుండు సంతోషితుండై యుండెనని చెప్పి మాతుండు వెండియు. ౮౧॥

ఉ స్పష్టగుణాకరుండగువ-సిష్ఠుఁడుతోనరుదేరనంతయుం।
దేశము గాఁగఁ బొందునప-రిగ్రయతో నిధిఋశనశంగుబం।

హిస్తముగా నుతించితగ-నిక్కడకుం దొడితెచ్చి హెచ్చసా
ధిస్తముగాఁగఁ దర్దడవి-ధిందవయేప్పిరియుపర్చిచెచ్చెర ॥ ౭౨॥

క. ఆత్మజాతులవలు పుర-నతులబంఌల।
విర్జితారాతులంగని-యూర్జితముగ।
వలరెదవనిసవత్స్న జా-తాగ్రిజాతుఁ।
డనిరియునని చెప్పుటయుగళ-స్యందనుండు॥ ౭౩॥

గీ. సూతువాక్యామృతముదవ-శ్రుతిపుటములఁ।
దనివిసనకనరేంద్రుఁడెం-తియునుఁగోరిల।
హృదయకుహరంబునిండిపై-కగయుచున్న।
వరసుధాధారలనఁబాష్ప-ఝరిఁదనర్చె॥ ౭౪॥

సీ. హితమంత్రిజనపురో-హితసహితంబుగాఁ।
బటుతరోద్భటవీర-భటులుగొలువ।
మంగళరవము పెం-లంగ నుత్తుంగతు,
రంగతిరంగమ-తంగజాంగ।
మకరపికరభీక-రకరాపిదర్పిక,
రసుఖేటకమతవి-భ్రాజితంబు।
లైనవాహినులుద-న్ననుసరింపరపాధి,
నాథుండుసంగీత-నాదములన।

గీ. గణ్యపుణ్యాగ్రజన్మాగ్ర-గణ్యవిహితి।
సాదరాశీర్న్నాదము-శ్మేదురముగ।
రోమపాదధరాధీశ్వ-రునిపురంబుఁ।
జేరనయ్యంగపతిసవి-శేషభక్తి॥ ౭౫॥

క. మన్నించిమీరువచ్చుట।
మన్నిలయముపూజ్యమయ్యె-మహనీయగుణా।
ధన్యన్నిన్నాడఁగంటిఁగ।
దున్నిర్మలమైతనర్చె-మున్నదినాకున్ ॥ ౭౬॥

క. అగణితచోదితధర్మవ!
రాగమయూలామకూల-యతిధైర్యనువ!
న్నాగమనోమోదముభవ!
దాగమనంబునకుమూల-మదియెయ్యదియో॥ ౨౨॥

క. అనతియిందా కార్యము!
నానతిపులోకదశర-థాధీశ్వరస!
న్మానముతో నొడఁగూర్తు!
న్మానక యది యెంతయఘుట-మానంబైనన్॥ ౨౩॥

క. నావుడు సత్యవ్రతవిను!
మీవంటి వాఁడవగుట యేనెఱిఁగియునా!
దేవచ్చితివినిపించెద!
నావచ్చినకార్యసరణి-నరనుతచరితా॥ ౨౪॥

ఉ. భీర్యుణవావపావకుఁడు-వేదవిధిజ్ఞుఁడు సాధితేదవి!
ద్యాత్ముటి తాజవంజవుఁడ-హంక్రతిదూరుఁడు నిర్మలాత్ముఁడున్!
ధాత్రనిభుండు గశ్యపవి-ధాత్రసుతాత్మభవుండునీకుజా!
మాత్రుఁడు బూశ్వశిష్యుఁ గుఁదస-మానుఁడు మానవవంశదీపకా॥ ౨౫॥

క. అతనిఁ గానిపోవుటకై!
యేతెంచితినమ్మహాత్ము-నెలమిందారా!
నీవ్రతునిఁ గాఁమతుప్పరమున!
కాతతగుణసముపుమిది ప్రి-యంబగు నాకున్॥ ౨౬॥

చ. అనవుఁడు సంతసించితన-యల్లునిఁ గన్గొని భక్తిఁ దద్విధం!
బున డివియాతఁడి య్యకొన-భూవరుఁ డెంతయు సన్నుతింపన!
య్యనఘుని బూశ్వశిష్యుఁగు నిని-రంతరవర్షసమార్ద్రిభూమిపం!
కవిరసనార్థమం పెనఁ-గానఁ గడంపెజగద్ధితంబుగన్॥ ౨౭॥

వ. ఇట్లు పంపుటయు. ౨౮॥

క. శాంతాత్ముఁడు ఋశ్యశృంగుని।
శాంతాసహితముగఁ దెచ్చి-జననాయకుఁడా।
శాంతా పూరితయత్నుఁడని।
శాంతముసార్తిం జెసకల జనములు వొగడన్॥ ౮౪॥

గీ. శాంతనంతః పురమున నంతసమున।
ననుపనమ్ముని పత్నిక-య్యధిపపత్ను।
లెదురుసని మొక్కి-యమ్యామ-కిష్టమెసఁగ।
భక్తిసేయంగ మండెన-ప్పరమసాధ్వి॥ ౮౫॥

వ. దశరథుండును ఋశ్యశృంగసందర్శన సంభాషణంబుల సంభావితుండై యుండ॥ ౮౬॥

ఉ. చాలముదంబు సేసెనువి-శాలరసాలకిసాలజాలపై।
కాలమువల్లరిస్థమఘ-పాళిభరానమితోల్లసల్లతా।
జాలము సౌఖ్యమూలము సు-సౌరభసంయుతమందమందవా।
తూలముప్రానుకూలము ను-తుల్యముమాధవకాలమంతటన్॥ ౮౭॥

సీ. మాధవురాక కు-మానితామోదయై,
నవవనలక్ష్మి జీ-ర్ణచ్ఛదములు।
తగ వనినూత్నచ్ఛ-దములలో లిఫరియించి,
హస్తములాఁచిర-మ్మనుచుఁబిల్చు।
చున్నదోయనసుగం-ధోద్భాసితయై పండు,
టాకు ఋాడిచితలి-రాకు లెలమిఁ।
దనరఁబికాళిబృం-దంబులందందవా,
నందంబునొందిధ్వా-నములు సేయు।

గీ. నొనరమంజీయునుఁదల్సంగ-ఘనసుఖమున।
నొదవుఋుఋ- లచాలునా-నొప్పుమీఱె।
నములనిజరుచివిజితనీ-హారకేద।
శారకమునగునభినవ-శోకములు॥ ౮౮

వ. తత్సమయంబున. ౮౯॥

గీ. శ్యామయశ్వతరుస్కంధ-సాంక్రమణము।
గాదనుచు వేద్యఘునతరు-స్కంధమెంచు।
వనఁగనల్పతరుస్కంధ-సాంక్రమణము।
గాదను మశ్యామమునతరు-స్కంధమూనె। ౯౦॥

కం. కమ్మనితెమ్మెరలుం జాఁ।
జొమ్మనుతుమ్మెదలుస్ఫుటవి-శుద్ధతటమనో।
జ్ఞమ్ములగు కుసుమములుఁ గడు।
నెమ్మిలుగులుకఁగ వసంత మిమ్మయిఁ దనరెన్। ౯౧॥

వ. దశరథుండు సంప్రాప్తమనోరథుండై ఋష్యశృంగున కిట్లనియె.

ఉ. ఆయతకీర్తిశాలిముద-మారవసంతము దాసియొప్పె యా।
జ్ఞాయుతవంబునన్సకల-భూయుతమర్త్యమునీంద్రులెల్లశీ।
ష్యాయుతసంఖ్యులై దుర్ల-యంబున వచ్చిరి రాజకోటి సే।
నాయుతమైత్రకౌత్సవఘ-నంబుఁగ నంబురినిండెఁ గావునన్॥ ౯౩॥

కం. నాయజ్ఞము నెఱవేర్పుము।
నాయజ్ఞానము నపహించి-నలువొందుదయా।
న్యాయజ్ఞ మునీశ్వరప్రభు।
నాయజ్ఞామాత్యులెల్ల-నవహితబుద్ధిన్॥ ౯౪॥

కం. నీపంపు సేసి మెలఁగఁగ।
నేపారవసిష్ఠమునియు-నీరలుఁ దగుబు।
ద్రాపాదనహాయమేధ।
వ్యాపారమునందు మెలఁగ-వలయునటంచున్॥ ౯౫॥

కం. మునిపతి వసిష్ఠుగుణభూ।
మునిపతి తేంద్రియవికార-ముఖునిజితసా।
మునిపతి తావిదపౌకా।
మునిపతియిట్లనుచుఁ బలికె మోదమెలర్పన్॥

ఉ. మేధ్యముగాఁగ నన్న హయ-మేధము నర్పఁగఁ బంచి శాత్రవా।
సాధ్యులసంతతప్రణుత-సాధ్యులఁ బుత్త్రుల నిద్ధసద్గుణా।
రాధ్యులఁగాంచు మనల్లుఁగవ-రంబుఁగరంబు నొసంగుమంచు సా।
న్నిధ్యమునందు వేఁడు ధర-ణీపతిఁ గాంచి వసిష్ఠుఁ డాదృతిన్॥ ౯౭॥

క. కాకుత్స్థాన్వయదీపక।
నీకింత విచారమేల-నేఁగలుఁగఁగను।
శ్లోకులఁ బుత్త్రులఁ బడసెదు।
ప్రాకటసరయూనదీవ-రతటంబునకున్॥ ౯౮॥

క. వినునీవు నీదుభార్యల।
జననాయకమంత్రిపౌర-జానపదులస।
జ్జనులమునులవిప్రులఁదో।
డ్కొనిచను మే ఋశ్యశృంగుఁ-గొనియేతెంతున్॥ ౯౯॥

వ. అని పల్కుటయు. ౧౦౦॥

గీ. రథాళిలీముఖచక్రవి-భ్రాజితంబు।
నైసమర్యాదగుల్మస-మావృతంబు।
నైహరిస్ఫురితంబునై-యలరుచుండి।
నసరయూవాహినిం జేరి-నరవిభుండు. ౧౦౧॥

వ. విబుధపరివృతుండై మహేంద్రవిభవంబున విశిష్టగుణగరిష్ఠుండగు వసిష్ఠుండును, మంగళగుణానుషంగుండగు ఋశ్యశృంగుండును, హర్షులగు మహర్షులును, దపోనూనులగు మానులును, మహానుభావులగు మహీదేవులును, సర్వజ్ఞులగు దైవజ్ఞులును, సారులగు పౌరులును, జ్ఞానవిదులగు జానపదులును, నిర్వర్తితరాజ్యతంత్రులగు సుమంత్రాదిమంత్రులును, కాంతలగు ఋణ్యకాంతలును, సువ్రతైకయత్నలగు ధర్మపత్నులును, వినయనిధులగు వందిమాగధులును, శృంగారాధారలగు వారనారులుం దోడరా ననురూపరూపయూపప్రపాసుందరంబును, స్పష్టాష్టాపదేష్టికావిరచితవేదికా

కుండమండితంబును, ప్రసిద్ధక్రతూత్సవాలోకనాగత చాతుర్వర్ణ్య తత్తదుచితనికాయ్య నికాయ కాయమాన సమావృతంబును, కుంభామనోహరంబును, ధనధాన్యశాలి తండులఘృత తైలగుడసూపశాక తృణకాష్ఠజలప్రభృతి వస్తు ప్రశస్తంబును, విమలసరయూకూలానుకూల కూల లతా పాలజాల సూన సుగంధవహ గంధవాహ సుప్రవేశంబును, దక్షిణానీత ఘనాపీన నైచికీమణీగణసంభరితంబును నై విచిత్రంబులగు ధవిత్రంబులును, పవిత్రంబులగు సువర్ణపాత్రంబులును, నవంబులగు స్రుక్స్రువంబులును, మంజులోల్బణ రత్నకంబళపుంజంబులును, మఱియుం దక్కినవివిధోపకరణంబులునుం గలిగియొప్పు నభినవ సవన భవనంబుఁ బ్రవేశించి ధర్మపత్నీ సహితుండై। ౧౦౨॥

గీ. శుభముహూర్తంబునసువసి-ష్ఠుఁడున ఋశ్య।
శృంగుఁడునుమునివరులును-సెలవొసంగ।
నగ్నిముఖులగ్నిముఖమున-నలరనప్పు।
డగ్నిముఖమొనరించెఁగ్ర-తూదితుండు॥ ౧౦౩॥

వ. తదనంతరంబున. ౧౦౪॥

శా. ధ్యాయాన్యపరిత జాత వేదహితమ-ధ్యప్రస్థితా పూతసా।
న్నాయ్యప్రాహుతినిర్గమత్ప్రబలనా-నావర్ణధూమాభ్రసా।
హాయ్యంబొప్పశతక్రతుండుగ్రతుభా-గార్థంబు రాదక్షిణా।
వాయాగ్యద్యగ్నులయాగ్ని హోత్రములుఛం-దజ్ఞుల్ప్రవర్గ్యాదులన్॥

గీ. సముచితంబుగ వేల్వన-శ్వముఖలసదు।
శాకృతతశమన మెుప్పవ-పాప్రహోమ।
విధులవిందార్చునైనది-విజవసులకుఁ।
దృప్తియొనరించెనజ్జగ-తీవిభుండు॥ ౧౦౬॥

సీ. ఈక్రమంబుననుస-ర్వక్రియాసంపూర్ణ,
మైవివిధాన్నపా-నాదితర్పి।

తాఖిలలోక మై-యనవద్యదక్షిణా,
భూమమై మెవృతవపా-ధూమమై మెవ।
రంబయివిఘ్నదూ-గంబయిఖచరభా,
వ్యంబయిద్విషదస-హ్యంబునైన।
భాసదాహ్లాదమై-బహుళసంస్తావపూ,
తంబయిపాపకా-దంబినీప్ర।

గీ. భంజనంబయి వాద్యసం-భరితమైధ।
రామరాశిర్ని నాదవీ జానకూల।
నాదపుణ్యాంగ నాగాన-నాదఘూర్ణ।
మానమైయశ్వమేధము-నూనమయిన॥ ౧౦౭॥

చ. పుడమివిభుండు దాపసవి-భుండువిభాండకునాత్మజున్నతిం।
పుడమితహర్షుఁడైకరుణఁ-బుత్రకకామవరేష్టి సేయన।
ప్పుడమితభాషితస్మునిప్ర-భూతహితాహుతులొప్ప వేల్చెన।
ప్పుడమిజనంబులెల్లఁగడుఁ-బొంగికనుంగొనుచుండసద్విధిన్॥

మంగళమహాశ్రీవృత్తము.

ఆసమయమందుగమ-లాసనునిగన్గొనఁగ-వాసవపురస్సరముగాసం
తాపసులగు మంద్రదివ-వాసులొగిడాసినుతి-చేసినదయామ
యుఁడునావా।
ణీసతినిఁగూడిదర-హాసముముఖంబునవి-కాసమమరన్సురలతోను।
ల్లాసమొదవంగరుణజేసిపలుకన్వెతలబాసిముదమందుచువినంగన్

క. ఈకడకుమీరువచ్చిన।
యీకార్యముఁదీర్పఁదక్షుఁ-డీక్షితివరయ।
నైవైకుంఠపురాధీశుఁడు।
వైకుంఠుఁడుగాకయొరులు-వలతులెయనుచున్॥ ౧౧౦॥

గీ. వారిఁదోడ్కొనియప్పుడ-వారితముగ।
వారిజభవుండుపూర్వదే-వారియుండు।

వారినిధి గాంచియచట దేవారిహతుఁ స।
వారిహితుఁ గాంచి పొగడెన-వారిగాఁగ॥ ౧౧౧॥

సీ. అమృతసంకర్ష-ణాదినామోత్కర్ష,
పాలితామృతతర్ష-పరమహర్ష।
భక్తనేత్రోద్ధర్ష-బహుసద్గుణాకర్ష,
యమితప్రకర్ష స-హస్రశీర్ష।
సుజననిరామర్ష-కుజనధురాధర్ష,
దానవసామర్ష-మానితార్ష।
వరకృపామృతవర్ష-వాహనవిహగర్ష,
భఘునాఘమర్ష సం-భరితవర్ష।

గీ. యాజిఘర్షితరిపుశీర్ష-కామకర్ష।
సంతతానందయోగిస-త్సన్నికర్ష।
కరుణమామువినిపొమ్ము-పరమపురుష।
యధికతరదుఃఖరాశిస-మాపకర్ష॥ ౧౧౨॥

క. లోకంబులుగలిగింపను।
లోకంబులమనుపసర్వ-లోకంబులు వే।
శోకార్ణవంబు సేయఁగ।
నీకచనుంగమలనాభ-నిరుపమశోభా॥ ౧౧౩॥

క. లోకాధారుండవఖిల।
లోకాతీతుండవార్య-లోకహితదయా।
లోకుండవునసమానా।
లోకుండవుసోమలోక-లోచననేత్రా॥ ౧౧౪

క. అభవుఁడవయ్యుండియుదు।
ష్టభయంకరరాక్షసప్ర-శమనంబునకై।
ప్రభవించెదవాశోకకతతి।
శుభచరితులయిండ్లభక్త-సులభుఁడవగుటన్॥ ౧౧౫॥

చ. అనఘుత్వదీయదర్శకుల-యత్వవిహీనతశక్తులైభయుం।
దునువిజయుండులోకముగ-దుంభయమందగ దైత్యులైజనిం।
చినను వరాహరూపమునఁ-జెన్నువహించిహిరణ్యనేత్రునిం।
దునిమి నృసింహవిస్ఫురణ-గ్రుంచితివగ్రజు హేమకశ్యపుఁ॥

క. ఆదనుజాధములఖిలన।
రాదులుఘటకర్ణరావ-ణాహ్వయములచే।
మేదినిజనించిదిక్పా।
లాదులభర్జింపుచుండి-రతిబలులగుటన్॥ ౧౧౭॥

సీ. నిమిషసుస్థితిలేదు-నిర్జరవరులకు,
వఖిలదిక్పతులుని-రాశులైరి।
పాతాళమునకునై-పాఱిరిభుజగులు,
గిన్నరుల్గుహలడా-గిరిభయమున।
గ్రహములునిర్వక్ర-గతిఁదనర్చుటలేదు,
సాధ్యులకధికవి-చారమయ్యె।
బ్రాహ్మణోత్తములకు-రాగహీనతఘన,
తరులకాడులపాటు-పరిఢవిల్లె।

గీ. వరమఖంబులుగడుదుర్ల-భంబులయ్యె।
మునులగర్వసమృద్ధిని-ర్మూలమయ్యె।
ఖచరకాంతాక్రమణమహో-త్కంఠుఁడైన।
పఙ్క్తికంఠుఁడుసేయును-పద్రవమున॥ ౧౧౮॥

క. హేమనఁగశరాసనునగ।
మేమనఁగలదతఁడులీల-నెత్తినచోనిం।
కేమనఁగనెంతనిలిచెద।
మేమనఁగలమేసురారి-మీఁదికిఁజనినన్॥ ౧౧౯॥

క. రావణుసమస్తలోకవి।
రావణుఁబరిమార్చిచెచ్చె-రందనుజానిం।

గావరమారించిమముం।
గావరమాధీశనీవ-కలవనియిటకుక్॥ ౧౨౦॥

వ. చను దెంచినవారమని పలికి వెండియు॥ ౧౨౧॥

క. భవదారితనామమునో।
భవదాహక మిత్రహితవి-భవదాయక ధీ।
భవదాలోకముగుంకీ।
భవదాశరలోకమగున-భవదాంతనుతా॥ ౧౨౨॥

క. అసకమలాసనముఖ్యలు।
వినుతింపఁగ సంతసించి-విశ్వముతోఁడుచు।
య్యనఁబత్యంతమ్ముంబయ్యో।
న్వనజోదరుఁ డెత్రుదుఁభక్త-వత్సలుఁడుగదా॥ ౧౨౩॥

సీ. కాదంబినీసము-ద్గమము లైచంచల,
త్వంబునొందనిచంచ-లంబులో కొ।
శ్వేతషోడశకళా-శృంగారయుగపత్ప్రి,
దీప్యత్సహస్రేందు-దీప్తులో కొ।
యవనీభరవహశే-షాద్యశేషవిశేష,
ఫణిఫణామణిఘృణి-ప్రచయమొకొ।
యత్యయుద్ద్వాదశా-దిత్యసంస్తుత్యఘు,
నాత్యంతిరుచిరతీ-వ్రాంశులో కొ।

గీ. యనఁగజాడ్యముమించుమిట్లు-గొనఁగఁజల్లఁ।
దనము మీఱఁగనధిక చి-త్రంబుగాన।
సహనదుస్సహముగనొప్పు-మహితదేహ।
కాంతులెల్లెడఁబర్వహా-కాశ్కరింప॥ ౧౨౪॥

క. చతురాననుండు నిజఘున।
చతురాననములను విష్ణు-జనపరిష్ణుం।

జతు రాగమములఁబోగడెను।
జతురతయొప్పంగ సంత-సమునిండారన్॥ ౧౨౫॥

గీ. అపుడుతద్దివ్యమూర్తితే-జోనలోక।
నంబుసేయఁగనధిక ము-దంబుగదుర।
నలశతక్రతుఁడురుసహ-సాక్షుఁడయ్యె।
నమరతరులెల్లననిమిషు-లైరిమీఱి॥ ౧౨౬॥

సీ. అశ్వమేధశతఫ-లావాప్తిగోత్రభే,
దికిసర్వభక్షక-నకును చిత్వ।
మురుదండధరునకుఁ-గురుధర్మదేవత్వ,
ముల రాక్షసునకుఁబు-ణ్యజనఘనత।
జడపతికిఁబ్రచేత-సత్వంబులోకప్ర,
భంజనునకుజగ-త్ప్రాణమహిమ।
నరవాహనునకుధ-నదమహాభిఖ్యయు,
సర్వజ్ఞతసుధర్మ-శాస్త్రవునకుఁ।

గీ దనదుతేజోమయాత్మద-శాననుకతనఁ।
గలఁగఁజేయుచునందఱఁ-గలఁజూఁచి।
మేఘగంభీరములునున-మోఘములును,
మధురములునైనవాక్కు-ల-మధుహరుండు॥ ౧౨౭॥

ఉ. భానుకులాగ్రగణ్యుఁడగు-పఙ్క్తిరథాత్మసతీత్రయంబునం।
దేనుజతుర్వరాకృతుల-నెంతయు వేడ్కజనించి రావణు।
న్మానముదాతిరేకములు-మాన్చియమాత్యసహోదరాప్తసం।
తానముమున్నుగాయముప-దంబునకంపెదఁజింతయేటికిన్ ౧౨౮॥

క. మీవలనియనుగ్రహమున।
మీవలనికివచ్చితినిట-మీఁదనరుఁడనై।
మీవలపినటుల మెలఁగెద।
రావణుమాత్రములుమీకు-రావణుబాధల్॥ ౧౨౯॥

ఆ. అజానివరములడుగు-నప్పుడువరవాన
రాలిఁజావకుండ-నడుగఁడతఁడు।
గాన నేనుమర్త్య-యోనిజనించెదఁ।
బుడమిఁబ్లవగులగుచుఁ-బుట్టుఁడీరు॥ ౧౩౦॥

వ. అనియానతియొసంగి. ౧౩౧॥

క. లోహితనిధిశయనుఁడుపటు।
లోహితకరమహితదీప్తి-రుచిరుఁడుసురపా।
లోహితకోటిధిషణుఁడా।
లోహితఖగనాథుఁడైతి-లోహితుఁడైనన్॥ ౧౩౨॥

క. వనజజుఁడుజాంబవంతుని।
సునయులుహరిహరులువాలి-సుగ్రీవులన।
శ్వినులలమైందద్వివిదుల।
ఘనభల్లుకకీశపతులఁ-గలిగించిరొగిన్॥ ౧౩౩॥

క. అనలాత్మునవంశమునవం।
జనయనుసాధ్వీమతల్లి-సద్గర్భపయో।
బిసఁదగఁగపికులచంద్రుఁడు।
హనుమంతుండుదయమయ్యె-హరిదయమతియున్॥ ౧౩౪॥

క. తమతమయంశంబులను।
త్రిమతముఖలవలీముఖులను-దలచుగసురస।
త్తములిలఁగలిగించిరిచి।
త్తములావందింపదైత్య-దర్పచ్యుతులన్॥ ౧౩౫॥

వ. ఇట్లుగలిగించిన దేవాంశసంభూతులగు నాప్లవంగపుంగవులు.

ఉ. కొందఱునీలునిన్నలుని-గొందఱుగొందఱుమిత్రసంభవుం।
గొందఱుగంధమాదనుని-గొందఱుమైందునిగొందఱంగదుం।
గొందఱుగేసరింగజుని-గొందఱుఁగొందఱువాయుపుత్త్రునీ।
యందఱునింద్రనందనున-హర్నిశముంగొలువందనర్చుచున్॥౧౩౬॥

ఆ. పర్వతంబులెత్తి-బంతులాడుచుఁ గొంద
శిలలనుగ్గుగాఁగ-జేఁజఱచుచు।
ధరణిఁ గ్రక్కదలఁగ-దాఁటుచునుండిరి।
ఋశ్యమూకముఖగి-రీంద్రములను॥ ౧౩౮॥

క. అంతకమున్నక్కడసుర।
లెంతయుసంతసిలదశర-థేశ్వరుఁడఖిలా।
శాంతవ్యాపితధూమా।
త్యంతమనోహరసుతేష్టి-యమరించునెడన్॥ ౧౩౯॥

తే. యజ్ఞకుండాంబునిధిఋగ్య-జాంగమాధ।
వానుశాసనమునవిబు-ధాధిపుండు।
మంత్రమంథనగంబుచే-మథనవిధిరయి।
నర్పనమృతంబు దెచ్చుధ-న్వంతరియన॥ ౧౪౦॥

ఉ. ఆయతయజ్ఞకుండమహి-తాంతరమున్వెసనిర్గమించితో।
భాయుతదివ్యమూర్తిరఘు-వంశసుదీపకుమారసంభవో।
పాయసపాయసుండయిన్ప్ర-పాలకృతాహుతిసద్విధానవి।
స్ఫాయదనుగ్రహంబునవి-భావసుఁడాత్తనిజస్వరూపుఁడై॥ ౧౪౧॥

క. ఆక్షణమునఁదనకుంబ్ర।
త్యక్షంబయ్యెవనదివ్యుఁ-డగునాకపురుషుం।
డక్షీణప్రభవొప్పఁబ్ర।
దక్షిణమొనరించెవిభుఁడు-దయితాయుతుఁడై॥ ౧౪౨॥

వ. ఇట్లు. ౧౪౩॥

చ. తనకుఁబ్రదక్షిణించియుచి-తంబగుభక్తినమస్కరించియు।
న్నవరవరేణ్యుఁగాంచిమహి-నాథతనూజులునీకునల్వర।
త్యనుపమమూర్తులిద్ధబలు-లర్కకులాగ్రణులుద్భవింతురీ।
ఘనతరపాయసంబుఁగుల-కాంతలకున్వెసపంచనిచ్చినన్॥ ౧౪౪॥

క. అనిచెప్పిమనోరథసి।
దినొసంగినభంగినపుడు-దివ్యపురుషుఁడా।
య్యనఁదత్పాయసపాత్రం।
దినకరగోత్రునకొసఁగియ-దృశ్యుం డయ్యెన్॥ ౧౪౫॥

క. పరమాత్సర్యయుతమహీ।
పరమారక్షణపరుండుఁ-బఙ్క్తిరథుఁడుఁ దా।
త్పరమాన్న పాత్రఁజేకొని।
పరమాహ్లాదమునన పుడు-బట్టణమునకున్॥ ౧౪౬॥

సీ. చనుదెంచియప్పాయ-సము రెండువంశము,
గావించియొక్క భా-గంబుఁ బెద్ద।
భార్యకు రెండవ-భాగంబు రెండవ,
భార్యకొసంగిభూ-భర్త పిదపఁ।
గౌసల్యపాలిస-గంబును గైక భా,
గంబునసగము రా-గంబుమీఱఁ।
దెచ్చిసుమిత్రకం-దిచ్చెభాగములు నా,
ల్గింటిలో రెండుక్రా-ల్గంటిచిన్న।

ఆ. భార్యకయ్యెఁగడమ-భాగద్వయంబుభా।
ర్యాద్వయమునకయ్యె-నధికమైన।
ప్రేమపతికిఁజిన్న-పెండ్లామునందును।
దల్లికిఁగడగొట్టు-తనయునందు॥ ౧౪౭॥

మ. పరమాన్నానుభవంబునన్సతులకున్-భావింపఁ గావ్యాదిఁగాం।
చెరహింగోర్కు-లునాస్యపాండిమములున్-శృంగారవక్షోజభూ।
ధరముల్జిట్టుములావులింతలణుమ-ధ్యంబుల్గుదంబుల్వికే।
పరుచుల్తున్నగమందమయ్యెనవలు-న్సద్భూషణాపేక్షలున్॥

క. కటికుచకచభారలకుం।
బటుతరమగు బున్నగర్భ-భారంబులతో।

స్ఫుటభాగమరుచిరమహో।
త్కటరత్నాభరణగణము-గడుభరమయ్యెన్॥ ౧౪౯॥

గీ. అధికమధుపానమత్తత-నబ్జవాంఛ।
భ్రమరకంబులుజక్రవా-కములమీఁద।
వ్రాలెననఁగాంతలకులి-ప్తవరకుచాగ్ర।
నీలిమదనర్చెనత్తొలి-చూలువేళ। ౧౫౦॥

సీ. ప్రియపుత్త్రిదర్శన-స్పృహమించె నృపతికిఁ,
గంబుకంఠులకు శ్ర-మంబుమించె।
నాఁటి కుతుకంబు-మీఱె నసరేంద్రున,
కంబుజాస్యలకునూ-గారుమీఱెఁ।
బటుతరంబుగ మేను పాటకరించె మహీవి,
భుజకంగనలవళు లొప్పాటకరించెఁ।
దెలివువ్వు మొలకలె-త్తెనిలాపతికిఁ జంద్ర,
ముఖులకుఁ దెలిడాలు-మొలకలెత్తె।

గీ. మానిసత్త్రమవిధితను-మారకామ।
సప్తతంతుప్రభవపుష-ష్ప్రవరస।
మాత్తమాధుర్యపాయసా-హారకలనఁ।
బ్రాకటంబగుదౌహృద-శ్రీకతమున॥ ౧౫౧॥

ఆ. సకలజనులకుఁ బరమహ-ర్షంబునిండ।
దేవతాస్తుతిరవముల-దివమునిండఁ।
గలితజీవితకాలంబ-ములకునిండ।
నెలఁతిలకునంతఁ బండ్రెండు-నెలలునిండ॥ ౧౫౨॥

మ. మధుమాసాగతశుద్ధశుద్ధనవమీ-మధ్యాహ్నకాలంబునన్।
బుధవారాదితితారఁ గర్కటకస-త్పుణ్యోదయలగ్నంబున।
న్విధుదేవేజ్యులుగూడఁగా విధిముఖు-ల్వేడ్కం బ్రశంసింపఁగ।
క్రథరార్హంబగు నొక్కపుత్త్రుఁగనియెం-గౌసల్యసాఫల్యయై॥ ౧౫౩

సీ. ఘనతరుల్సుమనోవి-కాసతఁ జెన్నొంద,
భువనముల్లక్షం-బులదోఁటంగ।
విపులధర్మములభి-వృద్ధినొందఁగఁగళా,
స్ఫూర్తిసంతసమువి-బుధులకొదవ।
సప్తాంగసహితరా-జప్రవర్తనముఁగా,
ద్విజకులంబులురుఘా-ర్తివిరహింపఁ
గువలయామోదంబు-గుమ్మరింపఁగఁబుణ్య।
జనజాతమునకువ-ర్ధనము గాఁగఁ।
గీ. బర్వదినశార్వరీనాథ-గర్వనిర్వ।
పణముఖుండుధరిత్రీసు-పర్వవరసు।
పర్వసుముఖుండులోచన-పర్వయశము।
బర్వన్ప్రపుదగ్రసతికీసం-ప్రభవమయ్యె॥ ౧౫౪॥
గీ. విబుధహర్షంబుగువలయ-వికసనంబు।
పుణ్యసుచకోరలోచనా-పూర్ణసంత।
సప్రవృద్ధియుఁబటుతమ-శ్శాంతియయ్యె।
ననఘమతి రామచంద్రుని-జననవేళ॥ ౧౫౫॥
క. గ్రహబాధలాతనియను।
గ్రహమాత్రంబునన-పాయఁగలవనెడిసుధీ।
గ్రహజన్మలగ్నమహిత।
గ్రహలగ్నము వింత గాదు-రహినూహింపన్। ౧౫౬॥
క. సంతానమధిపుఁడొందఁగ।
సంతానముగురిసెదివిజుల-సంతానంబు।
ల్వంతలువోఁ దొఱఁగిరమరులా।
వంతలుబ్రహ్మాండసార-వంతాత్మకుఁడై॥ ౧౫౭॥
క. అగ్రసతీమణినలనని।
జాగ్రసుతోత్పత్తివినన్ప్ర-షాగ్రణిగఁదుంబ్రు।

త్యగ్రాగ్రహారములనది।
గగ్రగ్రహణయశుఁడైద్వి-జావలికొసఁగెన్॥ ౧౫౮॥

సీ. విమలమాణిక్యదబ్జ-ప్రవృత్తికినూతికా,
గ్రహవృత్తిమనమున-కెక్కుఁబోలు।
నభవాభ్యభిష్టుతుం-డైయుష్ణప్రభునకుఁ।
బుట్టువుపైనిచ్చు-వృష్టిఁబోలు।
దుగ్ధాబ్ధినోలాడు-దొరకుఁగౌసల్యకు,
చోరదుగ్ధాపేక్ష-యొదవఁబోలు।
నాగదుమహాతీస్వ-నముమెచ్చుమేటికం,
గనలజోలలభ్రమ-గలుఁగఁబోలు।

గీ. శేషుపైఁబండునట్టివి-శేషమతికిఁ।
దూలతల్పంబులధికమై-తోఁపఁబోలు।
ననఁగనిందీవరశ్యాముఁ-డఘువిరాముఁ।
డమితగుణధాముఁడుద్దాముఁ-డవతరించె॥ ౧౫౯॥

క. దశదిగ్విశదముగవిష।
ద్దశదిగ్విభులెల్లఁబొయఁ-దగుమీనమునం।
దశమీగురువారమునం।
దశరధుసతికైకగనియెఁ-దనయున్నాయున్॥ ౧౬౦॥

మ. కవివాశోరగతారఁగర్కటకల-గ్నప్రాప్తకైకాదశిం।
గవివారాభినుతుల్సెలంగజగదే-కశ్లోకవిఖ్యాతులన్।
సువివేకాత్ములనిర్వ్యరంగనియెన-త్యుద్రోరుచారిత్రబాం।
ధవసంస్తోత్రసుమిత్రమిత్రజాబ్యం-దంబాత్మహర్షింపఁగన్॥

వ. ఇట్లు. ౧౬౧॥

క. నలగురురూపశౌకధుర్యులు।
నలుగురుసుతులుద్భవింప-నలువుగవిరివా।

నలుగురియన్యోన్యంబా।
నలుగురుతరనాట్యములనొ-నర్చిరిమింటన్॥ ౧౬౩॥

క. పాపంబులుభక్తనుల।
స్తాపంబులఁ బాపనోపు-తద్బాలురస।
ద్రూపంబులు పురిటిండ్లను।
దీపంబులు గాఁ జెలంగె-దీపితభంగిన్॥ ౧౬౪॥

క. పురుషోత్తములగు పుత్త్రులఁ।
బురుషార్థచతుష్టయంబుఁ-బోలంగనికా।
పురుషామిత్రజనముదం।
బురుషాసహితముగనప్పుడు-బ్రుంగుసువఱచెన్॥ ౧౬౫॥

వ. తదనంతరంబున. ౧౬౬॥

సీ. పుణ్యాహవాచన-పూర్వకజాతక,
ర్మానంతరంబున-మానవేంద్రుఁ।
డతిభక్తిఁ గులగురుం-డగువసిష్ఠునిఁ గాంచి।
నతుఁడయి సుతులకు-నామకరణ
మొనరింపుఁ డనుఁడును-యోగ్యగిముఖ్యుండుఁగో।
సలరాజకన్యకా-సత్పుత్త్రునకుఁ।
గైకపుత్త్రికనమా-గధరాజపుత్త్రికా,
పుత్త్రులకునుగ్రమం-బునఁ బొనర్చి।

గీ. రాముఁడని రాముఁడను మఖ-రతుఁడుగాన।
భరతుఁడని లక్ష్మణుఁడుగానఁ-బరఁగలక్ష్మ।
ణుండటంచు మనుశత్రుఘ్నుఁ-డంద్రుగాన।
మహిమశత్రుఘ్నుఁడనుచునా-మంబులప్పుడు॥ ౧౬౭॥

చ. క్రమముననాద్యులక్ష్మిమిహి-కాకిరణోయుకశోభమానులై।
సుమవిశిఖాపరీణపటు-సుందరులైవినుతాంబుజాసనా।
ద్యమరులనైనకేశ్వనుఁడు-నాబలుసంతసమందమిత్రగో।
త్రమువెలుఁగంగరాసుతులు-తద్దయునొప్పిరి నాఁడునాటికిన్॥

గీ. తల్లిదండ్రులసంతోష-వల్లి బ్రాఁకఁ।
బ్రాఁక నేర్చిరి చిలుకల-పలుకు లెలమిఁ।
బలుక నేర్చిరి ధర్మము-ల్ప్రబలి నడువ।
నడువ నేర్చిరి వెడవెడ-నడకలపుడు॥ ౧౬౯.

మ. కని మోదించిరి తల్లిదండ్రులు జగ-త్కల్యాణచారిత్రుల।
న్వనజాతాయతనేత్రుల న్విమలశో-భాగాత్రులం బౌరలో।
చవనీరేరుహమిత్రుల న్మధురభా-షాచిత్రుల న్మిత్రకా।
వనసచ్చైత్రులఁ గూఢజత్రులను నా-నాస్తోత్రులం బుత్రులన్॥

వ. అని మనోల్లాసంబుగా నుపన్యసించి॥ ౧౭౧॥

క. భండనరిపుఖండనఖుల।
దండనగుణమండనాని-తాంతప్రణుతా।
ఖండఽమణికుండలభూ।
మండలధరవిధుదినేశ-మండలనేత్రా॥ ౧౭౨॥

శా. జంభారాత్యభియాతిఖండనపటి ష్ఠప్రోల్లసత్ఖడ్గదో।
స్తంభాభిష్టుతభూరిభూరిమణిదృ-బ్భద్రస్ఫుటోద్దామదా।
మాంభోద్యాత్మభవాసమాశ్రితసువ-క్షాదీనరక్షాంచితా।
రంభాదంభమహాభిలాషుజగదా-రాధ్యాంఘ్రిపద్మద్వయా॥ ౧౭౩॥

లయగ్రాహి.

సారఘనసారసువిసారసుమవారపటుహీరవరక్షీరధృతసీరసితతారో
దారఘనపారదపటీరహిమశారదవిశారమణశారదశరీరమృదుముక్తా।
హారమఘుష్మారసురవారణసమీరణకుమారవరహారవరహారవిలసద్దిం।
డీరబహుతారకతుషారకలికారమణకైరవమహోరగపచారుతరకీర్తీ

గద్య. ఇది శ్రీసూర్యనారాయణ పదాబ్జధ్యానపరాయణ భూమధైర్య
వినయ రామనార్యతనయ పండితసేవాసముచ్చయ కొత్తపల్లి
లచ్చయప్రణీతంబైన దాశరథివిలాసంబను మహాప్రబం
ధంబు నందేకాశ్వాసము.

— —

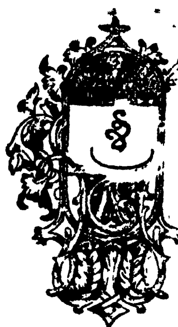
శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

శ్రీశారదాంబాయైనమోనమః.

దాశరథి విలాసము.

ద్వితీయాశ్వాసము.



మహనీయవదనవర!
రామాజనమదనకుంద-రదనరిపుమహా!
భీమకదనరుచిరసువ!
ర్ణామేయచ్ఛదన వేంక-టాచలసదనా॥ ౧॥

వ. అవధరింపుమనంతర కథావిధానంబు భగవంతుండగు వల్మీకోద్భవుండిట్లని చెప్పందొడంగె. ౨॥

క. తమతలిదండ్రులకానం
దమధికమగుచుండ రాజ-తనయులు విప్రో
త్తమకృతదీవనులైయు
త్తమవృత్తము పొరలకుము-దంబొనరింపన్॥ ౩॥

గీ. రామలక్ష్మణులు మనోభి-రామలీల
భరతశత్రుఘ్నులు శుభ-భరితలీల

గవలుగాఁడిరిజక్కవ-కవలతోఁడు।
వేలుపులకూడుఁగూడున-వ్యాథముగాఁగ॥ ౪॥

శా. విద్యాభ్యాసివసిష్ఠునొద్దనమునా-న్వీతంబుగానెంతయు।
న్విద్యాభ్యాసమొనర్చిరాముఁడుమహా-వేదేదవేదాంగము।
ల్విద్యాసాధునియట్లనేర్చిమతియు-న్వీతుండుప్రోద్యద్ధను।
ర్విద్యాపారగుఁడయ్యెభూభుజమితో-ర్వీనాయకుల్గుందఁగన్॥ ౫॥

చ. గజిబిజిశేకవీఁకఁదుర-గంబులనెక్కిరణంబొనర్చుట।
ల్గజములనెక్కిపోరుటలి-లాస్థితిజన్యము సేయుటల్పతాం।
గజలదయుక్తిఁగాండపటు-కాండపరంపరఁజూపుటల్వరాం।
గజనిభమూర్తిరాముఁడధి-కంబుగనేర్చుసహోదరాత్తుఁడై॥ ౬॥

వ. అంత. ౭॥

క. దారకులవ్వందితబ్బం।
దారకులందుష్టజనవి-దారకులఘుహో।
దారకగుణావిశేషుల।
దారకరాజనిభముఖులఁ-దారకనఖులన్। ౮॥

మ. కనిరాజన్యుఁడుబుత్రరత్నములకుం-గళ్యాణముల్సేయఁజ।
క్కనిరాజన్యసుకన్యలన్వెదకుచో-గాధేయుఁడామర్షతో।
కనిరాశర్షణుఁడేసుతెంచుటయుపే-గంటొప్పసమ్మానిరా।
కనిజాధీశునకేర్పరించిరిభటుల్-గాకూహాలోకేతురై॥ ౯॥

క. భటులిటుతెఱఁగించినను।
ద్భటసంతోషమునవెదురు-పఱతెంచియుఁదా।
ర్భటులెసఁగఁదోడితెచ్చెన్।
భటునిక్రియస్సహితవినయ-భయభక్తుండై॥ ౧౦॥

వ. ఇవ్విధంబునం జితేంద్రియామిత్రుండగు విశ్వామిత్రుం దోడి
తెచ్చి సుఖాసనంబున నాసీనుంజేసి॥ ౧౧॥

క. మునికౌశికుఁడగుగౌశిక।
మునికర్ఘ్యముఁబాద్యముసఁగి-యుదకమునరవిభా।
మునిపాదశౌచవరజల।
మునిజశిరంబునవహించి-బుధులునుతింపన్॥ ౧౨॥

గీ. కాయముఁబవిత్రమయ్యెఁద్వ-దీయపూజ।
నమునయుష్మత్పదాబ్జర-జమునగృహము।
నమితశోభనములకిర-వయ్యెశిష్య।
కోటికినిమీరుఁగుశలమే-కుశికవంశ॥ ౧౩॥

క. ప్రాణతనుత్రాణధను।
ర్బాణకృపాణంబులునుగృ-పాపరయస్త్ర।
త్రాణపదస్త్రైణపదా।
క్షీణతలునునీయవియకు-శికవంశమణీ॥ ౧౪॥

క. పొచ్చెంబుగనాడుటగా।
దచ్చెరువుగనిపుడమీర-లందఁడుఁజూడం।
జిమ్మఁజోయమన్నఁజోచ్చెద।
వచ్చినపనియానతీయ-వయ్యమహాత్మా॥ ౧౫॥

వ. అనియిట్లు సుస్తకన్యస్తహస్తుండైయున్న దశరథునకు విశ్వామిత్రుండిట్లనియె. ౧౬॥

క. సత్యాధారకులోత్తమ।
సత్యసదాధారరాజ-సత్తమభాషా।
సత్యాశ్రయచిత్తమహా।
సత్యాంచితరూపవినుత-శరథమహీశా॥ ౧౭॥

చ. కుశలమతిన్వసుంధరర-ఘుక్షితిపాలునియట్టులన్నిరం।
కుశగతిరక్షనల్పదన-ఘుండవుధర్మమతింద్విషద్గణాం।
కుశయమనాంకువంశనృప-కుంజరకావునమాకుసర్వముం।
గుశలమయంచుసాధుసుమ-ఖుండువపోమహితుండువెండియున్॥

క. ద్రోహులుగాధానోర్వ్యస్య।
స్నేహులపందేహులతిని-షిద్ధాశ్రమిళ।
ద్దేహులుఖలమారీచసు।
బాహులుచండతరదీర్ఘ-బాహుటుపెలుచన్॥ ౧౯॥

ఉ. తివిరిమఖంబునేయుటకుఁ-దీక్షవహించితినేనివాకునీ।
తివిడిచియజ్ఞవస్తువిత-తింబలుమాటునురక్తవర్షము।
ల్దివినివసించిమించిపటు-తీవ్రగతింగురియింపుమందుర।
ద్దివిజవిరోధులధ్వరము-దీక్షతఁబూర్ణముగాకయుండఁగన్॥ ౨౦॥

ఉ. వారియహాప్తవంశజన-వల్లభవారిటుతెన్నిచేసిన।
స్వారిశపించుటందపమ-వశ్యములోపమునొందుఁగానదే।
వారివిభేదనక్రమము-నాత్మఁగదుందలపోసిసత్కృపా।
పారిధివైననీకడకు-వచ్చితిమెచ్చితినీదుభక్తికిన్॥ ౨౧॥

శా. ఆపాపాత్ములసంహరింపఁగమదీ-యంబైనజన్మంబునేం।
తేపూర్ణంబుగనిర్వహించివిలస-త్కీర్తింబ్రతిష్ఠింపఁగా।
నీపుత్త్రీరఘురాముఁబంపుమితఁడా-నీరేజపత్త్రేక్షణుం।
డీపృథ్విన్నరుఁడైజనించెఖలశి-క్షేచ్ఛన్ధరిత్రీశ్వరా॥ ౨౨॥

ఉ. ఈతఁడుసర్వలోకగురుఁ-డీతఁడుదానవలోకభీకరుం।
డీతఁడుమాధవుండుమతి-యీతఁడుమాధవభావభావితుం।
డీతఁడుసర్వభూతహితుఁ-డీతఁడుభూతలధారిగావునం।
భీతియొకింతయేనిమహి-భృద్వరపొందకపంపుమింపునన్॥ ౨౩॥

వ. అనిపల్కి శ్రీరామునుద్దేశించి. ౨౪॥

గీ. దానవారితలీలని-ద్దానవారి।
దానవారిగజంబుచం-దానవారి।
ముఖకమలములువిజితశశి-ముఖకరాళి।
ప్రవచ్చఁగల్యాణయుక్తుఁడై-వచ్చుమిల॥ ౨౫॥

గీ. అనుడునవాక్యములువిష-మగుచుఁగర్ణ।
రంధ్రములఁబడిహృదయాంత-రంబుఁజొరఁ।
ప్రజ్ఞచెడెనతలగ్నంబు-భగ్నమయ్యె।
మేనుమాసిపయ్యెఁబ్రాణంబు-క్షీణమయ్యె॥ ౧౬॥

క. ఉల్లముజల్లుమనఁగమో।
మెల్లనువెల్లఁదనమూన-నింద్రసఖుఁడుభూ।
వల్లభుఁడల్లనసమ్ముని।
తల్లజుఁబలుకున్నంబు-దల్లడపడఁగన్॥ ౧౭॥

క. తండ్రివినురాముఁడెక్కడ।
గండ్రలురాక్షసులువారిఁ-గైకొనకకడుం।
దీండ్రించినిలుచుటెక్కడ।
వేంద్రముతీమాటలుడిగి-వినునాపలుకుల్॥ ౧౮॥

సీ. ముఖపద్మసౌరభో-న్ముఖముఖరితశిలీ,
ముఖవిముఖుండుదా-ముండుగటహ।
ముఖమునఁబూర్వాగ్ని-ముఖశిలీముఖపరా,
ఙ్ముఖుఁడగుహరిదేవ-ముఖసురప్ర।
ముఖులుషణ్ముఖుఁగూడి-మొనయలేరాదుర్ము,
ఖులరామదసముఖ-ఖుఁడవుగమ్ము।
ముఖవిలోచనచతు-ర్ముఖసతీసాహస్ర,
ముఖయశసగితది-ఙ్ముఖమునీంద్ర॥

గీ. ముఖ్యదంతభ్రుసీదగో-ముఖయటంచుఁ।
గరముఖరకరవంశశే-ఖరుఁడుధైర్య।
ధనముఖండితమగుడుఁజి-త్తముగలంగ।
ముఖమువిగతైచెమానిస-మ్ముఖమునందు॥ ౧౯॥

చ. ఇటులనధోముఖుండయిద-శేంద్రియవృత్తులుమానిమానిరై।
కటకటలాడికొంతవడి-కన్నుగమెత్తినరేంద్రచంద్రుఁడ।

జటిలునితోడనిట్లనియె-జానుగనేనటకేగుదెంచిది।
క్రతువరకీర్తినీమఖముఁ-గాచెదనేఁచెదదైత్యవర్గమున్॥ ౩౦॥

క. పేర్చిబలంబులవేసమ।
కూర్చికొనిమహాత్ముమిమ్ముఁ-గూర్చిఖలవనిం।
గార్చిచ్చేర్చుపగిదిఁబో।
కార్చిసవనమునెఱపేర్చి-యరుదెంతువనన్॥ ౩౧॥

క. మునిసింహుఁడునృపకుంజరుఁ।
గనుఁగొనిపటుబనిగుడంగఁ-గనుబుగదురది।
గ్గనగద్దియడిగ్గనుతికి।
చనుదోయ్గించియద్ద-శరథునితోడన్॥ ౩౨॥

మ. వినవర్ణ్యంబులుగానివాక్యములవీ-పేశంబ్రశంసించినా।
వినవంశంబునఁబుట్టినూనృతవచో-హీనాంతరంగుండనై।
వినయంబున్నయమున్భయంబనయము-న్విధ్వస్తముంజేసితి।
వినవయ్యల్పునిబోలెఁబొంకఁగలవా-కేపాతశాభీతుడై॥ ౩౩॥

క. జ్ఞానంబువిడిచిమానృత।
హీనమ్మునఁగోర్చినాఁడ-వింతియచాలుం।
గానిమ్ముపోయివచ్చెదఁ।
బోనిమ్మనుమంతలోన-భూపతితోడన్॥ ౩౪॥

చ. కడఁగివసిష్ఠుఁడిట్లనియెఁ-గంజహితాన్వయమానిపాదముల్।
గడిగివిశేషభక్తినొక-గద్దియనుంచియుమీంద్రచంద్రనీ।
కడిగినవెల్లనిత్తునని-యాయనఁబల్కితివామారుఁగోరనీ।
కడఁగివిజంబుఁదప్పుటమ-కార్యమెంతెంతురదీనిమిత్తముల్॥ ౩౫॥

ఉ. దాఁపసమస్తవస్తువులు-దాత్తతనిచ్చెదనంటుఁబల్కి-యోమ।
తాపసనాథవృత్తియుచి-తంబెనుమారుఁగుమారధీరుని।
దాపసనాథువెంటనుచి-తనీతిఁబంపుమితండుధాత్రికిం।
దాపసమానుఁడీతనివి-ధంబెటుగంగవశక్యమేటికిన్॥ ౩౬॥

క. ఈమునితజ్ఞానికినుతు।
నీమనిమనమంటిమేని-యితఁడర్గినచో।
నీమునికిఁజెల్లనిచ్చును।
యీమునికింకోడుగలరె-పృథ్వీనాథా॥ ౩౭॥

వ. అని చెప్పినవిని. ౩౮॥

క. గురువిభుఁడగురునాజ్ఞన్।
గురుతరమునితలధరించి-గురుహర్షమునన్।
గురుఁడాడుచున్నతనయలు।
గురుబుత్త్రిలఁగాంచికృపయి-గురువెట్టంగన్॥ ౩౯॥

క. బాలకులనహితగజం।
బాలకులవినీలనీల-పరిహారతరోలం।
బాలకులనగ్గైసేయఁగ।
బాలకమలముఖులనపుడు-బనుచుటయుఁదగన్॥ ౪౦॥

ఉ. తజ్జగదీశునాజ్ఞమది-తల్చుదిశాత్మకరైరయంబునం।
గొజ్జఁగతేటనీటన్నృప-కుంజరపుత్త్రులకుంగ్రమంబున।
సృజ్జనమాచరించినవ-నంబులఁగస్తురిరేఖలుంచుచుం।
గజ్జలముంచిరాసుతుల-కన్నులఁగన్నులపండువైచవన్॥ ౪౧॥

సీ. అబ్జాస్యయొకతెకు-భాగ్రింకుకంబులాసంగఁ,
బువ్వంబులొకతివఁ-బోణియొసఁగె।
నొకశైలకుచబంగ-రుకటకంబులొసంగ,
గంధంబొకస్మరాకు-గవిభయొసఁగె।
ఘనవేణియొకతెము-త్త్రావళులొసఁగభూ,
కటియొత్తరత్నకం-కణములొసఁగె।
నొకఘనరసవతి-యూర్మికలొసఁగరం,
భోరువొకతెచంద్ర-హారములనో॥

గీ. పండగనబ్బాలురకుసొంపె-సంగుచుండ
నిట్లుగైసేయఁదల్లుల-కెలమిమొల్కె।
రాజహంసలగతులనా-రాజసుతులు।
రాజహంసలగతులవి-రాజిలగను॥ ౪౨॥

సీ. తమమందహాసజ్యో-త్స్నాపూరమచటిచం,
ద్రికలంబులనీర-మూరఁజేయఁ।
దమకచమేచక-తమముభిత్తికలయు,
త్తిమహీరములనునీ-లములఁజేయఁ।
దమపదపల్లవో-ద్గమశోణమచటఁగు,
ర్విశకింపులజిగితోఁ-జెలిమిసేయఁ।
దమవిలోకవసుధా-ధావళ్యమచటిగ్రు,
హములకుఁదగువిశే-షములుసేయఁ।

గీ. దమతనూస్వర్ణరుచులవి-స్తారమచటి।
సకలజనులకుఁబరమహ-ర్షంబుసేయ।
వచ్చిమొల్కెడిమృదుతనూ-వల్లులకును।
దల్లులకుసద్గుణవతీమ-తల్లులకును॥ ౪౩॥

క. మొల్కెడివీవనలెసఁగఁగ।
నక్కొడుకులనెత్తిముద్దు-లాడుచునెంతే।
మక్కువఁజాబుకిములంటుచు।
గ్రక్కునవారాజవర్యు-కడకనుచుటయున్॥ ౪౪॥

చ. నలువకుపేరీతివచ్చిముని-సాధులకున్నరలోకభర్తకు।
న్నలువురుమొల్కెనిల్చిసఖ-వంబుగదీవనలిచ్చిరంతన।
న్నలువురిలోనవగ్రజుఁడు-సాఘువరాముఁడిరాముఁగాంచియ।
న్నలువకుఁదుల్యుఁడున్నయమి-సాధుఁడునైనవసిష్ఠుఁడిట్లనున్॥

చ. రవినిభజాలమేలమన-రాముసలక్ష్మణుఁజేసితాపస।
ప్రవరునివెంటబంపుముశు-భంబగునీకుమనీదుసాత్మసం।

భవులకు నంచుఁ బల్కుటయుఁ-బార్థివుఁడు ముదమంది శాంతతా।
ణవిహితపాణిహంసులతో-నర్చితనర్చన భక్తిమోహముల్ ॥ ౪౬॥

క. ఒక్కింత సేపు నకుదిగఁ।
ద్రొక్కియతీశ్వరునిఁ గాంచి-తోడ్కొనిచనుమీ।
చక్కని బాలురననిధృతి।
నెక్కొనఁ గామతియునమ్ము-నీశ్వరుతోడన్ ॥ ౪౭॥

క. కంటిబహుకాలమునకిఁ।
గంటిన్నిమువంటివారి-కార్యార్థములీ।
కంటెఁగ్రపాపరులెవ్వరు।
కంటికి నెప్పుడ వెసుటులఁ-గాపాడవలెన్ ॥ ౪౮॥

వ. అనిచెప్పి యాక్షణంబున నక్షోణీపతి యక్షీణక్షణంబునఁ గృత లక్షణులును, సకలకళావిచక్షణులును, గిల్పిపారణ్యాశుశుక్షణులును, శిష్టసంరక్షణులును, దుష్టజనశిక్షణులును, ధర్మాన్వీక్షణులును, విమతలలాటేక్షణులును, బద్ధపత్త్రిక్షణులును, సమాచరిత గురుప్రదక్షిణులును, లక్షణులునగు రామలక్ష్మణుల సమర్పించుటయు నవ్విశ్వామిత్రుండు. ౪౯॥

ఉ. ఆడెదు రామలక్ష్మణుల-నాదరపూర్వముగాఁ గఁ జూచికొం।
డాడెదు రాజుఁ జూచియిటు-లాడకుఖీతని నేనువీరిఁ గా।
పాడెదు వాఁడ సేధరణి-వంతయు దుదకాశ నొందకుంపఁ గా।
పాడెదు వారువీరుదును-మాడెరెదుష్టులనన్ని కృష్టులన్ ॥ ౫౦॥

వ. అని యూరడిల్లం బలికి. ౫౧॥

మ. వెనకయ్యన్నరజన్ముఁ గూడి మహిమ-న్వేంచేయుశంభున్వలె।
న్వెనుకయ్యన్న యుఁదమ్ముఁ డుంగొలువఁ గా-వేంచేసె నమ్మౌని పా।
వనభూతిర్లలి తాంగముం ఘనజటా-బంధంబు రన్నాకభూ।
వనభూజాతిసుమంబులో లిఁగురియన్-భావంబునంబొంగు మన్ ॥

క. కామక్రోధరహితులరి।
ధీమంతులుధర్మావనులుఁ గృ-పీటజనేత్రు।

లోన్నమునిఁగొరలుముఖంబులొ
తోమునివరువెంటదశరథ-తనుసుతులరుగఁగన్। ౫౩॥

కం. చల్లనిగాడ్పుగఁడువెద।
చల్లనివికటభూరుహముల-సత్సూనంబు।
ఝల్లనివేసలగుచుఁదై।
జల్లనిరాలంగసంత-సమునఁబోదలుచున్॥ ౫౪॥

మ. గణనాతీతలసద్గుణాగ్రణులురం-గత్కాంచికాకంకణీ।
క్వణనావేదనగౌరవిగ్రహులులో-కాలోకధైర్యుల్సనీ।
జనదూరారులురామలక్ష్మణులుభా-స్వద్వీక్షణుల్సారఘూ।
జనదూరంబుపయోజబాంధవునియా-జన్మించునమ్మౌనితోన్। ౫౫॥

కం. ముదినానందించుచునా।
మ్మదినీగతిసోగిఫేన-మహిమన్నగుచు।
న్నదివో లెఁబొలుచుసరయూ।
నదిఁగాంచిరిరామలక్ష్మ-ణకుమారులటన్॥ ౫౬॥

సీ. పిలుఁదులకెనయగుఁ-బ్రధుపులినంబులు,
వాలసామ్యమునగు-వాలముటులు।
ప్రనసదృశంబులౌ-జగ్రవాకములును,
భ్రమలకీనగుకకు-లయలగములు।
శాహులవంటిశో-భనవిసంబులుభ్రమ,
రకసదృశములైన-భ్రమరకములు।
పావనశోభాస-మానాంబుజంబులు,
చెక్కులరీతిభా-సిల్లుకుక్ష।
గీ. లమరుపాకిత్యశోభిత-యట్టిసుప్ప।
వతులకెనయగుపీఁచిశా-వడులుగలిగి।
వారిలీలాసమాసక్త-వారిజాన।
నాపుదిరవో లెవిఁగలఁద-నర్ప్రవారి॥ ౫౭॥

మ. సరయూశైవలినీలలామఁగని వి-శ్వామిత్రుఁ డారాముతోఁ।
పరహింబుల్గుమారయిత్తటినిఁజూ-డం బల్కెఁ బ్రామోదశ్రీ।
వరమాకంకణహంసకోత్కరసుశో-భాయుక్తయై కామినీ।
స్ఫురణం బెంపువహించెఁజూ-చితివెయుం-జుందర్శమీపంబులన్॥

క. వనజాతతటమనోహర।
వనజాతసుమప్రభూత-వరగంధములోఁ।
గొనిశీతవాతపోతము।
గొనియాడఁగ నిట్టులలమి-కొనినవలరు మన్॥ ౧౯॥

ఆ. విశ్రమించి రామ-విభు రామవిభుఁ గాంచి।
వత్సయాజలముల-వార్చి రమ్ము।
సకలభయనివార-ణకరమా విద్యోప।
దేశ మొసఁగువాఁడఁ-దెలియవనిన॥ ౨౦॥

మ. తనపాదోద్భవయైనగంగమహిమం-దైలోక్యలో కాళిఁదా।
వనముం జేయ మనుందఁదానుసరయూ-వారిపూరపూతాత్ముఁడై।
మునిసంఘంబులుదన్ను వార్చిమునులై-మోదించుచుండంగన।
మ్మునియాజ్ఞాన్వసవార్చి రాముఁడనుజ-స్సంయుక్తుఁడై [illegible] ౨౧॥

క. కరములుఁ జోడించి జగ।
ద్గురుఁడుఁగ కాయంతుఁడుఁ గౌశి-కుని గురుఁడన్నమం।
గరము వినుతించె విద్యా।
పరిగ్రహముఁ గోరి నియమి-భాగ్యంబునఁ జే॥ ౨౨॥

క. ఉపనిధివిభృతుఁడైనను।
హీపతుఁడార్థ [illegible] నిసంయ-మాశ్వయఁదథయు।
హాపితబలాదియుబలి।
దాఁగ పతి [illegible] -వమ్మునిపలుకున్॥ ౨౩॥

చ. సకలసనందనప్రముఖ-సన్మునిశీమహానీ [illegible] దక్షులం।
[illegible] దానవ [illegible] వసిష్ఠ ధ।

ల్లనుక వృత్తులొప్పి పాసలును-దారొఁగ నెంతయు నంతె సంబసు।
న్వినునృపయాసు విద్యలను-వేడ్కఁ భజించినయంతచేవనన్॥ ౧౪॥

క. కొనియాడుచువిద్యలు చే।
కొనియాడుచునసుజుఁ గూడి-కొనిహర్షించెం।
దినవాథుఁడ స్తగిరివెం।
దినవాథధరణీశసుతులు-దృణతల్పములన్॥ ౧౫॥

క. ఆరాత్రినిద్రఁ జెందిరి।
యారాత్సరయూతరంగ-జానిలములయ।
న్వారిరుహాయతనేత్రులు।
వారిరుహరు వేడ్కఁ-మానిచర్యసహితులై॥ ౧౬॥

వ. ఇట్లునిద్రించివిశ్వామిత్రప్రబోధితులై కాలోచితకృత్యంబులు ని
ర్వర్తించి. ౧౭॥

క. వేగంగమనోముదమున।
వేగంగమనోన్ముఖులయి-విద్విషులుమది।
న్వేఁగంగమానియుతులై।
యేగంగబవిత్రయుగము-నేగంగఁ దగున్॥ ౧౮॥

గీ. అట్టిజాహ్నవిఁ గనిద్యుమ-ణ్యన్వవాయ।
మణులుఁ రమణీరమణులుల క్ష్మణులు రామ।
లక్ష్మణులు సంతసమున నే-లాబతాను।
కూలకూలంబు నంతఁ జేసి-క్కుచుసు జేరి॥ ౧౯॥

ఉ. లలితతరంగరంగమున-లాస్యముసల్పుచునున్న రాజహం।
సలుజలపానలోలుపల-సద్విపయూథపమస్త్రీ-కొంకుమం।
దలములటంచుభీతిగగ-నంబునకున్నెవ్వసఁ జాతిబోతులై।
యలరెడుశారదాభ్రములు-యట్టులఁజాలఁ భీతిచేయుచున్॥ ౨౦॥

చ. కమలవనీవిహారమునఁ-గొంకుమరేణుసమావృతత్వమై।
యమరెఁగ సంగానంగమధు-పాళిసువర్ణతగాంచియుంకపా।

ట్టిమలినులైనఁ జేరినఘ-టింప దయోగ్యతయంచుఁ గౌశికుం।
డుమతియునన్నదీవరమ-నోజ్ఞమహాత్మ్యముఁ దెల్పుచుండఁగన్॥

క. అంగములువొంగరంగ।
ద్భంగముమజ్జజ్జనాఘ-భంగముజలమా।
తంగరథాంగముసరయూ।
సంగముఁ దటమానిసుప్ర-సంగము సెదురన్॥ ౨౨॥

వ. కనుంగొనిచనంతం దత్సమీప ప్రదేశంబున. ౨౩॥

సీ. తాలహింతాలర-సాలసాలతమాల,
కృతమాలపృథుసాల-వితతిభువము।
నుపకంఠసీలకం-ఠోత్కంఠకలకంఠ
కలకంఠరుతమనో-జ్ఞప్రదంబు।
సారవిసారవి-స్తారసారససార,
సాధారకాసార-కాన్వితంబు।
రంగత్తుంగాభి-షంగభృంగాంగనా,
భంగసంగీతశో-భాయుతంబు।

గీ. గండభేరుండసమదవే-దండకాండ।
గండకోద్దండపుండరీ-కప్రచండ।
జీవజాలావనముని-జీవనంబు।
పావనంబగువొక్కత-పోవనంబు॥ ౨౪॥

క. కనిరాముఁ డెవరియాశ్రమ।
మనిమునిపతినడుగ నాతఁ-డాదరమునని।
ట్లనియెఘనాఘనగర్జా।
ధ్వనిదశదిగ్విశదదశన-ధవళిమ మెఱయన్॥ ౨౫॥

క. వినుకామాశ్రమమిదిరా।
మన్నృపాలకతొల్లిమూర్తి-మంతుండైపా।
వననిష్ఠుంగందర్పుఁడు।
ఘనతపమునదించెనిరదు-గరళగళుండున్॥ ౨౬॥

చ. పరమతపంబొనర్పఁగని-ధర్గుతకయజ్ఞమతోడి బొత్తుఁకుఁగా।
స్థురహీనటంచు దేవపథ-తుల్యనుతుల్ఘటియింపవేగిచె।
చ్చైరహరుచిత్తముంగలఁగఁ-జేసినవాతఁడెతింగియూరుభీ।
శ్వరనయవాగ్నిదగ్ధతుఁ-గాశోచరించెఛిపెనుమాత్రలోనా॥ ౭౭॥
ఉ. కాముఁడెఱుంగ నేయుచిత-కాలగతుల్గనునిట్లుభీయుఁడై।
భీయుఁడు చూడదగుఁదయుప్పద్ధ్విచలింపఁగ వాగ్రిరవాగ్రిలన।
స్వాగ్రిమతదంగసంగమువ-రాజిలువిద్యుతయంబువంగసం।
క్షామహిమంబువొందని-గాధిసుతుం దెలిగించికొండియుగా॥
క. వినిదివ్యపాలయభయపు।
రిస్తధ్యమునుతకలుషప-రిత్యయమిచ్చో।
టన్నవమీవివశేషం।
బున్నతిఁరేయియనుఁగడపి-పాద్రుద్దవాడిదినా॥ ౭౯॥
క. పూతస్నాతుండైతను।
పోతమధిష్ఠించిదది-పోవుడమీగం।
గాలోయమునను మ్మని।
చేతోముదమొదవన్నపతి-సింహునితోడిన॥ ౮౦॥
చ. అనువెడఁగారికాగమన-మచ్చటిసానివశేణ్యులాలకిం।
చివిళ్ళినిసేగుదెంచిముని-సింహునకున్నతులాచరించిమిం।
చిపత్పురవర్యపాద్యముల-చేతలరించినుతించియుంతటం।
ఘనులగు రమ్మలత్నములఁ-గాంచిముదంబునఁబారణించినాఁ॥ ౮౧॥
వ. తదనంతరంబునంబరమతపః పాత్రేయుండగు గాధేయుండు వి
పరీత విధేయుంబున శిష్యులొసంగు వాతిధేయంబునంబ్రీతుండైర
దాహూతుండై సహజవిరోధకాధారహితమృగయూథసనాథం
బునుహోమధూమశ్యామలకోమలశ్యామలతామనోభిరామంబును
మనోహరకుదురకేకవాదభరితంబునునిర స్తసమస్తదురితంబును
మునపమాసుషిరాలతావినూతన వికేతనాటీకవ ఛిల్లిసుషిరవాదాను
కారిఝిల్లీసుషిరవాద్యపూరితంబును సకలరతఫలదకుసుమానుసర

విస్ఫుమరశిఖరి శిఖరముఖరిత శుకపికముఖ ఖగముఖనిర్దళితఫలాంతర్గత రసాసార సంభూతాల్పసరిదంతికశాద్వలప్రదేశ విహారమాణహరిణమాణవకచంక్రమణచకితయుగపద్దావన్నయూశగతదరంచిత మరుదాలోల లతాలతాంతడోలికాసంస్థిత మిళిందబృంద సముద్గీరిత ఝుంకారసంగీతరీతిసమానందిత ఫణిఫణామణిఘృణిస్ఫురల్లుకశంకాభయకంపితాచ్ఛ భల్లావరణేందీవరకృత కైరవశోకనదశుకోవర విరాజితంబును, కాకలీకోకిలకూజితంబును, జటుఢీ[illegible]వాలపీజితంబును, విశాలపర్ణశాలాజాలానుకూలంబును, ధ్వస్తనిర్వృష్ట నిశాచరప్రతికూలంబును, కుసుమితనీపంబును, సరయూగంగాసమీపంబును, చిరంతరశీతలచ్ఛాయాతిక్షణీకృత పథికజనశ్రామంబగు నమ్మునులయాశ్రమంబుఁ బ్రవేశించి యగణ్య పుణ్యకథావినోదంబులం బ్రొద్దువుచ్చి రాత్రియగుటయుం గృతకాల్యకరణీయులై యుండునంత విశ్వామిత్రుఁడనుమతంబున రాముండు.

క. తనుమామలుగొనియాడన।
తనుచేతో మోదభరిత-తనుసామజుఁడై।
తనుహరినీలలసద్ద్యుతి।
తృణతల్పమునావరింప-ధృతిశయనించెన్ ॥ ౭౩॥

తే. తమ్ముఁడుఁ దానునిట్లుంచి-తమ్మునువర్తనలం బ్రసన్నుఁడై।
తమ్ములకింతయున్నసుచి-తమ్మునుచోకయనించి వేప్రభా।
తమ్మునవ్యాప్త చిత్తుఁడయి-తమ్మునినీంద్రుఁడుమేలుకొల్పఁభూ।
తమ్ములనేత్రపర్వముగఁ-దమ్ములవిందుఁదయాద్రిమీఁదికిన్ ॥ ౭౪॥

క. చేరకముఁనుమేల్కొనినం।
జీరకటకకంజనీవి-శేషములమరన్।
మారకమనీయతనులరి।
మారకుగిమకోలఘురాజ-మారకులంతన్ ॥ ౭౫॥

క. సంధ్యాకాలికవిధులన।
సంధ్యగతిందీర్చిజ్ఞాన-సారితనిజచి।

త్తాంధ్యులగుచారుకౌశికు।
వింధ్యాచలధైర్యుఁగాంచి-వినమితులగుదుర్॥ ౧౬
ఉత్సాహ. వారిజాదరించిమౌని-వల్లభుండుజాహ్నవీ।
వారిఖేదరించిపోవ-వాంఛజేసిపూజల।
వ్వారిగాఘుంటించిమ్రొక్కి-వమ్ముమౌనివర్యుల।
న్వారియాశ్రమములనుంచి-భావమంచితంబుగన్॥ ౧౭
క. తరణియుదయింపుచుండగఁ।
దరణికులాభరణులన్న-దమ్ములుగొలువం।
దరణింభవభయసాగర।
తరణింజాహ్నవిఁదరింపఁ-దామద్యతుఁడై॥ ౧౮
గీ. యానపాత్రమహోమను-ధ్యానిమౌని।
యానపాత్రమధిష్టించి-యరుగుచుండ।
పదిగరముపోంగహరిజగ-న్నాధుఁడాల్పు।
కతనభువప్రసిదిగాం-చితిసటంచు॥ ౧౯
గీ. నావనావసుధేశనం-దనులురాము।
లక్ష్మణులులక్ష్మణులుబుణ్య-లహరిఁగడమ।
నెపల నెడలనిరవముల-నెలమినాల।
కించికించిజ్ఞమారున-క్షీణపుణ్యు॥ ౨౦
ఉ. కౌశికుఁజూచిమౌనిజన-కౌశికయిమ్మధురారవంబులే।
ల్లాఘుగతిన్విడంబడిరొ-నాకగవృత్తివశంబునందయా।
వేశతచిత్తవృత్తిపతి-జేసెఁ-వదభ్రమహాభ్రఘోషనీ।
కాశఘనోక్తులందెలియఁ-గానెలవిమ్మువిరొందుఁబెట్టనో॥ ౨౧
వ. అనుటయు. ౨౨
క. సరయూగంగాసంగమ।
తరంగసంఘర్షణాద్భు-తప్రభవమహో।
త్తరనినదములివిమ్రొక్కుఁడు।
రమువినీతులయిఫాల-ఘటితాంజలులై। ౨౩

వ. అని యానతిచ్చుటయు. ౯౪॥

క. వలరాజుసోయగముఁగ।
ల్వల నేలన్నులుమగలక-వలవారపుడ।
వ్వలనుగనుంగొని మొగ్రిక్కుచు।
వలసినయవిరయెల్లమాని-వలనఁదెలియుచున్॥ ౯౫॥

క. కలమాదిసస్యములువిచి।
కలమాలూరాదిలతలు-క్ష్మాజాతంబు।
ల్గలమానితతీరంబునఁ।
గలమారాసుతులుడిగిరి-కౌశికయుతులై॥ ౯౬॥

క. వలిగాడుపెదిరికొనన।
వ్వలియొడ్డునవిట్లు నావ-వదలియరుగుచు।
న్వలిముఖులాయశరభా।
వలిఘేరవఘోరతరర-వలిగలదానిన్॥ ౯౭॥

సీ. భీకరంబగుదానిశ-మీకతింత్రి।
ణీకశమ్యాకపటులిక్త-శాకకాక।
పీలుకాశోకవితతకే-ఫాలికామ।
ధూకబంధూకవటముఖా-నోకహములు॥ ౯౮॥

క. కలిగితమోదూషితమై।
ఖలుచిత్తమువో లెదురవ-గాహంబై కా।
కులపెనుమూఁకలచేసం।
కులమగుదానివొక పెద్ద-కోనంగనియెన్॥ ౯౯॥

చ. కనుఁగొనియిట్యగమ్యమగు-కాననమెవ్వరిదో మునీంద్రచం।
ద్రనుడువుమంచు వేఁడినన-తండుమహాదరణంబు మీఱరా।
ముఁగవిశేదివ్రతుఁబకి-మార్చినబాహ్మణహత్యజాట్టుము।
ట్టినఁదగఁదుర్వి నాశముఖ-టింపఁదలంపమునీంద్రబృందముల్॥

ఉ. మానులఁగూడి పావక-మండలశీతలవారి సేచనా।
నూనవిధానముల్సలుప-నుత్కటమౌమలదుష్కరాశము।
ల్పానవసాథవృత్తివిను-మానగ భేదితనుచ్యుతంబులై।
మానుగనిర్యోడంబడిన-మర్త్యులుమామునుసంతసింపఁగన్ ॥౧౦౧

కం. ఇదరణిపయింబడిన।
వృద్ధశ్రవుఁడంతటంబ్ర-హ్మర్షిత్వంబై।
ఉదరమునఁడయ్యెఁబిదపంబ్ర।
సిద్ధముగామలకరూశ-చిహ్నితమగుటన్ ॥ ౧౦౨॥

కం. మలదకరూశములను చని।
మలదయనావములు పెట్టి-మానిత దేశం।
బులుధనధాన్యసమృద్ధం।
బులు రెండొనరించె సురలు-మునులుం బొగడన్ ॥ ౧౦౩॥

ఉ. ఇందునిభాస్య రామవిను-మీగతిసొంపెసలారుచున్నవం।
క్రందవని త్రితంబులు పు-రంబులు చేరిదయావిహీనయై।
సుందునిభార్యకార్యముని-శోషిణితాటక చాలనార్తులై।
యందలిమానవుల్పెగడె-నందఱమిత్రింగఁగ్రమక్రమంబునన్ ౧౦౪॥

కం. సుందునిసిరివలెమనుజుల।
సుందునకుస్లేకయుంపె-మదమునఁదినెనే।
సుందునరేశ్వరవరశే।
సుందునమూడంగఁబలస-మగుఁడురేమిన్ ॥ ౧౦౫॥

కం. తనకుంబెండలితనయుఁడు।
తనతనయుఁడుమారీచుఁడగుచుఁ-దత్పౌరులమిత్రిం।
గనలుకయమ్మారీచుని।
జననియునధ్వములఁజంపు-జననియుతముల్ ॥ ౧౦౬॥

కం. అప్పటినుండియు రాఘవ।
యప్పట్టణయుగముకూన్య-మయియుండుటచే।

నిప్పగిదిమార్గములుకదు।
పొప్పకదుర్గమములగుచు-మందునవయమాక॥ ౧౦౭॥

మ. ఇటకాతాటకయర్ధయోజనమున-న్నేవ్యాఘ్రావిహారంబునం।
దిటమొప్పన్నివసించుఁదానికెదురై-దేవేశుఁడుంబోవలేఁ।
డటుగాన న్విసదానిఁజంపియుశమ-త్యంతంబుఁజేకొంటక।
చ్చోటకుంబోవఁగ నీకుఁదక్క వశమే-క్షోణీశరయోవ్యారికిన్॥

వ. అనిమతియుంటజ్ఞన్నబలపరాక్రమప్రకారంబు లుపన్యసించుచుడం బాటితసవనవాటిక యగు తాటకయున్న వనంబున కభిముఖులై చనిచని. ౧౦౯॥

చ. మునివరువాజ్ఞదుష్టమృగ-ముల్బెగడొందఁగ సన్మునీశ్వరు।
ల్వినిముద మొందరాముఁడర-విందదళాక్షుఁడుదక్షుఁడైకరం।
బునవిలుసుందరంబెసఁగఁ-బూనిభుజాబలసూచకంబుఁగా।
నివకులనాతిమార్వి మొర-యించెదిగంతరదంతురంబుగన్॥ ౧౧౦

గీ. అమ్మహాధ్వనినిజహృద-యమ్ముగలఁగఁ।
ఘోరతరమువను కేతువి-తూఁతురంత।
నఖిలజనములుబెగడంగ-నార్చికొనుచుఁ।
బండ్లుగొఱుకుచుఁబ్రుబ్బిపైఁ-బాఱుదేర॥ ౧౧౧।

క. కినిరతివిశాలకుక్షి।
న్ననుజామినభక్తిమునిసు-పర్వవిపక్షిన్।
ఘనసవనకరేణునిబ।
ర్హణగుణహార్యక్షిలోహి-తాక్షిన్యక్షిన్॥ ౧౧౨॥

వ. కనుంగొనిరాసమయంబునం బవిత్రచరిత్రుండగు విశ్వామిత్రుం డు దశరథాగ్రపుత్త్రునకిట్లనియె. ౧౧౩॥

క. మానినియనునను మానవతు।
మానినియమిఘూతిషీని-మడియింపుము రా।
మానినుయకంబువొందెదు।

మానియమితవృత్తినీకు-మానితముగదా॥ ౧౧౪॥

సీ. అనుచుమహాప్రేమ-నారామునకుమౌని,
యానతియిచ్చె-నన్నిశాటి।
కదురజఃకలితన-స్ఫురణినమ్మువ్వర,
మించిరజోవృష్టి-ముంచిముంచి।
దూషితంబగుతమో-రూపితనని తెల్ప,
మాడ్కి-నిమాయాత-మంబువన్ని।
హెచ్చుసత్వముపొట్ట-వ్రచ్చినలేదుక,
నుంగొనుడనుఁభంగి-నోరుదెఱచి।

గీ. చిత్తముశిలామయంబని-చెప్పునట్లు।
పరుషపాషాణవిసరము-ల్వాఱిపిఱిపి।
వారిజాప్తేన తేజుల-వారిమ్రింగఁ।
డాయజనుడెంచెఁగాలంబు-డాయుకతన॥ ౧౧౫॥

వ. వెండియునక్తంచరి. ౧౧౬॥

ఉ. మానక పైపయిన్వివిధ-మాయలువన్నుచుదుష్టచేష్టన।
మ్మానవనాథనందనుల-మానవమాత్రులఁగాఁదలంచిదు।
ర్మానమదాతిరేకమున-మానసమంతకునంతకుబ్బన।
మ్మానవమాంసభోజియను-మానముమానిపరాక్రమించినన్॥ ౧౧౭॥

క. కనిరాముఁడుతన్మాయా।
వినిహత్తిశరముచఱపి-వితతకృపందీ।
వినిజంపుటయొట్టులుమా।
నినిజంపుటదోషముండ్రు-నిగమవిచారుల్॥ ౧౧౮॥

వ. అని దయాస్వరూపిగాపుంబాపి నక్తంచరరూపి విరూపింజేయ
విరూపించుసమయంబున సమూహించి విశ్వామిత్రుండు. ౧౧౯॥

ఉత్సాహ. రామసద్గుణాభిరామ-రామయంచుఁగ్రవ్యభు।
గ్రావునిప్డుచంపకుండ-రాదువిన్ముతొల్లిసు।

తాత్రిమవందితుండుచక్ర-ధరుఁడుభృగునిభామను।
ద్దామదుష్టకామఁజంపి-దానదోష మొందడే॥ ౧౨౦॥

వ. కావున. ౧౨౧॥

సీ. తాటకనువధించి-తపసులమెప్పించి,
గహనమివ్వనముని-ష్కంటకంబు।
గావించిపుణ్యంబు-గట్టికొమ్మదియును,
గాకమదాజ్ఞని-ష్కలుషరాశిఁ।
జంపిననీకుఁదో-షంబగుఁగాని దో,
షంబుగాదిదె ప్రదో-షంబుడాయు।
జనుదెంచెనేనిర-జనిచరులకుబలం,
బధికమౌఁగావునఁ-బథికులలర।
గీ. దృఢభవద్బాహుబలమాది-జేయుమెల్ల।
విమతిసేయంగరక్కసు-ల్వీరగునొండ।
దీనిఁదోనీకుమనుడున-మ్మౌనియాజ్ఞ।
నంబుజాతేక్షణుఁడుసంశ-యంబుమాని॥ ౧౨౨॥

ఉ. హైపడిఁబ్రస్తరంబులును-బాదపముల్నిగుడించిమించియే।
వైళువఁదానవైకడలు-వ్రయ్యఁగనార్చెదుయక్షకుక్షినా।
క్షేపితపక్షిరాజమనఁ-జెన్నగుచున్నపృషత్కమేయుడున్।
సైపకతత్సహస్రగజ-సత్వముమ్మయిక్రూలెసోలుచున్॥ ౧౨౩॥

క. ఆరామయురంబునని।
ట్లారాముశరంబుపటుత-రార్భటిఁదాఁకన్।
ఘోరంబగుతద్రూపము
నీరంధ్రైలోరఁగొఁదపసి-నికరంబలరన్॥ ౧౨౪॥

క. హాటకవర్ణుఁడురిపుకర।
హాటకకలహాంసధైర్య-హాటకగిరిని।

ష్టాటకుఁ దనుజాఁ డుమేలన।
తాటక మునియాజ్ఞ నడుగు-దాటకఁ గూల్చెన్॥ ౧౨౫॥

క. మునిపతి కౌతూహలమున।
మునిఁ గిభుజాద్రవిణవిత్త-మునిసద్గుణధా।
మునిరాముని నాతనిత।
మ్మునిశాత్రవజైత్రవిక్ర-మునినగ్గించెన్॥ ౧౨౬॥

వ. తత్సమయంబున. ౧౨౭॥

శా. రాముం బుణ్యగుణాభిరాము భువన-త్రైలోక కామున్మహో।
ద్దాము న్విగ్రహకాముఁ జాచుటకు సు-త్రాముండు బృందారక।
స్తోమంబుల్దనుఁ గొల్వఁ గల్పసుమవృ-ష్టుల్మున్న గావచ్చెఁ దే।
తో మోదంబునఁ గౌశికుండు భయభ-క్తుల్మీఱ నవగ్గింపఁగన్॥ ౧౨౮॥

వ. వచ్చి వృద్ధశ్రవుం డమ్మునివర నభినందించి ధామనిధ్యన్వవాయప
యోనిధి సుధాధాముండగు రాముంగనుంగొని విశ్వామిత్రునకి
ట్లనియె. ౧౨౯॥

శా. ఆ తాపసంబునఁ దాటకన్వధము-యాశాటకందుస్థలో।
కత్రైశ పరాయణత్వమునలో-కాలోక ధైర్యాధుర్యుఁడీ।
పుత్రాగ్రేసరుఁ డాదివిష్ణుఁడు కృపా-భూభారముం దీర్పఁగా।
మిత్రాన్వయవార్ధి చంద్రుఁడయి జ-న్మించెన్మునీంద్రోత్తమా॥

ఆ. మఱియు నిశఁ దుదుష్ట-మూర్ఖుల ఖండించి।
శిష్టజనులఁ బ్రోది-సేయుఁ గాక।
మహిత కరుణ జోడ-మానవాకారుఁడై।
యవనినవతరించె-ననుచుఁ బలికె॥ ౧౩౧॥

క. శస్త్రాస్త్రసమితి నృపపఁ।
చాస్త్రి పఁకిబిమ్ముత్రగి-యకుమారునకు।
న్వస్త్రాభరణంబులుఁగడు।
శస్త్రాస్త్రములట్లసంత-సముగావనుచున్॥ ౧౩౨॥

క. శ్రీకరతరకౌశికపా।
నాకౌశికమగుపదంబు-నన్నునివినుతుం।
డాకౌశికువీడ్రాఁ-నిచనె।
నాకౌకసులెల్లఁగొలువ-నాకౌశికుఁడున్॥ ౧౩౩॥

శా. అకలంకంబగునస్మదస్వయసమా-దాత్రిబ్జుండురాముండుకౌ।
శికువెంటన్ జనకాజ్ఞనేగియటవో-పింగూరిఁద్రైత్రిలోక్యకం।
టకియాదాటకఁదున్నైనంచుఁదెలియ-న్వాబతాళలోకంబువా।
రికఁదల్పంజనుభంగినయ్యపరవా-ర్థింగ్రుంకెమిత్రుండోగిన్॥

క. సమయకదంబకదంబక।
మమరంబుప్పొంచియతిశ-యంబగునాకా।
శమునెదుతటాకమునవో।
త్కమొగింబువురాల్పెనన్న-గతిసంజగురన్॥ ౧౩౪॥

క. తత్సమయోచితకృత్యము।
లుత్సాహపరస్పరముగ-నొనరించికదు।
వాత్సల్యంబునవత్సల।
తత్సంగముఁ జేర్చి ప్రీతి-నుపలాలించెన్॥ ౧౩౫॥

వ. ఉపలాలించి. ౧౩౬॥

క. పుణ్యజనరహితవింధ్యా।
రణ్యంబునరాజపుత్త్రి-రత్నంబులతోఁ।
బుణ్యస్థలమునసుగుణా।
గణ్యుఁడునిద్రించెనగ్ర-గణ్యులువొగడన్॥ ౧౩౭॥

ఉ. గాత్రిమణిసేవితుండుచటు-రత్వాఘనుండునిపాతితేంద్రియు।
గాత్రిముఁడుగాధినందనుఁడు-కాశ్యపిపారథివేద్యుఁబూర్వది।
గాత్రిమనలంకరించుమటకుఁ-గాజనుదేరకమున్నభీమసం।
గాత్రిములరాములక్ష్మణుల-గాఢదయామతిమేలుకొల్పెఁన్॥ ౧౩౮॥

క. లలిమేల్కొని యానృపపు
త్రులు కృతకృత్యులయి శర్మ-దుండగు మునియం
ఘ్రులవ్రాల నెత్తి ముదమున
నలఘుఁడు దీవించి శిరము-లాఘ్రాణించెన్॥ ౧౪౦॥

వ. ఇట్లు గాఢాలింగనపూర్వకంబుగా గారవించి చాఱుమేఘ శ్యాముండగు రాముం గనుంగొని కామరూపంబులగు రోపంబులొసంగెదం గొమ్మని పరిహసితనిర్వక్ర హరిభుజాగండ చక్రంబగుదండచక్రంబును వినాశితనిశాచరచక్రంబును పాలితధర్మచక్రంబునగు ధర్మచక్రంబును విపక్షహృదయశూలంబగు శూలంబును నిరాదృతకాలపాశంబగు కాలపాశంబును వివిధ మాయావంతంబగు మాయావంతంబును దృఢశక్తియగు శక్తియు దుష్టసంవర్తంబగు సంవర్తంబును బ్రహ్మాస్త్రబ్రహ్మ శిరోస్త్రనారాయణాస్త్రంబులును వశనినిభంబులగు పద్మనాభమహానాభసునాభసర్వనాభంబులును మఱియుం బేరుగలనానాముఖంబులగు శిలీముఖంబులును సంప్రయోగోపసంహారక్రమపూర్వకంబుగా నొసంగుటయు శుచీభూతుండై పరిగ్రహించి యబ్బాణంబులనుద్దేశించి మిమ్ముందలంచినప్పుడరావలయునని నిర్దేశించి యనుజసమేతుండై కౌశికునాలోకించి పునఃపునఃప్రణామంబులాచరించి యవ్వలంజనుచుండి నిబిడీకృతప్రకాండకాండంబగు నొక్కతరుషండంబుఁ గనుంగొని యివ్వనంబునన్ ఘనంబగుతపంబొనరించిన మహాత్ములెవ్వరగుటయు నిది త్రివిక్రమదేవు పూర్వాశ్రమంబని యెఱింగించి విశ్వామిత్రుండు వెండియు నిట్లనియె ౧౪౧॥

చ. బలియనుచక్రవర్తిగురు-భార్గవశాసనవర్తి లోకము
ల్బలియుఁడనంగఁ బేర్చిసుర-పాలకునోర్చి కడంక నిర్జరా
వలి వెసఁద్రోలి వారలని-వాసములోలిఁ బరిగ్రహించి దై
త్యులుఁ దగ నేలిజన్నముల-నూనము గానొనరింపుచుండఁగన్॥

క. నాకౌకసులు వనౌకసు।
లై కడుదుర్దశలనొంద-నదితివితతశో।
కాకులితమానసాంబుజ।
యై కశ్యపుఁ జేరి నిభృత యై యిట్లనియెన్॥ ౧౮౩॥

క. నాపుత్త్రులు దితిపుత్త్రులు।
రూపింపఁగ నీకు నొక్క-రూపయయినస।
ద్వ్యాపారుల నేలుటదు।
ర్వ్యాపారుల నాజ్ఞ సేత-న్యాయము కాదే॥ ౧౮౪॥

వ. అనితన తనయులకుం దనసవతితనయులవలననైన యుపద్రవంబె ఱింగించి సురలకుశుభాపాదకంబగు దానినానతీవేయంచు నుడుగక వెడలునశ్రుకణంబుల నతనిపాదంబులభిషేకించుచున్నం గనుంగొని తపోవిశేషంబున సర్వంబునధిగతంబగుట నొక్కింతవిచారించి కశ్యపుండిట్లనియె. ౧౮౫॥

మ. తరుణీ యేటికి దుర్వివేకగతి సం-తాపించెదు వ్యర్థయా।
పరుసర్వేశ్వరు నాశ్రితార్తిహరణ-ప్రావీణ్యు లక్ష్మీమనో।
హరు భూతాత్మకుఁ బూజసేయ నఖిలా-రావాప్తిచేకూరు శ్రీ।
హరిసేవించిన వారికింగలవె దై-న్యక్లేశసంతాపముల్॥ ౧౮౬॥

చ. అనిప్రియమారఁబల్కు-చుఁ బ్రి-యాసహితంబుగ నివ్వనంబున।
న్వినుతతపంబొనర్పఁగని-విశ్వమయుండు జనార్దనుండుస।
జ్జనసులభుండు వారిదగు-శాంతతపోవిభవంబు మెచ్చి మీ।
తనయుఁడనై బలిం జెఱచె-దత్సురలోకము వజ్రికిచ్చెదన్॥ ౧౮౭॥

క. అనియంతఁ దిరోహితుఁడై।
చనియమ్మునిదంపతులుభృ-శంబగు సంతో।
షనిమగ్నులుగా విష్ణుఁడు।
జనియించెం గశ్యపాగ్ర-సతికి నదితికిన్॥ ౧౮౮॥

క. వామనమూర్తిఁగశ్యపు।
వామనయనకనినవిరుల-వానలుఁగురిసెన్।
రామమహేశ్వరవినుమా।
వామనునకునీకుభేద-భావముగలదే॥ ౧౪౯॥

క. ఉపమాతీతుఁడుహరిక।
శ్యపవనజాసనునకాత్మ-సంభవుఁడైతా।
నుపనీతుఁడయ్యెఁదగనెఱిఁ।
గిపఠింపకపొందెవేద-గీశ్చయమతనిన్॥ ౧౫౦॥

ఉ. ఆతఁడుదల్లిదండ్రులకు-నన్నలకుం బ్రియమాచరింపఁడై।
త్యాతతనైజగంధముల-యంబొనరింపఁదలంపుగల్గిని।
రూతదశేంద్రియుండగుచి-రోచననందనుజేరియమ్మహా।
దాతకడంగిశాస్త్రవిహి-తమ్మగునర్చనలెల్లఁజేయుమన్॥ ౧౫౧॥

మ. కులగోత్రంబులుచెప్పిమ్రొక్కుటయును-క్కుబ్జుండుడీవించియు।
క్కులగోత్రాచలధైర్యదైత్యుఁగనిర-క్షోనాథనిన్నెల్లది।
కులగోత్రామరులుంబ్రవాతవనుచుం-గొండాడఁగామాఁడెయు।
డ్డులగోత్రన్నువేఁడవచ్చితిమరు-ద్గోత్రాటవీపావకా॥ ౧౫౨॥

క. ఇమ్మగసీవోపినా।
కిమ్ముపదత్రయధరిత్రి-నిడియిచ్చుటచే।
సమ్మతివడినీసర్వ।
స్వమ్మిచ్చినయంతసంత-సమునఁబొదలుదున్॥ ౧౫౩॥

క. అనునెడభార్గవుఁడీవల।
దనినుడిగినునుడుగకయొప్పి-యమునసొసఁగుడై।
త్యనిఁగొనియాడుమదాః।
మ్మునుగొనియెంచెలుఁడుదక-పూర్వముగాఁగన్॥ ౧౫౪॥

వ. ఇట్లు విశ్వంభరాదానాదానమాదానవవదాన్యుచేతం బరిప్రాప్తం
బగుటయు నన్మునిజనంబులు మహామహుండనియును, సర్వవ్యాప

కుండనియును, నాద్యంతరహితుండనియును బొగడు వచనంబులు నెగడింపం దలంచిన చందంబునం బ్రహ్మాండకరండంబు వగుల మిగులం బెరిఁగి యొక్క పాదంబున వసుంధరయు వేఱొక్క పదంబున వియత్పదంబును సమాక్రమించి త్రివిక్రముండై యధికబలు బలిం బంధించి కరుణారసంబున రసాతలంబునకుం బుచ్చి విష్టపాగ్రగణ్యంబగు త్రివిష్టపంబు విష్ణుఁ గొసంగి కృతకృత్యుండయ్యెం బ్రసిద్ధంబగు నీసిద్ధాశ్రమంబున ననేకులు సిద్ధిం బొందిరని చెప్పిన మహానందభరితుండై భరతాగ్రజుండు. ౧౫౫॥

క. కంటిమి పుణ్యాశ్రమములు।
వింటిమి సత్కథలు మిగుల-వేడుకమునుఁగం।
గంటిమి తీర్థంబులఁ గడు।
మంటిమి నీకరుణ సుగుణ-మహితాభరణా॥ ౧౫౬॥

క. అని చాతుర్యంబుగఁ బ।
ల్కిన రాముని పల్కు లాల-కించి మునిముదం।
బునఁ బొంగి రామ నీ వెఱుఁ।
గని యర్థము గలదె ముజ్జ-గంబులయందున్॥ ౧౫౭॥

వ. అని మఱియు నిట్లనియె. ౧౫౮॥

సీ. విత్రాసముగ నీప-విత్రాశ్రమమ్మున,
సవనమొనర్పను-త్సవముతోడ।
దొరకొనమునులకు-దొరకును గడుభీతి,
గలిగించి కలఁగించి-కలయఁబన్ని।
మదమున నధికస-మ్మదమున నురరక్త,
పూరముల్పాషాణ-పూర్వకముగఁ।
బూర్వనిర్జరులిట్లు-పూర్వఘోరముగవ,
ర్షించి చిత్తముల హ-ర్షింప విఘ్ను।

ఆ. మాచరించిపోదు-రట్టులుగాకుండ।
సహజబలవిరాజి-సహజుఁగూడి।
రాక్షసులవధింపు-రక్షించిమమదధ్వ।
రంబునకునిరంత-రాయముగను॥ ౧౫౯॥

క. అనిపవనోన్ముఖుఁడైప।
ల్కినరాముండిట్టులనియె-గృతపుణ్యుఁడవీ।
వొనరించెదువినుతాధ్వర।
మునకున్విఘ్నంబుసేయఁ-బురహరువశమే॥ ౧౬౦॥

క. నీకరుణగలిగెనేనియు।
నేకానీకములువచ్చి-నేనియువెసఁబో।
నీకవధింతుముయజ్ఞవి।
రాకరణులరక్కసులది-రంబగుశక్తిన్॥ ౧౬౧॥

శా. అంచున్రాముఁడుసానుజుండయిమహా-హర్షంబునంబల్కఁగా।
వించున్నంచునుమించిమించుశశికీ-విందద్వనంబుంబ్రవే।
శించెన్సంచితపుణ్యులందఱిమును-ల్సేవించిపూజింపఁగాఁ।
జంచచ్చాపకళాచణుల్నృపసుతుల్-సంప్రీతులైవెంబడిన్। ౧౬౨॥

వ. తదనంతరంబున. ౧౬౩॥

క. వృక్షలతాపక్షియుతా।
న్వీక్షితమగుతద్వనమున-విశ్వామిత్రుం।
డక్షీణక్షణమునఁగ్రతు।
దీక్షితుఁడైయొప్పెరామ-దేవునియాజ్ఞన్॥ ౧౬౪॥

వ. ఇట్లుదీక్షితుండైమరునాఁడరుణోదయంబున. ౧౬౫॥

చ. కృతకవిమారమానసుఁడ-కిల్బిషుఁడమ్మునిసత్వరంబునం।
గృతకరణీయుఁడైబహుము-నీంద్రపురస్కృతుఁడైకడుంబఱి।
ష్కృతమగుభూతిధాత్రిపయిఁ-గేవలమానితనగ్నికార్యముం।
గృతమతినాచరింపఁదొడఁ-గెందతధూమచయాఖిలాశుఁడై॥

ఆ. అంతరాజపుత్రు-లాఱుదినంబుల।
దీక్షయనుచు మునులు-దెలుపఁ దెలిసి।
సవనవిఘ్నకరుల-సమయించి కౌశికు।
నిష్టమెల్లఁ దీర్ప-నిచ్ఛసేసి॥ ౧౬౭॥

ఉ. చాపము లెక్కువెట్టియుఱు-చాపలులాపలలాదు లెప్పుడేఁ।
వైపుననుండివచ్చినను-బ్రచ్ఛేదమంబుఁగడంగి ధీరులై।
చూపులుఁద్రిప్పకే దిశలు-నూచుచు నిద్దఱు నేకచిత్తులై।
యోపికనట్లు కాచికొని-యుండిరి దక్షత రామలక్ష్మణుల్॥ ౧౬౮॥

ఆ. అట్టులయిదు దినము-లైన నాఱవదివ।
సమునవమితసంత-సమున మౌని।
వ్రేల్చు హోమధూమ-వితతియభ్రంబున।
నభ్రసమితియట్టు-లావరించె॥ ౧౬౯॥

ఉ. మేచకహోమధూమమతి-మేదురమై గగనంబుముట్టినం।
జూచి నిశాచరుల్ కనద-సూయులు ధర్మవివర్జితక్రియా।
నీచులు తన్మఖంబు మహ-నీయతఁ బూర్ణము గాకయుండునా।
లోచనచేసి రెందు సుఖు-లుల్వరధర్మవినాశమెంతు రే॥ ౧౭౦॥

శా. మారీచాదులు మానుషాదులతిదు-ర్మార్గస్వభావంబుల।
న్నారీతుల్దలపోయ కీతఁడను మా-నంబు న్విసర్జించియు।
ట్లారూఢింగడు నాచరించు సవన-వ్యాపారముం జూడఁగా।
నైరింపంబని లేదటంచుఁ గురియ-న్సాగించి రస్రాస్థిశ్మముల్॥ ౧౭౧॥

గీ. విబుధహితమగు ధర్మంబు-విపులమగుచుఁ।
బుణ్యజనులకు సమ్మతం-బుగ నెసంగు।
విబుధహితమగు ధర్మంబు-విపులమయ్యెఁ।
బుణ్యజనులకసమ్మతం-బుగ నెసంగు॥ ౧౭౨॥

ఉ ఆగతియజ్ఞవిఘ్నకృతి-కాగతమైన సుబాహుముఖ్యర।
క్షోగణవీక్షణంబధిక-కోపమొనర్పఁగ సానుజుండునై।

ర్యాగము రామభద్రుఁడుశు-భాయతలోచనపుండరీకము
లాగ్రగముఁ జెందవారలశి-రంబు లిలంబడ నేయ నెంచుచున్ ॥౧౭౩॥

క. సవ్యకరంబున ననుపమ
దివ్యంబగు ధనువు మర్చి-దృఢశక్తి న్వా
యవ్యాస్త్రము సంధించిర
దావ్యాహతరీతిఁ దాట-కాత్మజు నేయన్ ॥ ౧౭౪॥

క. ఆశరమారుతము పవడి
నాశరుమారీచునెత్తి-యాక్షణము పయో
రాశిఁబడ వైచె మఱియుం
దాశరథిగడంగి భీష-ణంబగుదానిన్ ॥ ౧౭౫॥

క. దమునోస్త్రముతము నాచం
దమునం భంగింప నాత్మఁ-దలఁచి మహోమో
దమునఁ జెల్రగు సుబాహుమ
దమునణఁపఁ దలంచి యద్భు-తమున విసరుడున్ ॥ ౧౭౬॥

ఉ. సాహసవృత్తి నీగతిని-శాచరులక్ష్యము గానొలర్చినా
సాహసి తేపచంపఁడు-సారబలుండు మహీమహోజ్జ్వల
ద్బాహుజవంశ్యవర్యుఁడుసు-బాహుఁడు వైచినరోపముగ్రతం
బాహుజవంబు రూపఱసు-బాహుని గూల్చె నిమేషమాత్రలోన్ ॥

గీ. ఆశుగతివంతవిహితాశు-గాశుగమునఁ
దక్షిణనిశాచరుల నెల్లఁ-దక్షణీక
యక్షజంబుగ వోక్రట-నుక్షడంచెఁ
దమ్ముఁడును మునిపతులును-దమ్ము నొంద ॥ ౧౭౭॥

ఉత్సాహము. అంత రాయ మొందకుండ-యజ్ఞపూర్తియైన-పో
నంత రామమూర్తిఁ గాంచి-యమ్మునీంద్రుఁ డనియెన
త్యంత రాగరసము మీఱ-నఖిలసమయములను నీ
వంత రాత్మవౌఁగ వెగడు దవనియందు బుధులచేన్ ॥౧౭౮॥

సీ. మఱియు నమ్మునిరామల-క్ష్మణులఁ గౌఁగి।
లించి నావెంటఁ జంటనే-తెంచి తాట।
కాదులవధించి జన్నంబు-నరసి ప్రోచి।
ధరణిఁ గృతకృత్యులైతిరి-తమ్ములార॥ ౧౮౦॥

క. చెనక వశముగాని మహీ।
జనకరిపులరక్కసులను-సాధించిరి మీ।
జనకుని దేశంబునఁ గ।
జనకుని దేశంబునకును-జనఁగావలయున్॥ ౧౮౧॥

క తద్విషయము భావనమే।
తద్విషయము వినుఁడు-జనకధరణీవిభుఁడం।
చద్విధి సవనార్థముబల।
వద్వృషభయుగంబు యుగము-బంధించి కడున్॥ ౧౮౨॥

క. పూతమగుచున్న హలమున।
భూతలముం దున్నుచున్న-భూతసమునకున్।
భూతధృతికి సీతాసం।
భూతంబగు మంచసంబు-పొడఁగనవచ్చెన్॥ ౧౮౩॥

వ ఇట్లు వెక్కసంబుగ నొక్క-బొక్కసంబు దోఁచుటయు॥ ౧౮౪॥

గీ. రత్నగర్భ ప్రయత్నపూ-ర్వకముగాఁ జి।
రత్నరత్నములిటు సుస్థి-రంబుగాఁగఁ।
బదిలపఱిచెనో కాక నా-పాలిలక్ష్మి।
నను గృతార్థునిఁ జేయదీ-నను గలుఁగునో॥ ౧౮౫॥

క... అని తత్స్వరూపమునకుం।
జనిమనమున నమితసంత-సము పొంగారన్।
మునిజనులమతమునఁ జనక।
మునియుంచుమష వెఁచిదాని-మూతఁ దెఱచుచున్॥ ౧౮౬॥

చ. చలువనిశిప్రయాణమును-సంతతరాహువిరోధమున్దివా|
హాలగళుఁడగ్నిలోచనుఁడు-నాజగరావృతుఁడైనభీముఁడెం|
దలనునివాసముంగనిసు-ధానిధి సైఁపకయిట్టులొంటిని|
ర్తలుఁడయి డాఁగెనోయనిన-మాడ్కి ముఖంబు వెలుంగుచుండఁగన్॥

సీ. మెఱుఁగుఁదీవలలోని-మెఱుఁగు నేరిచి తెచ్చి,
నవకమై తగుగుంద-నంబుఁదెచ్చి|
పుష్పసంపదలోని-పొలుపువంతయుఁదెచ్చి,
వెన్నెలలోనీటు-వెదకి తెచ్చి|
కాయంబుగానబ్జ-గర్భుండు సవరింప,
వలయులేకున్న నీ-తళతళయును|
వరమిమృదుత్వవై-భవముసౌరభం,
బీప్రసన్నతధర-నెందుఁగలుఁగ|

గీ. దనుచు నుతియింపనవు వగు-తనువుతోడ|
నక్కజంబుగనుదయించె-నొక్కబాల|
జనకభూపాలుఁడానంద-జలధిఁదేల|
నీలవాలమనోజ్ఞలీ-లాలవాల॥ ౧౮౮॥

వ. ఇవ్విధంబుననుదయించి. ౧౮౯॥

క. సన్ననియువలగ్నంబును|
సన్ననిసుస్వరముఁగడుఁబ్ర-సన్ననిటలముం|
జెన్నతనంబునుఁగలిగియుఁ|
గన్నులుబెద్దవయియుంట-కరమరుదుగదా॥ ౧౯౦॥

గీ. ప్రమదలమదంబడఁపఁగోరి-పద్మభవుఁడు|
పరమశృంగారములనేర్చి-భామఁగూర్చి|
వసుధలజ్జావతులుతల-ల్వంతురనిత|
లంచిపెట్టియఁబెట్టిడాఁ-పించబోలు॥ ౧౯౧॥

చ. అనిశోనియాడఁ బాత్రమగు-నట్టికుమారిక నార్య మంత్రిస
జ్జనగుణసమ్మతంబునను-సమ్మదమిమ్మడియైతనర్పఁద
జ్జనకుఁడు బ్రీతినెత్తికొని-చయ్యన నాత్మపురంబు సేరి పౌ
రనికరమెల్లఁ జూచియువు-రాయనిసంతసమందు మండఁగన్॥

క. అంగిపురమునకుఁ జనితన
యింతికిఁ జూపుటయుశిశువు-నెత్తికొనికడున్
సంతోషించెదునాపెకు
వింతగ బాలెంత రాలి-విధముల దోఁచెన్॥ ౧౯౩॥

ఆ. పురమువారువంతి-పురమువారునుహర్ష
జలధిఁ దేలుచుండ-జనకుధర్మ
పత్ని పుత్త్రిఁ గాఁగ-భావించి పెంచఁగఁ
బెరిఁగెఁ దండ్రి వేడ్క-పెరుఁగుచుండ ౧౯౪॥

క. షేనకువసు పాత్రమునుమ
హోదాతకుఁ బాత్రమడవి-కలచైత్రముసం
పాదితమగుచందంబున
నాదంపతులకుఁ గుమారి-యట్టులుకల్గెన్॥ ౧౯౫॥

క. సీతయనహాలపధమునకు
ఖ్యాతిగ నామంబుగలదు-కావునమునుద
జ్జాతయగుటసీతయనుప్ర
తీతాహ్వయమభరివాణి-తవిరియొనర్చెన్॥ ౧౯౬॥

వ. మఱియును,

చ. జనకునిచేతఁ బెంపఁబడి-జానకి నాఁగ బ్రసిద్ధయైమహీ
జననముఁ గాంచిమించిమహి-జాతయనం బొగడొందికామినీ
జనమణియైనసీతయెల-జవ్వనియైతనరారెఁగుందనం
బునకును సౌరభంబుజత-వొందినయట్లుక్రమక్రమంబునన్॥ ౧౯౭॥

వ. ఇట్లుసంప్రాప్తయౌవనయగు తనయం గనుంగొని తనయాంతరంగం
బునజనకుండగుజనకుండు। ౧౯౮॥

సీ. పృథుకుసుమామోది-నీలతాతన్వి నే,
ఘనతరునకుఁ గూర్చి-ఘనతఁ గాంతు।
నాభాగ్యదేవత-నీభవ్యపద్మహ,
స్తనిఁక నేపురుషో-త్తమునకొసఁగుదు।
నీసత్వమంగళ-యాసతీతిలక నే,
సర్వజ్ఞునకుఁ బెండ్లి-సలుపఁగందు।
నృసువాణి నీమనో-హృతిహంసయాన నే,
లోకేశునకు నింక-లోఁబఱుతు।

గీ. హంసకమహోర్మికాకంక-ణాభిరామ।
రమణి నీఘనవేణి నే-రసనిధికిని।
సంగువాఁడనో యనుచున-జ్జనవిభుండు।
ప్రమదమున నుండి తా నొక-ప్రతిన జేసె॥ ౧౯౯॥

కం. తమమందిరమునఁ జిరకా।
లమునుండ యుబ్రాజ్యమగుచు-లలినొప్పెడును।
త్తమసత్వంబగుగంగో।
త్తమాంగుచాపంబు నధిక-తరరూపంబున్॥ ౨౦౦॥

ఉ. ఎవ్వరుబాహుసత్వమున-నెక్కిడనోపుదురట్టివారికిన్।
జవ్వనిఁ బెండ్లి సేతునని-సర్వజనంబులెఱుంగఁ బల్కఁగా।
నవ్వసుమత్యధీశ్వరుల-నేకులు తన్మహనీయచాపమున్।
దవ్వులఁ గాంచి భీతిలిమ-దంబఱి పాఱుదురేమిచెప్పుదున్॥ ౨౦౧॥

వ. అనిపలికి రాముం గనుంగొని. ౨౦౨॥

ఉ. ఆవసుధేశుఁ డిప్పుడుమ-హాధ్వరకర్తయుఁ డైమునీంద్రుల।
న్నావిధిఁ బిల్వఁగాఁ బనిచి-నాఁడటుఁ గావున సత్వరంబునన్।

బోవుదమమ్మఖోత్తమవి-భూతిఁ గనుంగొనఁగార్ముకాగ్ర్యమున్।
కేవదలిర్పఁ నెక్కిడిక-డిందినఁగంటిమిఁజూపుమేపురన్॥ ౨౦౩॥

గీ. కార్ముకాగ్రావుముజ్జ్వల-త్కార్ముకంబుఁ
బృథివినేక్షత్రియులు నెక్కు-పెట్టలేరు।
దిట్టతనమున నీవెక్కు-పెట్టనేర్తు।
వాయనకు నీకు భేదమిం-తైనలేమి॥ ౨౦౪॥

క. హరువిల్లెక్కిడి జగదీ।
శ్వరులెల్లను సంతసించు-పరణి నీవితా।
తరుణింబరిణయమైమీ।
పురికరిగెదు గాక యనిరఁ-బొంగుమనతఁడున్॥ ౨౦౫॥

క. శిష్యులము యుష్మదంఘ్రిభ।
జిష్యులము భవద్దయావి-శేషము కతనన్।
దూష్యచరిత్రుల నాకవి।
శిష్యుల నువధించితిమి ప్ర-సిద్ధముగాఁగన్॥ ౨౦౬॥

మ. భవదీయంబగునాజ్ఞ సేయుట మహా-భద్రంబు తన్మేదినీ।
ధవుఁడక్షీణశమక్షమానిరతుఁడం-చత్ప్రక్రియ స్సేయునా।
శివధర్మంబు నుమత్సరోగ్రపలలా శిస్త్రోమభీమంబునా।
శివధర్మంబు నుజూడవయ్యెడకు వేం-చేయం గనిష్టంబనన్॥ ౨౦౭॥

క మునిరాజయ్యుద్ధవిభు వెను।
కొని రాజశకావనీప-కుని ధర్మముఁగ।
న్గొని రాజును నప్పుడెది।
రొక్కని రాజితలీలవిష్ణు-కొడుకలరింపన్॥ ౨౦౮॥

సీ. కుశనాభుఁడను రాజ-ఋషిచరిత్రంబును,
కార్తికేయునిజన్మ-కారణంబు।
గంగామహాత్త్వంబు-గంగావతరణంబు,
గంగ జాహ్నవియైన-సంగతియును।

క్షీరాబ్ధిమధనంబు-క్షేవ్రశాభిహరణంబు,
నమృతసంభవము దే-వాసురాజి।
సప్తమారుతముల-సంభవక్రమమును,
వరవిశాలాపురీ-వర్ణనంబు।
గీ. గాధినందనుఁడత్యంత-గౌరవమునఁ।
దెలియఁజెప్పెడినుదువులఁ దృప్తులగుచుఁ।
గతిపయదినంబులకు రాజ-సుతులు సేరి।
రుచితపవనముమిథిలాపు-రోపవనము॥ ౧౦౯॥
వ. ఇట్లుచేరి. ౧౧౦॥
క కలకలముగఁబలికెడుచిలు।
కలవిచికలకుసుమవాటి-కలజింకలమూ।
కలనలపూఁదేనియవా।
కలనటఁగలసకలశారి-కలఁగలయంగన్॥ ౧౧౧॥
వ. కనుంగొని ఘనంబగు విస్మయంబు మనంబునం బెనంగొన. ౧౧౨॥
చ. ఘనతరహర్షసంగతవి-కాసముమోములఁదోపసింహస।
హననులు రామలక్ష్మణుల- హర్పతితేజులుమానియుక్తులై।
చనిచనినాగరంగవట-సాలరసాలవిశాలసాలచం।
దనపటుసుందరంబుఁబ్రత-నంబగునొక్కతపోవనాగ్ర్యమున్॥
వ సందర్శించి ౧౧౪॥
శా తన్నేదిగ్ధమునంజరించునెవఁడి-త్రినూర్ధ్విరామోల్లస।
త్పన్నిజెజరజోలవంబొకమహా-పాషాణమున్సోఁకివి।
ద్వన్నాథుండరుదందటాయివనితా-త్వంబుందగంజెందిసం।
పన్నారీమణికోడలట్లనిలిచెం-భర్మప్రతీతాంగియై॥ ౧౧౫॥
చ. కమలవరాస్యముంబులిన-క్రమవిశాలకటిప్రదేశముం।
గుముదసుగంధముంజలజ-కుట్మలయుగ్మనిభస్తనంబులు।
స్సముచితమీననేత్రములు-శైవలవేణియుఫేనమందహా।

సముఁదగుకంబుకంఠముఁబో-సంగినయాసరసీలలామతోన్॥

వ. రామచంద్రుం డిట్లనియె, ౨౧౭॥

సీ. పుండరీకంబుల-గండడంపఁగఁజాలి,
గండుమీలనఁగు వా-ల్గన్నుఁదోయి।
చక్రవాకంబుల-జతన మేలఁగఁజాలి,
జతనందమగు వీనుఁ-జన్నుఁదోయి।
తనరుబంభరముల-ఘూతి డింపఁగఁజాలి,
ఘనతతినిరసించు-కచభరంబు।
మహనీయ వేదికా-మహిమనొంపఁగఁజాలి,
మహిమాడ్కిఁదగుకటి మండలంబు।

ఆ. కంబుసోయగంబుఁ-గలఁపఁజాలికరంబుఁ।
గలరవమునమించు-గళముగలిగి।
యొప్పుభామనయ్యు-నిప్పాటఁజాయి వై।
నవయ నేమి కార-ణంబు చెపుమ॥ ౨౧౮॥

క. నవయౌవనాంగియీగతి।
నవయవములుఁగానరాక-యశ్మాకృతితో।
నవయంగ నేమిదీనివి।
నవలయిటు కానతెమ్ము-నవలాయనినన్॥ ౨౧౯॥

గీ. వృషభవాహనతుల్యుఁడు-ఋషివృషభుఁడు।
కలఁడొకద్విజోత్తముఁడుమహి-గౌతముండు।
ప్రియుతముండుసహావిప-ర్జితవిశ్రులర।
జస్తముఁడువిఖండితాం-హస్తముండు॥ ౨౨౦॥

మ. ప్రమదారత్నముగాఁబయోజభవుఁడో-ప్పన్నన్నుసృష్టించిన।
ప్రమదస్వాంతముతోనహల్యయనుచుం-బ్రఖ్యాతమానామదే।
యమునాకుంభొనరించిగౌతమునకీ-యన్మౌనియున్నేను న।
త్తమలీలన్విహరించుచుండితిమిత-త్తత్పుణ్యశీలంబులన్॥ ౨౨౧॥

ఉ. నీరసమీరభూపతిత-నీరసపత్త్రములన్భుజించి వి।
స్తారతుషారవార్షికని-దాఘదినంబులదీర్ఘకాపయః।
పూరశిలాతలోరుహుత-భుఙ్ముఖమధ్యములంద్రిలోకసం।
చారులుదేవమానవభు-జంగమపుంగవులెల్లభీతిలన్॥ ౧౧౨॥

క. గౌతముఁడొనరించెదువి।
ఖ్యాతతపముఁగాంచియోర్వఁ-గాలేకసము।
జ్జాతేర్ష్యుండైవజ్రివి।
ఘాతంబొనరించికలఁపఁ-గానుద్యతుఁడై॥ ౧౧౩॥

చ. వడినిటకేగుదెంచినను-వాంఛగనుంగొనిమారుబారిఁగ్రొ।
వ్వడివివశాంతరంగగతి-వాసవుఁడీలినాక్షినేమికై।
వడికమియింపఁగాంతుమది-వంతదొలంగఁగసాకునిప్పుడే।
వ్వఁడిచటకీనిఁగూర్పఁగల-బంధువటంచుమదలంచివంచనన్॥

గీ. ఘనుఁడనియెఱింగిమునివరుఁ-గనుమొఱంగి।
కృతకగౌతమవేషియై-శతముఖుండు।
నన్నుఁబొందఁగాంచితనుదెల్పి-నావ్రతంబు।
భంగమొనరించెనిఁకబహు-భాషలేల॥ ౧౧౪॥

క. నావలనసంతసింపుము।
దేవేంద్రుడుసరభసమున-దృఢచిత్తముతో।
నావలజనునప్పుడుముని।
దేవేంద్రునిఁగాంచిమిగుల-ధృతివిరహితుఁడై॥ ౧౧౫॥

వ భయపరిభ్రాంతుండగు నాఖండలుంగనుంగొని తమఃపిహిత చం
డభానుండునుంబోలె సటా సమావృతుండును సముదితపోబల
ప్రసిద్ధుండును గ్రుద్ధుండునగు గౌతముం 'డసహ్యాకారశరీరుండవు
గమ్మని' శపియించిన. ౧౧౬॥

మత్తకోకిల.

ఏహల్యమెట్లుసహల్యమీక్రియ-నెట్లులుందుసురల్మను।
ల్బాహల్యఁజేయనియట్లుజూడుగ్ర-పామయా యనిశోకదం।
దహ్యమానహృదబ్జుఁడైకదుఁ-దన్నువేఁడెడునంబుభృ।
ద్వాహల్యఁగన్గొనితాపసుండుస-దాదయామతిగావుఁడా ౨౨౮ ॥

ఉ. ఖ్యాతిగనిట్లనున్వినుము-కౌశికనీతనువావరించియీ।
రీతినిఁదోఁచుచున్నవిప-రీతమునీకెసదానుభావ్యము।
ద్యోతితపద్మనేత్రముల-యొప్పనఁజూచెడువారికిన్మనః।
ప్రీతియొనర్చునింకవిల-పింపకుమేగుమునీదువీటికిన్ ౨౨౯॥

క. అనికరుణింపుచువిడువన।
ఘనతానుఁడగుచువిబుధ-వంద్యుఁడుదివికిం।
జనియెనొకప్పుడువిడనివ్య।
సనమబ్బెందగునెదుర్వ్య-సనమెవ్వరికిన్ ॥ ౨౩౦॥

వ. తదనంతరంబున నమ్మహాత్ముండలుకమై నన్నుంగొని.

క. గతమతిఁబరపూరుషసం।
గతమతిపాపమనియెన్నఁ-గాలేకపతి।
వ్రతరహితవైతివిదతీ।
వ్రతరహిదలుగంగశాప-వహ్నిన్నేల్తున్। ౨౩౧॥

పంచచామరము.

శిలాస్వరూపధారివైవి-శేషదుర్వ్యథన్మహా!
బలోపహారివైలసత్ప్ర-భాకరాన్వితప్తవై।
యిలాతలంబునఁబ్రశస్త-మింతలేకయుండుమీ।
తలోదరీయటంచునన్ను-దగ్రుఁడైశపించుడున్ ॥ ౨౩౨॥

చ. అబలలుమందబుద్ధులుమ-హాత్మరయోఱుంగమిఁదప్పుచేసిన।
బ్రబలశమాంతరంగులుద-పస్వులఁగల్గుటపాడిగాదుఁ।

న్న బహులదుఃఖవారిధిను-నుంగఁగఁ జేయకుమంచు వేఁడవే।
డబముగ శాపమోక్ష మగు-టన్వివరించెదనంచు శాంతుఁడై॥ ౨౩౪॥

వ. అహల్యాకౌసల్యానందనుండగు రాముం డనుజసహితుండై విశ్వామిత్రు వెనువెంట నివ్వనంబునకు రాఁగలం డమ్మహామహు నైర్మల్యాంఘ్రిధూల్యావృతవై యతుల్య మాంగల్య నిజరూపంబుఁ బ్రాపించి కల్యసాకల్యానందంబున నతనిం బూజించి శాపరుజాక్రాంతవగు నీవు కల్యవై జన్మసాఫల్యంబునొందెదని వాత్సల్యంబున వానతియిచ్చి చనుటయు నాటంగోలె నిమ్మహాటవీవాటంబున నెచ్చోటికిం బోవ వాటంబులేక నిప్పాట నవయుచున్న నన్నుం గటాక్షించి శాపమోక్షంబు గావించి రక్షించుటకై ప్రత్యక్షంబుగఁ జనుదెంచిన మిమ్ము వీక్షించి కృతార్థనైతినని యనంతరంబనంతసంతోషితస్వాంతంబునఁ దనయుదంతమాద్యంతంబునుం దెల్పి. ౨౩౫॥

క. మిత్రానందప్రదులన్।
మిత్రమదప్రమదతిమిర-మిత్రులవిశ్వా।
మిత్రాశ్రితులను రాముఁడు।
మిత్రాసుతులనుమతించె-మృదువాక్యములన్॥ ౨౩౬॥

క. గౌతముఁడయ్యెడకుంబటు।
కౌతూహలమెసఁగ వచ్చి-కమనీయగుణో।
పేతు రఘురాముఁ దారా।
న్వీతుండై పూజచేసె-వివిధవిధులచేన్॥ ౨౩౭॥

గీ. చెలఁగి యాగతి రాముఁ బూ-జించి పాప।
రహితమహితచరిత బతి-వ్రత యహల్య।
తోడ రా నమ్మునీంద్రచం-ద్రుండు గౌత।
ముండు సనియె విశాలయ-శుండు వేడ్క॥ ౨౩౮॥

వ. తదనంతరంబున రామలక్ష్మణ విశ్వామిత్రులు మిథిలా పురోపవనై
శాన్యభాగంబునకుం జేరి. ౨౩

మ. కనిరమ్ముగ్గురు హోమధూమచితతా-శాశావకాశంబులన్।
చనిధిశాఖిప్రాణమానినాథముని వే-శంబుల్సనద్గోల్లస।
ద్ఘనవేదీజ్వలితాగ్నిహోత్రనిచయో-ద్దామప్రకాశంబులన్।
ఘ్ననిరాసంబుల దేహభూరమణజ-న్మంపుంబ్రదేశంబులన్॥ ౨౪౦

వ. ఇట్లు. ౨౪౧॥

క. ఘనజాతరూపయూపా।
ద్యనుపమమగుజనకనృపతి-యజ్ఞాలయముం।
గనుఁగొనియమ్మువ్వురు వే।
డ్కనుగొనియాడుచుఁదదంతి-కమునకుసరగన్॥ ౨౪౨॥

క. నిత్యసమాచరితాద్యా।
హుత్యభినందితులుహుతవ-హులుతేత్రితాగ్న్య।
ల్పత్యక్షమాన్వితునకుం।
బ్రిత్యక్షంబైనయట్టి-భంగిజనంగన్॥ ౨౪౩॥

ఉ. మితహితభాషులన్ గుణస-మృద్ధులఁజానుచిరత్నరత్నని।
శ్రితసువిభూషణోజ్జ్వలుల-హృష్టమనస్కులబాలురందర।
స్మితజితశీతభానులను-మిత్రికులీనులఁగాంచిచాలవి।
స్మితమతులైనభాసదులు-చిత్తములన్వినుతించిరయ్యెడన్॥ ౨౪౪॥

సీ. ఆనందమునవనహ-ల్యానందనుండుశ,
తానందుఁడర్ఘ్యపా-ద్యములుగొనుచుఁ।
దోనరుదేరశ-తానందనిభుఁడుశ,
తానందుఁడమిథి-లాధినాథుఁ।
డకలంకభక్తిఁగౌ-శికునకునెదురేగి,
శాస్త్రోపదిష్టపూ-జావిధాన।
ములనలరించియి-మ్ములనలమువ్వురఁ,
దోడ్తెచ్చిమునులసం-తోషఁడగుచు।

గీ. సముచితాసనములనుంచి-సమితివహాని।
సమితివెసమితిలేనియా-శ్చర్యమందు।
చుండఁబ్రావృట్ప్రయోదగ-ర్జోపమోరు।
వాక్యములనిట్టులనియెభూ-వల్లభుండు॥ ౨౪౫॥

క. దూరీకృతాఘవారస।
దూరీకృతవేదసార-యుచితవిచారా।
నీ రాక మాకుఁగరుణా।
నీరాకరశుభములొసఁగు-నిజమెబ్బంగినే॥ ౨౪౬॥

ఉ. రాజకులప్రసూతయతి రాజశిరోమణిగాధిపుత్త్రగో।
రాజవిహారధీరులిభ-రాజమనోహరయానులబ్జని।
రాజులసత్త్వతాపులరి-రాజసమిత్ప్రతృ రాజులీమహా।
రాజకుమారులెవ్వరుప-రాజితరాజకుమారసుందరుల్॥ ౨౪౭॥

క. మారులురూపంబునఁసుకు।
మారులువిక్రమమునంగు-మారులుర[illegible]।
మారులుఘనులీరాజకు।
మారులెవరువిజితమా[illegible]-మారులుతెలఁపవే॥ ౨౪౮॥

సీ. అనినవిశ్వామిత్త్రుఁ-డిట్లనీశ్వరునకు,
నెంతయువేడుక-నిట్టులనియె।
భానుకులప్రదీ-పకుఁడవనెలసిన,
పఙ్క్తిరథాత్మసం-భవులువీరు।
తండ్రియాజ్ఞజగద్ధి-తంబుగనావెంటఁ,
జనుదెంచితాటక-సంహరించి।
మారీచుగర్వంబు-మాయించిసజ్జన,
ద్రోహుసుబాహునిఁ-ద్రుంచివైచి।
గీ. గౌతమాంగనశాపంబుఁ-గ్రమ్మఱించి।
శివునిచాపోత్సవముఁజూడ [illegible]

నుండుటయుఁ గృపఁ జెక్కుడు-నోపమియును।
వినిక నుంగొనవచ్చిన-ఘనులు మఱియు॥ ౨౮౯

చ. రహిఁ బహికంకణోత్తమశ-రాసన మెక్కుడు బెట్టువారికిన్।
బహుమహితానురాగమున-మానితశీలసమేతసీతనా।
దుహితృహితంబుగాన్ ఘనము-తుల్యనుతంబుగఁ బెండ్లి సేయుదం।
చహిమమహాంశుపావకులు-సాక్షిగఁ జేసి ప్రతిజ్ఞ సేయుటన్॥ ౨౯౦

క. వినిత చ్ఛాగోత్తమమున్।
గనిమొక్కుడు పూజ మునుఁ-గలవసియే తెం।
చినవారలీకుమారకు।
లనవద్యులు రామలక్ష్మ-ణాహ్వయులనుచున్॥ ౨౯౧

క. మునివిశ్వామిత్రుఁడు దా।
ల్పెనఁ దద్వనమెల్లఁ దెలిసి-ప్రీతాత్ముండై
జనకుండు బాలురఁ బ।
ద్మనిభాక్షుల నాదరించె-దపనసమునన్॥ ౨౯౨

శా. పాషాణాకృతిభర్తృశాపశిఖిసం-ప్రాప్తోగ్ర సంతప్తయౌ।
యోషారత్నమహల్యకాఙ్ఙవిన-ట్లుంపంగ టాక్షించి సం।
తోషస్వాంతముతోడ నంఘ్రికమలో-ద్భూతోల్లసద్దూళిచేఁ।
బాషాణత్వము మాన్పి మన్చె నవి-శ్వామిత్రుఁడమ్మానితోన్॥

క. పలికినపలుకులు మేనం।
బులకలెగయుఁ దనదకర్ణ-ములనమృతంబుం।
జిలికెనక్రియ వినికూతు।
తెలిదండ్రుల కొనవెంనిత-తానంపుఁదనున్॥ ౨౯౪

క. స్వస్తి శేమింగతి నా।
వస్తు హిఁ దొరంగియున్న-పతిత్రాణుకని।
గ్లాస్యఁగొని తెచ్చి పవికల।
హాస్యంపురాజసుతుల-నకు టెక్కమునన్ ౨౯౫

వ ఆ నిముషమున విశ్వామిత్రుండు ... ంసించి ...

క. కటికితనంబున మునియ
న్కటికంబౌ కయింత లేక-కవలిశపింపం
గటకట పాషాణత నె
న్కటి నవయుచున్న యింతి-కలుషమడంపన్॥ ౨౪౭॥

శా. విశ్వామిత్రుని వెంట సానుజుఁడవై-విచ్చేసియున్నట్టిపూ
ర్ణశ్వేతాంశుయశోవిశాలుసదద-భ్రభ్రాభవోపేతుని
న్విశ్వాత్ముస్సనకాదిభావితపద-న్విశ్వంభరాధారు స
ర్వైశ్వర్యాశ్రితు భక్తియుక్తినుతి సే-యన్నాకు సామాన్యమే॥ ౨౪౮

గీ. రామ రామాభిరామధ-రామ రామ
రామలానందమునిపికా-రామఖలవి
రామ ప్రావృడ్జలదనిభ-రామశంక
రామరక్ష్యోపనుతసుంద-రా! మహాత్మ॥ ౨౪౯॥

మ. అని రామున్ప్రనుతించి కౌశికునియా-జ్ఞాఖండలుంజూపి రా
మునితో నీమునితో యజాతభవసా-మ్యుండంచు నద్దజ్ఞత
ద్ఘనదైవత్ర్యతపఃప్రభావసుమహా-త్వంబుల్సతానంసుఁడిం
పునఁగీర్తింపఁగ నాలకించి కడు స-మ్మోదంబునం బొంగుచున్॥

చ. అనుజసమేతుఁడద్దశర-థాత్మజుఁడమ్మునిసాధువాక్యము
న్వినితగుభక్తిఁగౌశికము-నిప్రవరుం బలకావనీశ్వరున్
ఘనుఁడగు గౌతమాత్మజు-నగణ్యతపోధనులం బ్రియంబునన్
వినుతిమొనర్చెఁ బ్రాంజలిని-విందదశాశ్రుఁడనేకభంగులన్॥

క. బోధాత్ముఁడు గాధేయుని
గాథల్విని మానులధిక-కౌతుకమతులై
రాధివ్యాధిహరుండుది
సాధుంచప్రాప్తిఁ జేర-నడి చెనరుణుఁడై॥ ౨౫౨॥

చ. అవిచరమాద్రిఁ జూచెవెలుఁ-గా చెళుగాలి రవంబు మీచెఁ జ
క్కవకవనిద్రఁ గూచెఁ ... -ప్రకటంబౌ సన్నాయుఁ జేరము

క్కు వనుజకోరముల్ జతలు-గోరెలసద్విమలాబ్జినీమహో।
త్స్రవములు సారెసారెకును-జాలెఁదమంబును బేరెభోరునన్॥

వ. తదనంతరంబున. ౧౬౪॥

క. సలలితనిష్కుటములఁగుట।
ములఖగములగములరొదలు-ముసుకొనిగ్రామ।
మ్ములమిక్కుటముగఁగుక్కుట।
ములరవములు నెసఁగెదిశలు-మోదంబందెన్॥ ౧౬౫॥

వ. అంత. ౧౬౬॥

క. అస్మద్వంశభవుఁడు పుర।
ఘస్మరువిల్లునిమిసీతిఁ-గైకొనుటకడు।
నిస్తస్యము చూతునను చుది।
తస్సయుఁడవుదెంచెననఁగఁ-దరణియుఁదోఁచెన్॥ ౧౬౭॥

వ. ఇట్లు సర్వత్రిత సర్వజగత్కార్యంబును బరిరక్షితాయ్యంబు నగు
నూయ్యంబుదయించుటయు. ౧౬౮॥

క. కృతకృత్యులైనయారా।
మతులనులక్ష్మీసుతజిత-సుందనులదృష్టి।
వ్రతుఁడగుకౌశికునిసను।
చితముగజనకుండుపూజ-చేసినయంతన్॥ ౧౬౯॥

గీ. అహితరణభీమసకలసు-జాశిరామ।
రవికతాంచితధాముశ్రీ-రాముఁజూపి।
కౌశికమునీంద్రుఁడజ్జన-క క్షితీశు।
తోడనిట్లనపల్కె-సంతోషయునుచు॥ ౧౭౦॥

క. వసుధేశ్వరవినుధనదా।
వసధంబునఁగలపురారి-విపచాపము నీ।
వ్వసుధామానన్నయునకుఁబూ।
ర్వసుధాసభయదుపసన-వాక్యము గాఁనెన్। ౧౭౧॥

క. చాపుముదచ్చాపముఘన।
రూపము వెస నెక్కుఁబెట్టి-రోపముఁగూర్చం।
దాపుము నీశ్వరులితనిఁ బ।
తాపముఁ గొనియాడ నత్యు-దగ్రస్ఫురణన్॥ ౧౭౨॥

వ. అనిన సర్వార్వత్రియును జనకచక్రవర్తియిట్లనియె. ౧౭౩॥

క. మారమదహరుఁడు హరుఁడును।
మారమణుఁడునైన త్రిపుర-మర్దనుఁడును దా।
మారమదన్వయపతికిఁ గు।
మారమహాశక్తికిన్న-మరీచితమతికిన్॥ ౧౭౪॥

గీ. జీవరాతునకొసఁగెఁద-ద్దివ్యమగుశ।
రాసనము వాటఁగోలెమ-దన్వయమున।
నమితపూతతమిగులఁబూ జ్యముగనున్నఁ।
బూజసేయుదు నేను ని-ష్ఠు మనుదాని॥ ౧౭౫॥

ఉ. తదను వెక్కువెట్టెదము-దిమ్ముననా సుతనిత్తునంచు నే।
తద్ధరణీతలాధిపవి-తాన మెఱుంగఁగఁ జాటఁబంపఁగా।
నిధ్దబలులక్షీహధవుల-నేకుల నేక చమూసమేతులై।
యుద్ధతి నెగు దెంచిరివ-హోజ్జ్వలదోర్ద్రివిశాసమానులై॥ ౧౭౬॥

వ. ఇట్లువచ్చి. ౧౭౭॥

క. కదలిమృదూరువృఁగొనవీఁ।
కఁదలిర్చఁగ నేగుదెంచి-ఘనకార్ముకముం।
గదలింపలేక భీతిం।
గదలిచనిరి రాజవరులు-గతమత్సరులై॥ ౧౭౮॥

క. పరులెవరునోపరుపరా।
త్పరుచాపము నెక్కువెట్ట-బాలుండితఁడే।
స్ఫురుసున నెక్కిడుఁజూపఱ।
కరుదొప్పఁగ సన్నుతించుచు-నట్లుమునీంద్రా॥ ౧౭౯॥

వ. అనిపలికి విజ్ఞానజనకుండగు జనకుం డా నాతియును. ౧౮౦॥

ఉ. బాలకులంచుమీరిసుల-భంబుగఁజూచుట పాడిగాదులో।
లాలకజాలకప్రవిమ-లాననులంచితదీర్ఘబాహులో।
భాలలితుల్యమస్సమవి భక్తశరీరులుధీరులున్నహా।
శాలివిశాలవక్షులిన-చంద్రసదృక్షులుదక్షులెంతయున్॥ ౨౭౧॥

చ. అదియునుగాకతాటకస-మావృతకూటకసంహరించుట।
న్పదపడితత్సుమారకసు-బాహునిగూల్చితదగ్రజన్ముదు।
న్నదమడఁగించిగౌతముని-మానినిశాపముగ్రమ్మఱించుట।
న్నదిఁదలపోయవీరలస-మానభుజాబలులన్గుగావునన్॥ ౨౭౨॥

క. ఈయతిశీలసమేతుల।
కాయతసత్త్వమయమగుశ-రాసనముఁగనం।
జేయుట యుచితమయునిగా।
ధేయునితోఁబలిగ్మియుమ్మి-క్షిలపతియంతిన్॥ ౨౭౩॥

క. పవనాశనభూషణుఁడున్।
భవనాశనుఁడైనయభవు-బాణాసనము।
న్పవనాశనవినుతసభా।
భవనమునకుఁ జేర్పఁబనిచె-భటనివహములన్॥ ౨౭౪॥

చ. పనిచిననేగితద్భటులు-భాతిగఁజేర్చిరితత్సవిూపము।
న్వనజభవాద్యశేషసుర-వందితరూపముదైత్యలోకదు।
ర్జనపరితాపమువ్వమత-సైన్యమదప్రతపాగ్రదీపమున్।
జనకనృపాలకాచరిత-సౌరభధూపమునీశుచాపమున్॥ ౨౭౫॥

క. తెచ్చినధనుర్లలామము।
వచ్చెరువడిసభ్యులెల్ల-నాలోకింపన్।
హెచ్చినముదమునమునితోఁ।
దెచ్చినన్పసుతులఁగాంచి-ధృతినిట్లనియెన్॥ ౨౭౬॥

గీ. రామలక్ష్మణులారసం-గ్రామభీము।
లారిపుఘ్నుఖదోర్బలు-లారివరాను।

శౌరయునతీక్ష్ణప్రాయ-మైనవిల్లు।
నెక్కు-వెట్టుడుసన్మతి-నెక్కునట్లు॥ ౨౮౮॥

వ. అనిపలికి రామచంద్రునుద్దేశించి విశ్వామిత్రుండు వెండియు,

ఉ. ఈధను వెక్కు-వెట్టుము మ-హీధవు లెవ్వరునిన్నుఁబోలెస।
త్త్వాధికులాశ్రితార్యబహు-శాత్రిహరుండవునీవునావుడున్।
గాధితనూజుఁడెంతయువి-కాసమునొందఁదనుండగందప।
స్సాధనులంతనంతనుతి-సల్పనసల్పకళావిలాసుఁడై॥ ౨౮౯॥

క. దండఁగలనియమిపతులకు।
దండములర్పించియద్భు-తంబొప్ప భుజా!
దండంబుసాచియక్కో-।
దండము వేదండమిచ్చ-దండము వో లెన్॥ ౨౯౦॥

వ. వామకరంబునందిగిచి. ౨౯౧॥

క. మేధ్యమతి రాముఁడమితా।
సాధ్యుఁడుడగ నెక్కు-వెట్టి-సవరింపధను।
ర్మధ్యమునవిఱిగెఁదత్సా।
న్నిధ్యంబునవారలెల్ల-నివ్వెఱపడఁగన్॥ ౨౯౨॥

క. హరుచాపమట్లువిఱిగిన।
హరుచాపమువిఱిగినట్లు-హరిదంతరముల్।
గిరిగొనియొక్క-మహాధ్వని।
గిరిగుహలంబ్రతిరవమ్ముఁ-గీల్కొల్పటయున్॥ ౨౯౩॥

ఉ. ఆధ్వనిసీతకెంతయుఁబ్రి-యంబయితోఁచెసభాసదాళికి।
న్నాధ్వసమయ్యెసప్తకుల-శైలసరిజ్జలరాశ్యుపేతమై।
పృథ్విచలించెభూజములు-పెల్లగిలెంగ్రహతారకంబులు।
ధ్వస్తధ్వములయ్యెనజ్జనకుఁడద్భుతమందెసమిత్రబంధుఁడై॥

క. తదనంతరంబ రామునిఁ
దదనుజునిం జూపి జనక-ధరణీపుఁడు ముద|
మ్మొదవఁగఁ గౌశికుని సత్క్రియం|
తదమోయుతుఁ గాంచి కడుహి-తంబుగ ననియెన్॥ ౨౯౫॥

క. పుణ్యజనపోషణులు ఖల|
పుణ్యజనద్వేషణులు సు-భూషణులుగ డుం|
బుణ్యాత్ములు బుణ్యాత్ముల|
గణ్యాత్ములు బూరుషాగ్ర-గణ్యులు మతియున్॥ ౨౯౬॥

క. ద్విజరాజాననులలస|
ద్విజరాజాననులు ద్రవిణ-విజితమహాద్య|
ద్విజరాజులం గుందలస|
ద్విజరాజులు వీరి సన్ను-తింపఁగ వశమే॥ ౨౯౭॥

సీ. అనుపమశక్తిస-మన్వితులగు నీకు,
మారులందలఁపఁగ-మారసములు|
భాసురసత్కళా-పరిపూర్ణులీమహా,
రాజులాలోకింప-రాజనిభులు|
చక్రసంరక్షణ-సన్మార్గులీజగ,
ద్బంధులు ఘనజగ-ద్బంధుతుల్యు|
లధికమహాబల-ప్రథితులీసదా,
గతులుగన్గొనసదా-గతిసదృశులు|
గీ. పాదకటకాభిరాములై-పరఁగునీధ|
రాధిపులుసన్నుతింపధ-రాధిపులని|
జమ్ముగ శతంబు రామల-క్ష్మణులగుణవి|
చక్షణులలక్ష్మణులనుతి-సల్పిమతియు॥ ౨౯౮॥

ఉ. పెద్దలుమీరు మీకరుణ-పెంపున రామునకీయఁగంటి నా|
ముద్దులమూటవంటిసుత-మున్నిటువంటిమహాబలాఢ్యులం|

బెద్దలచేతవింటిమెఱు-భృన్నిభధీరులఁగంటికన్నులం।
దద్దయువేడ్కమంటినిఁకఁ-దం గెటిజూంటివిధంబకోరుకుల్॥

వ. అనియంతనిలువక. 300॥

శా. అత్యంతోత్కలికామిళద్హృదయపు-ణ్యాంభోజుఁడైయమ్మహీ।
పత్యభ్యర్థ్యుఁడురామచంద్రునకుకు-భ్రభఖ్యాతికిన్సన్నుతా।
సత్యాధీశకృతసుందరాత్మనకున-స్తత్పుత్రికన్సీతసం।
సుత్యప్రక్రియతోవివాహమొనరిం-తున్సత్యవాక్యుండనై॥ 301॥

శా. ఉత్సాహంబభివృద్ధిఁబొందఁగఁగుమా-రోద్వాహముంజేయవి।
ద్వత్సామంతపురోహితాప్తసచివ-వ్రాతాత్మజోపేతుఁడై।
సత్సంగత్వరతుండుపజ్క్తిరథుఁడా-సాకేతనాథుండుసం।
పత్సౌఖ్యుండిటువచ్చునట్లురుగుణా-మాత్యావలింబుచ్చెదన్॥

వ. అనిపలికి విశ్వామిత్రుననుమతంబువడసి. 303॥

ఉ. రాముఁడులక్ష్మణుండుయతి-రాజుగాధితనూజునాజ్ఞఁబూ।
ర్వామరసంఘముంజిదిమి-యన్నియమిప్రభునధ్వరంబును।
ద్దామతనొందఁగాచిప్రమ-దంబునఁబాతినిగోతిఁజేయఁగా।
మామిథిలాపురోపవన-మార్గమునంజనుదెంచిరొప్పఁగన్॥ 304॥

గీ. ఇట్టులేతెంచియొలమిమా-యింటపార్వ।
కాలమునుబూజితంబగు-కాలకాలు।
చాపరాజంబుఁగాలస-ర్పోపమంబు।
నేపుమీఱంగమేమంతఁ-జూపుటయును॥ 305॥

ఉ. మత్పురవాసులిద్ధమతి-మత్పురుషాగ్రిణులున్మహాయశ।
స్తత్పరుఁడైనలక్ష్మణుఁడుఁ-దాపసనాథవరేణ్యులేనునం।
చత్పరమానురాగముస-నన్నతిసేయఁగరామభద్రుఁడు।
ద్యత్పురవైరికార్ముకము-నగ్రముఁడైతగనెక్కువెట్టఁగన్॥ 306॥

క. సవరించివంచుటయువా।
సవదుర్భరమయినవిల్లు-సవమునవిరిగెన్।

సవినయమత్తనయసుహా।
సవరింపఁగనింకరామ-చంద్రునకతగున్॥ ౩౦౭॥

వ. కావున. ౩౦౮॥

శా. తద్దైవాహికముంగనుంగొనఁగను-ద్యద్దైవభవంబొప్పఁగా।
విద్వన్మంత్రిసుహృద్భటార్యసచివా-న్వీతుండనై రమ్ముస।
ప్తద్వీపాంతరపూరితామలయశో-ధావళ్యసంగ్రామశా।
మ్యద్వైరివ్రజగంధపఙ్క్తిరథని-త్యస్తాయమానప్రభా॥ ౩౦౯॥

క. అనిమద్వచనంబులుగా।
జనవిభుఁడగుపఙ్క్తిరథుని-సముఖమునఁదగ।
న్వాఁపించితోడితెండని।
తనమంత్రులననిచిసమ్మ-దంబుననంతన్॥ ౩౧౦॥

చ. అనఘులఁబంకజాప్తకుశి-కాన్వయముఖ్యసుజన్మరాముల।
త్క్షణమునినాథులన్సుగుణ-జాలసనాథులవోక్కముందిరం।
బునివసింపఁజేసిశదు-మోదమొనర్చుచుఁబంధురాజులం।
జనకుఁడువిల్వఁబంచెనుభృ-శంబుగజాంఘికసాంఘికంబులన్॥

క. ముదమొప్పవెండివిప్రస।
ముదయమునుంబిల్వసుభట-ముఖ్యులనిచెం।
దదనంతరంబపౌరులు।
దదనుమతింబడసివింత-దళుకొత్తంగన్॥ ౩౧౨॥

సీ. కస్తూరినీటిచేఁ-గలయంపిజల్లించి,
ముత్తియంబులఁగ్రొత్త-ముగ్గువెట్టి।
విస్తారముగనురం-భాస్తంభములునిల్పి,
విపణిమార్గంబులు-విశదపఱచి।
గుమగుమవలచుసం-కుమదంబువెదచల్లి,
తఱుచుగోఁడలకుఁజం-దనముఁబూసి।
గోపురమ్ములశాత-కుంభకుంభములుంచి,
రమణఁబచ్చలతోర-ణములుగట్టి।

గీ. చంద్రరాజార్కధూపము-ల్సంఘటించి।
ప్రతిగృహంబులరత్నదీ-పములు చెక్కి।
యధికతరకింబళాదుల-నంతిపురము।
బురముగ్రా నేసిరంతన-బ్బురముగాఁగ॥ ౩౧౩॥

క. సీతాకల్యాణము సం।
జాతప్రేమమునఁజూడ-సర్వామరులం।
బ్రీతిబురలక్ష్మిపిలిచెడు।
రీతిన్విరచించిరప్తు-రింగేతనముల్॥ ౩౧౪॥

క. తనయావివాహవేళ౦।
దనయల్లునిపాదపద్మ-ధావశక్తైమే।
దినియుడురితనపుఁబ్లైర।
మఁగాఁగల్యాణవేది-నమరించిరొగిఁ॥ ౩౧౫॥

వ. ఇట్లు సకలసంపద్భరితంబగు నిజపురంబుఁగనుంగొని జనకుండు మహో
త్కంఠితుండై వివాహోపకరణ మంగళద్రవ్యంబులు సంఘటించి
పాపకోద్ఘుంఘుముకు సఫలమనోరథుండునగు దశరథస్యందనంబురాక కెదు
రుచూచుచుండె నంతటం దనచే సామంత్రితులగుమంత్రులు. ౩౧౬॥

శా. తూర్ణక్రియనేగుదెంచికనిర-స్తోకాశ్వమత్తద్విపా।
దీర్ణారావకటచ్ఛటాసుపతిఘా-దీవ్యద్ధ్వటంకాంబుజా।
కీర్ణార్ణఃపరిపూర్ణపుణ్యసరసీ-క్రీడాచలాంచత్ప్రపా।
నిర్ణీతధ్వజసౌధగోపురగతా-న్వీతంబుసాకేతముల్॥ ౩౧౭॥

గీ. ఇట్లుగనుఁగొనితత్పురా-హీనవైభ।
వంబునకుసంతసింపు చు-వచ్చితమకు।
సమయమగుటయూదశరథ-క్ష్మాతలేశ్వ।
రుండుకొలువుండుకడకేగి-నిందువేడ్క॥ ౩౧౮॥

సీ. ఇట్టనిపల్కి-యు-ర్వీశ్వరమాపెద్ద,
పట్టిలక్ష్మణువెంటఁ-జట్టిగాధి।

పట్టితోనంపన-ప్పట్టున నెట్టనఁ,
బెట్టతాటకమన్కి-పట్టుఁజేరి।
దిట్టయైదానిఁగ-న్పట్టిగట్టిగఁజఱు,
పట్టియుటుట్టునుఁ-గొట్టిట్టొట్టు।
పొట్టవయ్యఁగ జేసి-కట్టిఁడిమారీచు,
రట్టుమానిచివారి-నట్టనడుమఁ॥
గీ. బెట్టియంతసుబాహుని-దొట్టిసోఁకు।
తిట్టలవజిట్టలుగనరి-కట్టికాలు।
పట్టణపుఁద్రోవవెసఁబట్టు-నట్టుమట్టి।
మట్టిముని జన్నము వదిచి-ముట్టఁజేసి॥ 3౧౯॥
గీ. హేళికులమాళివినుపదు-ధూళిజేసి।
హాళినొకతాతిఁగచవిజి-తాళిఁజేసి।
కేళిమిథిలకువచ్చిబు-ధాళివినుత।
పాళిదంభోళిసమవిందు-మౌళిధనువు॥ 3౨౦॥
క. వెసనెక్కువెట్టదివిచిన।
బసచెడితత్కార్ముకంబుఁ-బఱికించపనిలిం।
పసభాసదులదరిపషం।
బ్రసభంబునలస్తకమున-భగ్నంబయ్యెన్॥ 3౨౧॥
గీ. రాజులేరికినెక్కుడ-రానికార్ము।
కంబువిఱిచినరాముని-కడిఁదివచ్చి।
నాకుమారికసీతను-నంబుఁజావి।
వాహమొనరింపఁజాలను-త్సాహమెుదవె॥ 3౨౨॥
శా. తద్వైవాహికమంగనుంగొనఁగను-ద్యద్వైభవంబొప్పఁగా।
విద్వన్మంత్రిపురోహితాశ్రితజనా-నీకతుండవైరమ్మున।
స్తద్వీపాంతరపూరితామలయశో-దావళ్యసంపాద్యమశా।
మ్యద్వైరివ్రజగఢపజ్క్తిరథ-నిత్యస్తూయమానప్రథా॥ 3౨3॥

క. అనిజనకుండాడినవిధ।
మనిదశరథుతోడవార-లనుటయుఁదెలియ।
న్వినియున్నరపతియాంతిం।
తనచెప్పఁగ రావిసమ్మ-దంబునమునిఁగన్॥ ౩౨౪॥

వ. మఱియును. ౩౨౫॥

చ. అమృతముఁద్రావునప్పుడుబ-లారియునయ్యమృతంబుఁదెచ్చుచో
నమృతమరీచిదీప్తివిహ-గాధిపుఁడున్మదిసంతసించిన।
ట్లమృతమయంబులైనసచి-వావళివాక్యములాలకించితా।
నమితముదంబునొందెమహి-తాత్ముఁడుపఙ్క్తిరథుండుదత్సభన్॥

క. మతిహీనులైనతనయుల।
మతిమునకకరంబువలయు-మహీదంద్రిసుప।
మ్మతిసుతులభినుతులైన।
న్మతిజనకుఁడుసమ్మదాబ్ధి-మగ్నుఁడుగాఁడే॥ ౩౨౭॥

వ. తదనంతరంబున. ౩౨౮॥

క. కాంతలకున్మణిమండన।
కాంతలకున్ గ్రథితచంద్ర-కాంతోజ్జ్వలకు।
ద్ధాంతలకుందచ్ఛుభవ।
ృత్తాంతంబెఱిఁగించిగాఢ-తరహర్షమునన్॥ ౩౨౯॥

ఉ. తచ్ఛుభవార్త సెంతయుము-దంబునఁజాటఁగఁబంచిపట్నము।
న్స్వచ్ఛగుళుచ్ఛపూర్ణకల-శప్రకరధ్వజసాలభంజికో।
ద్యచ్ఛవిమత్పటీ దులభ-టాలియలంకరణంబు సేయుమా।
త్న్వచ్ఛదభూషణాదులఘు-నంబుగఁదానునలంకృతాంగుఁడై॥ 330॥

సీ. శిష్టచరితులువ-సిష్ఠాదిమునివరు,
లుహిమసుమంతాది-మంత్రివరులుఁ।
బ్రకటవైణికవైణ-వికనికరంబులు,
వందిమాగధభట-బృందములును।

బుణ్యాకాంతాజన-మ్ములువిబుధో త్తము,
లాపులాశ్రితులుమ-హాత్తకులును।
బృథుసైంధవములుగం-భీరవేదిసులక్షు,
ణాంచితప్రోన్నత-హాస్తికములుఁ।

గీ. గొడుకులునుఁదోడరాఁబెద్ద-కొడుకుపెండ్లి।
కొడుకుగాఁగలఁడను చున్న-కుఱ్ఱదుకుతూహ।
లమునవారాంగనానట-నములుసెలఁగ।
రుచిరతుంగోల్లసద్రథా-రూఢుఁడగుచు॥ 331॥

క. ఘనఘనపటహపటహపటు।
పనవోర్వీకఝర్ఝరాంకస్య-బంధురభేరీ।
ధ్వనులవియత్పదమవియన్।
ఘనుఁడవియన్నయుఁడుమంద-గమనముపేర్చెన్॥ 332॥

ఉ. బాహుజవంశ్యులెల్లెడలఁ-బ్రస్తుతిసేయన్నపాగ్రగణ్యుఁడు।
త్సాహతసేగికాంచెవిల-సత్పరిణాహవివాహవస్తుసం।
దోహవిశేషనిష్కుటమ-నోహరపుష్పరసప్రవాహని।
ర్వ్యూహసువర్ణరత్నభరి-తోజ్జ్వలగేహవిదేహనంతటన్॥ 333॥

క. కనితత్పురంబుఁజేరం।
జనువెడహర్షించిజనక-జననాథుఁడెదు।
ర్కొనితూర్యధ్వనులులియఁగఁ।
గొనియాడుచుఁబురికిఁదోడి-కొనిపోయివెసన్॥ 334॥

మ. ఉపకంఠంబునమాగధుల్పొగడఁగా-నుత్కంఠదీపింపన।
న్నుపకంఠీరవునిట్లుతెచ్చిమహితో-న్నిద్రోపచారంబుల।
త్యుపకారంబులు నాచరించిమణిపు-ణ్యుజ్జృంభితైదూఖమా।
నుపకార్యంబుననుంచియుల్లసితచి-త్తోత్ఫుల్లనీరేజుఁడై॥ 335॥

తే. బంధురక్షణవినుజగ-ద్బంధువంశ।
బంధురంబగునీదుసం-బంధమస్తు।

తన్వీయాభిక్షఁజంద్రోద-యంబుకరణిఁ।
బెంపుఁగాంచెజనులను-లింపుచుండ॥ ౩౩౬॥

ఆ. అనినుతించిజనకుఁ-డాచరించెడుసప।
ర్యావిశేషములకు-సాత్త్వకలరి।
యాప్తమంత్రిబాంధ-వాత్మజోపేతుఁడై।
ట్టనిరెఁదెలియఁదశర-థాధిపుండు॥ ౩౩౭॥

క. యత్నంబులుభయదప్రతి।
యత్నంబులుకానితిరుగు-నట్టితపస్వీ।
రత్నంబులుమీచెలిమికి।
యత్నముసేయుదురుపొగడ-నలవియెమిమ్ముల్॥ ౩౩౮॥

తే. అట్టిమీరలువేడ్కమా-యట్టివారి।
బాంధవముఁగోరియాడుట-బ్రంబుగాదె।
నాకుమారకుపూర్వజ-న్మసుకృతంబుఁ।
బొగడవశమెహరస్వయం-భువులకైన॥ ౩౩౯॥

వ. అని యిట్లొకరొకరు చతురవచనంబుల నగ్గించుచున్న సమయంబున. ౩౪౦॥

క. రామునిలక్ష్మణుఁగొనివి।
శ్వామిత్రుండేఁగుదెంచి-వాసవహితుఁడై।
బ్భూమివిభుఁడుదశరథుఁడెం।
తేసాంబుముతోడ్రొక్కి-దీవనలెసఁగెన్॥ ౩౪౧॥

క. నాకావాసులుపొగడఁగ।
నాకార్యమునిర్వహించి-నాకార్యజనా।
నీకస్తుతులుఘటించవి।
నాకశరాసనుశరాస-నమువిఱిచితగన్॥ ౩౪౨॥

క. భూకాంతనయున్భూతనయ।
న్నీతన్వరియింపఁగోరు-శీతాంశుముఖు।

న్నీతనయుఁ రాముననుజా।
న్వీతుం జూడుము మహో-నీతుం బ్రీతుణ్॥ ౩౮౩॥

క. అని ముని పలికిన పలుకులు।
తన చెవులకు నెలమి నమృత-ధారలు వోలెం।
దనుకుటయు మొక్కి నిలిచిన।
తనయులఁ దీవించి పులకి-తశరీరుండై॥ ౩౮౪॥

ఉ. భూమివిభుండు మోహమునఁ-బుత్రులఁ గౌఁగిటఁ జేర్చి వారి నె।
మ్మోముల మోము నిల్పి శిర-ముల్గడు మూర్కొని చెక్కుటద్దము।
ల్ప్రేమ యొసంగ ముద్దుఁగొని-పెద్దయుఁ బ్రొద్దు సుతోపగూహనా।
ద్ధామసుఖాతిదీప్తుఁడయి-తాపసవర్యునితోడ నిట్లనున్॥ ౩౮౫॥

క. మును గుణహీనులు గుణవం।
తుని సంగతి గలిగి సద్గు-ణులగుదు రగదా।
మును గుణహీనులు విను నా।
తనయులు గుణవంతులైరి-తగు నీకరుణన్॥ ౩౮౬॥

వ. అని మఱియును వేకచందంబుల నభినందించి నందనసందర్శనంబునం దనివినొందని పురందరవిభవుండగు దశరథుని జనకనిమంత్రితుండగు నొక్కమంత్రిపుంగవుండు మొఱుసాదరుఁడై మిమ్ముని జనకభూభవనంబునకుఁ దోడ్కొని రానన్నుఁ బనిచె నని చెప్పుటయు నాతఁడిట్లనియె. ౩౮౭॥

సీ. పురుషోత్తమునిచతు-ర్భుజములు నాసుతు,
ల్దన్ను సేవింపవి-ద్యావన్నతుండు
ఘనుఁడు వసిష్ఠుండు-గనుఁగొని తనకును,
త్తమములాంగికమంగ-ళములఁ దెలుపఁ।
బుణ్యకాంతాజనం-బులు వేసలాలుకంగ,
బ్రాహ్మణోత్తములదీ-వనలు సెలఁగ।

కాలంబున సకలాస్త్రశస్త్రప్రశస్తంబును సకలజనవయనాభిరామంబు
నగు జనకమునిచక్రవర్తిసభామంటపంబుదరియం జొచ్చి ధవస
రమ్మున. ౩౼౧॥

ఆ. ఎదురులేనికడిమి-నెసఁగుపఙ్క్తిరథుఁడు,
తీండ్రభుజనరుఁడప్పు-డెదురుకానియెఁ।
కావు లెల్లఁ గ్రోలి-తగుదీరి వలి గాలి।
తాలిమి మీఱమున్న-యెదురుకానఁగ॥ ౩౼౨॥

వ. ఇట్లెదిర్కొని. ౩౼౩॥

ఉ. వేడుకఁ గౌరవించి పృథి-వీవిభుఁ బఙ్క్తిరథున్ సహోదరుం।
దోడుకవచ్చి రాముని వ-ధూజనకాముని కీర్తికాముని।
జూడఁగ వేఁగ సేయు పరి-శుద్ధమనోరమ కాయ గేయ భా।
మాన్యమతిన్ పలత్తులను-రప్రతిపత్తిభిదాదితత్తులన్॥ ౩౼౪॥

క. సముచితరోపశమనసము।
సముచితరూపప్రదీప్తు-సౌమిత్రిఁ బరా।
క్రమనిధులభరతశత్రు।
ఘ్నమహోత్తములను బొగడు మఁగఁ దుహర్షమునన్॥ ౩౼౫॥

క. భద్రదివ్యశీలుఁ దిరా।
రాష్ట్రభూలతాఘ్నులకాత్రి-శాద్రివిభులకుం।
భద్రత్న భద్రదమచిత।
భద్రాననమూలనపింపఁ-బంచియుదయునన్॥ ౩౼౬॥

క. భూపరుఁదినంతరంబున।
ధీవరుఁడనాదగువరుంధ-తీవరుఁడా ర్ద్రా।
ధీవరతపోభ్యవసిష్ఠుఁడు।
దేవర్షిపూజితుఁబరము-ధృతిసంయమకత్తుకన్॥ ౩౼౭॥

గీ. శాస్త్రిసవిరహితు సుచరిత-శాస్త్రి పరమునఁ।
సుస్నాతంపు ముఖరనిన-యుణ్ణాం చేసి।

నతిజనవిధేయుఁ గాధేయుఁ-నతులభక్తి
విహితమగు చోటఁదగ నుప-విష్టుఁ జేసి॥ ౩౧౮॥

వ. మఱియుం దగినవారికి నుచితాసనాసీనులం జేసి తానుం దగినయుచిత సుఖోపవిష్టుండై సర్వజనమనఃప్రమోదంబుగా సుప్రసంగంబు సేయుచుండి జనకుండు దశరథున కిట్లనియె. ౩౧౯॥

క. జాతానందంబున దశరథా!
జాత సామ్రాజ్యమున కుదధి-జాత [illegible]!
జ్ఞాత నక్షత్రజాతిన!
జాతోపమ కీర్తిమదన-పాండుక సాంద్రా॥ ౩౨౦॥

గీ. లలిత పరిమళనూత్న-లక్ష్మణునకు
నొసఁగఁదనటంచు మిగులఁ బొంగి పెనఁగఁ బలికె।
మఱియు నిట్లను దశరథ-క్ష్మాతలేంద్రుఁ
డగ్గలంబైన సంతోష-[illegible]॥ ౩౨౧॥

క. అనఘా! [illegible] సుమతి!
జనక [illegible] శత్రుఘ్నునకున్।
ఘనముగ [illegible]।
[illegible]॥ ౩౨౨॥

వ. అని యిట్లు [illegible] భరత శత్రుఘ్నులకు శ్రుతకీర్తులకు [illegible] [illegible] శ్రుతకీర్తులనొసంగి వివాహంబులు సేయువాఁడుగా నిశ్చయించి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ౩౨౩॥

క. పరమమునీశ్వరచేత।
స్సరోజవాసియగు [illegible]।
గర [illegible] దర్పభహిమ।
[illegible]॥ ౩౨౪॥

వ. కృతకౌతుకాలంకారుండై యుండె నంత జనకుండు గురుకులవరిష్ఠులం
జేయంబున వ్యాసకులవిరాజిల్లుచుండ యువతనిజాంగణమున. ౩౮౭॥

క. అమ్మానినులిట్లనిరో।
యమ్మానిని పెండ్లియాడు-నరదుండనుడా।
నమ్మాధిదుర్లలితకా।
సమ్మానితదేహసుగుణ-సహితస్నేహా॥ ౩౮౮॥

క. అనిపలుకుటయును జ్ఞా।
వనశానవరైనసీత-వనజాతనిభా।
ననజాతసామ్యగోనిమ।
జ్జనశాలకు నేగియుచిత-సంభ్రమలీలన్॥ ౩౮౯॥

ఉ. ముద్దులగుమ్మలందియల-మ్రోతలెసంగఁగఁ దాసిగద్దనం
దద్దయ వేడ్కరత్నఖచి-తంబగునొక్కపసిండిగద్దియ
న్నద్దియ నుంచియాఘనమ-నోహరలోచనపద్మహస్తతో
సద్దియుటం చునంతఁదమ-యుల్లము లెంతయుఁ బల్లవింపఁగన్॥

గీ. కమ్మనానియ-దలయంటి-యుమ్మెగులకలె
గడిగియుద్వర్తనము వర్ణ-కముఁ జేసి
మజ్జనంబు ఘటించిరి-మనములలర
బుష్కరాననలు మనోజ్ఞ-పుష్కరముల॥ ౩౯౧॥

వ. ఇవ్విధంబున బెండ్లిపాటలు పాడుచు మంగళస్నానంబు సమా
చరించి. ౩౯౨॥

క. ధారాధరములుఘనములు।
పారద్యామములునయ్యెఁ బ్రతినిధియగుచో
నారామకురులకనుచును।
నీరాం చెవొక్క సతిక-సీలతరియుష్పన్॥ ౩౯౩॥

క. అభ్రావలగ్నయనువిమ।
లాభ్రాలకరైనసీత-కానందముగన్।

స్వభ్రాజితముగఁ గట్టెను।
శుభ్రాంశుకముఖియొకర్తు-శుభ్రాంశుకముల్॥ ౩౮౪॥

సీ. నిర్మలస్ఫటికవినిర్మితఫలకభా,
స్వస్థత్వసముదిత-చ్ఛాయయనఁగ।
సమ్మృతకళాపూరి-తాంతరిక్షుండగు,
శశిలోనమిఁ జూలాం-ధానమనంగ
తుహినపారదయో-త్ఫుల్లమనోహర,
పద్మాంతరసబం-ధురమానంగ।
ప్రకటసమ్మార్జిత-ముకురబింబాంతర,
నిహితసుందరహరి-నీలమనఁగ

గీ. నలకమలుబాముఁ గాఁదోచి-యలికభాగ।
ఫలకమునఁ గస్తూరీపత్రులు-జిలుకసన్న
దంబునను సర్వజనుల చి-త్తంబులలరఁ।
దిలకమొనరించె నొక సతీ-తిలకమలుక॥ ౩౮౫॥

గీ. ప్రకట సౌవర్ణపాలభం-జికలలోన।
మొలఁగుజనక తనూజాత-కాతియందు।
టెంబునొకసతియానకా-లుంచెనఁగఁ।
జెక్కుటద్దంబునందొక-చుక్కఁబెట్టె॥ ౩౮౬॥

ఉ. పాటలసన్నుతోష్ఠియొకతె బాలగంధయుతైనపీఠకు।
న్గాటిపధూటిశేసనుచు-పాటిపచించెదనంచుమింముఁగ।
న్నీటఁగుకేశయంబులన-నీటగుకన్నులుదోమి వాలమా।
కాటుకఁబెట్టెనొక్క సతి-కాటుకపిట్టలగొన్నిసేయఁగన్॥ ౩౮౭॥

క. సారపరిమళితఘనఘన।
సారమిళితగంధగంధ-సారంబునవి।
స్తారానందంబున నొక।
సారసలోచనయొనర్చెఁ-జర్చమహిజకున్॥ ౩౮౮॥

సీ. పువ్వుఁబోణికిమల్లె-పువ్వులుదంతము,
జవ్వనినాసిక-నువ్వుఁబువ్వు।
తావిసంపెఁగపువ్వు-తనువుదిరిసెపువ్వు,
మానినీమధ్యంబు-మజ్జిపువ్వు।
పల్లవాధరనవ్వు-తెల్లనిపువ్వులు,
పాలుపారుపొక్కిలి-పొన్నపువ్వు।
మోముతామరపువ్వు-మోవిమంకెనపువ్వు,
కన్నులునల్లని-కల్వపువ్వు।
గీ. కేలనీపువ్వులిఁకవని-హేలనొక్కఁ।
కాంతకరవీరమందార-కర్ణికార।
మాలతీచారుజాతీసు-మావళులనొ।
సంగెసీతకుఁగడుసొంపె-సంగుచుండ॥ ౩౯౯॥
వ. ఇవ్విధంబున నూర్మిళామాండవీశ్రుతకీర్తులకు ననుపమశృంగారంబు లొనరించియున్నంతనక్కడ. ౪౦౦॥
ఉ. అంగనలంగజన్ముఁడని-యంగవిలాసముసన్నుతింపఁగా।
న్యాంగనలొప్పఁబాడుచుఁబ్రి-యంబునరామునభంగమంగళా।
భ్యంగనమాచరించిహృద-యంగమవాక్యలలంకరించియు।
ష్యాంగుచుభూరికాంచనవి-భూషణముల్ప్రతితోషణంబునన్॥
గీ. తనరుకస్తూరిబొట్టులాం-ఛనముగాఁగ।
మందహాసంబుచంద్రికా-మహిమమెపర।
సరసవాక్యములమృతర-సంబుగాఁగ।
జంద్రుకైవడిశ్రీరాము-చంద్రుఁడొప్పె॥ ౪౦౨॥
క. లలిఁగంతుజయంతవసం।
తలలితులనవొప్పలక్ష్మ-ణభరతశత్రు।
ఘ్నులశత్రుఘ్నుఁగామిను।
లలంకరించిరివిభూష-ణాంబరపటలిన్॥ ౪౦౩॥

వ తదనంతరంబున. ౪౦౪॥

క. వయులన్న వితయులంబరి।
ణయయోగ్యలఁబ ద్మపుత్ర-వయవలనసమా।
వయితో ధన్యుల వాత్మతి।
వయులంగ నిజనకుఁడతిఘ-నంబగు వేడ్కన్॥ ౪౦౫॥

చ. చెలఁగిముహూ ర్తనిశ్చయముఁ-జేసివిదేహమహీధవుండమా।
త్యులఁబిలిపించియుద్ధశ ర-ధున్సుతబంధుసమేతుఁబంకజా।
ప్తలలితవంశ్యుఁదోడ్కొని ము-దమ్మునరండనవారలమ్మహా।
జ్వలుకడకేగియిట్లనిర-వార్యులువాక్చతురత్వమేర్పడన్ ॥ ౪౦౬॥

మ. అవనీనాథభవత్తనూజులకుఁగ-ల్యాణంబులన్నేయనీ।
దివసంబుత్తమమంచుఁదెల్పుఁడనివై-దేహుండుమమ్మంపినాఁ।
డవనీదేవసమావృతుండవయిర-మ్మాలస్యమింకేలబాం।
ధవులెల్లంగొనియాడఁబుత్త్రిహితభృ-త్యశ్రేణితోనొప్పగన్॥

గీ. అనినముదమందియొసఁగెన-య్యంబరమణి।
వంశమణివారలకునన-వద్యమణులు।
నమితతాంబూలజాంబూన-దాంబరాది।
మహితబహుమానములబహు-మానముగను॥ ౪౦౮॥

వ ఇట్లొసంగి. ౪౦౯॥

చ. దశరథుఁడంతబ్రాహ్మణవి-తానసమార్చనమాచరించిస।
త్వశరథులైనమానులుమ-దంబునఁగ్రోలరుదేరశత్రుఁడు।
ర్వశరథసామజాశ్వభట-వర్గసమేతముగానరేవ్వరు।
ల్వశులయిగొల్వఁబౌరజన-వారముసంతసమందిచూడఁగన్॥

క. రాజముఖులసేసలునీ।
రాజనములుఁగొనుచునుచిత-రాజపథమునన్।
రాజవిభవముననఖిలధ।
రాజనులునుతింపబంధు-రాజసహితుఁడై॥ ౪౧౧॥

వ. చనానవసరమ్మున॥ ౪౧౨॥

చ. తెలియవు కామినీజనుల - తేటలు పాటలు వేణువాదము।
తెలియవు చల్లుసేసలను - దేవతలొసఁగుఁ బుష్పవర్షము।
తెలియవు పంకజాప్తకర - దీధితులు న్మణిదీపశోభలుం।
గలసి మెలంగుటం ధరణి - కాంతుఁడు పెండ్లికిఁ దగ్గుమండగన్ ॥౪౧౩

క. అమరధునీవిమలాంభః।
కమలవనీవిహరణంబు - గాంచి మలయభూ।
ధ్రముగుహ...కోరమస్వ।
శ్రమజనితనిదాఘబిందు - సంచయము దుపన్॥ ౪౧౪।

వ. దశస్యందనుండు పురందరు చందంబునం బురంబు వారబ్బురం
బంద వలదశులం బుష్పవృష్టులం బురస్కరించికొని యమంద
మహానందకందకందళితహృదయారవిందుఁడై మందమందగమనం
బున వందిమాగధులు సందడింప జిందంబుల రోదలు గ్రందుకొనం
దరణికిరణంబులకుం దెలుపియూని గొడుగులం దనివినొందుచుం
దన కెలంకుల నందఱు మంత్రులుం దగురీతి నడువం దఱుమగ
సుందరమకరందబిందువులు జిందు మందారసుమసందోహంబులు
బృంగారకబృందంబు లందందగురియింప ధరణీబృందారకులా
శీర్వదించుచుం గొంచెఱు సుందరులు గ్రంతలుగొని ముందఱ నడువ
వందిమ్ములగు పందెయులడుగుం దమ్ములం దొడిగి చందనంబులంది యుం
దిందిరంబులం దెగడి సంక్రందన నీలంబులం గ్రిందుపఱచు కురు
లుం, దోవలం దరస్ఫురించు కందోవలదొంతికలుం, గందుకంబు
లం దిప్పు కుచద్వంద్వంబులుం, గుందవంబు డంబు డిందుపఱుపం
దగు తనుచ్ఛాయలుం, దలిరాకుమోవులుం, దలిచెక్కులుం, దర
స్మితంబులుం, గుందరదనంబులుం గలిగి యువజనంబుల డెందం
బులు గొందలంబందఁ జేయుచుం దన మోసలం దంపిలాసకాద
వివిధపిధానంబులం దాండవంబుసల్పుచు నెందఱేని నడువుం ద

అవలయగం జందనోదకంబునం బడిసి గండవడినందంబగు రాజమం
దిరంబు నవలీయంబోల్చు నవసరమ్మున సహాల్యానందమండగు శతా
నందనభుండు శతానందుండుతోడ రా జనకుండెదుర్కొని తో
డ్కొనిచని॥ ౪౧౫॥

క. సముచితముగ నర్ఘ్యము పా
ద్యము నొసఁగి యనంతరము ముదంబున మణిపీ
ఠములిడి జనకుఁడు పూజిం
చె మహారథుఁ దశరథుం బ్రసిద్ధుల మునులన్॥ ౪౧౬॥

వ. ఇట్లు పూజించి సమస్తజన మునిజన కదంబానంద జనకంబు లగు
వచనంబుల దశరథున కిట్లనియె- ౪౧౭॥

చ. బుధజనమాన్య పఙ్క్తిరథ-భూనుత కీర్తికి రామమూర్తికిన్
స్వధిత విరోధలక్ష్మణకు-మారునకున్ భరతాభిధానమా
గధత నయామితమాన్యులకు-గావలయున్ ద్వరలో వివాహముల్
ల్వప్రతిశుభ స్వశీభూతమును-పెద్దలవాక్యములాలకింపవే॥ ౪౧౮॥

వ. అనుటయు మహానందమగ్నుండగు దశరథుండు. ౪౧౯॥

క. తదవసరంబున మునులకు
సదమలులకు నెలవు పురకుఁబ్రశస్తంబగున
భ్యుదయాధారమధప్రుఁడొసఁగె
న్నోదల నిశ్రేష్ఠులకుఁ బాఁడి-మొదవుల ఁబోదలన్॥ ౪౨౦॥

క. విశిపంతంబుగ జనకుఁడు
మిథిలానాయకుఁడు విప్ర-మిత్రసహితుఁడై
మధుపర్కంబులు నేసెను
మధుపసమానాలకులకు మనువంశ్యులకున్॥ ౪౨౧॥

వ. తదనంతరంబున. ౪౨౨॥

క. కలధౌతభాతిసుందర
కలశోదకమాత్తపర్ణ-గర్భోన్నయుసఁగ।

స్తాలకులిశజలజరేఖా।
కలితనృపకుమారపదయుగ-ములుఁగనుఁగొనుచున్॥ ౪౨౩॥

కం. అన్యాయములకు దాస్యములు!
కన్యాదానసదృశములు-గావనియొసఁగెం।
గన్యాదానంబులనుమా।
ధన్యులకు నెన్నదశరథ-రాజసుతులకున్॥ ౪౨౪॥

వ. అంత॥ ౪౨౫॥

చ. చెలఁగియరుంధతీపతివ-సిష్ఠుఁడు రాముకరంబుఁ బూనిని।
ర్మలనవరత్నగుంభనవి-రాజితదివ్యవివాహవేదికా।
జ్జ్వలకనకాసనంబునని-వ్ణునిజేసి సువాసినీజన।
మ్ములనియమించెనింతవయ-భూతనయందగఁదోడి తేరఁగన్॥

కం. నీరపథజాతకుంబ్రశి।
నీరముఱుఁగుపెట్టిస్ఫుటకు-కేశయముఖులా।
శ్రీదుర్యక్షులు నెలఁగనునా।
శ్రీరవిభుఁడు రామచంద్రు-చెంతనునిచిసన్॥ ౪౨౬॥

కం. ఒకరినొకరుచూచెడువే।
డుకలుకడున్నొలకలెత్తు-డువధూవరవ్రా।
క్రవ్వకరముగదిరివదగెయవ।
విశయమునావిమలవాహి-నీభంగమునన్॥ ౪౨౭॥

వ. అంత॥ ౪౨౮॥

తే. తెలువలుదితరీతిఁ-దెరవలువమరల్ప।
జనకభాగ్యరాశి-జనకతనయ।
కలుఁగుతెవిచారి-తరగలనుదయించు।
నిదివిధమునఁదేజ-నిరవహించె॥ ౪౩౦॥

గీ. లలితమాలామనోహర-గళయగుచుఁడ।
మాలసాలంబుసరసనే-తాలతయన।

నీలమేఘంబుచెంతశశం-పాలత యునఁ
బాలఁదనరారె రామున్క్రి-పాలు మోల॥ ౪౩౧॥

ఉ. సీతకటాక్షవీక్షణము-శ్రీరఘురాముముఖప్రభాతకం
జాతవిచిత్రచిత్రకిత-సారకురంగమదంబుఁగాపము।
ద్యోతితమరయ్యె రాఘవము-హోజ్జ్వలద్వ్యగ్నికరంబుమీఁదభూ।
జాతకుఁగజ్జలంబునఁబో-సంగనొవర్చినచెక్కుమక్కుగన్॥ ౪౩౨॥

వ. తదనంతరంబున. ౪౩౩॥

మ. కులకాంతాతిలకావలీవలయిత-క్షోణీకుమారీపవి
త్రలసచ్ఛీర్షమునన్మునీంద్రజనమం-దారుండు రాముండు తాఁ
దలఁబ్రాల్దోయిటఁబట్టి వేడుక భుజ-ద్వంద్వంబు పైకెత్తియుం
చెలతాగ్రంబునఁబుష్పగుచ్ఛమఁదం-జెల్లంగులాచారతన్॥ ౪౩౪॥

ఉ. మోముని కాంతమందభుజ-మూలరుచుల్వెలుఁగొందఁగఁ క్షణ
స్తోమరుఘుణఁ రుఘుణంక్ష్ణతుల-సొంపెసఁగంజెలుఁవుష్పవృష్టుం
దామరసాక్షులెంతయును-దంబుఁదోషయుమొచ్చరింపఁగా
రాముశిరంబుమీఁదఁదలఁ-బ్రాలునిచెంద్రగఘూమిజాతయున్॥.

ఆ. మఱియు వేష్కచేత-మహిజాతతాశ్వేత
మౌక్తికములు రాము-మస్తకమున
మునుపఁబూనహస్త-యుగముగదుస్త్రీకెఁ
జూచువారికెల్ల-శుక్తియనఁగ॥ ౪౩౬॥

వ. తన్మహోత్సవసమయంబున ౪౩౭॥

క. జనరాజిదళంబునఁదిమ
చనరామిరుమింగియుచిత-జాలపథములం
జని రాముని పరిణయమున
జనరాజితలీలమొలఁగొ-శ్వసనాఁకురములన్॥ ౪౩౮॥

క. గళదుఘగండశిలావ
ర్గళభేరీధ్వనులరిపులు-గలవరమందం

గళమునఁ బంగారుపూసఁ
గళసూత్రము రాఘవుండు-గట్టె మహిజకున్॥ ౨౩౯॥

ఉ. భూజనకల్పభూజుఁడఁట-పుత్త్రికనూజుఁడు రాముఁడంచితం।
భోజదరాత్ముఁడిదవిధి-భూమిజఁ గూడిమహోత్సవంబునన్।
లాజలజాజ్యధారలద-లంబుగఁ దృప్తిఁ గానొసఁగ్నిన్।
కాఞ్చనటుప్రసాదునిగా-తాగను నాగునిజాత వేదునిన్॥ ౨౪౦॥

ఆ. సర్వసాక్షికర్త-సాక్షివంశజుఁడగ్ని।
సాక్షికముగ సీత-సారసాక్షి।
నఖిలలోకసంత-సాక్షిణలావణ్యఁ।
బ్రీతితోడనబ్బు-బెండ్లియాడి॥ ౨౪౧॥

శా. శోభాగాత్రకరుంధతీసతికిన-త్యుద్యోగిచారిత్రకుం।
బ్రాభాతామలపద్మనేత్రకుసతీ-వాగ్నితాంచితస్తోత్రికిన్।
న్సౌభాగ్యంబభివృద్ధినొందరఘువం-శస్వామి రాముఁడు చూపి।
తాభామాసహితంబుఁగా నెరఁగను-త్సాహంబునందంబుగాన్॥

క. జనులకరుంధతిమనఁదిలఁ।
చినమాత్రనకల్గుసర్వ-సిద్ధులుఁదన్నా।
వినిబ్రతిక్షణము బూజిం।
చినసత్సౌభాగ్యసిద్ధి-చేకురుటగుదే॥ ౨౪౩॥

వ. మఱియుం బంచమహాశబ్దంబులును బ్రాహ్మణాశీర్వాదనాదంబు లు ననూనపుణ్యాంగనా గానవాదంబులు నింగిముట్టం జెలంగుచుండ వసిష్ఠుండు లక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నులకు నూర్మిళామాండవీ శ్రుతకీర్తుల బాణిగ్రహణంబులు క్రమంబున నడిపిన నిట్లాదమ్ములు నలువురు నేకకాలంబునం గృతోద్వాహులయి వధూసహితంబుగా జాతవేదునకు నమస్కరించి వసిష్ఠవిశ్వామిత్రశతానంద ప్రముఖనిఖిలమునిప్రకరంబునకును దశరథజనకభూనాథపులకుం బ్రణమిల్లి స్వస్తివచనంబులు పరిగ్రహించియుండిరంత॥ ౨౪౪॥

క. దానోత్తమమగుభోజన।
దానంబుశజనులఁదనిపెఁ-దజ్జనకుండుం।
దానంబులనురుభక్తిని।
ధానంబులద్విజులఁదనిపెఁ-దజ్జనకుండుఁ॥ ౨౨౫॥

వ. అంత. ౨౨౬॥

గీ. గంధసింధురజవనకం-ఖాణసుభట।
రత్నధేనుసువర్ణవ-స్త్రప్రశస్త।
దాసదాసీవిశేషశ-య్యాసనంబు।
లరణములొసంగె వేత్స్రీఱ-నల్లురకును॥ ౨౨౭॥

క. విశ్వానందప్రదస!
ప్రాశ్వకులులయాచితపరిణ-యంబులుగనియా।
ర్వీశ్వరుదీవింపుచున।
విశ్వామిత్రుండభీష్ట-వృత్తింజనుఁడుఁ॥ ౨౨౮॥

ఉ. కూఁతులఁజేరఁబిల్చిజన-కుండుమహాదరణంబుమీఱవి।
ఖ్యాతపతివ్రతాత్వవిధి-తాంచితశీలములెల్లవారికిం।
ప్రీతినుపన్యసించియల-రించివిశేషవిభూషణాంబర।
వ్రాతసువర్ణరత్నవిక-రంబులొసంగమనోముదంబుగన్॥ ౨౨౯॥

క. హరియునుసిరియునుమానవ।
శరీరములుదాల్చినట్టి-చందమువవధూ।
వరులీసీతారాములు।
గరమొప్పిరటంచుజనుల-కలకలమెసఁగెన్॥ ౨౩౦॥

క. అధికతరానందుఁడుదశ।
రథధరణీవిభుఁడుతత్పు-రంబునమహిత।
ప్రథఁగొన్నిదినంబులుజన।
ధరాధిపమాన్యుఁడైత-గన్వసియించెన్॥ ౨౩౧॥

వ. ఇట్లుండి యొక్క శుభదినంబున జనకునను మతింబువడసి యపరిమి
తపరిచారికావృతలగు వధూరత్నంబులును మహానందయుతులగు
సుతులును సమస్తబంధుమిత్రామాత్యులును సముచితవాహనం
బులధిష్ఠించి యనుగమింపరథారూఢుండై పుణ్యకామినీ జనమ్ము
లు సేసలు చల్లవల్లనమ్మిథిలాపురంబు వెలువడి తన్నునుపవచ్చు జన
కచక్రవర్తి నధికధర్మమూర్తి సపరివారంబుగా నెట్టకేలకునివర్తిం
చియుచితయానంబున సాకేతాభిముఖుండై॥ ౪౫౨॥

క. దారితక్షాత్రవసంచయుఁడు।
దారుఁడుపజ్ఝ్యారఘుఁడేను-దారిభయదము।
ఘోరతములుమారుతములు।
దారుణముగవీచెనత్యు-దగ్రస్ఫురణన్॥ ౪౫౩॥

గీ. ఇట్టిదుశ్శకునంబుల-నెట్టిరట్టు।
పుట్టునోయనికులగురు-వునకుదెల్పి।
తద్విధంబెల్లనాత్మబో-ధమునఁదెలిసి।
యాతఁడాతనికిట్లను-నంతలోన॥ ౪౫౪॥

సీ. క్షత్రియారణ్యాగ్ని-హోత్రమహోజ్జ్వల,
తీక్ష్ణలకుఠారంబు-కేలఁగ్రాలఁ।
గాంచనాచలకట-కవిశాలవక్షస,
లంబునఁదెలిజన్ని-దంబుమెఱయ।
నఖిలమానవనివ-హభయంకరములైన,
దృష్టులనంగార-వృష్టులొలుక।
నధికప్రతిఘదెల్పు-నరుణకాంతివహించు,
ముఖమునఁగనుబొమ-ముడివడంగ।

గీ. దశరథుండిచ్చుపూజావి-ధానములఁబ।
రిగ్రహింపకయాగ్రహో-దగ్రుఁడగుచు।

విగ్రహమున్ గ్రహసమగ్రత-నీరజాక్షు।
రాముఁ జేరంగఁ జనిభృగు-రాముఁడలుక॥ ౨౫౫॥

కం. విత్రాసస్థితివిగత।
క్షత్రము గావించితొల్లి-కశ్యపునకుని,
ధాత్రిసమస్తమునొసఁగిన।
ధాత్రీసురముఖ్యజామ-దగ్న్యనెఱుఁగవే॥ ౨౫౬॥

కం. హరుజీర్ణచాపమెక్కిడి।
పురుషోత్తముఁడననుకొంటిమె-బొంగను పురహ।
స్మరచాపముచలమేనర।
వరుఁడనినినుఁగొండి రెల్ల-వారు నెఱుఁగమిక॥ ౨౫౭॥

కం. నా చేతంబూజితమై।
నాచేతంబొల్చుప్రస్త-నాభుధనువోగి।
నీచేత నధిజ్యముగుడు।
నీచేఁతలుచిత్రములని-నెఱిఁగినమ్మనుక॥ ౨౫౮॥

కం. ధృతినాధనువెక్కిఁడిన।
స్థితినిమధావింతుసత్త్వ-మహింతునఁగాఁగా।
కడుదుష్కరమేనియుఁ ం।
దిత రాజసతామసములు-నీకుంగలవే॥ ౨౫౯॥

చం. అనితనుజామదగ్న్యుఁడభ-యంబులువలి,-నఁగాత్ముకమ్ముతో,
వనితకుసత్త్వముంగొనిఘ-నంబుగనెక్కిడిరామచంద్రుఁడా।
తనవపుణ్యలోకసుపథంబులుగాల్చినుడంగడా పితం।
డ్రినినిజబంధుకోటికలరించెపనంతభుజాబలాఢ్యుఁడై॥ ౨౬౦॥

గీ. రాము వలగొని భార్గవ-రాముఁడలమ।
హేమాద్రిపర్వతమునకుఁ జనై-యుచ్చఁజనియె।
రామునకుఁబుచ్చిదశరథ-రాముఁడలమ।
హేమాద్రివిధవంబుతోఁదండ్రి-కెలమి మొక్కి॥ ౨౬౧॥

క. రాజకులమౌళి రాముఁడు।
రాజయమును నిజజయంబు-రహి నెఱిఁగింపన్।
రాజాననుఁడగువగ్రకరి।
దూజాస్సౌందర్యజితమ-సోదాంబోగ డన్॥ ౪౬౨॥

వ. ఇట్లు పొగడి. ౪౬౩॥

క. తాపరవసిష్ఠుం డెఱిఁగిం।
చినవిధమునఁ దొలుతభయము-జెందిజయముఁ గై।
కొనఁగ గ్లానుచుఁ దనమన।
మునగురులయమేయబోధ-మునకుంబొంగన్॥ ౪౬౪॥

వ. మఱియును రామభద్రుఁడు ధైర్యాహార్యశౌర్యౌదార్య గాంభీర్య స్థైర్యాది గుణంబులగ్గించుచుఁ దమరాకకు నలంకృతంబగు సాకేతంబుఁ గౌతుకంబునం గనుంగొని. ౪౬౫.

క. పురజనము లెదురుకొనరథ।
కరితురగరథాపణమగు-ఘంటాపథముం।
దరిసించు నవసరమ్మున।
బురుషులుఁ దెఱవలును రాముఁ-జూడఁగ నితమలోన్॥ ౪౬౬॥

సీ. జనకుని యాజ్ఞ వి-శ్వామిత్రుతో నేగి,
తొలుదొల్తఁ దాటక-దున్మటయును।
నీచుమారీచుని-న్నిటముంచుటయును,
బిదపసుబాహుని-జదుపుటయును।
గౌశికుజన్నంబుఁ-గాపాడుటయు నొక,
గాలివంబునంగనఁ-గానొనర్చ్చ।
టకృపీటజాటు గా-స్మకముద్రుంచుటయును,
భార్గిత్వయుక్తము గావి-వాహమగుటయు

గీ. తండ్రిమదిలోనఁ భయమెల్లఁ-దలఁగఁ బాసు।
రాము మారొఁ-నిజాతనిగ-ర్వంబడంచి।

చెలఁగి సాకేతమున కువి-చ్చేయుటయును।
జెప్పి రవ్వి విచాల సంతసిం-చిరి మఱియును॥ ౪౭౭

భ. పురవరవర్ణినుల్వివిధ-భూషణభూషితలై సువర్ణనూ।
పురరవముల్ సెలంగఁగను-బొంగెడు రాగరసంబు చేర్తగో।
పురవర సౌధభాగములఁ-బొందుగ నిల్చి నరేంద్రు రాముఁగో।
పురవరు పౌర కామినుల-పోలికఁ జూచిరి సేసలొల్కఁ జల్లుచున్॥ ౪౭౮

వ. తత్సమయంబున ౪౭౯

సీ. అగణిత సౌధయా-నిగమాంబురాశికి,
రాణించు చదనరాక - రాక గాఁగ।
సమధిక భయద రా-క్షసచమూపతులకు,
దనదర్శనము సుద-ర్శనము గాఁగ।
వీతవిద్వేషులౌ విబుధ నాయకులకుఁ,
దచ్చరిత్రములు చి-త్రములు గాఁగ।
సహిత రాజన్యసై-న్యములకుఁ దన ప్రతా,
పంబు మిక్కుటపుఁ దా-పంబు గాఁగ।

గీ. సత్యధర్మక్షమాదయా-శౌచదక్షి।
సమితిఁ దన గుణములు గు-ణములు గాఁగ।
దమ్ములనుఁ గూడి రామచం-ద్రప్రభుండు।
వేడ్క విహరించె నప్పుర-వీధులందు॥ ౪౮౦

వ. ఇట్లఖిల జనానందోత్సవంబుగా విహరించి. ౪౮౧

క. తమ్ములు తరుణీయుతులు చి।
తమ్మునఁ దనుఁ గొలువఁ దాను-సీతాయుతుఁడై।
తమ్ముఁగను వేడ్క నధిపము।
దమ్మందు మనున్న యట్టి-తల్పుల కరఁగన్॥ ౪౮౨

వ. అంతఃపురమ్మునకుం జనునవసరమ్మున నావసరమ్ము లఱిమ్ములఁగి రమ్మ్య
మెఱయఁగ రమ్ముల గంకణనికరములు మొరయఁ గుచము లొరయఁ

జతనమ్ముగ రతనమ్ములు చెక్కిన పసిండిపళ్ళెరమ్ముల నమరుహారమ్ములం గు హిమవాలుకా దీపమ్ముల దీప్తులు దమతిలప్రదీప్తులకుం దగ వసిక్రిందుపఱచుట దగవవిన చందమ్మునం గొమ్మలు బాహాలతి కలుసాచి యొసంగు నీరాజనమ్ముల రాజిల్లుచు నెడనెడ వినోదమ్ములకు వీణానాదమ్ములకు ముదమ్ము నొందుచు జనయిత్రుల పంపున నెదుర్కొని పుణ్యకామిని జనమ్ములొసంగు రక్షాకరణమ్ములకు సమ్మతించుచు నుభయపార్శ్వమ్ములనుండి యుభ రాజగమనలు శుభాచారలాజమ్ములు చల్లుచు నాసేచనకమ్మగు నిజ మూర్తికా విలాసమ్ము నాలోకనమ్ముం గావింప మనోహరరత్నకుంభన విచిత్రభిత్తికాని కాయ్యంబులవలనను అసమానాసమానకాయమానంబులవలనను నిరుపమానమానినీబృందంబులవలనను రమణీయాంతరపదార్థంబులవలనను గరంబొప్పు మాతృగృహంబుం జేరియుంజని.

ఉ. తమ్ములం గూడి రాఘవుండు-తల్లుల పాదతలమ్ములా త్తమా|
రమ్ములు సోక మ్రొక్కెనము-దమ్మున దీవనలిచ్చి గుచ్చిపై|
మమ్ముం గౌంగిలించి కొని-మక్కువ లెక్కువ లైతినర్పనా|
యమ్ములు ముద్దులాడిరి ప్రి-యమ్మున నిద్దఱుం జెక్కుటద్దముల్ ॥ ౪౭౩॥

క. చన్నులం దుగంబులు వా|
లన్నులనానంద బాష్పకణములుం గురిసెం|
గన్నులపండువగుచుఁ దు|
లన్నులుపురంజా మతల్లులకుం జిత్రముగన్ ॥ ౪౭౪॥

వ. తదనంతరంబున ॥ ౪౭౫॥

సీ. అంబుజాంబుల పిండి-యాకుల విధమ్మున,
మోము వంచలకులు-ముసుగు వడగ|
నడుములున్న పని తె-ల్పెడుభంగిం గాంచికా,
కింకిణీక్వణనము-క్రీంగ నొనగ|
నీలవేణు తుమ్మల-పెలములాడువి,

దమ్మునఁ జికురబం-ధమ్ములమరఁ।
బవతలమ్ములకెంపు-లొదవిసుధాధౌత,
సోపానములమణి-చ్ఛాయలొందఁ।
గీ. జీవనగవులావనములకుఁ-జెన్నొసర్ప।
వినయములురూపములుదాల్చి-చనువుగాఁగ।
వల్లవల్లవజనుదెంచి-యత్తలకును॥
మోదమునఁ గ్రొత్తకోడండ్రు-మ్రొక్కుటయును॥ ౨౬౬॥

క. శ్రీవనితాచతురాకృతు।
లీవనితలటంచుఁ బ్రీతి-నెత్తికొనికడుం।
దీవింపుము నెంతయుసం।
భావించిరిమానసములు-ప్రమదంబందన్॥ ౨౬౭॥

క. శ్రీకరమూర్తులఁ బుత్త్రిల।
నాకోడండ్రఁగనియుబ్బి-యూడిరివిమలా।
స్తోకచరిత్రలుగాన।
ల్యాక్రైకాముగ ధతివయ-లానందమునన్॥ ౨౬౮॥

క. వనితాయుతులన్సుతులం।
గనిజననీజనకులమిత-కౌతుకమతులై।
రనిచెప్పితవమనంబున।
ననుపమమనుహార్షమంత-కంతకుఁబెరుగన్॥ ౨౬౯॥

చ. పరమకృపారసానిలయ-భావితమానిసుచిత్తసారసా।
నిరుపమసాహసావినుత-నీరజగర్భకృపీటరేతసా।
గురుతరదేహసారపరి-కుంఠితదుష్టనికృష్టరాక్షసా।
భరితమహాప్రసాదహిత-భక్తజనావనసక్తమానసా॥ ౨౭౦॥

క. శరణాగతజనశరణా।
శరనారదకీర్తిస్తనిత-సంకాశరణా।

స్ఫురణోక్తిమదాశరథా।
చతణా వేంకటమహీర-పాథరశరణా॥ ౪౮౧॥

మాలినీ. ప్రణమదఖిలమారీ-భక్తలోకోపకారీ।
ప్రణవఘనవిహారీ-భాసురానందకారీ।
రణవిజితసురారీ-బ్రధ్నచంద్రానుకారీ।
తృణకలుషవిదారీ-సర్వదానిర్వికారీ॥ ౪౮౨॥

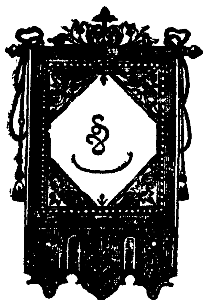
గద్య. ఇది శ్రీసూర్యనారాయణ పదాబ్జధ్యానపరాయణభూమధైర్య వినయ రామనార్యతనయ పండితసేవాసముచ్చయ కొత్తపల్లి లచ్చయప్రణీతంబైన దాశరథివిలాసంబను మహాప్రబంధంబు నందు ద్వితీయాశ్వాసము.

శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

దాశరథివిలాసము

తృతీయాశ్వాసము.



మద్వేంకటనామా।
ద్ధామధరాధామసుగుణ-ధామరవిసుధా।
ధామనయునవందితసు।
త్రామారిపుభీమనుంద-రవిజిత్కామా॥ ౧॥

వ. అవధరింపుమనంతరకథావిధానంబుఁ బ్రచేతసుండగు ప్రాచేతసుం డిట్లని చెప్పందొడంగె నట్లు సంప్రాప్తమనోరథుండగు దశరథుం డొక్కనాఁడు నిండుఁ గొలువుండి యమాత్యులం గలయం గనుంగొని. ౨॥

ఉ. సంతతిలేదులేదనువి-చారముదూరముఁగాఁగఁబుత్త్రిలన్।
సంతసమందఁగాంచితిన-సాధ్యబలాఢ్యులువారువారికి।
స్సంతతకీర్తిశాలురక-సంగఁగసన్నుతపుణ్యకామినీ।
సంతతులైనకన్నియలఁ-జక్కఁగఁబెండిలిచేసితీగతిన్। ౩॥

క. నాకులముగడువెలింగె।
న్నాకులసత్కీర్తియయ్యె-నాకులమొప్పె।
న్నాకులకాంతలమతులున।
నాకులములుగాఁదనర్చె-నాకులకరుణన్॥ ౪॥

వ. అని పలికి వెండియు. ౫।

క. బుద్ధివికలమగుదృష్టియు।
విద్ధంబగుబలముచెడువి-వేకంబుడుగు।
వృద్ధతగదిరినజనునకు।
సిద్ధంబలఁ డెంతయుం బ్రసిద్ధుం డైనన్॥ ౬॥

ఉ. అర్థజనావనంబువివి-ధాహితసైన్యమహాతిశక్తితా।
నిర్ధారణంబునంచితమ-నీషయురోషవిశేషదోషని।
స్తర్హాణనంబు రాజులకు-సమ్మతధర్మము లౌటఁ జూడఁగా।
వర్ధులుగాని రాజ్యమున-కంధులువృద్ధులుబుద్ధిహీనులున్॥ ౭॥

వ. అనియిట్లు తనకృతార్థత్వంబును, వృద్ధత్వంబును, రాజ్యపాలనా సమర్థత్వంబును దేటపడంబలికి మఱియును. ౮॥

ఉ. నించెదఁ గీర్తిదిక్కులన-నిందితధాముని రామునిం బ్రతి।
ష్ఠించెదఁ బూజ్య రాజ్యమున-శిష్టజనానుమతుండ నైయను।
ష్ఠించెదసద్వ్రతంబులువి-శేషధృతిన్సుకరంబు గానధి।
ష్ఠించెద సంతసంబునెడు-దివ్యసువర్ణసువర్ణహర్మ్యముల్॥ ౯

వ. అనినవినియాద్దశరథునకుం దదీయ మంత్రిపుంగవులఖిల జనానుమతంబువడసి యిట్లనిరి- ౧౦॥

క. ధాతవువిద్యలకున్నాం।
ధాతవువిక్రమసమృద్ధి-దాతవుశుభసం।
ధాతవుజనములకివ్వసు।
ధాతలమేలితివితొంటి-ధరణిపులక్రియన్॥ ౧౧॥

వ. ఒక్కనాఁడు నీయందు గోరంతకొఱంతఁ గంటిమేయని పలికి మఱియును. ౧౨॥

ఉ. నీవుమహానుభావుఁడవు-నీతివివేకవిశారదుండవుం।
గావుననిట్టిసత్సుతులఁ-గాంచిసుఖింపఁగఁ గంటిమీరలుం।

దేవసేనానులగ్రజుఁడు - దీర్ఘభుజాబలుఁ డార్యలోకసం।
భావితుఁడీకుమారకుని - బట్టముఁ గట్టఁదలంపఁ బూటొప్పగున్ ॥ ౧౩॥

ఆ. పట్టభద్రుఁ గామ - భద్రుఁ గనుంగొని।
యుల్లసిల్లుదురుత - దుత్సవమున।
కఖిలజనులు నేము - నలరుదుమీవును।
జ్ఞానుఁడవగుదువట్లు - చెలుఁపుమనఘ॥ ౧౫॥

వ. అని తనమనంబునకనుకూలంబు గాఁ బల్కుటయు నమ్మహావిభుండు.

గీ. చెలఁగి శ్రీరాము పట్టాభి - షేకమునకు।
వలయు సంభారములు రెండు - వలను మెఱసి।
యేతదుత్సవమెఱిఁగింపుఁ - డెల్లవార।
లకునొనర్పుఁడుం బురమున - లంకృతముగ॥ ౧౬॥

వ. అని చెప్పి యంతఃపురంబునకుం జనుటయు నమాత్యులు. ౧౭॥

శా. రంభాస్తంభములెల్లచో నధికచి - త్రస్ఫూర్తిఁ గల్పించినా।
త్నాంభోజోత్పలమాలికల్నెఱపి వే - శ్యాలాస్యముల్మీఱఁ బ్రో।
జ్జృంభత్కాంచనభద్రకుంభతతిన - క్షీణస్థితిన్ గల్పిరం।
జంభారాతిపురావధీరణలస - త్సౌందర్యయుక్తంబుగన్ ॥ ౧౮॥

వ. మఱియుం బరమశోభనంబుఁ గావించి రప్పురవరంబు వినూతన నికేతనకేతనంబై, ప్రాతానీత పుణ్యనదీతోయాన్వితంబయి విశాల కమలకమలాకర కమనీయ కమలాకరంబై యనూనోద్యాన వనఘనోపవన పవన మనోభిరామంబై దేవమానవతీ సమానమానినీ మానితంబయి మధుర మాగధ గానంబులవలనను, మహోత్సవాలోకనాగత జనపరిస్వరాహ్వాన ధ్వానంబుల వలనను భేరీమృదంగాది మంగళస్వానంబులవలనను జృంభితమదకరి బృంహిత ధ్వానంబులవలనను బూర్ణిమాసుధాపూర్ణ భానూదయ సమయ ఘూర్ణమానార్ణవంబన నిర్ణయింపందగి యుంపుదలకొత్తుచుండె నంత నొక్కశుభదినంబున. ౧౯.

గీ. గురునియానతి రఘువంశ్య-గురుఁడు రాముఁ
డంద్రుఁడతి వేడ్క-జానకీ-సహితుఁడగుచు
నలఘుతరమంత్రపూతాంబు-వులను గడుఁ బ్రి
యంబున నుపాంగకస్నాన-మాచరించి॥ ౨౦॥

క. తానపుడు వోలిచెమానిని
ధానుఁడు గృతపుణ్యతరవి-ధానుఁడు శుభసం
ధానుఁడు ధౌతాంబరపరి
ధానుఁడు సౌమిత్రిసన్ని-ధానుఁడు మిగులన్॥ ౨౧॥

వ. అయ్యవసరంబున మంధరయను దాది తనదొరసానియగు కైకకడ కుంజని ససంభ్రమంబుగా నిట్లనియె. ౨౨॥

క. మతిఁ గార్యగతి నెఱుంగక
యతివా పతి నాఁకూర్చ్యున్నను చుమిగులన్
స్మితిపతి మతిహీనవు పసు
మతి సవతిసుతుండ యేలు-మహిమోజ్జ్వలుఁడై॥ ౨౩॥

వ. అనిపల్కి వెండియు॥ ౨౪॥

మ. పతి కౌసల్యకుఁ గూర్చి తత్సుతునకుం-బట్టంబు గట్టంగ ను
ద్యతుఁడై యుండుట తెల్లమయ్యె ను సప-త్న్యైశ్వర్యోద్భవుం డుర్వరా
పతి గాఁ జూచెడువంత పెద్దభరతుం-బట్టానకుం బాపి దు
స్థితి నొందించినఁ గుందు పుత్త్రిఁగ మన-త్త్రీవ్రాత్త్రికంబెంజెరీ॥ ౨౫॥

చ. వరములు తొల్లి నీకుఁ జన-వల్లభుఁ డిచ్చెను రెండు వానిలో
భరతునిఁ బూజ్య రాజ్యపద-బంధురుఁ జేయుట యొందు గాన నో
ర్వరఁ బదునాలుగేండ్లు జిన-వల్కలముల్ ధరియించి జానకీ
శ్వరుఁడు చరించుటొండి విధ్ర-వంబుగ నొందు దొలంగి వేఁడుమీ॥

చ. అనవిని కైకచిత్తము రి-యాడఁగ నిట్లను మంధరాధరా
వనము నకగ్ర పుత్త్రికున-వశ్యముఁ బూన్పక మాననేర్చునే.

తృతీయాశ్వాసము.

మనుజవరుఁడు నీవనుక్ర-మంబున వేఁడుట నాకధర్మమై।
నను బలిఁ జేరి యివ్విధము-నన్నొగమోడక మూదలించెదన్॥ ౨౭॥

వ. అనిపల్కి దైవప్రేరితయగుటం జేసి ధర్మణంబుదలంపక. ౨౮.

సీ. ధవుఁ జేరి మేదినీ ధవభవద్రగభ',
రాత్యసుతు శ్రీరాము-నడవిలోఁజ।
తుర్దశాబ్దంబులు-దుర్దశనొందంగఁ,
బంపి నా పుత్త్రికు-భరతు నిఖిల।
రాజ్యంబునకునిప్డు రమణుని గావింపు,
మీవు రెండువరంబు-లిచ్చినాఁడ।
వెలుఁగుము తొల్లి నీ-విటుఁజల్పితగుకీర్తి,
వడసి కృతప్రతి-జ్ఞుఁడవు గమ్ము।

ఆ. భానుకులులు రాజ్య-హీనంబునకు నైనఁ।
దరము గాని యాప-దలకు నైనఁ।
ప్రాణభయదమైన-ప్రధనంబునకు నైన।
వెలపరవ్రతమునకు-వెరచినట్లు॥ ౨౯॥

వ. అని యడుగుటయు నప్పలుకులు ములుకులక్రియ నాటుకొనవెల్టుట
యుఁ మలికిపడి యమ్మహీవిభుండు. ౩౦.

క. కైక వినుము రామునిలో।
కైక వినుత నాము నడవి-కనుపుమనుమనీ।
కైక డఁగి రెయొరుల నెడనుడిఁ।
గైకొనఁ గాఁదగు నెకూరిర-కర్మము గాదే। ౩౧॥

మ. ధనము ల్వేఁడిన వేఁడఁగాఁదగు సుతున్-ధాత్రీతలం బేలఁగా।
రిన నోరందగు నీవు నీకు సవతుల్-ప్రీతిన్ బనుల్సేయఁ జూ।
చినఁ జూడందగుఁ గాక వారిజముఖీ-చిత్తంబు భగ్నంబుగా।
మునివృత్తిన్వనవాసిఁగాఁగ రఘురా-మున్వేఁడ నీకర్హమే ౩౨॥

క. మునివృత్తిం గానలలో
మునివర్తింపంగఁ బనిగ - మును మౌనియుఁ గనే
మనియొన తొల్లి నిలిపియే
మునిగొంద నేమని యెదనుర - మణిశౌ నిన్నుఁ గ ॥ ౩౩॥

వ. అనుటయు నక్కైకయి రాజనందన. ౩౪॥

క. చేర్చినయాకౌ - సల్యకుఁ
గూర్చినపీవని యుల్లము - కొంకక యుండఁ గా
నోర్చదవసి మి[illegible]ను
జర్చింపఁగ నైతిమి నుమా - పావనమునిగా ॥ ౩౫॥

ఉ. అక్కట కోసలాత్మజను - నాపుడు వైమనుబదుఃఖవారిలోఁ
ద్రొక్కఁ దలంచు సాహసివి తోయజమిత్రకులీనులెక్రియ
న్నెక్కఁడు దప్పద్రొక్కుదుర నీశ్వరనీవొకరుండు దక్కనీ
వెక్కడ సత్యవాక్యవిధి యెక్కడ బొంకితిమా నిప్రియా ॥ ౩౬॥

క. అగసుతు రాము విభవసి
మ్రగునిగా వింపఁబడుక - మానసయొగ్యబ
దగ్గ సీతా గమహాహృద
యగ్గంధివిపీకుని క - మదియుంపగు నే ॥ ౩౭॥

క. అవితథమా తెలుపుమకిలు
తను వుంద ఱుటయు పవయు - తంబు పనిషువు
ల్నినిచినఁ జేప్పఁడుగతిన
మ్మనుజవిభుఁడు భాపబుడిగి మార్పడియుండ ॥ ౩౮॥

వ. అంతనక్కడ రామచంద్రుం గసుంగొని వసిష్ఠుండు పట్టాభిషేక
సమయం బాసన్నంబయ్యె దశరథుండేలతడసె నీవరిగి యతిఃం
దోడ్కొనిరమ్మనుటయు నతండు- ౩౯॥

ఉ. గారవమొప్పఁ దంద్రికరవ-గందద నుజ్జఁబరిగ్రహింపశ్రు
గారరసంబు దేహమునఁ- గాఱపిదిర్గి సన్నొపార

గారముఁ జేరియుందొరఁ-గారతనంబులుగూర్చియున్నబం
గారపుగద్దెపైఁదనవు-గాఁజియపెట్టఁగవందుభూపతిన్॥ ౪౦॥
క. కనుఁగొనిమతిఁదకగనుఁ
గొనిజనయిత్రియుదేమి-ఘోరపుశోకం
బునభూపతిమునిఁగినవాఁ
డనియడిగినఁగైకనిర్దయామతియగుచున్॥ ౪౧॥
క. మనచునవినిం చుకయేనియు
ననుమానముమానిపలికె-నవికారుఁడవై
విను తనయా వినుత నయా
వినిచెదనేతద్వృథమున-విస్తరఫణితిన్॥ ౪౨॥
ఆ. నాకుఁదొల్లిమీజ-నకుఁడిచ్చినవిరెండు
వరములంబుభూమి-భరముభరతుఁ
బూన్పుటొకటినీవు-పూనిచతుర్దశా
బ్దంబులడవిఁదిరిగి-వచ్చుటొకటి॥ ౪౩॥
క. సమయంబగుడువరద్వితి
యము వేడినతఁడుగపటి-యైయిఁకిరియమా
సముఁబూనియున్నవాఁడని
చమత్కృతియొసంగఁజెప్పి-చయ్యనమతియున్॥ ౪౪॥
క. శ్రీదొరఁగిరొకటవవముల
లోఁదిరుగుటనీకుఁదొలిగ-లుగుటన్నినుబు
త్రాదివిజాలుపొగడఁగఁబి
తాదేశము సేయవలయు-నవికారుఁడవై॥ ౪౫॥
చ. అనవుడుఁగైకఁజూచిపర-మాదరణంబునరామచంద్రుఁడి
ట్లనుజనయిత్రినాకుజన-కాజ్ఞయొనర్చుటమేలునాదుత
మ్మునివసుధాభరంబునకు-ముఖ్యునిఁజేయుటయంతకంటెమే
లనయముఁగానవాంతరవి-హారముమూఁడవమేలుచూడఁగన్॥ ౪౬

వ. అనిజనకు డెసంగనుంగొని- ౪౮॥

చ. ఇతఁడు ప్రతిజ్ఞ దప్పి నమ-హీతలమెల్ల వదలిక దేసరి।
తృతిజలమింక దేగ తవి-భాసితిఁ బ్రాగ్దిశఁ బొద్దు గ్రుంకదే।
మతిన నమానమించుకయు-మానిచతుర్దశవత్సరములవ్వన।
క్షితివిహరించి మించి కృత-కృత్యుఁడనయ్యెదఁ బోయివచ్చెదన్॥

వ. అనియంత నిలువక- ౪౯॥

చ. జనకునిసత్యవాక్యము ప్ర-సన్నతమయ్యెడునంచు రత్నభూ।
షణవసనప్రసూనాదికవి-సర్జితుఁడై యుచిలోత్తరీయము।
ల్బనుపడఁ జేసియంగమున-భస్మముఁ బూసిజటావిభాసియై।
ఘనవనవాసివేషము వి-కారము లేపిననూనసంబుతోన్॥ ౫౦॥

ఆ. తాల్చి కైకఁ బిల్చి-తల్లియే బ్రహ్మచ।
ర్య వ్రతంబు మెయి వ-రణ్యభూమి।
సముయసమములొ ప్పఁ-జరియించి వచ్చెద।
ననుచుఁ బలికి వెసఁద-దాజ్ఞ వడసి॥ ౫౧॥

క. అంతక మునువంతన్వన।
కాంతఃకరణుఁడగు జనకు-నంతికమునకు।
స్వాంతసమునఁ జనియమ్మహి।
కాంతునిపీఠికొని మ్రొక్కె-కదలెడు నెడలన్॥ ౫౨॥

క. రాముని మునివేషముఁ గని।
సౌమిత్రివిశేషరుటక్రూ-పాయితముఖుఁడై।
భూమీశుడెసకునదర।
ప్రామముఁ డువారించియనుజా-వకు నిట్లనిరొన్॥ ౫౩॥

చ. ఎటు తెగితయ్యలక్ష్మణయ-హీనుఁడనయ్యెవిపోక్తులాడఁగా।
నిటుఁదగు శోకదాయును మ-నెంతయు శాంతునిఁ జేసితమ్ముఁడా।
యటవిఁ బితృప్రాపదిష్టసమ-యాబ్దములం ద్రుటికాలమట్లనె।
క్షితివిహరించి వచ్చెదన-కంపితనావ్రుఁగంపితాత్ముఁడై॥ ౫౪॥

క. అన్నా నాయనుగమనం
బున్నీ వొడఁబడక రాకు-పొమ్మన్న వినం
బున్న మలివిడుతుఁ బ్రాణము
లన్న నతఁడు హృదయమాద-రార్ద్రంబగుడున్ ॥ ౫౫॥

గీ. రామచంద్రుఁడు సౌమిత్రి-రాక కట్టి
కేలకొడఁబడియాతని-కేలు గేలఁ
గీలుకొల్పి భయంబునీ-కేలనిన్నుఁ
బాసి చరియింప నేర్తునే-భరితవినయ ॥ ౫౬॥

వ. అనియూఱడిల్లం బలికిన నతండు సంతసిల్లె నయ్యవసరంబునఁ దద్వృత్తాంతంబంతయు వినుటం జేసి. ౫౭॥

చ. నడుము సియాడ వేనలిఘు-నంబయి వీపునఁదూలియాడ మో
ముదుపతి మేలమాడ నధ-రోష్ఠము బింబముఁబంతమాడ మె
చ్చొదుగతిఁగర్ణికారుచివి-శేషము చెక్కులఁ జిందులాడఁ బే
రడఁకువ వచ్చెఁజిత్తమురి-యాడఁగ నీకమహీజ చెచ్చెరన్ ॥ ౫౮॥

వ. ఇట్లువచ్చిన ప్రేయసిం గటాక్షించి. ౫౯॥

క. పితృనానతి సెల్లింపఁగ
నతివా వినుపదియు నాల్గు-నబ్దాబులుస
మ్మతివన వాసముదగ స
ల్పితిరిగి చేతెంచెదవిల-పింపకుమబలా ॥ ౬౦॥

చ. అనుటయు సీత నీకుఁ బితృ-నానతి సేఁతయు నాకు భర్తృపా
దనలిన సేవయుం బరమ-ధర్మములిట్లన రాదు నీవు నా
యనుగమనంబొడంబడని-యప్పుడ మృత్యువునొందిదైయైననీ
యనుగమనంబుఁ దప్పవిపు-లాదికభూతగణంబు సాక్షిగన్ ॥ ౬౧॥

క. నాయనుగతిఁ గొడఁబడుము వి
ధేయను గోపంబుఁదక్క-తెలియుము వినుతను

చ్ఛాయను బోలిన జాయను।
బాయు మధర్మంబె నీకుఁ - బరమవివేకా॥ ౬౨॥

క. అని వెచ్చనూర్చి మించుప।
డిన సెంతయుఁ దేజమేది - డిందువడిన ప।
ద్మనిభంబగు మోమును వా।
డిన మోవియుఁ గల్గి తల్లడించుచు నుండెన్॥ ౬౩॥

క. మగని కెడ మేలుఁగు మగువకు।
నగపడ విల సెంత లేసి - యాపద గైనన్।
మగనిం బాసిన మగువకుఁ।
దగు సౌఖ్యము లెన్నియున్న - ధాగతి నుండున్॥ ౬౪॥

వ. ఇవ్విధంబున. ౬౫॥

ఉ. కన్నుల శోకవేగమునఁ - గాలువగట్టెడు బాష్పధారలం।
జన్నుల కుంకుమం దడపు - జానకిఁ గన్గొని మానవేంద్రుఁడో।
యన్నులమిన్న నిన్ను విడ - నాడఁగ నాడుట కాదు కాననా।
పన్నత నొందఁ జాలవని - పల్కితి నింతులు వంత కోర్తురే॥ ౬౬॥

క. అని కలికి సీత రాకసు।
ననుకూలత దోఁపఁ బలికి - యరిగి సుమిత్రా।
తనయజనకతనయా యుతుఁ।
డనఘుఁడు శ్రీరాఘవుఁడు ని - జాంబవలనికిన్॥ ౬౭॥

ఉ. క్షత్రియమిత్రగోత్రుఁడు ప్ర - శస్తచరిత్రుఁడు రామమూర్తి సౌ।
మిత్రియు ధాత్రిపుత్త్రియును - మేకొని కాఁ జని కాంచె నత్త్యుర।
స్సూత్రికఁ బ్రాణవాయుకృత - శుద్ధయశోమగధావనీశసు।
త్పాత్త్రికఁ జేతనాత్తమణి - పుత్త్రికఁ గోసలరాజపుత్త్రికన్॥ ౬౮॥

వ. కనుంగొని నమస్కరించి ౬౯॥

చ. కరములు మోడ్చి తల్లి నిను - గైకకుఁ దొల్లి కరంబు నెయ్యఁడై।
వరములు రెండొసంగె జన - వల్లభుఁడా యమయిష్టు వేఁడెకా।

జ్వరమదొరంగియేనడవి-చక్రవర్తిలభూతధాత్రికిన్।
దొరయునఁగాఁబ్రభూతభర-తుంభరతున్నియమించునట్లుగన్॥ ౨౦

క. వేఁడినసమ్మాటలుచెవి।
చూఁడినయట్లయినస్పృహుఁడు సుడివడియెడునా।
ఱోఁడాడినమాటకునీ।
రేడేడులువనిఁదిరిగితి-రిగియోతెంతున్॥ ౨౧

క. అమ్మా నెమ్మదినించుక।
యమ్మలికముమాని ధైర్య-మూఁదుమనుఁడు వా।
లమ్ములగుచునవ్వాజిన్నచి।
యమ్ములునాటుటయువివశ-యైయిట్లనియెన్॥ ౨౨

ఉ. యోగ్యముగాఁగనీవుమహి-మోజ్జ్వలలీలఁగృతాభిషేకసా।
భాగ్యమునొందఁగాంచుటకు-భాగ్యముగల్గనటంచునున్నచో।
యోగ్యనుకూలవర్తనకు-నోర్చివిశేషసుఖంబులెల్లనై।
రాగ్యముపేర్మిపీడినగ-రంబిటువెళ్వడఁజూడఁగల్గనే॥ ౨౩

క. సమ్మతిఁదాపమ్ముడిపిక।
రమ్ములలాలించిసత్స-రణిమెలఁగినచో।
షమ్మెటుఁగఁడనుచునెమ్మది।
నమ్ముంగారాదురాజ-నామమువానిన్॥ ౨౪

వ. అని పలికి కరంబులు విదుర్చుచు నిట్టూర్పునిగిడించి కైకనుద్దేశించి.

కమలవిలసితవృత్తము.

అధిపతితనవుఁ-దనితగునేని।
న్నధికభయదమగు-నడవికిఁబంపఁ।
బ్రకితియశముఁజెఱు-పఁదలఁచెనేదు।
ర్వ్యధవిలపితమెటు-వృధయగుఁబుత్రా॥ ౨౫

సీ. ధర్మనాశముఁగూర్ఁర-కర్మంబటంచుఁగొం,
కకనెట్టువరములు-గాక వేఁడె।

నాలిమాటలకులో-నైనీవు గాకను(,
బోవంగనెట్లోర్చె-భూవిభుండు।
అడవికినిను బంపు-టన్యాయమనియొత్తి,
చెప్పంగ లేదవ-సిష్ఠమౌని।
సకలసౌఖ్యముల కా-స్పదమైన లక్ష్మివి,
వర్జింపనీకేల-సాహసంబు।

గీ. అనుచు వెచ్చనూర్చు-హాయనిపలవించు।
దైవమాయటంచు(-దల్లడించు(।
గరము(గోపగించు(-గౌసల్యపుత్త్రివి।
రోగశోకముఁవకు-నోర్వలేక॥ ౭౭

వ. మఱియుం బ్రేమాతిరేకంబునం గుమారుం గనుంగొని. ౭౮

క. రమ్మా చేరం జూడఁగ।
నిమ్మా నెమ్మోము కైక-కిదిదోసమగున్।
అమ్మానమ్మఁగనయ్యెడ।
బ్రహ్మనియు నెవిన్న భూవిభుండు కుమారా॥ ౭౯

ఉ. హారములొత్తి కందుభవ-దంగములిప్పుడు నిద్రలేక నా।
హారము మాని కానన వి-హారమొనర్చె నెట్లులోర్చునా।
హారమణీమణీగణము-హారమణీయవిలాసదైత్యసం।
హారము(గోరిపోయెదవ-హార్వతి తేజఁడ-వేమి సేయుదున్॥ ౮౦

వ. అని ప్రలాపించుచు. ౮౧

క. మ్రొక్కునలక్ష్మణుఁగనుఁగొని।
యక్కునఁగదియించి తస్ము(-డాయుష్వులయం।
దొక్కరుఁడు మెలఁగ లేఁడని।
నిక్కము మీయన్నతోఁడ-నీవునరిగదే॥ ౮౨

క. లక్ష్మీవంతుఁడు రాముఁడు।
లక్ష్మింబెడఁబాసి కాన-లకు నేగెడుచో।

సూక్ష్మమతినీవు నేగుట।
లక్ష్మణయుది భ్రాతృవత్స-లత్వముగాదే॥ ౭౩॥

చ అనుచెడసీత మ్రొక్కి-వినయంబునయంబు భయంబుమీఱనే।
నునుబలితోడ నేగదన-నాజ్ఞ యొసంగుమటంచు వేఁడనీ।
జనకుఁడుగూఁతు రామునకు-సమ్మతిఁ బెండిలిఁ జేసినాఁడనే।
ననిముదమందు మీరుమును-లైయిటుఁబోవు టొప్పుంగఁ దేకదా॥

ఉ పహ్నిశిఖాసదృక్ప్రధుశ-భక్తిచయాన్వితుఁడైనిదాఘుమ।
ధ్యాహ్నములం బతాపమున-హార్పతిజూపఁగఁ జక్రవర్తినీ।
చిహ్నము లింతలేకఁ దృషఁ-జేట్పడికంటకచక్రవర్తినీ।
చిహ్నితమైనమేనునఁగ్ర-శించెదనీపతినిన్నుఁ జూడఁగన్॥ ౭౪॥

వ. అని మఱియు ననేకవిధంబులం దల్లడించు కౌసల్యం గనుంగొని
యుచితవచనంబుల మనస్తాపోపశమనంబుగావించి. ౭౫॥

క. తల్లడమేలవిధికృతికిఁ।
దల్లలుచిత్రములుము-దంబులునాను మం।
దల్లినిటువీసుకొనిపి।
తల్లింగులకామినీమ-తల్లింగనియెన్॥ ౭౬॥

వ. ఇవ్విధంబున బ్రియానుజ బ్రియాసహితుండై చని కాంచి నమ
స్కరించి రాజాజ్ఞ యొఱింగించి కరకమలంబులు ముకుళించి
వెండియు. ౭౭॥

ఉ. మ్రొక్కిన రామచంద్రుగని-మోదముదక్కి సుమిత్రపుత్త్రునీ।
విక్కడఁబాసికారడవి-కేగినపూగినమూర్ఛఁ దల్లినీ।
దిక్కునసైనశోకమునఁ-దీఱతనొండిక్రశింపకున్నె యే।
దిక్కును లేక దానపర-దిగ్విదితేందుసమంచితానవా॥ ౭౮॥

వ. అనిమఱియును. ౭౯॥

సీ కువలయంబున కార్తిఁ-గూర్చుచునిను విడి,
ధునిఁగభావింపరా-జునకుఁడగుచె।

యాడుమాటలఁ గంప-మందిమహీభృద్వ,
రునకిలఁ గడు చులకఁ దనము తగునె।
ప్రజలలోనఁ గసంభవుముఖ్యులఁ గనెఱుం।
గక యున్నఁ దాతకుఁ-గలదె కీర్తి।
దానవాదులమించు దానవశాత్మక,
త్వముపహించుట సార్వ-భౌమునకును।

గీ. దగునె యీదుర్విచారంబుఁ-దలఁగఁ డేని।
యాకుమంత్రుసుమంత్రకుఁ-డవఁగఁ దగునె।
యీవుగుణరహితునియట్లు-నీసుమాలి।
యీకరణిఁ బెల్లువెఱలుట-నీకుఁ దగునె॥ ౯౧॥

వ. అనిపలికి యనంతరంబున లక్ష్మణుంగనుంగొని గాఢాలింగన పూర్వకంబుగా నాశీర్వదించుచు॥ ౯౨॥

క. జనకసుతన్ననుఁ గామీ।
జనకుని గా రామభద్రు-సాకేతము గా।
వనమును దలంపు మేగుము।
మనమున నొకసంశయంబు-మానుము పుత్త్రా॥ ౯౩॥

శా. శ్రీదాశ్రీభిలమ్ము గారవంవృతమున-శ్లోభీకృతంబాకుభు।
క్ష్ఫదాక్షీర్ణముఁ జీర్ణపర్ణబలిభు-క్ష్ఫపంబరణ్యంబుః।
న్నిదాప్రిహాగవిసర్జితుండవగుము-న్నీ వెల్లపాప్రిద్దు న్ధహో।
న్నిదాప్రిరాధనతత్పరుంగవగుమీ-నియన్నహర్షింపఁగనే॥ ౯౪॥

వ. అని బోధించి కోడలిం గుసుమకోమలింగనుంగొని. ౯౫॥

క. దానవసంకులములు గజ।
దానవమధుపంకిలములు-దగ్గహనములు।
ద్యానవనంబులనులికెదు।
దానవెటులసంచరించు-దానవుసాధ్వీ॥ ౯౬॥

క. విను మొకతఱి వసుహీనతఁ।
గనఁబడి గహనఁగుహవలయంబుఁ-గారించువిక।
ర్తనుఁ డై తాపము నొందిం।
చినదైవముగాఁ గనుసుఁభ-జింపఁగ వలయున్॥ ౯౭॥

వ. అని యుపదేశించి కానన గమనోచ్చణులగు సీతారామలక్ష్మణులం గనుంగొని. ౯౮॥

క. ఇంపగు రాజ్యసుఖంబులు।
సంపదలును విడచి యడవిఁ-జనియుందివురు।
ల్దుంపలు గాయలు నాకులుఁ।
దెంసితినుండను చునోసఁగి-తి స్నేలవకటా॥ ౯౯।

వ. ఇట్లు సెలవొసంగి వెచ్చనూర్చు జనయిత్రి సుమిత్రవీడ్కొని చిత్ర చరిత్రయగు ధాత్రీపుత్త్రియు సౌమిత్రియుం దోడరా నమిత్రగోత్ర లతాలవిత్రుండును, మిత్రగోత్ర పవిత్రుండును, గోత్రామర సుత్రామాద్యమర సంస్తోత్రపాత్రుండును నగు దశరథు నగ్రపుత్త్రుండు సుమంత్రసారథికంబగు రథం బధిష్ఠించి విత్రాసంబుగ నరణ్యయాత్ర గావింప నుద్యోగించు నవసరమ్మునఁ బురమ్మునఁ గల సమస్తజనమ్ములు నెట్టన నొక్కపెట్ట నతనిం జుట్టుముట్టి పెట్టిన సొమ్ములుం గట్టినపుట్టమ్ములు నెఱుంగక బిట్టుమూర్ఛిల్లుచు, నాహా యింతపుట్టునే యనువారును, నైక రట్టడికిట్టాడిఁ గట్టునే యను వారును, రాజునకించుక రయేని నక్కటికంబు వలదే యనువారును, నింతవింత గలదే యనువారును, రాముం డింత సాహసుం డగునే యనువారును, వారింపక గురుం డుపేక్షింపఁ దగునే యనువారు ను, మోమోడదు వాఁడు గాఁడు లక్ష్మణుండిట్లు పోవచ్చునే యను వారును, భరతుం డెఱుంగఁ డెఱింగిన నింత రానిచ్చునే యను వారును, దెలివంగూడి తెర వెఱుంగని యడవుల నిడుములం బడుట యొంతయు మోసంబనువారును, మహానుభావుండితనికి వ

నవాసం బనాయాసంబనువారును, జానకీసాధుచరితం బింత యొ
ప్పునేయనువారును, దైవకృతంబు దప్పునే యనువారును, వీరలం
గనుంగొన్నం బగవారికైన వగలు మిగులకున్నె యనువారును,
సుమంత్రుం డీ దుర్మంత్రంబు వారింపమి చన్నె యనువారును,
దెలియదీతని యభిప్రాయం బనువారును, యశంబు శాశ్వతంబు
ప్రాణంబు తృణప్రాయం బనువారును, ధరణింబడి పొరలువా
రును, ధరణీశ్వరుం గెరలువారునునై యేము నీతోడివార మిద
నిన్నుంగూడ నేతెంతుము గాకిప్పురంబున నుండ నేర్తుమే యని
యందరు నేకనిశ్చయంబున దాశరథి వెంబడించిరయ్యవసరంబున.

చ. దశదిశలన్ యశంబువిశ-దంబయి పర్వ వనంబునం జతు
ర్దశసమముల్ వసింపఁ బ్రియ-దారసహోదరసంయుతంబుగా
దశరథసూనుఁ డెంతయును-దంబుఘటిల్లఁగఁ జొరుతెల్లదు
ర్దశదురటిల్లనిట్టుపుర-రాజమునల్లననిర్గమించుచున్॥ ౧౦౧॥

వ. దశరథుం డధర్తనిర్భీకం గైకం గనుంగొని. ౧౦౨॥

ఉ. పాపముగట్టికొంటివిప్ర-పాలశిఖామణి రామునిక్కడం
బాపఁగనూహ వేసితివి-భార్య వెమ్మృత్యువవీవునాకునీ
పాపఁడు గాఁడె యాతఁడుగృ-పాపరతంత్రుఁడు భక్తియుక్తుఁడుం
బాపవిదూరుఁ డింకనగ-పాటుకరంబుభరంబుగానినీ॥ ౧౦౩॥

క. నముచిరిపుత్రుల్య రామున
నమునకునని చిలివిఘురాడి-నము మొదలుగ మో
సముఁ జేసిన నీదుని వా
సము చెంతకు రాను నేన-సము చిత చరితా॥ ౧౦౪॥

మ. అనితద్గేహమునగ్నిలగ్నమగుగే-హంబున్విసర్జించుఁ భీ
రునిచందంబునఁ బాసి హాసుత మహా-రోషంబునం జేసి కా
ననివాసంబుగఁ జేసినన్నధిక చిం-తాసాగరాంతర్నిమ
గ్నునిఁగా జేసి తెనీసి తేద్యయశముం-గుప్పించి తేదిక్కులన్॥ ౧౦౫॥

వ. అరామతీరము వాకిళ్లంబులను విధంబులం బలవించుము॥ ౧౮౭

చ. దశరథుఁడ పుత్రకామనిర-తస్తుఁగఁ గ్లోకపుత్రకామినీ।
వశుఁడితఁడం చునన్నకలు-వందగు నైనను బాణిభారణా।
వశతఁ గృశించు చంద్రుఁడెంచి శిల్ప-వత్సల కామఁగ రాఁగ దయ్యయు।
ద్వశమదమాదిసద్గుణక-రిస్మితనీసరరామమాతులున్॥ ౧౮౮

క. శీకరమమితవిపత్తు।
శ్రీకరము కరీంద్రహస్త-శీకరము హరద।
ద్వీకరము గానవము వు।
శాళికరము మృగాకరము భ-రము చరియించున్॥ ౧౮౯

వ. మఱియును, ౧౯౦

లయగ్రాహి.

ఘూకము సముద్భీతము-ధూకము భయంకరశ-
మీకము మహాద్భుతద-శోకము జలన్మి॥
శ్లోకము సమావృతక-నాకము ప్రభూతరుత-
శాకము ద్విపిప్రజహ-మీకము కరీంద్రా॥
దేశీకము హాయద్విషద-నీకము భుజంగయుత-
లోకము ప్రచండక ముఖ-లోకము విరాజ్యా
లోకము రుశావనము-శోకముగ జీవియుతు-
లోకమునము విజా-లోకముగ్రళించు॥ ౧౯౧

సీ. కటకటాకంటకా-త్రుటకుటోత్కరములు,
పాదలను స్వర్ణపులుగాఁ-బాదలేనిరు
సద్ఘకలోద్గక-లోచ్యాదిశాస్త్రము,
ల్బుబ్బైనపటు ఫురశే-పట్టెనిరు
వనవాంఛమంగళ-హారతులాసఁగను,
గోరుతలాఁగులు-కుప్పనిరు

దుష్టచేష్టప్రతి-కృష్టాశయులతోడి,
  గములు విద్దెపుటూడి-గము లెవీకుఁ
గీ. బాయుఁడుతోలంగుఁడనిబరా-బరులు సేయుఁ
బంట్లెకడుదుండగపుటెల్లు-బల్లులీకు
డంబుమీఱినమణిఖచి-తంబులైన
గృహము లేనిందితపుగొండ-గుహలునీకు॥ ౧౧౧॥
క. వినుతగుణనీకుఁ దళవే
ల్పనివాసముగూర్పఁగదన-సాధ్యముగలదే
వినుశరర్కరమెసఁగినవో
టనె చేదుభుజింపఁ జేయు-టక్కరిబిధికిన్॥ ౧౧౨॥
సీ. ఘనశివాలాపము-ల్వినసంతసిలునీవు,
  ఘనశివాలాపము-ల్వినిరోయింత
మాపులనెక్కర్కు-మ్మదనీవుపండ్లకై,
  మాపులనెక్కర్కు-మ్మరరోయింత
గోపురంబులనీడఁ-గూడియుండెదునీవు,
  గోపురంబులనీడఁ-గూడెదింత
స్వర్ణోటజంబులఁ-జరియింపఁజనునీవు,
  పర్ణోటజములపా-ల్పడిరోయింత
గీ. వాకులమొకింతయుకయుకోక-రాకుమారు
లెలమి సేవింపఁ జెంపువ-హించునీవు
వాకులాగిరాల్ధరియదప్పు-వాకువారు
మలమికొనఁగంపమువహించు-వనచరుండట॥ ౧౧౩॥
ఉ. సీముఖచంద్రమండలవి-నిర్గతసుస్మితకాముదీరుచి
స్తోమమునీమృదూక్తిపరి-శుద్ధతయుంబ్రభవంగకస్ఫుర
చ్ఛ్యామలముంద్వదీయజల-జాతవిలోచనసౌష్ఠవంబు శ్రీ
రామమనంబుగొన్నముని-రాజియుమోహమునొందకుండునే॥

క. వాత్సల్యమహితనిజకాం।
వత్సరికులంద్రోల్చి చక్ర-వర్తి వగుదువా।
వత్సముని వైచ తురతః।
వత్సరములం దదిదియగ-వలెనా నీకున్॥ ౧౧౫॥

క. అన్న సుమిత్రాసుతవరా।
యన్నగరిశ్రీసుశాస-నాయతవనమం।
దున్నయపుడేమఱకఁ గొలు।
పన్నవరిగదవు ధైర్య-వంతుఁడవగుచున్॥ ౧౧౬॥

వ. అనిపలికి కోడలిం జేరఁగని. ౧౧౭॥

క. రాలచ్చువిదచియొడుగు।
తాలవజీయుం దుగ్రాల-తాలసునిప్పు।
లాలిలసువిహరింపసుజవ।
రాలా నీ కేమి జేద-రాల వెచెప్పుమా॥ ౧౧౮॥

వ. అనిపుతియుం బరిభ్రమితాంతరంగుండగు నమ్మహీకాంతుండు।

ఉ. వేగము గాఁగ నేగు రఘు-వీరుని తేరఁగ పాటులేమిఁజెం।
తాగిలి తాంతరంగగతిఁ-దద్రథకేతనదీప్తిఁ గాంచుఁడ।
చ్ఛ్రిగ నరామి వేదనను-జెందిశిదుద్ధితధూళిఁ గన్గొను।
నాగ్రిగము మీఁదద్రథప-రాగము గానక పంతఁ జేద్పుకున్॥ ౧౧౯॥

గీ. సుతియుఁ బెక్కుగుగతులన-మ్మనుజనాథుఁ।
డగ్రభార్యావరసతిస-హాయుఁడగుమ।
జిత్తమునమిత్తలముగ దుఃఖ్రోత్తసేయ।
పల్లముడుకఁ బ్రలాపిం ము-చుండునంత॥ ౧౨౦॥

మ. ఈడుగుం జేటికిఁ బౌరులార తన కా-నోద్యోగమం బింగము।
న్నడుపన్గాసక వెంబడింపఁగ సుమం-త్రుం డెంత యున్నాంతఁ జెం।
పడరం జయ్యనఁ దేరుద్రోల రఘువం-శ్య స్వామి శ్రీరాముఁడ।
ప్పడిరణ్యంబునకేగసామఁ జూడు ధూ-పుత్రి సమేతంబుగన్॥

చ. చనువెడ సౌరభంబు వెదఁజల్లఁగఁ జల్లని గాలి దగ్గెడున్
క్రొన్ననఁ గొనతేనియాగ్రమున-నున్న లతాంబుజాలిమీఁదటన్
కిఁ బిసపుండరీకజల-కాకబకాళి సమీకదంబరీ
క వినదకోకకోకనద-కమ్రతరంబగు దాని నెంతయున్॥ ౧౨౩॥

ఉ. పావనచారుజీవనశుభంబగు దాని సమస్తజంతుసం
జీవనమైన దాని ముని-సేవితమైన తటంబు దాని రా
జీవనటన్మధువ్రతవి-శేషరుతాకలితోల్లసద్ద్రవీ
చీనృతమైన దాన పర-సీమణి నత్తుపాతిరంగిణిన్॥ ౧౨౪॥

వ. కనుంగొని తత్తీరలతాకుంజపుంజంబు లవనిజకుం జూపుచు రా
ఘవుండు నెండియును. ౧౨౫

సీ. అవలోకనము సేయు-కువలయానందంబు,
లీవఁ దిమపాన-దీవనములు।
ఘోరమృగవ్రాతసం-శోభితంబులుదగు,
నీవనతిమపాన-దీవనములు।
గనుఁగొనా మెంతయుఁ-గమలామనోజము,
లీవ తిమపాన-దీవనములు।
సుజనవీక్షింపుము-సుస్వాదుఫలదంబు,
లీవ తిమపాన-దీవనములు।

గీ. కుసుమసౌరభగాత్రవిపులసార-సహితములు।
కలియమీవ తిమపాన దీవమ్ము।
లనుచు గాంతకుఁ దెల్పుచు-నచటవిశ్ర।
మించెఁ బౌరసుమంత్రిసామిత్రులలర॥ ౧౨౬॥

వ. అంత. ౧౨౭॥

ఆ. కాంతతో దశరథుఁడు కాంతారమునఁ నిజా।
న్వయుఁ డుదితుఁగఁ జూపఁ వచ్చి యిట్లు।

లలితయాదృతుఁడయ్యె-నాఁ గుంకెఁ బద్మినీ
కాంతుఁ డంతుమాలి-కాంతిమాలి॥ ౧౨౮॥

క. అట్టియెడఁ దమ్ములెల్లను
ముట్టిన శోకాంధకార-మున నెమ్మొగముల్
క్వెట్టితముమ పరఁజీఁకటి
చెట్టులఁ గ్రియఁదొ చెందరువి-శేషము లెల్లన్॥ ౧౨౯॥

వ. ఇట్లు నిశాసమయంబగుటయుం గృత్యంబు లుదీర్చి తత్తరంగిణీప
యఃపానంబునం బరమానందంబు నొందుచు లక్ష్మణసంకల్పితంబగు
పర్ణపర్యంకంబున రాముండు సీతాసహితుండై సుఖనిద్రితుండ
గుచ్చు సుమంత్రుండును దక్కిన పౌరలోకంబును దృణపాషాణప
ర్ణజబాహుదండంబులు శయనోపధానంబులుగా శయనించియు
న్నంత నంత గాత్రంబున నరేంద్రుండు మేల్కని సీతాలక్ష్మణసుమం
త్రులం బ్రబోధించి వారలతో రహస్యవచనంబు లిట్లనియె॥

చ. జనము సమస్తపౌరజన-మాన్యులమై యుపవిశ్వసించి నా
న్వనుమన నొందుగాఁగ నను-మానముగొంచెదుఁ గైక గానని
వ్వనమున వీడించి పెను-వంచన నేగుద మెందుచోటుకిన్
జనులు నయోధ్యకేగుదురు-సత్వరులై మనచొప్పెఱుంగమిన్॥

వ. అనితనమనోనిశ్చయంబు వారలకెఱింగించి యప్పుడు. ౧౩౨॥

క. రేధామాదుల పౌరులు
గాఢతరసుషుప్తినున్న-కాలమున రథా
రూఢుఁడయి రాఘవుండును
గూఢపథముగాఁ జనెఁ-గొంత టినాఁటన్॥ ౧౩౩॥

చ. తొగరగు కొండదమ్ములకుఁ-దోడునిరంబులఁ దోలు వాఁడు గాఁ
దొగలకు సూనుడైన పల-దోయికి నెంతయు దింత పెట్టువాఁ
బగలొనరించు వాఁడు గడుఁ-బచ్చని తేజులవాఁడు వేడుకం
బగలొనరించువాఁడుఁ గను-పట్టెను తూర్పువు మెట్టుపట్టునన్॥

చ. పురజనులంత మేలుకని-భూతనయాపతిలక్ష్మణాగ్రజుం
దరదముతో సుమంత్రుఁడరయుం-డైత మును మంచవఁ బోక పోవుదుం
బుర పురఁబోక కాపజ్జెరథ-పుత్రుఁడ మాకుఁ ధ్వజముఁ బోయిన వసే
బురముఁ ఖకేగు రెంచిరి ప్రభాత-ఘనార్తరవంబులిచ్చు మరిన్ ||౧౩౫||

క. విపరీతనీతి మెలఁగక
నపగతదోషుఁడయి ప్రజల-నందఱఁ బ్రజలం
గృపఁ బ్రోచిన క్రియఁ గాచిన
నృపతిం బాయంగ నేర్తు-రెట్లు జనంబుల్ ||౧౩౬||

ఆ. ఇట్లు వచ్చి మిహిర-హీనాంబరము బోలె
రామరహితము గు పు-రంబు సొచ్చి
యేమి సేయుదుంక-సెవ్వరు మానఁబడ
కేఁడు చూచువగచు మంపె-రంతరాచట ||౧౩౭||

మ. నిజమాయావిహితాంతరంగులగు ము-న్నిద్రాసమాసక్తిఁ బో
రజనంబుల్ శయనించియున్న తరి శ్రీ-రాముండు గోత్రాసుతా
నుజసంయుక్తము గా రథస్థుఁడయి మా-న్యాంగా సుమంత్రుండు రా
యుజవనవ్యాప్తిహయంబులందలు మన-య్యుగ్రాటవిం బోవు మరిన్ ||

ఉ. అంతట వంశమంతుమద-యంబున సంతమసంబు ద్రెళ్లగా
సంతసమావహిల్లు నృప-చంద్రుఁడు రాముఁడు చారుసౌరుభా
త్యంతలతాంత కాంతగమ-నాంతరదంతురశాలి శాలికా
కాంతసరిస్సరోజపిక-రంబులు చూచుచు నేగి ముందఱన్ ||౧౩౯||

మ. అవలోకంబులకుం బ్రియంబు సెసఁగు గో-స్తాభీరపల్లీశ్వర
స్త్రవపల్లీగిరిపక్షిణంబులువర-న్యాంబుల్గనుంగొంచునే
తవిలోకింపుమునీవటం బవిలస-త్క్రాంజాతసంజాతమో
దవతీ స్వేదవతింగ నుంగొనియెను-త్కంఠంబు సంతంబుగన్ ||౧౪౦||

క. కనితన్నివంతి సత్రీ
రనిరూఢలతాలతాంత-రమణీయతను

స్తనమునఁ బొంగుచునటఁ గదే।
చనిసరయూపురాఁటి రాము-చంద్రుండు తలఁకన్॥ ౧౪౧॥

వ. అభంగ రంగత్తరంగాధారంబగు గంగాతీరంబున విఖండిత దుష్ట మృగాస్యక్కణంబగు నొక్కపక్కణంబు గనుంగొని తత్సమీపంబునకుం జని. ౧౪౨॥

క. బహునియమాయాసవహు।
స్మహుర్స్మహస్గతముద్రశు-ముక్తానివహుం।
గుహుఁగనిరచెచ్చివి కమ
గుహుసద్గుణగణగుహు-రఘుప్రవరులాగికన్॥ ౧౪౩॥

వ. ఇట్లు కనుంగొని రయ్యవసరంబున. ౧౪౪॥

చ. రభసముతో నిషాదపతి-రాము నెదిర్కొని సద్వినీతి భ।
క్తిభరితమానసుండగుచుఁ-దియ్యనిమాటల సాదరించి తత్।
చ్ఛుభతరదర్శనంబునని కుదమనస్కుఁడనైతినంచు మీ।
తభయరుఁ జేసుంగనర్ఘ్యసహి-తంబగు పాద్యమొసంగి తేరుగన్॥

క. నీపదశౌచజలమునకు।
నాపదలం బాపుహరజ-టాంతరపదసం।
దీపితవర్తనయైన సు।
రాపగకును వేలుగలదె-యానిత జ్జలమున్॥ ౧౪౬॥

వ. శిరంబునం జల్లికొని కొండియు. ౧౪౭॥

చ. గుహుఁడు నమస్కరించి నృప-కుంజర కుంజర కుంజరమ్యవీ।
గహనమునం బ్రబిరూసుజాలఁ-గైకొని యిట్లు చరింపఁ గామహా।
మహుఁ డవునీకుఁ జన్నె గుణ-మండన నాపుడు నానికి రఘూ।
ద్వహుఁడు నిజప్రవృత్తివిధి-తథ్యముగాఁ దెల్పి సంతసించుచున్॥

తే. రామచంద్రుఁడనాఁతఁ డా-రాత్రి మధుర।
వివిధమధురసఫలముల-విందొనర్చి।

వరధనురరుచగు మహో-దరుఁ డుగోలువఁ
సారథి కృపసీతతో నట-నాథ నిలిచి ౧౪౯॥

క. గుహుఁడును సుమంత్రుఁడు నట నా
బహువిధములఁ గొలువఁ బర్ణ-పర్యంకమునన్
గ్రహియించెఁ జెంది రాముఁడు
విహరోదయమునకు మున్నె మేల్కని సరగన్ ౧౫౦॥

వ. సముచితకృత్యంబులు నిర్వర్తించి నిజసేవాపరతంత్రుం డగు సుమంత్రు నిట్లనియె. ౧౫౧॥

క. సముచితముగా దశరథయా
సమునకుఁ బోవరాదు గావున నృపలోకా
ధమునకుఁ గొనిచనుమయా
దమునీవను దయావరుండు దశరథనృపుఁడై ౧౫౨॥

ఉ. ఆటవి నిమ్ముడించితి పురీ-జారదికూన్యరథంబుతోడ నే
నాటవ తెఁ బొమ్ము నాఁ డసుతుఁ జేరనిపత్తి-రథుండు పాకతో
త్కటహృదయంబుతో నడుగఁ-దత్పతి కేమని తెల్పవాఁడనీ
కిటువలె నాడదగ్ధమగు-సేవిడ నాడకుమిందయాలదేదన్ ౧౫౩॥

ఉ. ఆనపుడు రాఘవుండు భవ-నగ్రసుతుండు సతీసహోదరుల్
దనుఁ గొలువంగ నంతయును-దంబునఁ దివ్వరిఁ జేరె గాననం
బున నొకయింత చింతయును బొందని డెందముతో దనున్న వాఁ
డవిదిఁ పించి యుజ్జనసు-శాత్రిహరింపఁగ నీవు పోవనా ౧౫౪॥

గీ. అనవ నేమియు ననుట కు-వను పురేమి
నా సుమంత్రుఁడు శ్రీరామ-నరపు నెడు
రాని యయోధ్యకు నేగన-రాక నిలచింత
రథముతోడ విపులమనో-రథముతోడ ౧౫౫॥

వ. తదనంతరంబున. ౧౫౬

మ, విలసత్త్వేషులువీతదోషులుజగ-ద్విద్వేషవిద్వేషులు
చ్చలసంతోషవిశేషభూషితమనీ-షాశ్లేషులానందభా
షులునిర్దోషులుముఖ్యసత్త్వగుణమం-జూషుల్జిగీషుల్హితై
షులుసత్పోషులురామలక్ష్మణులుసం-స్తుత్యాభిలాషుల్గదున్ ॥౧౫౭॥

వ. చని చని, ౧౫౮॥

మ, ఘనసౌగంధికగంధవాహచలిత-క్ష్మాభృల్లతావాలము
ద్వ్యమతాభంగతరంగశీకరసమా-విర్భూతశైత్యోల్లస
న్మునిసంకల్పితపర్ణవేశ్మసవిధా-మోదైణశార్దూలమున్
గనిరస్తోకవిశాలమున్మహితగం-గాహ్రాదినీకూలమున్ ॥ ౧౫౯॥

క, కనిజనకసుతాయుతులై
చనిమధుకరమధురనినద-సంభృతవికచా
బ్జవటన్మరాళసితగరు
దనుపమధౌతపరిధాన-యైతగుదానిన్ ॥ ౧౬౦॥

క, ఖ్యాతముగుదానిగంగా
ఖ్యాతంబగుదానిఁగుముద-ఘనకమలాసం
ఖ్యాకమగుదానిజనసౌ
ఖ్యాతతశీతలజలప్రి-యఁబగుదానిన్ ॥ ౧౬౧॥

సీ, తలఁచినయంతమా-త్రేజగజ్జనముల,
కానందసంధాయి-యైనదాని
బ్రహ్మహత్యాదిపా-పంబులనైనఁభ,
స్మంబుగావించెడు-మహిమదాని
హరుజటాస్థలినుండి-యవతరించినదాని,
రమణీయబహుళతీ-రములదాని
సగరవంశజులఁబు-ణ్యగతికన్పినదానిఁ,
బరమపవిత్రనా-బరఁగుదాని

గీ, సర్వతోముఖాకృతిని-మాటి గాఁగ।
నలికుల సమావృతములగు-నంబుజంబు
లలకలకు నుంగరుచిఁ దెలిపి-నలికములఁగ।
నొప్పు నుదుటి తిలకముఁ-బొల్పెఁ గాంచి। ౧౬౨॥

వ, ఇట్టి విధ విధ విశేషంబులకు సంతోషంబు నొందుచున్న యవస
రంబున రాముం గనుంగొని లక్ష్మణుండు, ౧౬౩।

క, గంగాసరసిని మంగళ।
యాంగజలతరంగమదభృంగ-ద్యుతి సుడి వడఁజా।
ల్లంగడఁ గిరిశశిరత్నా।
భృంగీకాంతలు పరాగ-రేణువులనిరా॥ ౧౬౪॥

క, నిజభావంబునఁ బొంగిమ।
మనుజనాయకుఁ డపుడు లక్ష్మ-ణున కిట్లనియెం।
త్రిజగత్పావనియగునది।
కుజనులకే చింత నిలువఁ-గొలఁ గాదు సుమీ॥ ౧౬౫॥

వ, అనిమఱియు ననేక విధంబుల నన్నదీచర్చఁ జర్చింపుచు మఱి జనక
సుతాలక్ష్మణసహితుండై రఘునాయకుండు గుహుండు నావికుం
డుగా నోడ యెక్కి సితగరుద్గరుత్సంభవంబు గాంచి బంధురకమ
లకైరవసుగంధంబు నాస్వాదించి తుంగతరంగఘట్టన నించుక పొదవి
శీతలశీకరంబుల యూఁతఁగొని మందమంద గమనంబున నొదు
రొత్తను మరుత్కిశోరస్పర్శనంబు నానందంబు నొందుచుండ నవి
మాలిన తనూవిలసనంబు నభ్యంతరస్ఫురదాశ్రితశోకవధేక్షణంబు
లనిరీక్షించియుండనివి సనకతను వెల్లనయనంబులు గావించికొన్నవ
దువృందంగందుగండకంబు పిండుల మండితయగు భాగీరథినుత్తరిం
చి పండుటాకులను కోకలఁ బతిచికేకికేకారవవ్యాజంబునం దిల్ప
చున్న యువ్వలియొద్దనందరణిశిఖరికొమ్మలను కొమ్మలుముమ్మరమ్ము
నంగుమ్మరించుసుమమ్ములను నాచారలాజమ్ములకు సమ్మతించుచు

గుహాంతరంబహుళతమఃపూర్వకంబుగా వీడుకొని ఛాయామాత్రంబు
లును బుచ్ఛశలాటుకంబులును గంబత్రపత్రంబులును ముఖకోర
కంబులునుంగలిగి జంగమకింశుకంబులనంగ గనంబున బారుశై
వాలుశుకనికరంబుల నాలోకించుచు విశీర్ణజీర్ణపర్ణంబులనించుకిం
చుకగనుపింపు పాషాణంబులకును మలకలు వెట్టుకొని నిదురించు
కొండచిలువలకును విభేదంబు పరిశోధించుచు గుసుమితాశోకా
శోకానోకహషండంబు దవనవసమావృతస్థలంబుగా శంకించుచు
మొట్టమొదలకులంబుట్టలు దిట్టముగ దాట్టినంబట్టుపుట్టంబులు చు
ట్టుగట్టికొన్న ట్టుగన్పట్టుచీకుఁ జెట్టులిట్టలకడ నిలువక దుస్తరంబు
లగు కంటకప్రస్తరంబులవలన నంజారు సౌరభలతాంతల తావితా
వితానంబులవలనను భయంకరపుండరీకభల్లూక సమీకంబులవలన
ను పారకృష్ణసారకిశోరవారభసలకిసలవిసరంబులవలనను మనో
భిరామభీమంబగుగహనక దధ్వగమనపరిశ్రాంతయగు నిజకాంత
నుద్దేశించి లక్ష్మణుంగనుంగొని. ౧౭౭॥

చ, అనవిభయంకరోరగస-మావృతమెంతయు సంకటంబున।
దెయ్యెడ విహరింపఁజాలవు చు-మీవలదంచు మగదుస్వదించు నా।
నుడివినకిందు వచ్చియుత-నుక్రమపాల్పడికంటకాంతవే।
న్నడివిధిరోఁచనేరకయి-నందలమెదలఁగందలుపఁగన్॥ ౧౭౮॥

క, నడికెదుఁజిత్తములోనె।
న్నఁజెలుంగనియట్టియడవి-నడుమంద్వరతో।
నడుమనిజాలదుజానకి।
నడుముల్పముగ చథరంబ-నల్పంబగుటన్॥ ౧౭౯॥

క, పుల్లాబ్జనేత్రపదములు।
నల్లికొనినతీవలొప్పె-నతివవ్యాకులతమా।
వల్లికినోడికదుంబ్రణ।
మిల్లిపదద్వయముపట్టి మిడికెనుకరణిన॥ ౧౮౦॥

వ. అనిపల్కి-మఱియు నమ్మహారణ్యమార్గంబునం జనువసరంబున॥
సీ. క్రోడవిదారిత-క్షోణితలముఁ గనుం,
గొన్న నిషాదులు-దున్నిరనుచు।
శల్యకప్రఖనిత-స్థలములఁ గనుఁగొన్న,
మునులు దుంపలు ద్రవ్వి-రనిరటంచు।
ద్విరదవిపాటిత-ద్రుమములఁ గనుఁగొన్న,
మరుఫలభారత-నొరగెననుచుఁ।
బొదలనిద్రించు బె-బ్బులుల శరీరంబు,
లరసి నబర్హి బ-ర్హంబులనుచుఁ।

గీ. కలభములఁ గన్నఁ బెనుగండ-శిలలటంచుఁ।
గుహలుగనుఁగొనఁ దపసుల-గృహములనుచు।
వెలుఁగ కుండ వచించుఁ దా-వెతఁ గనేని।
సీత భయమందునని యొడు-చింతకతన॥ ౧౭౧

వ. తదనంతరంబున నయ్యన్నదమ్ములు॥ ౧౭౨
క. ఘనకలుషపిశాచసుద।
ర్శనము సుదర్శనమనం బ్ర-శస్తము గుసుర।
ర్శనతీర్థముఁ గనిరచ్చట।
వనఘులు నివసన మొనర్చి-రారేయిఁ దగన్॥ ౧౭౩

వ. మఱునాఁ డరుణోదయంబునం గృతకాల్యకరణీయులై సీతాసమేతంబుగా నయ్యసహాయశూరులు ధనుర్బాణంబులు సహాయంబులుగా నాఁడు మూఁడు యోజనంబులరిగి॥ ౧౭౪
క. పటువిషమసలభయుదా।
వటముఖపురసాలతాల-వటముఖతరుసం।
కటమగు నట్టవిం జనియు।
త్కటము నలప్రయాగ వటముఁ గనిరా దాశరథుల్॥ ౧౭౫

ఉ. భూజనవంద్యుఁ దాపసవి-భుం జతురాననసన్నిభుం భర
ద్వాజుని సంశ్రితాంగణవి-వర్తితకల్పమహీజు నిందిత
వ్యాజుని ధిక్కృతేంద్రియమ-హారిసమాజుని భాస్కరోల్లస
త్తేజునిఁ గాంచి చేరఁజను-దెంచి నుతించి నమస్కరించి రా॥ ౧౭౬॥

శా. వారిన్నాదరబుద్ధిమైఁ గభర-ద్వాజుండు మన్నించి తా
ద్ఘోరారణ్యపటుప్రవర్తనకుఁ బే-తుల్యంబు నిత్యస్థితిన్
ధారమ్ముగ్గుండు దనంతటం గవిసతా-ధానార్ఘ్యపాద్యాదులన్
త్కారంబుల్ప్రచరించి మూలఫలశా-కంబుల్ సమర్పించె ముదుగన్॥ ౧౭౭॥

క. అపుడయ్యన్న యనవియన్వయు
లవిరళసంతోషులగుచు-నందిరి మునిచే
జపహోమరచనలఁగడున
య్యవనీసురవర్యుఁ బొగడి-యమ్మాపుత్రతిన్॥ ౧౭౮॥

క. తలఁగడలు గాఁగఁ దమకర
తలములు గాంచి చిరయింఁడు-తలపుఁ దడిగి పెం
దలమగుదలపృథ్విశయ్య
తలములనిదురించి రొక్క-తలముని పోఁగడన్॥ ౧౭౯॥

వ. అంత॥ ౧౮౦॥

క. మిహికానికాయము దుర్భము
మిహిరోదయమునుదయశిఖరి-మెఱయమునిప్పై
మిహితాడేశంబునన
మ్మహితాత్మకులరిగియరిఁగి-మార్గములోన్॥ ౧౮౧॥

చ. శవిరలచిత్రకూటమును-గాధరుఘోధయుపార్శ్వరోధరా
ఘనవిదవల్లరీపటలన-టన్మధుళిన్నుదుగాననాసమా॥
నవపలతాపితానలల-శాకృతిచారుతరోపగూహనో
జనితనిరంతరప్రమద-సద్భటుప్రజచిత్రకూటముల్॥ ౧౮౨॥

గీ. కాంచియటపర్ణశాలని ర్మించిచిత్ర
కూటకూటమహోత్కట-కుటజకటక
వాగ్విహారవిహారకిన్నరీ-హారిబహుళ
గానవిస్ఫాననమ్యగా-కర్ణులగుచు ౧౨౩॥

చ. వలపివశందయాలరస-వల్ఫలపుష్పలసత్ఫలాళిచే
ల్పాలుపగసంగ్రహించిమహి-ఫ్రుటికాసంగుచుముష్టిదంష్ట్రిలం
బులులసుదుర్వ్రకంబులను-బొబ్బెమెకంబులఁబింగదస్తులం
బులుగులఁదోలుచుస్మదముఁ-బొందుచునందువసించిరయ్యెడన్ ॥

క. రహితనయుఁడొక్కదనుజుఁడు
మహితనయానయముఁగాంచి-మాకపివధువు
న్వహియించినిజనిశాతపు
ఖకాంతిఁగుచాంతరముఁజీరెఁ-గాయకవృత్తిన్ ౧౨౫॥

గీ. జీవితేశ్వరినిటుచిర-జీవిసేయు
దుండగంబులురాముని భుండుచూచి
కపలిమంత్రించిరొకయిషీ-కంబువైవ
వదిభయంకరతరశర-మగుచునిగిడి ౧౨౬॥

శా. మంటల్ మండుచువిస్ఫులింగములువా-ద్యందద్క్షలంబంబువే
న్వాటంగెంటశరణ్యహూన్యమగుచు-న్వభ్రాంతిహృద్గ్రంథియై
మింటంబర్వులువాఱుచుంగహనవ-ల్లీకంబులందూఱుచు
న్వంటిందేరుమనోచ్ఛనిట్లుగ్రకమ్రగ-మ్మంతాకియైకాకిదై ౧౨౭॥

క. దిక్కులుపదిరూనుగ్రుమ్మరి
దిక్కెవ్వరులేకరామ-దేవునిపదము
ల్దిక్కనుచుఁదలఁచియాతని
దిక్కెంగంబకుచుకేశ-క్లిష్టిపురఁబడుకన్ ౧౨౮॥

క. పేర్చిసినిట్టులందిన
వాయసముంగాంచిశీస-వరదుఁడురామం

డాయుదఁ ద్వ్యగ్నియనఘుమ।
త్ర్యయకమునకొ సఁగుమిది ప్ర-శాంతమగునకొ॥ ౧౮౯॥

గీ, నెమ్మనమ్మున హర్షమ్ము-గ్రమ్మి కొనఁగ।
కమ్మ గానమ్మునకు నయన-కమ్మ సంగి।
యుతత్త్యరిష్టంబు నొందుచు-నతిగనయ్య!
తిష్టమాపృష్టతిష్టంబు-తిష్టమాగను। ౧౯౦॥

వ. తదనంతరంబున॥ ౧౯౧॥

క. చతుశ్శృతిచరాయణహా।
రక్తక్షహాయవిపక్షయక్ష-రక్షోగణదు।
రక్షప్రేక్షకరపృక్షబుక్షత।
రక్షుక్షుభితమగునయ్య-రక్ష్యక్షోణీ॥ ౧౯౨॥

వ. సీతారామలక్ష్మణులు నివసించి రంత నక్కడ॥ ౧౯౩॥

ఉ. దైన్యరసాశ్రయానసుఁడ-ధైర్యుఁడు నైనసుమంత్రుఁ డెంతయుం।
శూన్యరథంబుఁ గొంచుఁ బురిఁ-జొచ్చి వచ్చిన వాఁడు లోకసు।
న్మాన్యుఁడు రామచంద్రుఁడని-నాగరికుల్గదుఁ జుట్టుముట్టిరా।
జన్యరి తేమిఁ గాంచితివి-పాతము కొందుము దన్న దూఁపుమన్॥

క. పగతుర రాముని వార్తలు।
డిగినంబ్రఋత్ర్యుత్తరములు-డిగి తేతు వడిం।
డిగిచక్కులుగ నీటఁగ।
డిగిపొర లెడు రాజాఁగనిక-డిందియలంతిన్॥ ౧౯౫॥

ఉ. దశరథమేదినీరమణ-తావక పుత్త్రులు రామలక్ష్మణుల్।
ల్వ్యశదమునక్కులైవిపిన వీథిధరాతనూజాసహాయులై।
కుశలత నున్నవారు నృప-కుంజర శాసవనంబునంజను
ర్దశసముదాయ్బముల్ త్రుటిని-ధంబునఁబుత్తువదుర్గోష్టగన్॥

వ. వారిం దలంచి విషాదంబు నొందం బనిలేదు సుఖంబున నున్నవారని
పల్కి- కెండియు॥ ౧౯౭॥

క. అవనీశ వినుము పదినా
ల్గవధి ర్యోః యేటికడప - లన్ని జముగని
న్నవలోకించెదమనుచుని
చివసీయత నూజాలని - పల్కులువిని కే॥ ౧౯౮॥

చ. అఃపుడు గుండెజల్లుమన - నన్నరనాయకుఁడుగ్రశోకుఁడై
రాఁ్క నిరి ఋణీస హాదరులఁ - గూడితవంబునునంబునశిఖంపం
బనిలపోషితంపడిమ్మ తుఁ - డయ్యెడు నాదెస నైనశోకవే
దనవని చింత సేయ పుగ - దాతగ దాదయుడాపాంతకా॥ ౧౯౯॥

క. వినుతనయము నివినుతనయు
వినుఁగను భాగ్యంబ కాని - నిరతము నుడగ
న్నిమఁగను భాగ్యమునోచను
మునుఁగను పాలైతిదుఃఖ - మునను నుఁగంగన॥ ౨౦౦॥

చ. వనువిడ నాదనీకుఁదగు - సాతగు నాదగు నా త్రిదిర్వ సే
యుమ వున నైనవిస్మృతన - యాతన మాతఁయా త్మజన్ము చే
తనణఁచుచంద్రి నేరుపప - దాపసదాపస దాసకోటుల
న్వనిగనలోదువీపుసుమ - నస్స మనస్సు మనర్త వాశి వై॥ ౨౦౧॥

వ. అని మఱియును నేకవిధంబులం బలవించి వెండియు రామలక్ష్మణు
లం దలంచి. ౨౦౨॥

చ. నిముసము తాళఁజాలఁగల - నేకల నేనియుఁగావర ఋద్ర
వ్యము వనినింజరింపనవు - నావత్స నావను లౌ మఁగన్నదో
యిము దమొనర్పతన్న మెయి - సే మెయి వేథవియింతుఁ శ్రాని బహా
కములదశా త్నునారమిదు - కన్నిదుకందయ వాదువివాదుదిశ॥ ౨౦౩॥

క. పాపాత్ముఁడునివ్కరుణుఁడు
గా పురుషుతునను మునగు కోం - గంబులునాకుం
బాపర చూపఱ చూపఱ
నాపదలకునోర్చు యుడవి - కఱగంజను నే॥ ౨౦౪॥

వ. తదనంతరంబున గోడలిందలంచి. ౨౦౫

క. తరణికరతప్తమగువన।
ధరణిన్నడువంగలేక-తాపము మిగులన్।
దరుణీతరునీడలఁగా।
తరునింతియుఁబోలె మెలఁగ-దనవిధి చెయిదిన్॥ ౨౦౬॥

వ. అని పలవించి వెండియు॥ ౨౦౭॥

ఉ. డాయనురారిదేమి చెపు-డాయనుఁగానమెకాలు మీకుఁదో।
డాయను నొండ్లు మీకుఁబురు-డాయను నా వెతఁదీర్చువాఁడు లేఁ।
డాయను రామనీకయిన-నక్కటికంబొకయింత లేదు సూ।
డాయనుఁ దమ్ముఁడాయనుమ-హాటవికేఁగి తెబ్రతుఁడాయనున్॥

క. అనిమతియుఁ జెక్కుభంగులఁ।
దనయులఁ గోడలిఁ దలంచి-దశరథుఁ డతిశో।
కనిమగ్నుఁడైనఁ గనుఁగొని।
యనిరయింగౌసల్యశోక-సామర్షమునన్॥ ౨౦౯॥

ఉ. నీకువిచారమేలఁ ధర-ణీవర మేలతలంచి వాఁడవ।
కైకమనంబు నొచ్చుచునుఁ గన్గొని నీవిపుడింత వచ్చుట।
న్నీకువిచారమీకరణి-నీయగఁ జేసెఁగులంబు నెల్లనా।
హా! కరుణంబుదక్కభవ-దగ్రసుతుం జెడఁబాయుటర్హమే॥ ౨౧౦॥

చ. కలఁదోఁచు సమస్తవస్తువులని-క్కంబంచు భావించుమీ।
క్కలుచందంబున రాజ్యభోగములు వే-డక్కన్నమ్మి నాపుత్రునీ।
కలుగంధర్మమె పుణ్యకర్మమెదురా-త్మా! యీఁగఁ గాగాసిన।
క్కలవాశ్శే నివచందమయ్యె భవతా-జ్ఞాగౌరవంబియ్యెడన్॥ ౨౧౧

వ. అను నప్పలుకులు ములుకులక్రియం జెవినాడుటయు నప్పుడ
మికేఁడు. ౨౧౨॥

క. నాకడఁ బుత్రులు లేఁగమి।
నాకదలు విశేషముగు మ-నాటికొనియెనా।

హాకమలపత్రనేత్రము।
హాకష్టంపుత్రశోక-మునమునువినవే॥ ౧౧౩॥

ఉ. ఆనగుమోముసొంపు మెఱుఁ-గారెడుచెక్కులసొంపుగెంపుఁ గా।
లూనినమోవియింపు మధు-వొల్కెడుపల్కులతెంపుదీనసం।
తానముపైఁదలంపుసుఖ-దంబులపైనిటులీవగింపుము।
ధ్యానమునియందకానిమతి- చూడగనెయ్యెడనైనఁగల్గునే॥ ౧౧౪॥

క. ఓమగువ యసుశ్వసనము।
నామనవసింపఁజేయు-శోకవశమగు।
నారిమదోరిహికిఁబారిణయు।
శోకమునఁగానెట్లువచ్చుఁ-దోయజవదనా॥ ౧౧౫॥

గీ. హృదయముగలంగ నాముఖ-మిపుడుఁజొచ్చె।
శయ్యదలపోయఁగానంప-శయ్యయయ్యెఁ।
గాయమగ్గిఁబొరల్చిన-కరణియయ్యె।
నింతిబలవంతమగుపెను-తంతకతన॥ ౧౧౬॥

చ. అదియటులుండెవిన్ముజల జాననాచినవాఁడు వేడ్కనే।
యదురితహేతుఘోరమృగ-యావ్యసనగ్రసనాత్ముఁడనై।
సనమలచారుతీరతమ-పానదిచెంతనెసంగుకాననం,
బుదరిపిరియొక్కరుండవత-మోనివహంబునకుందలంకకన్॥ ౧౧౭॥

ఉ. అంబుజపత్రనేత్రశర-భాదిమృగంబులవేఁటలాడుకా।
లంబునమాటలాడకజ-లంబులకైయొకబాలకుండునేఁ।
గంబునవచ్చికుండమద-కంబులుముంపఁగశబ్దభేదిబా।
ణంబునఁదద్రణంబుఁగరి-నాధురణంబనిమూలనేసితిన్॥ ౧౧౮॥

క. కటకటతలిదండ్రులపర।
కటనడికొనిమోచితెచ్చి-కడునంధులకున్।
తట్టముగవొదవితృషఁదీ।
ర్పటకచొప్పటకరుగుదెంచు-చోస్వెనెల్లఁగన్॥ ౧౧౯॥

వ. ఇట్లువచ్చి మద్బాణవినిహతుండగుమునిసుతుండు॥ ౨౩౦॥

గీ. బాణహతినిప్డు విడలుమ-ప్రాణములకు।
వగవఁగమ్నలంగానక-పారకదశ।
నున్నవీడగుబు త్రశో-కోపహతిని।
దలఁచిహాకౄ-దనోతలి-దండ్రులార॥ ౨౩౧॥

క. అవితగమమఁగూలినఁద।
న్మనుజధ్వనికొంతయున్న-నంబవియఁగనేఁ।
జనికాంచితిఁదత్తటమున।
మునిసుతుమద్బాణనిహతు-మోహవిరహితుఁ॥ ౨౩౨॥

వ. కనిశీతలజలంబులందన్నయవముఖ ప్రత్యుత్తరంబుగానిం చుటయు॥

చ. వనుఁగమవిచ్చిచూచినర-నాథయిఋంగమిఁదిప్పచేసితి।
ప్పనిమదిలోగ్రహింఁచినఁగ్ర-పారహితాత్మకులైరయంబున।
న్నిఁతుఁబోలియన్నదీయజన-నీజనకుల్కపిలుంతురిప్డునే।
ర్పునఁజననీవుదేప్పుమత-పోముహీత్రవతులైన వారలఁ॥ ౨౩౪॥

వ. అనియిట్లు. ౨౩౫॥

క. తనతలిదండ్రులసంప్రా
రనమొనరింపుమనిచెప్పి-తత్తనయుఁడువేఁ।
దనువువిడచిచనియెఁబుచా।
తనజన్మకృతంబులెట్లు-తప్పింపనగుఁ॥ ౨౩౬॥

వ. అంత. ౨౩౭

క. వమ్మగునాదుభవమ్ముధ్ర।
వమ్మనుపెనుచింతతోఁజ-వమ్మునముదా్భ।
వమ్మననుదుకుచుశిశుకళ।
వమ్మునుగొనిపోవఁబదర-వమ్మువినిపెసఁ॥ ౨౩౮॥

క. అమ్మునివృద్ధులుసుతుఁడని।
నెమ్మనములఁదలఁచిపుత్త్రి-నీవిట్టుఁదవయుం।

గ్రమ్మినవగ పెల్లువమీ।
యమ్మయు నేసుమభయంబు-నందితిమిగదా॥ ౧౨౯॥

చ. కడుముదుపళ్ళముంగనులు-గావనివారము సైనమ్మునీ।
య్యెడవినిడించివిస్మితన-యాసలిలార్థమువోయి తెంతయు।
న్నడుమఁగ తేనివారలవ-నంబున నొక్కటడించివచ్చితిం।
డడయఁగ రాదటం చనుచు-నంబుచలింపక ధైర్యమొందనే॥ ౧౩౦॥

క. మాకన్నులుఁగర్ణంబులు।
మాకరచరణములుబుత్రి మాప్రాణంబు।
ల్లాకుఁగ లసమస్తమునీ।
కేకదనీవిట్లుమసలు-దేవదుకేయిక॥ ౧౩౧॥

ఉ. పాపఁడదు-పవాపుదుని-పల్కినపల్కిదయాత్ములారమీ।
పాపఁడగానుపాపిని-పక్షిరఘుండను పేరితుత్రగో।
త్రాపశదుండదుష్టమృగ-యావ్యపనోగ్రుఁడదగుఁజేయుఁడీ।
శాపశరాగ్నినీదృశద-శాపరిలబ్ధికిమీరలడ్డు నే॥ ౧౩౨॥

క. తమతమపూర్వకృతములు।
త్తనుతములకుమాన పెట్లు-తమకులకుడుఁగున్।
తమసానదిగొడ్డుసం।
తమసంబున వేటలాడు-తజేమీసుతుఁడున్॥ ౧౩౩॥

గీ. దృఢనియమములారమీత్రృప-దీర్పుటకును।
గటికిచీకటి పెక్కటి-నిటకువచ్చి।
యుల్లసల్లనసంతస-మగ్గలింప।
మొనసికలశంబునీరిలో-ముంచటయును॥ ౧౩౪॥

క. బుడబుడయనుచప్పుడుచ।
ప్పుడు వెడలినసామజమను-బుద్ధింగరుణం।
బుడిగిశరముఁదొడిగిపడఁ।
గడువడి నేసితినినియతి-గడువన్వశమే॥ ౧౩౫॥

చ. అనియి దమీకుమారక వ-మారయుఁ డేఁపరాధినం బుఁదె।
ల్పినవదనంబులెత్తివిల-పించుచు హాసుత పల్కవంచుఁబు।
త్రునిమృతదేహమంటికొని-శోకచెఱుశోకభరంబు మీఱఁజ।
చ్చినక్రియమూర్ఛనొందికృశించిన ధైర్యము నస్మనిగ్రవతుల్॥

ఉ. ఎప్పటికైన మోసికొని-యేగదునట్టికుమారుఁ డొక్కఁడుం।
జచ్చిననట్లువారకద-శన్నయానంబులులేని వారికిన్।
హెచ్చదశోకమాక్రియమ-హింబడికొండొకమూర్ఛ దేలినే।
న్నైచ్చకక్రోధశోకములు-మిక్కుటమైతము హెచ్చరింపఁగన్॥

వ. వమ్ముంగనుంగొని. ౧౩౮॥

క. అపరాధరహితుమత్సుతు।
గృపయింతయులేకనిట్లు-గీటడఁచితివి।
య్యపరాధంబునకున్ని।
న్నపగతజీవుఁగఁజేయు-టర్హమదౌనన్॥ ౧౩౯॥

ఉ. కానమిఁదప్పుచేసితివి-కానమితంబనుశాపవహ్నికిన్।
బ్రానవనాథయర్హుఁడవు-మానవనాథుల నేమిపాలము।
ల్గానినొనర్పఁగానియుపా-హా! వినుఁజూడఁగరాదు పుత్త్రశో।
కానలతప్తులైవినుము-కానలఁదాపసులైన సాధువుల్॥ ౧౪౦॥

క. అనికనలిపుత్త్రశోక।
మ్మునమృత్యువుఁ జెందుమనుచుఁ-బొల్పుఁగఁశపిం।
చినతాంతపుత్త్రవిరహా।
మ్మునఁజచ్చెవృద్ధమునియు-మునిమానినియున్॥ ౧౪౧॥

వ. ఇట్లుశపించుటయు. ౧౪౨॥

చ. అవిరలవారిచంద్రుఁలను-వార్తఁజాలుఁద్భవమాదురింతెచా।
లువిధిదయార్త్తుఁడంచుమది-లోముదమందుచునుంటిఁగానిపు।
త్రగిరహమూర్తిఁగూర్చనని-తత్సమయంబునఁదోఁచదయ్యెనం।
తవిషమమంమఁదోఁచిఁబ-దంపడెప్రాణములప్పుడీవనే॥ ౧౪౩॥

వ. అది యెఱుఁగక బాహ్యంబున గంగ మునిశాపంబు తెలియంగొలిగించి

క. రామాభిరామభార్గవ
రామసుశోభనవిరామ-రవివంశమహా
ధామ సుగుణధామా శ్రీ
రామా రామా యటంచుఁ-బ్రాణము విడిచెన్॥ ౨౮౫॥

క. వసుధేశుఁ కసుతరని
ట్లసుతతి వెడలుట యెఱుఁగని-రాలాపతరాం
విసువరితకోసలాత్మజ
యును సుమిత్రయు నిద్రగాఁగ-నూహించికడున్॥ ౨౮౬॥

గీ. తామఁ బుత్రులఁ గోడలిం-దలఁచి తలఁచి
యందు వేదనఁ గుత్తుక-లెండ కేడ్చి
యుల్లములు పల్లటించు మ-నుంపఁ బుత్రు
వెడ వెడ సుషుప్తిఁ గొందిరి-వేడ్క దక్కి॥ ౨౮౭॥

వ. అంత॥ ౨౮౮॥

మ॥ కరవారంబులఁ బద్మినీరమణికిన్-గాంతంబు దీపింపఁ బ్రా
స్వరవారంగనలుం గౌఁగిలించికొని పు-ద్ధ్వాంతవిచ్ఛేదనై
పురివారిందగ మేలుకొల్పికొను ము-బ్బూషోదయంబైన నా
ర్తరవారంభక క్షైతిమాగధసుతా-కౌసల్యలోనుక్కమ్మడిసెన్॥ ౨౮౯॥

వ. ఇట్లు మహారోదనంబు గావించుచు॥ ౨౯౦॥

ఉ. అంగవికారయై యుదయ-సంగమనంతరఖేదయాంతరంగయై
పొంగెడుపుత్రశోకమున-భూమివిభుండు శరీరవాయువు
న్సంగతినిల్పు దేవతరి-కున్న వసుత్వముఁ గాంచె దిక్కు మా
కుంగలుకేమియుంచున్న ప-కుంజయుపైఁబడి యార్తనాదయై॥ ౨౯౧॥

చ. ఇటువినా యొక్కవంత విభు-శేశ్వరపుత్రవియోగశోకము
తక్కటముగుడుకతీరమాన-హాల్పవుపాత్రిణము తీవ్రమేమామి

క్షుటమగుబుత్రశోకమునఁ-గూరియుఁ భర్తృవియోగ మొందియుం
బటుగతినున్న వారలయు-పాపము రూపము లొందెనో యనఁగన్॥

క. వసుధాసుధాశనులఁ గొలిచి
వసుధర్తసభాని వాసి-వగు విబుధపతీ।
వసుధారుణశక్తిం గడు।
నసమర్థుఁడ వైతివిట్టు-లాశ్చర్యముగన్॥ ౨౫౩॥

వ. అని మఱియుం బెక్కుభంగుల విలపించి కౌసల్య॥ ౨౫౪

సీ. జననాథ నీమఱచు-సంబులు వలికిన,
ఫలమిప్పుడనుభవిం-పంగవలెఁ గదె।
గతివనిర్ఘాతప్ర-ఘాతంబు నదపించు,
జనునకుఁ గొలవిచూడఁ-డిదె విధమునఁ।
బుత్రవియోగతఁ-బొవయుచునుండఁగ,
భర్తృవియోగసం-ప్రాప్తమయ్యె।
వనవాసమునకేగు-తనయునిఁ గాంచిన,
మందభాగ్యవటం చు-మదిజనించుఁ।

ఆ గోపమోమదీయ-పాపవిశేషమో।
యొట్టినోముఫలమొ-యో సెఱుంగ।
నాగుణంబుఁ బిన్న-నాఁట నుండియు నెఱిం।
గియును బలుక వేమి-కృపదలిర్ప॥ ౨౫౫॥

వ, అని మఱియుం బరిచారికాసహస్రంబులుం దానునుం బలవించు నె
లుంగులు నింగి ముట్టె నయ్యవసరంబున॥ ౨౫౬॥

ఆ. పుత్రుఁగుఱిదిభూవిభుండు లోకాంతర।
వాసియగుట విని సు-వాసినీత్వ।
హానికొర్వలేక-నడలుచుఁ జనుదెంచె।
ధరిత దురితజాత-ధవళయాత॥ ౨౫౭॥

ఉ. తెల్వగనిట్టువచ్చిధరణీ-పతిఁగాంచిమునంబుసొవ్వఁగా।
నెవ్వరుదన్నుదూతిసస-హించివిలాపముసేయఁజొచ్చెనా।
జవ్వనిహాదినేంద్రకుల సాగరచంద్రముహేంద్రతుల్యసీ।
కివ్విధినవ్విధాతలిఖి-యించెనిపాపఫుఁజావుజావఁగన్॥ ౨౫౮॥

ఉ. కోరినకోర్కెలెల్లనొస-గూర్చెదవిప్పుడుమాటలాడవేఁగాఁ।
గోరినమారకుస్కెన్నృప-కుంజరధర్మువుగాదుశైకపా।
పోరుచరిత్రగావఁగృప-యుల్లమునందనయించపదాపుత్రరా।
వారలతోడనైనగరు-వంబుగఁబల్కకయుండఁజెల్లునే। ౨౫౯॥

వ. అనియిట్లనేకవిధదీనాలాపంబుల నారాజశవంబుఁ గౌగిలించుకొని దుఃఖించుచున్నయవసరంబున॥ ౨౬౦॥

క. విప్రప్రతిమానుఁడువి।
ప్రప్రభుఁడప్రతిహతప్ర-భావుఁడుప్రతియ।
త్నప్రమదవనాసలుఁడుయ।
తిప్రమదప్రదుఁడసుంధ-తీప్రియుఁడంతన్॥ ౨౬౧॥

ఉ. కాలవిధిజ్ఞతన్హృదయ-కంపముకింతయులేమిఁబెక్కుచం॥
దాలఁబరిభ్రమించునృప-దారలఁగాంచిగురుండువల్కెని।
ట్లేలవిలాపముల్సలుప-నిన్నరనాథునకిక్రమంబునం।
గాలవశంబుగొందముసు-గిల్గినశక్తఫలంబుదప్పునే॥ ౨౬౨॥

గీ. జన్మములనేకములొనర్చి-నత్సుతులను।
గన్నవాఁడురుకాలము-మన్నవాఁడు।
నహితరాజన్యసైన్యఘ-నాఘ్నిహోత్రుఁ।
డవునెయీతనిమృతికినిం-తవిలపింప॥ ౨౬౩॥

క. వగవకుఁడేలవగచెదరు।
వగచినమృతులైనవారు-వత్తురెయనుచుం।
దగుసంభాషణములన।
మ్మగువలనూరార్చిబోధ-మహితుఁడుమతియున్॥ ౨౬౪॥

గీ. తనయులిద్దఱు దశమని-దాత్రిశ్రవకుఁ।
దహనకర్త్మునదుప్రట-ధర్త్మనుగుట।
భరతశత్రుఘ్నులఁ బిలువ-వంగనపుడ।
బంపవలయును జాంఘిక-ప్రవరభటుల॥ ౨౬౫॥

వ. అనిపలికి సమస్తజనానుమతంబు వడసి దశరథుకళేబరంబు తైల
పక్వంబును సుగుప్తంబునుం గావించి॥ ౨౬౬॥

సీ. పటుజవసత్త్వసం-పన్నులభటులఁగ,
గ్గొనివసిష్ఠుండిట్టులనియెవారు।
కృతమతికేకయ-క్షితిపతిపురికున్న,
భరతశత్రుఘ్నులఁ-భరితయశుల।
గాంచిమిమ్ముమహా-కార్యంబుగల్గితో,
డ్తె-నితెండటంచుమీ-కులగురుండు
మములంబెంపెనివానీ-మామయానతినొంది,
వారునుమీరును-వడిగనిటకు॥

గీ. గదలిరండనిపలుకఁ దా-త్క్షణమయవ్వ।
సిష్ఠునకుమ్రొక్కి-వీడ్కొని-చేరఁజనిరి।
సప్తరాత్రంబులకు సుద-త్రుప్రధాని।
రమణఁకుదాఁగేకయ-రాజధాని॥ ౨౬౭॥

క, ఈఁకరణి వేగిలోపలి।
శోకము దెలిఁదోఁపనీక-సూచకశోధనునా।
కేకయభూపతిఁగనిమతి।
కైకాసుతుసోదరయుతుల-గనవతోంగుడున్॥ ౨౬౮॥

క. చెడుకలలుగాంచిచింతిం।
చెడుభరతుఁడు వారిముఖము-శేశయములఁదోఁ।
చెడుదైన్యముఁగనుఁగొనె।
చ్చెడుచిత్తముతోదమిగులఁ-జెడిమదివడుదున్॥ ౨౬౯॥

వ. ఉన్నంతనభ్భటపుంగవులు॥ ౨౭౦॥

ఉ. హృదయవికారము ల్దెలియ-నీయక నాత్మనిఁ గాంచి గూఢగా।
ద్గదికఁ దెలుంగులోప్పఁబడఁ-గాధరణీశతనూజమూగుతుం।
డుదమానతేజుఁ డాప్యుఁడుగ-డుస్వపఁదోడఁ బ్రనిరందుశాత్రవో।
న్నదహృతిచారుకీర్తిపరి-ణాహరతుం భరతుస్ససోదరున్॥ ౨౭౧॥

క. అని చెప్పి వాఁడు పనియిది।
యని చెప్పుండవ్వసిష్ఠుఁ-డని వినిభయుం।
బున రాముని కెవ్వారి।
గ్గొనరించిరొ తండ్రియెట్టు-లుండెనొ యనుచున్॥ ౨౭౨॥

ఉ. మేషువడంకసోదరస.మేతుఁడు కేకయరాజపుత్రికా।
సూనుఁడు దిగ్వధూజనక-చోపరిశోభితకీర్తిసూనుఁడా।
స్థానము సొచ్చి మామఁగని-తద్వచమంతయుఁ దెల్పి బంధుసం।
తానము సంభ్రమింపవిశ-దస్థితి నిట్లనియెన్ భయంబునన్॥ ౨౭౩॥

క. నా మనవి నాలకింపుము।
నా మనము గలంగె నీక్ష-ణంబయ యోధ్యా।
నామనగరికేఁగ గతు।
నా మనవారలజాడ-వరిగె వవనఘా॥ ౨౭౪॥

క. అని తనమామయు భాజి।
జ్జననాయకు వీడుకొని ల-సద్వసనసువ।
స్తుని కాయమాతఁ డోసఁగిన।
గొనిభరతుండనుజుఁ గూడి-కోసరయముగన్॥ ౨౭౫॥

క. సముచిత పరివారసమే।
తముగా సాకేతరాజ-ధానికిఁ బురుషో।
త్తముఁడబ్భరతుఁడు సనియె।
భ్రమితహృదయుఁడగుచు వేగ-రపుబయనములన్॥ ౨౭౬॥

వ. ఇట్లు చని. ౨౭౭॥

గీ. రమణిలేని గృహమునంబ-రమణిలేని।
యాపంచు శూన్యమని సైజ-మైనభంగి।

న్న పురిఁ గాంచి విపులవి-పణిహర్మ్యదయముఁ।
డగుచు నిట్లని తలపోసె-నాత్మలోన॥ ౨౭౯॥

చ. తనపతి లేనిమానిని వి-ధంబునఁ జాలఁ నమంగళంబునై।
దినయది యుస్వరంబుగ దు-దీనమనస్కులు పౌరు లెవ్వరిం।
గనినను మేలువల్కరు-ఘనంబగు ఖేదనినాదమింతయుం
న్వినఁబడదేమి యీ యొక-పృథివీపతి మేనుఁ దొలంగె నే మొకో॥

వ. అని వితర్కించుచుం జనిచని. ౨౮౦॥

శా. సత్రాసస్థితి నార్తిమూర్తి నిధరిం-చం బోలు నానాప్రథా।
గ్యత్రాతాపశహృత్త్రపార్తియయుదై-న్య స్తోమసంస్థాయిగై।
శత్రుఘ్నుం డడుగుల త్యాను జొఁ-డుపశ్చాద్భాగ సంవర్తిగా।
మాత్రాగారముఁ జేరఁ బోయి భరత-క్ష్మాపాలుఁ డత్యాదృతిన్॥

ఉ. కేకయరాజనందనకు-గృత్రిమభంగి నమస్కరించియు।
కేకయరాజు సేమమెఱిఁ-గించియు కించుక తాల్మిలేమినం।
శ్యాకరిమార్తికాకరము-గాఁ గతమేమి పురంబు నామదిన్।
శోకము సేయఁ జొచ్చెఁ గల-చొప్పు సమస్తమెఱుంగఁ జెప్పుమా॥

క. మనమున భయసంభ్రమములు।
బెంగొన నిట్లను గుమన్న-బ్రియనందనుతో।
మునఁ బాడిగ్గి నిలిపి కేకయ।
తనూజ యిట్లనియెఁ గాఢ-ధైర్యస్ఫూర్తిన్॥ ౨౮౩॥

ఉ. విూజనకుండు దొల్లి నను, మెచ్చి వరద్వితయంబొనంగెఁ బు।
త్రాజట లూనియగ్రవని-తా సుతుఁ డబ్దచతుర్దశంబున।
వ్యాజము నిష్ఠితిన్ వనవి-హారమొనర్పఁగ నీవు సర్వధా।
త్రీజనమాన్యడశ్వసుమ-తీపరిపాలనమాచరింపగన్। ౨౮౪॥

క. అగ్రసతీసుతు విభవో।
దగ్రునిఁ గావింపనాత్మఁ-దలఁచదు రాశా।
ప్రగ్రహానిబద్ధబుద్ధిన్।
పాగ్రణి నడిగితి నయోగ్య-మగు సమయమునన్॥ ౨౮౫॥

క. ఏవరించినవరయుగ।
మూవగతురుఁడవు మాన- వేంద్రుఁడేఁ యూనం।
బూవినఁ దజ్ఞాజ్ఞ నెఱతం।
బూవినదచెరాముఁడడవి-పాలములఁ దిరుగన్॥ ౨౭౮॥

చ. తన ప్రియపుత్త్రిఁ దగ్గవని-తాళ పుఁడాత్మసతీసహోదరు।
ల్వనుకొన బ్రహ్మచర్యముని-వృత్తములూనిచతుర్దశాబ్దము।
ల్వనినివసింపఁ బోయినభ-వజ్జనకుం డిటఁ దద్వియోగసం।
జనితపృథువ్యథావ్యధితస-న్మనుఁడై మృతినొందెఁ గావునన్॥

క. విక్రమసమృద్ధిధరణీ।
చక్రావనమాచరింప-జనకునిపిత్ర్యలో।
క్రియలుపక్రమింపఁగ।
తత్క్రతువిధతేజనీకుఁ-దనుపములనన్॥ ౨౭౯॥

వ. భరతుండు మహింబడిమూర్ఛిల్లి కొండొకవడికిం మఱి తెలిసి.

క. రాముని సద్గుణమతికి।
శ్రాముని లోకత్రయాభి-రాముని నాత్మా।
రాముని వనములఁ దిరుగఁగ।
నేమని పొమ్మంటి బుద్ధి-హీనతఁ దల్లీ॥ ౨౮౦॥

క. క్షితిపతిఁ జంపితివి వన।
క్షితిఁ బంపితి సుతుని రాము-సీతాకయునిం।
దితికేకయాన్వవాయా।
దితయగు సతికింతదుర్మ-తిత్వము గలదే॥ ౨౮౧॥

శా. చేతోజాతసమానరాముఁ వనవా-సింజేయుదుశ్చింతత్వ।
చ్చేతోజాతమె రాక్షసీతులితదా-సీజాతమో కాక కా।
క్షేత్రప్రేరితమో మదీయసుయశో-నిర్వాపణాయాతమో॥ ౨౮౨॥
మాతా మగ్నిత్రపాపతుల్యహితుఁ విదిసా-మాన్యంబుగాదారయన్॥

సీ. నను రాజ్యకాంక్షఁ గాఁ-దనమనంబున నవ్వ,
పిత్తుఁ దుగదుమాహా- నేయుఁ [illegible]।

యతివనీగర్భమం-దావిర్భవించుట,
కకటా పూర్వజ-న్మకృతి మొకొ।
ముద్దులుగులుకు రా-ఘువిముఖాంభోజంబుఁ,
గనుఁగొనఁ జాలంకఁ-గలుగదొకొ।
మాతృవీకపటంబు-మనముననిడికొని,
కౌసల్యవసఁగని-కనలునొకొ।
గీ. యొకొ యడుగునడువ-నోపదుజానకి।
యెట్లుపడవిసంచ-రింపునొకొ।
జనులుభరతుఁడమిత-సౌజన్యనిధియని।
పొగడుదురువులింక-నెగడవొకొ॥ ౨౯౩॥
వ. అని పలికి కిన్కవొడమి. ౨౯౪॥
ఆ. నిన్నుఁజూడరాదు-నీతోడఁభాషింప।
రాదు నిన్నుఁజంప-రాదు నాకు।
నిచటనుండరాద-హీనపాపమతీయ।
టంచు వెడలిభరతుఁ-డనుజుఁగూడి॥ ౨౯౫॥
వ. అత్యంత చింతాక్రాంతాంతఃకరణుండై దీనమనస్కులగు కౌసల్యాసుమిత్రాదేవుల కడకుంజని నమస్కరించి కన్నీరుమున్నీరుగా వెడ్చుచున్నంగనుంగొని॥ ౨౯౬॥
క. చిత్తంబులనుత్తలముఁ।
గ్రొత్తలగుదునత్తరణులు-గొడుకులదుఃఖా।
యత్తులనెత్తిపదంపడి।
మొత్తంబుగ కేడ్చిరొక్క-కొంగినభమదురివక॥ ౨౯౭॥
వ. మఱియును శోకవిధంబుఁ బలవించె నెఁ గౌసల్య॥ ౨౯౮॥
చ. భరతుఁడ రాముఁ డుగ్రవన-వాసము సేయఁగఁ బోయె యుసద్యకో।
భరతుఁడు రాజముఖ్యుఁడు భ-వజ్జనకుండమరత్వమొందెడు।
ర్భరతర పుత్రశోకమునఁ-బట్టణమా నెఱ రాజకంబు సం।
భరితము నుప్రమోదనిర పాయతఁ దాల్పుము రాజ్యరాజ్యముల్॥

వ. అనుటయుసహింపక॥

చ. చకితహృదబ్జుఁడై పుడమి-సత్తముఁడభ్భరతుండు వెచ్చనూ।
ర్పికనుకఁదకి-విస్మితగఁ-జెప్పెదనామదిరాజ్యవాంఛలే।
మికిఘనపంచభూతములు-మిత్రశరాంకులుసాక్షులీవెఱుం।
గకిటునావ్వఁబల్కె-దను-కంపఁదలంపపుకోసలాత్మజా॥ ౩౦౧॥

క. అనితఁడురామభక్తుం।
డనూనపుణ్యాత్ముఁడు-డిమ్మహాత్ముఁడుభరతుం।
డనినయదిశిధ్యముచుఁగ।
గనవాణితచించెఁదగ స-కలజనులవినఁగ॥ ౩౦౨॥

వ. ఇట్లువచించుటయు నెల్లజనంబులు నచ్చెరువునొంది భరతుం బ్రశంసించిరంత॥ ౩౦౩॥

క. భరతునిఁగాఢాదరత।
త్వరతంగౌసల్యమెడలు-వట్టుకొనివిశే।
షరవంబునేడ్చెంద।
త్వరిచారికలధికశోక-భరమునఁగేడ్వఁగ॥ ౩౦౪॥

వ. తదనంతరంబున భరతుండనుజసహితుండై తైలద్రోణినిమగ్నాసం గ్రహించియున్న పితృశవంబుఁగనుంగొని యుల్లంబుజల్లనొల్లం బోయి తల్లడంబుపెల్లివిరియనల్లమృతుండగు నభ్యాగల్లభతల్ల జంబేరొక్కన॥ ౩౦౫॥

క. పేర్మిమాస్పదవినుమామా।
తామహాపురిఁజూడఁజనిప-దంపడిరామా।
తోమాటలేదవేటికి।
రామద్రోహులముగాము-ర జవతంసా॥ ౩౦౬॥

క. పురిపాలనయదిభవ।
త్పరిపాలనేమిఁజేసి-పరిపంథితర॥
పరిపాలనపండితత।
త్పరపార్థివవంశముఖ్య-పక్షిరథధ్యా॥ ౩౦౭॥

క. వసుఁజాపవృష్టి కాసుతుఁ
డనుతలపునఁ జేసి ఘోరమగుమూర్ఛ మునిం
గెన ప్రియపుత్రమశత్రు
ఘ్నునిగాఢావరత నెత్తి కౌవవిదితను నేఁ॥ ౩౦౯॥

వ. అనిమతియుండదడీయగుణంబులగ్గించి విలపించి సచివులూఱడించి నఁదెలివినొందక పితృమరణశోకానలసంతప్తచిత్తుండగు భరతుం గనుంగొని సకలగుణోత్తరుండగు గురుండిట్లనియె॥

చ. శతసరవాధులనిత్రిపురుఁ జక్క్రఁడచెవ్వివిధాగమార్గసం।
పతఁ బ్రశస్తుఁడాపరిత-బాంధవుఁ గుంగడువృద్ధపుణ్యక।
ర్తతుఁడుమహీశలస్తునుస-మస్తముఁదాల్చి నభోగియోగతిం।
గతిఁపుపేదనంబడుట-కార్యగమెయిస్నరవాధమాలికై। ౩౧౦॥

సీ. ఒకయిల్లువాసివేరొం-డొకయింటికేగిన,
వాసిజీర్ణములగు-వసనములను।
రోసినూత్నచ్ఛదో-ద్భాసియైనట్టులు,
గాదెదేహాంతర-గమనమాత్మ।
కకుజరామరణాది-వికృతులాతనికిలే,
వమలుఁడక్షయుఁడున-నామయుండు।
శాశ్వతుండనవిరం-జనుఁడనవిలసిల్లు,
నింతయేఱుంగక-నితరజనులు।

గీ. పంచభూతాత్మకంబుమ-ర్భలమురక్త।
మాంసమేదోస్థిదమ్ము-మలినమశ్వ.
రంబునగుమేనిచేటున-కుంబొగలుట।
తలఁచిచూడవివేకమ-తంబు గాదు॥ ౩౧౧॥

క. బంధురమగుజ్ఞానమునం।
బంధములేనిమనముఁ బ్రబంధకమగున।
ద్బంధుమరణశోకాంధత।
బాంధవుఁగూలుదురుధ్రు-వంబుగజనముల్॥ ౩౧౨॥

క. స్రష్టయు వశిష్ఠుఁడుఁ జెప్పె।
తత్స్రష్టములగు బర్వతములఁ - దగఁగాలగతిన్।
దృష్టాంతము గాదేయ!
దృష్టాంతస్పష్టమగును - ధీమధురోక్తుల్॥ ౩౧౩॥

వ. అని పలికిన శాంతవచనంబు లనిందుము తెలివిఁ బొందిన యశోరాశిం గనుంగొని

ఆ. వశము గాని దైవ - వశమునకీగతి।
వగవ నేల యింక భ - వజ్ఞకును।
తగ్ని కార్యమాహి - తాగ్నికిఁ జెల్లిరి।
ధ్యుక్తముగ నొనర్పు - ముదుకుఁదక్కు॥ ౩౧౪॥

చ. అనవుడుఁ జింతదక్కి వసు - ధామరయుక్తుఁడు నశ్వవిష్ఠుఁడున్
దనసచివ వ్రజంబుఁ జన - తమ్ముఁడుఁ బౌరులుఁ గూడఁ జంద నే।
ధ ఘృతముఖ్య పారథప - దార్చనముంబులు గూర్చి తం(డ్రికిన్
దనరఁగ వహ్ని యిచ్చివిధి - తంబుగ నధ్వరతుండు సద్విధిన్॥ ౩౧౫॥

వ. ఇట్లు పితృమేధంబు యథావిధిక్రియాకలాపంబుగా నిర్వర్తించి॥

క. భూదానంబులు బహుళ।
వ్యాదానంబులును గోస - హస్రంబులును।
ర్వీ దేవతలకుఁ గడు నే।
కాదశదివసంబునందు - ఘనుఁడతఁ డొసఁగెన్॥ ౩౧౬॥

వ. మఱియును ద్వాదశదినంబున నమరలోకనివాసప్రాప్తికరంబులును దనుకు
నకుచితవ్యనిరాసకంబులునగు క్రియాకలాపంబు లెన్నియేని నడపి
సమస్తజనంబులం భోజనదానంబునం దృప్తులం గావించి సుహృ
ద్బాంధవామాత్య బ్రాహ్మణపౌరజన పదనికరపరివృతుండగు భర
తుండు గంగానది యనంతతీర్థంబున వల్లభుండిట్లనియె॥ ౩౧౭॥

ఆ. సమయరతుఁడు రామ - చంద్రుఁ డిచ్చట లేమిఁ।
బూజ్య రాజ్యభరముఁ - బూననింకఁ।
గువలయంబు వేడ్క - గూడునే రాజారె।
యున్నభరత మూన్పఁ - జూత్తునిరత॥ ౩౧౮॥

వ. అనుటయు సవిషాదమనస్కుండై. ౩౨౧

క. నీవఖిలమెఱింగియును
నీవిధమువననుటయెల్ల-నే నెఱుఁగుదుము
ద్భావముసుము స్తుజనసం
భావితముగ నిప్పుడెఱుక-పఱుపఁగ రాదే. ౩౨౨

మ. ఫలమూలాశనులై కుశాసనులునై-పర్ణోటజావాసులై
బలవద్ధైర్యము శాపసంపదయుమహా-పాషాణపల్యంకమ
లరఁ లచేలాన్వితులై మదగ్రజుఁడుబ-ల్లారనందపంబూనను
జ్వలభోగాస్పదపట్టణంబుననుని-ల్వన్నా కుసద్ధర్మమే. ౩౨౩

చ. పలుకులు వేయు నేలమహి-పాలనమే నొనరింపఁజాలఁబ
న్నులు కులమిందెఁ భో తెఁబదమ ల్టగవిల్వవు సేలనామనం
బులు కఘుఁదత్తరించెదుద్వి-జోత్తమ యిప్పుడపోయి మేనఁగొ
బులకలుగ్రమ్ముదేరరఘు-పుంగవుఁ జూడక యుండ శేర్తునే. ౩౨౪

క. అవనీరత్నాకరా
ఘవునిం బాస్థింతుమతఁడు-గాదనునేని
బ్రవిమంశాచార్యమపెబా
గ్రవనీవిహారణము సాకుఁ-గర్తవ్యమగున్. ౩౨౫

చ. అనితవనిశ్చయంబుఁదగ-నందఱుఁ ఖన్వనిషించివారలె
ల్లనుఁదనుఁజొట్టిరాఁ పురు-లక్ష్మణపూర్వజుఁడవ్వసిష్ఠుఁడుం
జనములుము వ్వరయన్న చిఫ-సత్తములున్విహితులు న్నహోరథే
భనిఖిలసద్భటోద్భటజ-వప్రబలాశ్వములున్వసుంబధన్. ౩౨౬

వ. సహోదరయుండై యయోధ్యాపురంబు వెలువడి వేగిరంబుఁబయనం
బులం జనిచని. ౩౨౭

ఉ. సాధునికాయసేవ్యుఁదమ-సాధునిఁగాయమువొంగఁగాంచితి
దోర్విధవిభాస్వదాతపవి-రోధవిశాలరసాలభూరుహో
త్సేధము వేడ్కఁగూర్చన్నప-శేఖరుఁడాభరతుండు మానసీ
వాస్తధిపిరాసకంబులుద-ధంబుపులంగొనియాఢి మొగ్గికుఁ చున్.

క. అన్నదిసదృశీకృతసువి।
యన్నదినటుఁగనుచి భరతుఁ-డతిరయమునఁ దా।
పన్నదిశకుఁగురుతోఁ దా।
వన్నదిమదినూఁదినడచె-వనుజసహితుఁడై॥ ౩౨౯॥

వ. ఇవ్విధంబునంజని రొమసెడ వినోదంబులగు వదీనదంబులు తుం
గంబులగు గిరిశృంగంబులు విశాలంబులగు సాలంబులు సాలో
కించుచు సరయూ గంగా సంగంబు నుత్తరించి గంగాతీరంబు
నకుంజని యుండు. ౩౩౦॥

ఉత్సాహవృత్తము.

సాధునీతిఁగనిరొ రాజ-సత్తముండసత్తతా।
శాధుగీవిదాఘునవఘు-తాళితాత్మశాదుని।
స్వాధునిష్ఠఁదీనసత్ప్రి-సాధునిద్వసన్నసీ।
పాధురంధరుంగుహాన్వి-పామనిర్వ్యపాదునిన్॥ ౩౩౧॥

వ. ఇట్లు కాంచుటయు నగ్గుహుండ నాదరపూర్వకంబుగా భరతున
కిట్లనిరొ. ౩౩౨॥

క. ఇలువెలువరించిరామునిఁ।
కలిమింగొనియంతనిలువ-కకలుషమతివై।
బలిమిమెయినతనిఁదలపడఁ।
దలఁచియరిగెదిట్లుకుత్స-తంపువలఁపునన్॥ ౩౩౩॥

చ. అనవతఁడో నిషాదవిను-మట్టులుగాదుమదగ్రజన్ముఁ
జ్జనకసుతాసమేతున్నృప-సత్తము రామునిలక్ష్మణుంజగ।
జ్జనునుతకీర్తినైద్వపద-సాధ్యకరోధ్యకుఁదోడితేముదం।
బునవిటుపోకనీకగునె-పోకడమాలినపలుకు-వల్కఁగన్॥ ౩౩౪॥

చ. అనుటయుసంతసించియతఁ-డాతనికిన్వహితార్ఘ్యపాద్యముల్।
ల్పనుపడఁగానొసంగఁదగు-భంగిగఁగంగఁదరంగిణీముఖం।
బొంతఁగనుత్తరించిగుహుఁ-బోవిపవిరించిరించిశృశ్యమై।
వ్వరికిఁలఁఘునీయమని-వార్యచునంచుఁదలంచుమన్వసన్॥ ౩౩౫॥

వ. భరద్వాజాశ్రమంబునకుం జని॥ ౩౩౬॥

క. అమ్మునిపతికి నమస్కా-
రమ్మొనరించుటయు నాద-రమ్మున నిటురా
రమ్మని భరతుని కరముఁ గ-
రమ్మునఁ గీలించి మునిక-రమ్మునరక్తిన్॥ ౩౩౭॥

క. మనమున వగదక్కి మునీ
జనకుఁ డమ్మృతిఁ బొందె విధివ-శమ్మున నిటురా
మనిఁ గానఁ బోవు టెంతయు
నమరూపంబయిన కార్య-మని సెలవొసఁగన్॥ ౩౩౮॥

క. వనవొప్ప రాముఁ డరిగిన
వలను భరద్వాజమౌని-వలనఁ దెలిసి య
వ్వలఁ జనియె భరతుఁ డెంతయు
వలమద గుల్వడిన పులుఁగు-వలె వెతభయుఁడై॥ ౩౩౯॥

వ. ఇట్లరిగి విచిత్రకూటంబగు చిత్రకూటంబు సమీపంబునకుం జను నవసరమున॥ ౩౪౦॥

ఉ. ఎప్పుడు రామచంద్రుముఖ-మేర్పడఁ జూతుము కన్నులారనిం
కెప్పుడు రామభాషణము-లింపుగ వింటుము వీనులారఁగా
నెప్పుడయోధ్యవాస్తవుల-నేలఁగ వచ్చును మిత్తులారయం
చప్పుడు వేడ్కఁ బౌరజను-లారని రావము లుప్పతిల్లఁగన్॥ ౩౪౧॥

క. పలికెడు పలుకులు తురగ
మ్ముల హేషలు మత్తనాగ-ముల బృంహితము
ల్గలసి బలిసి యశ్రోణం
గలశకునంబులకు భీతి-గలిగించుటయున్॥ ౩౪౨॥

క. తద్రవముం బక్షిమృగో
పద్రవమున్ లక్ష్మణుండు-పరికించి యదు
గ్రద్రుమము నెక్కి కనియెన్
భద్రంబుగ వచ్చుచున్న-భరతుని సేనన్॥ ౩౪౩॥

వ. కని ససంభ్రముండై రాముం గనుంగొని. ౩౪౬

క. రామవిను భరతుఁ డేమిటి।
కోమనకడకిఁబుకువచ్చె-దుపాన్నెఁవనిన।
స్వామిత్రిమనలఁదోడ్కొని।
పామనమూనఁదలఁచి రాక-బుద్ధినెఱుఁగుమీ॥ ౩౪౭॥

వ. అనిపలికె నయ్యపర క్షణంబున, ౩౪౮॥

చ. పరభసవృత్తిమోములవి-చారము పెచ్చయొదోఁప వేగియు।
బ్బరతుఁడుఁదత్సహోదరుఁడు-శాత్రుఁతిగఁగొంచిరిమాన వేండుగ్రవా।
వ్విరతశమాత్రశైణఫణి-విర్వపణోగ్ర మహోఘ గేంద్రువిం।
బరమపవిత్రతాపసకృ-పారసపాంద్రుని రామచంద్రునిన్॥

వ. ఇవ్విధంబున సందర్శించి.

క. పొరిఁబొరిఁబుల కాంకురములు।
శరీరమునఁగ్రమ్ముదేర-సరిఁబ్రొక్కిరసన్।
తత్కరచరణలలాటంబులు।
ఉరములుభుజములాను భూమి-తలమునఁబోరయన్॥ ౩౪౯॥

మ. అటుతన్మొక్కినమూర్ధ్వవత్సులను వ-స్యగ్భక్తి వితస్ములం।
బటువాగ్గంబున రామచంద్రుఁడవనీ-పక్షిష్ఠుఁడాసక్తిఁగోఁ।
గిట వాశీర్వచనాళిపూర్వకము గాఁ-గీలించియంఘ్రీమము।
త్కటవామోచ్చండఁదదీయమస్తకములా-ఘ్రాణించిభావించియున్॥

క. తనకరములఁదమ్ములమృదు।
తనువులువిమిరియుఁనతండ-తమపోదములనఁ।
దనియఁడు రాముఁడాఘునచం।
దనచర్చలుగా నెపహాజ-దర్శనములిఁకన్॥ ౩౫౦॥

వ. ఆయ్యవసరంబున. ౩౫౧॥

క. భూమ్యాత్మజకునుఫణిపతి।
సౌమిత్రంవడగులక్ష్మణునకు-సముచితముగ సౌ।

తాఁ గ్రమ్మఱ మ్రొక్కె నా రాము।
స్వామ్యమ్మునఁ జేఁదుల లక్ష్మణానుజన్మసహితుఁడై॥ ౩౭౩॥

వ. ఇట్లు మ్రొక్కి కుశాసనంబుల నాసీనులైయున్న యెడ రాముండు.

చ. అనుజులఁ గాంచి సేమ మొకఁ డావర సాధునకన్న యన్నతో।
వనఘులు వారలో పితృద-యామతి భూపతి దానతివ్యథా।
జనితభవద్వియోగఘన-సాగరమీఁదఁగ లేక వానిలో।
మునిఁగిన వాఁడు దైవకృత-మున్నరు వేర్పడ లంకఁ ద్రోయు నే॥

చ. పరమకృపాకరుండు గుణ-బంధుఁ డాగమవేదకీర్తితో।
త్వరమతిమాన్యతవ్రతుఁడు-హారిశశీలి విశారదుండునం।
బరమణిపంశ వారిహిమ-భానుఁడు బాహుబలాధికుండు భూ।
వరమణి యైన తండ్రి విడు-వన్వల సెన్నవల స్మహీశ్వరా॥ ౩౭౪॥

క. సమత మున కు రాజేయుఁ।
సమయింపఁగఁ జాలు బరవ-సముగలపతి దా।
సము సెన్నీరలు వెనవా।
సమునొందిన యెడ వదివ-సముచమహాత్మా॥ ౩౭౫॥

చ. అనుటయు వారి పల్కులుమ-హాశనికల్పములై నయాలకి।
ర్తనవినిపాతపాలము వి-ధంబున నేలకు వ్రాలి రాముఁడా।
తని క్రియ లక్ష్మణుండు వసు-ధం బడియొవ్వసు ధాత్రి నాజయుండి।
చెను పగవంత నెంతయుఁ ద-పించుచుమూర్ఛయునిం గనంతటన్॥

ఉ. ఇంచుక సేద దేఱి వసు-ధేశుఁడు రాము విభుండు చాలదుః।
ఖించె దుఃఖములరగ విప్ర-కృష్టతరంబగు నార్తి క్రమ్మఱ।
న్వాంచిన నించుకేని యము-నాధృతి చాలమిఁ దండ్రి నూర్చి శో।
కించె నుదంద్రిపోక యసహా-కృత్యరితాపము సేయకుండు నే॥ ౩౭౬॥

ఉ. వెండియు రామలక్ష్మణులు-పలువిధంబులఁ దండ్రి నూర్చియా।
ఖాండకుశేశహాదఖర-ధ్రప్రభుసత్తమ రాజరాజవే।
దండసుకుండదండధర-దండధరోపమకీర్తియంచునో।
ప్పంచఁగ నేడ్చిరంత యాయు-హీనజనంబులభంగి నార్తులై॥ ౩౭౭॥

క. ధృతాత్ముఁ డగుచుఁ దవయిరు।
చేతులుఁ గదుఁబిసికికొనుచుఁ-జెడి ముడివడు మ।
న్నీతవఁగఁ జదివికొఁగి తె।
ధాత్రీతురగచారుకీర్తి-ధామా! రామా॥ ౩౬౧॥

వ. అనిమఱియుంబలవించు నవసరమ్మున ౩౬౨॥

శా. కైకానందనుఁ డన్నదమ్ములను భూ-కాంతా సుతం దాపకృ।
చ్ఛోకాపాస్తసమర్థవాక్ప్రకరసం-శుద్ధార్థలోకాతిశాం।
తాకృష్టాత్ములఁ జేయుచున్ నిహిరణం-శ్యస్వామి రాముండు గం।
గాకూలంకషుఁ జేరి యందు నిగమో-క్తప్రక్రియం జయ్యనన్॥ ౩౬౩॥

క. అనుజప్రియాసహితుఁడై।
మనుజప్రవరుఁడు దదంబు-మగ్నాత్ముఁడై।
జనకునకుఁ దిలోదకవిధు।
లొనరిచె దిక్కృతకృత్యుఁ డగుచు-నుటజము సేరెన్॥ ౩౬౪॥

ఆ. ఇట్లు వచ్చి రాముఁ-డెరియు మునంబున।
నముజవరులఁ బట్టి-కానమువారు।
గాకుగప్రతిభ్రాతె-నాకుగవాతిఁ గూలు।
నగమువట్లు పుణ్య-నగమువందు॥ ౩౬౫॥

వ. ఇవ్విధంబునం బితృమరణ శోక వ్యాకులిత మానసుండైన రామచంద్రు భరతుండూరార్చుచున్న యవసరంబున గురుండు కౌసల్యాకైకా సుమిత్రలం దోడ్కొనివచ్చి సముచితంబుగా దర్శనాగమనంబు నడపుటయు రాముండు సీతాలక్ష్మణ సహితుండై కన్నీరుటులఁ దదంఘ్రిపుష్కరభాగంబులఁ దడుపుటయు నక్కాంతలు కొడుకులం గౌఁగిలించి దీవించుచు నక్కలం గదియించి వెక్కి వెక్కి యొక్క గ్రుక్క దిక్కులదరఁ బిట్టు లేడ్చిరి. మఱియును.

ఉ. ఎల్లజనంబులున్ వినఁగ-నీల్గిన పఙ్క్తిరథుం దలంచుచుం।
దల్లి తొరుసద్గుణావి-తానమునప్పుడు పేర్కొంచునా।

తల్లులుమువ్వురున్సుతులు-దారుణశోకభరంబునొందిరెం।
తల్లడమందియేడ్చి రవి-ధంబది యెచ్చటనైనఁ గల్గునే॥ ౩౬౭॥

క. క్షత్రియకాంతలు కోసల।
పుత్రియుఁ గైకయసుమగధ-పుత్రియు వగతోఁ।
బుత్రుల ధైర్యము ధాత్రీ।
పుత్రీ దైన్యంబుఁ గాంచి-పొగిలిరి మిగులన్॥ ౩౬౮॥

వ. అప్పుడు. ౩౬౯॥

ఉ. నాకులపాలికేగి జన-నప్రభు మామఁ దలంచి చింతతో।
నాకులపాలికాతిలక-యైన ధరాసుత యేడ్చె నేడ్వఁగా।
నాకులపాటుఁ జెందఁగను-నాత్ములఁ బువ్వరపాత్రులొల్కుచు।
నాకికులుం దద్విలాపమున-నానమునా దమదిండలంపఁగన్॥ ౩౭౦॥

వ. తదనంతరంబున వసిష్ఠభరతప్రయత్నంబునం గొంతవడికిం గౌస
ల్యానందనుండు దెలివినొందుటయుం దక్కినవారు నుపశమిల్లి
రంత నంత పౌరజానపదబ్రాహ్మణగురుబంధుభృత్యామాత్యప్రియానుజ
ప్రియాసముపేతుండై పవిత్రసమస్తలసుఖాసీనుండై రాముండు చితవ
చనంబుల నానందంబు గాంచుచుండి కొండొకసేపునకు భరతు
నానవంబునం బ్రసాదమహితంబగు చూడ్కి నిగిడించి పితృనిర్ది
ష్టదిష్టంబిష్టంబుగ వనంబునం గడపి పురంబునకేను వడివచ్చునంత
కుం గరుణఁ గలిగి ప్రజాపరిపాలనంబొనర్ప నయోధ్య కరుగుము
న్నాయని సప్రేమసాదర బహుళంబుగా నాడుటయు నతండు వి
షాదంబు నొందియన్నంగనుం గొని॥ ౩౭౧॥

ఉ. భూతలనాథనాథ రఘు-పుంగవ నక్షోధముదక్కి నన్ను నీ।
శీతలదృష్టిఁ జూడుము వ-చించెద రాజ్యభరంబు సర్వము।
న్నాతలఁ బెట్టఁ జూచెద వు-నాతల పట్టుల గాదు నీవు ధా।
త్రీతలమేలఁ గావలవ-దేజగమెల్ల నుతించుచుండఁగన్॥ ౩౭౨॥

క. ఇనవభ్యుదయంబునఁ జా।
క్రనిశాయము రాజకరుణఁ-గనికువలయమం।

జనవరపాలుఁ బొందుం జ।
య్యనరాజ్యము సేయఁ బొం టె-నఘ దమ్మనఘా॥ ౩౬౩॥

గీ. కేకయాత్మజ నడపిన-కృత్రిమంబు।
వించుకయుఁ గొంచకుము భక-ద్హృదయమందు।
నర్యమగ్రిమ హా ముాత్రిపీ-నఖిలభూభ।
రమ్మనహింపఁ పరమ్మోవ-రమ్మనిమ్మ॥ ౩౬౪॥

క. భక్తిత్వాధ్యాశ్రమములు।
వర్ణాశ్రమధర్మములును-వసుమరుజనదు।
ర్వర్ణము వర్ణములడఁగు।
న్వర్ణితుఁడగు రాజాశేని-వసుమతిలోనన్॥ ౩౬౫॥

ఉ. కావున వాదు ప్రార్థనముఁ-గైకొని నీవు జగజ్జనంబులన్।
గావుము వాలి పత్న్యరుణఁ-గావిన ధర్మము తో పమానముల్।
గావు నరేంద్రధర్మములు-కారుణికత్వధురీణ పేదనా।
గావనభూమి నీకుఁ దిరు-గందగు సేమవిగుందనీక్రియన్॥ ౩౬౬॥

శా. క్షోణీభారము నిర్వహింప హిత-క్షోభంబుఁ గావింప నా।
శ్రీణానందము భూజనాళికిఁ బసఁగ-స్త్రీరామ రమ్యోవన।
క్షోణిన్నిల్చెద రాను పొమ్మను చు నా-కునీవు దెల్పంగను।
త్రాణంబుల్విడు మందలంచితకుమీ-ప్రాణోపదేశంబుఁ గా॥

క. చాలన్యాగ ప్రవనము న।
నేలని వాసంబు నేల నేలఁ గ్రమ్మ।
బాలభూపాలనకు నీ।
పాలనవపియుఁ దువవన్య-పాలకమాళీ॥ ౩౬౭॥

వ. అనుటయు రాముండు మందస్మిత సుందర వదనారవిందుండై.

ఉ. తమ్ముఁడ పెత్తివాఁడవుగ-దా తెలసెన్ని వదీయ ధైర్యమే।
నెమ్మియి రాజ్యపాలనకు-నియ్యకొనందగుఁ దండ్రి పంపుఖా।
వమ్ముననిల్ప కానలన-వశ్యము గ్రుమ్మతివత్తునీవుహా।
రమ్మనవాచరింపుము ప్ర-జాపరిపాలనము ప్రమాదివై॥ ౩౭౦॥

క. మనచోటివారజనకుని।
పనుపున వర్తింపకునికి-పాడియొ గుణహా।
డనీవెఱుంగవె ధర్మపు।
సమఁగావింపకుము రాజ-సంగ్రహయింక౯॥ ౩౮౭

క. పితృభక్తిశీలయుతుఁడై।
పతిపూజాపరుఁడవగుచు వసుమతియలరం।
ధృతిమంతుఁడవై వత్సర।
చతుర్దశము ద్రోవుమీ ప్ర-జలఁ బ్రజాక్రియ౯॥ ౩౮౮

చ. అనుటయు నేమియుందిరుగ-నాడక యుబ్బరతుండు రాముచం।
ద్రనిఖిలభూభరంబు సుక-రంబుగ దాల్చుటయుంక నాకుఁదా।
ప్పనిపని యేనినీ చరణ-పాదుకలానతియిమ్ము తన్ముఖం।
బున మదరాజ్యతంత్రము ప్ర-మోదమున న్నొనరింతు నెంతయు౯॥

క. అనితనుఁ బ్రార్థించెడుతి।
మ్మునకుం బాదుకలొసంగి-మోదంబునరా।
మనరేంద్రుఁడు గౌఁగిటనిడి।
కొనిసంభావించెనతఁడు-గుతుకము నొందఁ౯॥ ౩౮౯

గీ. భరతశత్రుఘ్నులంత సం-భరితసత్త్వ।
హర్షమాన్యాంగులగుచుఁద-దంఘ్రియుగము।
మస్తకంబులఁ సోఁకన-మస్కరించి।
యపుడు వీడ్కొని రతని నా-నంతరమున॥ ౩౯౦

వ. శ్రీరాముండు దమ దెసకు మ్మెలిం చు మమ్ముత్వారత్ములకుం దాపోపత్గో
షణంబులగు భాషణంబుల నానందంబు నొందించి యొక్కి వీ
డ్కొల్పి పౌరబ్రాహ్మణ భృత్యామాత్యజనంబులకు సముగ్రహప్ర
శామాదరసంభావనా పూర్వకంబుగా సెలవొసంగి వసిష్ఠానుజ్ఞా
తుండై సీతాలక్ష్మణసమేతుండై మగిడి పర్ణశాలకుం జనుటయు॥ ౩౯౧

గీ. పాదుకలు భద్రకుంభికుం-భస్థలమున।
బాదుకొల్పి మదంబున-భరితయశుఁ।

భరతశత్రుఘ్నులుభయపా-ర్శ్వములఁ బిములఁ
చామరచ్ఛత్రములుఁబట్టి-చనిరి సరగ॥ ౩౭౭॥

వ. ఇవ్విధంబున సమస్తబంధుజన పరిజనగురు పరివృతుండై చిత్రకూ టంబువిడిచి భరద్వాజాశ్రమంబుఁగడచి గంగాతీరంబునకుఁడ చి రట్టియెడ. ౩౭౮॥

క. తత్కాలలతాపాలస
ముత్కరకలికాసురభిస-ముత్కటసుమసం
పత్కలితమగుచుఁదమక
త్యుత్కలికమరుత్కిశోర-ముత్పాదింపన్। ౩౭౯॥

క. దర్శనమాత్రముననఘా
దర్శనమొనరింపఁజాలు-తేన్నద్యుదక
స్పర్శనగంగాలోప
స్పర్శనమునఁబ్రీతులైన-సమయమునందున్॥ ౩౮౦॥

గీ. ఎదురువచ్చినగుహునకు నిష్టమొసఁగఁ
దాము వోయినకార్యమం-తయును వినిచి
యతనిదైనసహాయత-నధుఁడు దాఁటి
రంగములుపొంగఁదుంగత-రంగగంగ॥ ౩౮౧॥

వ. ఇట్లు సమస్తజనసమేతులై గంగానదీసముత్తరణంబాచరించి గుహుండు వనుపనుచిత పయనంబులంజని తమసాస్రవంతింగడచి సాకేతసామ్రాజ్యంబునకుంజని. ౩౮౨॥

క. పల్లివిరియుతల్లడమున
దల్లులనందునిచియద్భు-తపుమూలబలం
బెల్లను గాపునిచియనం
బొల్లమినప్పురముఁజొరక-యుచితంపుమెయిన్॥ ౩౮౩॥

క. స్వర్గాభ్రమునజ్జ్వలవ
త్స్వర్గాభ్రమువలెకదు-యశఃపుంజంబుల్।

దిగ్గ్రామలగప్పఁగనం
దిగ్గ్రామమునన్వసించి-నిష్ఠాపరులై॥ ౩౯౪॥

వ. ఉచితపరివారసమేతులై యుండి రంతనబ్భరతుండు॥ ౩౯౫॥

చ. సుఖమునధారుణీజనులు-సొంపువహింపలసత్సుఖశ్రియో
న్ముఖమునధారుణీసురస-మూహము పెంపుగలిర్పఁ బాదుకా
ముఖమున రాజ్యకృత్యముఁ బ్ర-మోదమునన్నడుపంగ రాజధ
ర్మఖనియనన్వసించెమతి-మంతుఁడు రాముని రాక వార్చుచున్॥

వ. ఇట్లయోధ్యాపురసమీపంబున నొక్క యలంతిపల్లియం దుచిత వర్తనంబుల నుండెనని చెప్పి ప్రమదాతిరేకంబున. ౩౯౬॥

శా. దైతేయప్రకటాటవీదహనభ-క్తత్రాణపారీణసు
జ్ఞాతానాగతవర్తమానగతదిష్ట-ప్రక్రియాసన్నుత
ఖ్యాతాఖ్యాతికృపారసప్రవహితా-లాత్మౌతిసంభావితా
జ్ఞాతావాసమునీంద్రమానసనివా-సాపీతవాసాంచితా॥ ౩౯౭॥

క. పంకజలోచనమునిజన
పంకవిమోచనవిశేష-భాసురశ్రీవ
త్సాంకకరుణాంబుసేచన
పంకజభవకామివీప్ర-భావితవచనా॥ ౩౯౯॥

మత్తకోకిల.
పాలితాఖిలలోకనాయక-భక్తసౌఖ్యవిధాయకా
కాలభీకరసాంపరాయక-కాలకాలసహాయకా
కాలనీరదకామనీయక-కాయజిత్సుమసాయకా
శీలయుక్తఫలప్రదాయక-శీలవేంకటనాయకా॥ ౪౦౦॥

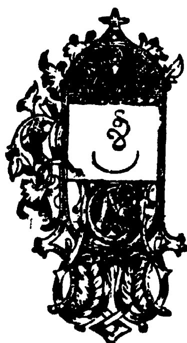
గద్య. ఇది శ్రీసూర్యనారాయణ పదాబ్జధ్యాన పరాయణ భూమ
ధైర్యవినయ రామనార్యతనయ పండితసేవాసముచ్చయ క్రొ
త్తపల్లి లచ్చయ ప్రణీతంబైన దాశరథివిలాసంబను మహా
ప్రబంధంబునందు దృతీయాశ్వాసము.

శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

దాశరథివిలాసము.

చతుర్థాశ్వాసము.



క. శ్రీకాంతావరముఖనా।
శ్రీకాంతరమహితపుష్పలిట్కృతపీఠా।
నాకావాసాసహావమ।
హాకరిహార్యక్షు వేంకటాద్ర్యధ్యక్షా॥

వ. దేవా తదనంతర కథావిధానంబవధరింపు మట్లు భరతుండు ధర్మ
నిరతుండై నందిగ్రామంబున నివసించెనని చెప్పి యప్పుట్టువుఁ
దపసి వెండియు నిట్లనియె. ౨॥

ఉ. తమ్మునిఁ గాంచి రాముఁడు-సుధారసతుల్యములైనవాఙ్మ కా
యమ్ములనట్లునంగ్రమున-మన్యవనంబునకేగి శ్రీవిశా।
లమ్మగుపర్ణవేశ్మమున-లక్ష్మణనిర్మితమేని దాసమి।
పమ్మగుటాత్మనెంచిమన-పజ్జకునబ్బురతుండు గ్రమ్మఱన్॥ ౩॥

క. వచ్చుముఁబోవుమనున్న।
స్వచ్ఛమువిఘ్నంబువిపినవాసంబునకే।
వచ్చుపడందల్పితినిఁక।
నిచ్చోసుంపఁజనదవలి కేగనయు స్వర్॥ ౪॥

వ. అనిపలికి సీతాలక్ష్మణసమేతుండై చిత్రకూటంబు వెనలి చనిముందట.

సీ. ఘనలతాతన్వులు-గౌఁగిలించికొనెడి,
న్నఁగదిరియు ప్పదువిట-షావలియును।
పాషాణకంటక-బహుళంబులై రార,
శభయంకరములైన-వర్త్మములును।
జీర్ణపర్ణములలోఁ-జిటచిటధ్వనులతోఁ,
గుసుర్కొఁబెన్పాలు వాలు-గోధికలును।
దరుకోటరాంతర-స్థఫణిఫణామణి,
వారితఘృణ్యుల్క-జాతములును।

గీ. సామజవ్యాఘ్రభల్లూక-శరభములును।
గలిగిభీకరమగు దానిఁగనె సురశ।
రణ్యమగునొక్క-దుర్గమా-రణ్యమంత।
సన్యజనమూర్తి రామరా-జన్యమూర్తి। ౬

వ. ఇట్లు కనుంగొని. ౭॥

శా. వన్యేభోగ్రగులాయసింహశరభ-వ్యాఘ్రాచ్ఛభల్లాదికా।
ధ్వన్యాభీలమృగావలీభయదకృ-ద్వన్యాధికాకంపితా।
వన్యాత్మోద్భవసాధ్వసాపనయన-వ్యాసంగుఁడై యాత్తకం।
జిన్యారావమొనర్చె రాముఁడుపలా-శిస్తోమభీమంబుగన్॥ ౮

వ. నిజధనుష్టంకారఘోషంబున వనమృగంబులెవ్వియుం దమ్ముఁజేర కపోవునట్లుఁ గావించుచు వివిధఫలమధుర మాధురసంబుల నవని జకుం దృప్తి సేయుచు నయ్యాయిలతాకుంజపుంజంబులం బాపుముం జనునవసరమ్మున లక్ష్మణుండన్నం గనుంగొని॥ ౯॥

ఉ. పారగులోవనూఁదికొని-చంచలభావముకింతలేకవి।
స్తారశిఖాచ్ఛటల్ జటల-చందమునొందఁగ వల్కలంబులం।
జీరలుగాఁగ నాకులవి-శీర్ణతనొందఁగ రామచంద్రుఁడు।
ర్వారతపోభరంబిటుల-రణ్యమునీక్రియఁదాల్చెఁజూచితే॥ ౧౦॥

వ. అనుటయు మహానందంబు నొందుచుండ నచని॥ ౧౧॥

సీ. ఆఖుశాబకశేలి హానసామూజికా,
వర్తితపటుతర-గర్తములును।
వాతాయమాన వ్రాత ఘోరవ్యాఘ్రము,
కులసమాకీర్ణవి-కుంజములును।
మృగరిపు ప్రకరగం-ధగజేంద్రసంఘాత,
దంతురితగిరిగు హాంతరములు।
భీతికృద్గోతు వా-రాతశకుశాని,
కాటవంచితతరు-కోటరములు।

గీ. శ్యేనజాలకపోతసం-శ్రితమహావి,
శాలమహనీయభూరుహ-సాలములును।
గలిగి విదలితఘనపథి-కనియమిజన।
తాశ్రమంబగునొక తాప-సాశ్రమంబు॥ ౧౨॥

వ. కనుంగొని యప్పుణ్యాశ్రమంబుఁ బ్రవేశించియుండు॥ ౧౩॥

క. అనసూయాహృదయేశ్వరు।
ననసూయాహృదయకమలు-నత్రిమునీంద్రుం।
గనితత్పదంబులకువం।
దనమొనరించుటయు నద్భు-తశ్రమదమునన్॥ ౧౪॥

క. దీవించి రాముఁగని ముని।
భావంబలరారనర్ఘ్య-పాద్యంబులసం।
భావించియంతరమున।
భావభవనిభున్ సుమిత్ర-పట్టిని మిగులన్॥ ౧౫।

వ. సముచితసత్కారంబుల మనఃప్రియంబు గావించి రామలక్ష్మణులం బవిత్రకుశాస్తరణంబుల నాసీనులం జేసి కుశలంబడిగి తానును సముచితాసీనుండై మధురసంభాషణములం దేల్చుచున్న యవసరంబున।

మ. అనసూయాచరణారవిందములకు-త్యంతానురాగంబు గాఁ।
దాసీమంతగతోల్లసద్ఘుసృణముం-దాంకించి చేదోయివో।

య్యనజోడించి నమస్కరించుటయున-య్యాత్రేయి ధాత్రీసుతా।
వాజాతాయత నేత్ర నెత్తికొనియెఁ-వాత్సల్య సంపూర్ణయై॥ ౧౭॥

వ. ఇట్లాశీర్వచనపూర్వకంబుగా నెత్తికొని నిజవిశాలపర్ణశాలామధ్యంబున సుఖాసీనఁ జానకినుద్దేశించి॥ ౧౮॥

చ. సుఖములరోసి కాననవ-సుంధరకుం బిత్రాజ్ఞ నేగుదెం।
చిఖరకతాత పంబునఁగ్రా-ఁగించెదు భర్త పిఱుందనవ్వన।
స్సుఖముదలిర్పనుండెదవు-ముక్తిధ యసీతి వైపతివ్రతా।
త్వఖనిజానీవు నీకుసరి యెత్తు రియ త్తనుమ త్తకాశినుల్॥ ౧౯॥

వ. అనిమఱియు ననేకవిధంబులఁబొగడి॥ ౨౦॥

గీ. అభిరామకము సుభగ-తాభివృద్ధి।
యగునిదిధరించు వారల కనిఁ చించి।
కంబుకంఠికిఁ గొంగ రా-గంభొసంగె।
వత్తపశ్వినియను రాగ-మతిశయిల్ల॥ ౨౧॥

ఉ. ఈకరణి స్మునీంద్రసతి-యిచ్చినరంగు నంగరాగముం।
బ్రాకటలీలఁదాల్చి కడుఁ బ్రార్ధనసేయఁగ నామెతోడని।
ర్భీకుఁడు రామమూర్తిదను-బెండిలియైన చరిత్ర మెల్లసీ।
తా కులకామినీమణిము దంబునఁదెల్పియనంతరంబునన్॥ ౨౨॥

సీ. అత్రిభార్యకు వినయంబునఁబ్రణమిల్లి,
కులసతీధర్మము-లొక్కొక్క మిగుల।
వినవాసచేసెద-వినిపింపుము నవుఁడు,
నయ్యవనీజాత-కాదరమున।
భర్తమాటకుమాఱు పల్కకుటతలవాకి,
టనెలంగుటయుఁబాయు-సముసోకర్తు।
సేవించుటయు ముని షిద్ధముల్భార్త కు,
రూపియైనపారిష్ఠ-చూపిఁగాఁగ।

గీ. మదినిరూపింపమిక డుదు-ర్మార్గముగుడు।
హాత్తరంబుగ నాత్మక-యాత్తయగుట।

యత్తఁబడరొట్టయశుచిరై-యత్తనిల్లు।
టయుఁడుకూడనికార్యము-లయునిచివిచె।
నత్తపన్వైనిసత్కృషా-యత్తముగుము॥ ౨౩॥

క. భూసురపూజావినయా।
నాసక్తకలగుటయొప్ప-దనిమతితలఁపుచా।
ధీవ్రసాధుచరిత్రంబులఁ।
భూసురశకతిఁగించెఁదత్-పురోహితకయుణా॥ ౨౪॥

సీ. అట్లుదల్పఁగసీతప్ర-హర్షయుత్యో।
సంతతిశ్రీరామలతుఁడు-లత్రిమానిఁ।
కథితపుణ్యకథాసమా-కర్ణనమునఁ।
దృప్తులైమోదవారాశిఁ-దేలుచుండి॥ ౨౫॥

ఉ. అత్రిపురాంతకప్రతిమఁ-డత్రిమునీశ్వరుఁడాదరింపగా।
రాత్రివసించివేగిఁగ-రంబులమోద్భుతిదాక్షనొందిసా।
మిత్రిసమేతుఁడత్రిసతి-మెల్లనవీడ్కొనివచ్చియున్నభూ।
పుత్రికఁగూడియేగెనృప-పుంగవుఁడారఘురాముఁడాదటన్॥ ౨౬

వ. చనునవసరమ్మున లక్ష్మణుండన్నంగనుంగొని- ౨౭।

చ. ఒకగణికామతల్లిసుమ-నోజ్జ్వలరైమృదుపల్లవాలిఁబా।
యకవిటపోపగూహనకు-నైయిదెసాగెనురామచూడుమా।
వొకగణికామతల్లిసుమ-నోజ్జ్వలరైమృదుపల్లవాలిఁబా।
యకవిటపోపగూహనకు-నైయిటుపోగుటయుక్తమేచుమీ॥ ౨౮॥

వ. అనిపలుక॥ ౨౯।

క. అధరణీశ్వరుఁడనుజాస।
మాదరమునఁగాంచి [illegible]।
ర్ణాదులమునివరులనప।
ర్ణాదయితోపమల [illegible]॥ ౩౦॥

క. కనివారియాశ్రమములకుఁ।
జనివారలాసంగుఫలర-సంబుల [illegible]।

ల్గొనియమ్మునీశ్వరులవి।
డ్కొని రాముఁడు దీవలల్లి-కొనినవనమునన్॥ ౩౧
వ. జానకీలక్ష్మణసమేతుండై పాషాణకంటక సంస్పర్శితంబులై పాదంబులు గందుచుం దొట్రువడ మందగమనంబునం జనునెడ. ౩౨

ఉ. నిక్కి విరాధనామరజనీచరుఁ డొక్కఁడు వచ్చి జానకిం।
గ్రక్కునఁ బట్టి మూఁపునఁ-గొంగవహించి విశేషరోషుఁడై।
మొక్కలఁ గాఁగ నోంచుఁ బోయినన-మేయబలాఢ్యుఁడు రాముఁ డంతటన్।
దక్కన వానిఁ గ్రద్దుపడె-నుద్ధతుఁడై యనుజుండు దోడుగన్॥ ౩౩
వ. ఇట్లు రామలక్ష్మణులిరువురు నెదిరించి, ౩౪
శా. క్రోధోద్రేకమనస్కులై రఘువరు-ల్గ్రావాస్త్రజాలంబులన్।
వ్యాధింపం దనుజాధముం డతిమదా-వేశుండు విస్తారమా।
యాధాశేయుఁడు పీడించి వెసతో-నా రామునిన్లక్ష్మణు।
న్బాధింపన్భుజకట్టిపట్టుకొనియం-సద్వంద్వముం జేర్చెనన్॥ ౩౫
ఉ. వారలఁ గాంచి సీత వగ-పంజరకాత్మజఁ గాంచి వారలు।
వ్వారతనిద్రితంబౌ రయ వాఁడు రయంబునఁ బోదలం ముదుకన్।
శ్రీరఘురాముఁ డుంబుసమ సింహుఁడు లక్ష్మణుఁడుం బలాఢ్యనే।
పారఁగఁ జాఁచినీక విమి-పట్టిరి కంఠము రెండు ప్రక్కలన్॥ ౩౬
ఆ. అదిమిపట్టి వాని-నల్పసత్త్వునిఁ గనె।
తింగిబుధులకంద-తికహితంబు।
లైనవాక్ప్రయముల-వాఖ్యలఁ బోషించి।
బినమిక ఘతకోష-సగులగు ఘు॥ ౩౭
చ. తులువవధయింక శాస్త్రములఁ ద్రుంచ మటంచెంతయు నొప్పఁగాక నీ।
తులువలు కింగ్ జెలయుని-దుర్గతినీతలచేతికిచ్చి గం।
తులువప్రఁ నెపోకు పోకుమి దాక్రతుళ్ళనెఁగింత్ముదమంచు వాని చే।
తులువన కోటిద్రోక్కుచును గేడ్రోయుజమిత్రకులాబ్ధి చంద్రముల్॥
వ. తదనంతరంబున. ౩౮

క. కంతముఁ దగ నలకూబరునిఁ
గుంతీతుఁ డైపాండు నేలఁ-గూలెడు నెడ సో
త్కంఠులగుచు నిలకు జీకిరి
కఁ ద్రిపథము ల్గిరిండి-గను లలుకుకరణిన్॥ ౪౦॥
వ. ఇట్లు లంఘించి జానకీభయంబు వాపి యుల్లసిల్లిరంత. ౪౧॥
గీ. రాము బాణనిహతిఁ గంధ-రంబు ద్రెస్సి
యక్షణమ రామలక్ష్మణు-లబ్బురపడ
శాపమోక్షంబుఁ గాంచిని-శాచరుండ
గర్వుఁడగు తుంబురాఖ్యగం-ధర్వుఁడగుచు॥ ౪౨॥

ఉ. చెంతకు వచ్చి రామనృప-శేఖరుఁ గాంచి నుతించుచు న్నిజో
దంతము నంతయుం దెలిపి-తత్ప్రతిబిడ్డ్కనియాక్షణంబని
శ్రాంతమున స్వర్గకేచర-సింహుఁడు వోయిన మాన వేంద్రుఁడ
త్యంత సవిస్మయాత్ములగు-నట్టి ధరాతనుజానుజాతుఁడై॥ ౪౩॥
క. అరిగి భయంకర వనములఁ
దిరిగి తిరిగి యమిత కీర్తి-ధిక్కృత గంగా
శరభంగు విశరభంగుని
శరభంగగహితుఁడు రామ-చంద్రుఁడుం గనియెన్॥ ౪౪॥
క. కనితచ్ఛరభంగపదా
బ్జనికటతల ఘటితఫాల-భాగుం డైయు
మ్మునిపతి నుతింప నతఁడు
మ్మనుజేశ్వరు నెత్తి మిగుల-మన్ననఁ గనియెన్॥ ౪౫॥
వ. గాథాపర పూర్వకంబుగాఁ గౌఁగిలించి కొని యనంతరంబ మొగ్గి కెల్లనిలిచియున్న ధరిత్రీపుత్రీసుమిత్రాపుత్రులందరు భంగి సంభావించి యుత్తమోత్తములకు వర్త్యపాద్యంబులొసంగి మధురంబులగు కందమూలఫలంబుల నాతిథ్యంబు నడిపి సుఖోపవిష్టుండగు శ్రీరాముం గనుంగొని శరభంగుండు. ౪౬॥

చ. ఘనబలభేదినాకభువ-నంబునకుం బిలువంగ వచ్చిన
న్వినుమటువోకనిమ్నఁగను- వేడుక నిల్చితిఁ జూడఁ గాంచితి
న్మనుజవరేణ్య నీవలర-మాఫలితార్యజనాదరుండవున్
ఘనత నెసంగు నీకరుణ-గాంచినవారికిఁ బ్రాతె సౌఖ్యముల్ ॥౪౭॥

క. త్రిదశజగన్నివసనమున
బవవాసంబును ద్వదీయ-పదదర్శనసం
పదకునదృత్తంబు లెతల
పదశరథతనూజభూమి-పదయామూర్తీ ॥ ౪౮॥

వ. అనిమతియుం బ్రస్తుతించి॥

క. అలరుం దేనెలఫలముల
వలకులవజనోత్తరీయ-కాదులనలకా
నలరుచిరములగుదలిరుల
నలరులసద్భదయుండగుచు-నమ్మునిరొయసఁగన్ ॥ ౪౯॥

వ. పరితుష్టుండై యమ్మహాత్ముఁడిట్లని, ౫౦॥

క. సాలంబులునరుణరుచికి
జాలంబులు గీరసంత-సాలంబులువా
చాలమ్ములగు వికమ్ముల
జాలమ్ములు గలిగి కడువి-శాలమ్మగు చున్ ॥ ౫౧॥

సీ. లలితారుణప్రవా-ళలతాకదంబమై,
ప్తారమై హరికులా-ధారమగుచు
వరభూరిఫేనరా-యూరుచంద్రికిరణాను,
కూలమై మహితవి-శాలమగుచు
ఘనహనీయగండక-మదజలమాతంగ,
ధామమై రాజీవ-ధామమగుచు
వరరాశికనయగు-వనరాశిఁగనుఁగొని,
రాఘవుండనుజగో-త్రాసుతాస

గీ. మేతుఁడై చనిసద్గుణో-పేతుఁ గనిరి।
వయ్యరణ్యాంతరంబున-నధికనిష్ఠఁ।
దపమొనర్చుచుహోత్రకాం-తవిమలాత్ముఁ।
దీక్ష్ణకరకోటిధాముసు-తీక్ష్ణనాము॥ ౫౨॥
గీ. కాంచియాతనిమన్నన-గాంచి సన్ను।
తించియమ్మౌనియాజ్ఞ వ-హించిమించి।
తన్నుఁ బ్రార్థించుమునులయా-ర్తమతపోవ।
నంబులను జూడఁ బోయెన-యంబుమీఱ॥ ౫౩॥
వ. అరిగి ప్రియానుజ ప్రియాసహితుండగు నా రాఘవుండు॥ ౫౪॥
సీ. మునికుమారులకుఁ గ-మ్మనిఫలంబులు దెచ్చి,
యొసఁగి లాలించుచు నొక్కచోట।
పారికాంక్షులతపో-భవనాంతికంబుల।
నుటజముల్గట్టుచు-నొక్కచోట।
వాచంయమికథిత-వరపుణ్యకరకథ,
లూఁకొనియలరుచు-నొక్కచోట।
తాపసులకునుప-ద్రవములు గావించు,
రక్కసులను ద్రుంచు-చొక్కచోట।
గీ. ఋషివరేణ్యులకజినో-త్తరీయకాదు।
లొసఁగిదీవనలనుగొంచు-నొక్కచోట।
నొప్పుమునిమన్ననలుగొంచు-నొక్కచోట।
రాముఁడుచరించిసుగుణాభి-రతుఁడుమఱియు॥ ౫౫॥
క. మునిజనఘనహితవర్తన।
మునఁగొన్ని దినంబులచట-మోదించుచు రా।
మనరేంద్రుఁడు వారలవీ।
డ్కొని తిరుగ తిమందకర్ణి ఘోరతపంబున్॥ ౫౬॥
వ. కావించునప్పుణ్యాశ్రమ సమీపంబున నరుగునవసరమున॥ ౫౭॥

సీ. సితపీతకాంతులఁ-జెన్నొందిపథికుల,
కతిమాత్రకామోద-మావహింప।
శాకవైశాఖాశ్రయ-శాఖానిరంతర,
చ్ఛాయమైవలపులు-సందడింప।
మృదుశిఖాకర్బుర-మేచకకేకావి,
నీలపింఛంబయి-నెమ్మిగింప।
నిజరసోల్లాసిత ద్విజవిసరంబయి,
యింపుమీఱెసురుచు-ల్వెంపరాము।
గీ. వామపార్శ్వంబునఁ జనుసుమా-వలఁ జేలు।
బాలసహకారషండంబు-పజ్జ కేగుఁ।
గాఁతమాయూరవరవాట-కంబుఁ గాంచుఁ।
గొప్పపండులు గోయున-కొల్లనయందు॥ ౫౭॥
వ. ఇవ్విధంబున ముదంబునొందుచు, శ్రమంబున గుందుచు, తలం
కుచు నడఁకుచు వెసవెస నడుగిడుచు పుడమిపట్టిం గనుంగొని
రాముండు. ౫౮॥
క. యాసముఖితరువిసరమా।
యాసము రానేలవలవ-దడవిక మగుఁ జా।
యాసము చితిముగ మున్నద।
యాసమధికవృత్తిఁ దెల్ప-నదివినవుకటా॥ ౬౦॥
క. లాయమ్ములురిపుజనవిపు।
లాయమ్ములు సంతతవిపు-లాయమ్ములువా।
లాయమ్ములుమనకిపుడులు।
లాయమ్ములుభయదఖగకు-లాయములయ్యెన్॥ ౬౧॥
క. కాంతారమ్ములనుచుతర।
కాంతారమ్ములఁ జరింపఁ-గానోపు దెస।
కాంతారమ్ములను లికదు।
కాంతారమ్మునమువిభుఁడు-గాఁగిఁటఁ జేర్చెన్॥ ౬౨॥

వ. ఇట్లు బహువిధోపలాలనంబుల నలరించుచుండు నంత నయ్యన్నద
మ్ములు దుర్గమారణ్యమార్గంబుల నప్రమాదులై చని చని యొ
క్కడాఁడు. ౬౩

ఉ. రాసుతులర్క-వంశవన-రాశిసుధాకరులెంతయేనిసం।
త్రాసముఁ దర్క-వంశవన-రాశిసుధాకర మైనశోభదా।
త్రీసుతఁ గూడి చొచ్చి విహ-రించిరి రాముఁడు లక్ష్మణుండును।
జ్ఞాసనకృత్య మేరితర-మానుగ డంగి తొలంగఁ బెట్టఁగన్॥ ౬౪॥

వ అది మఱియును బ్రవృద్ధాశ్వత్థప్రవృద్ధ కపిత్థవటాశోక దాడిమీ తరుసంభృతంబును పారిజాతకామాత్రిక శ్లేష్మాతక పిండీత విభీతక కేతకీభల్లాతకీ జంబూ జంబీరాదుంబరనింబభూనింబకదంబ కదంబ భూమిజంబు కాష్ఠాంబక కాకోదుంబరి కాంబుజభూమిజంబు కాముఖానోకహ సంకులంబును శతిసారక హంసమారక కుమారక కలికారక పనమయూరక సాల రసాల తమాలకృతమాలతూల తాలహింతాల నారికేలఖండీలాంకోలకుద్దాలనక్తమాల సాలవిశాలంబునుం గలిగి త్రివిష్టపంబు విధంబున రంభాసురభ్యైరావత మందారేంద్ర సురసామృతాన్వితంబై ప్రధానధరాత్రిమంబున కుంభీస్యందనవీరతరుధనుశ్చాపణాంచితంబయి నభోమార్గణంబు చందంబున తరణివసుమనోహారంబయి యధోభువనంబుకైవడిన నంతాశ్రయంబయి సత్యలోకంబు ప్రకారంబునఁ బ్రహ్మణ్యశారదాగాయత్రీసముపేతంబయి జటీసమూహంబువడువునఁ జటీకాశికశాండిల్యలోమశ కపిలానుకూలంబయి కైలాసంబు పోలిక పాశుపతహైమవతీ శివాధికంబయి, బలిసద్మంబునకువోలె, కితవ పలాశరాక్షసీ సంయుతంబయి యభయాధికంబయ్యును గురుక్షేత్రా లర్కభయానకంబయి బుక్షపున్నాగ మయూరారిష్ట వ్యాఘ్రనఖ సమన్వితంబయ్యును బుక్ష పున్నాగమయూరారిష్ట వ్యాఘ్రనఖ సమన్వితంబయి నాగవల్లీలవలీలతా బహుసుతా త్రివృతా ద్రాక్షావలీలతా బహులతాభిరామంబయి యొప్పు నయ్యె

రణ్యంబునందర్లు ప్రవేశించి పెంటులనెదుటఁ బెట్టికొని మెట్టకో ట్టగోనలం బురులువిప్పి యాడునట్టి నట్టువపిట్టతిట్టలం గాంచి హర్షో త్కర్షంబునొందుచు నొక్కొక్కపట్టునం బుట్టలనిక్కినిక్కి దిక్కు లుచూచు గోధేరంబులంబట్టికొన నుంకించు శబరశాబకులం జట్టి కొని పోవుశైపోవుసారమేయంబులకు దూరంబుగాఁ దొలంగుచు, బండిగురివిందతీవచప్పరంబులనీడలం బండి విశ్రమించుచుం బండి నకంటకఫలంబుల ఫలంబు లుపయోగించుచు, స్కంధాగ్రంబు లను మున్నెక్కి సితదనంతరంబున న్నిసువులకు నిజలాంగూలదండం బు లూతలుగా నొసంగి యెక్కించుకొని శాఖాగ్రంబులం దను కుశాఖామృగంబులసహాయంబ పేక్షించుచు, నకులంబులు తెలివాన కులంబుల విదళించు నేర్పునకుం బొంగుచు, భుజంగసమాలిం గితమ్ములగు ద్రుమమ్ముల కొమ్మలు భుజంగాలింగితలగు కొమ్మలం బోల్పఁ బట్టగు ప్రదేశంబులం దిరుగుచు, ననేక విధ మార్జాల జాలంబుల నాలోకించుచు, సారంబు లగు కృష్ణసారంబుల వారంబు తీరంబులం జాలు సారవంబు లాలించి, ఘోర క్రూ ర మృగంబులుగా శంకించి పరికించుచు, కమలాకర తీర మ హీరుహాగ్రశకున విపతితంబులగుఫలంబులు జలంబుల బుడుంగు బుడుంగుమనుచుం బడు చప్పుళ్ళు మెప్పొదవ నాలకించుచు, ను త్తుంగంబులగు పర్వతశృంగంబులనుండి వెలువడి జలజలఁ బ్రవ హించు శైలయేళ్ళనుకరించు పూదేనెవాకల సమీపంబుల నిల చుచు, వింతలగుకస్తూరావులు పెదవల్లుకపురంపుటనఁటి బోఁడయ లవాకసికొనిపోవుచు, రేపకడనమేల్కొని యొరలువెట్టి పిల్లలనెఱి కలనితికికొని యొదిగి నిదురించు కాఁరుకోడిపిట్టలం బిట్టులికించు చు, సర్పవృశ్చికంబులకు వెఱవక వెరవున వెలుతురునకై వత్తి వో టంగలిచిపట్టికొని యల్పవిశాలంబులగు గిరిబిలంబులందూఁటి చని యందునిదురించు నేదుపందులం గదకాళ్ళు వట్టికొని వెఱకీడ్చి కొనివచ్చు నిషాదుల సాహసంబున కచ్చెరువు నొందుచుఁ, బథ

ష్మువఁదమ్ముఁ గాంచి భక్షణమ్ముగ్రమ్మిఁగొన రయమ్మునం బాఱుతై సాలు
శశకాది క్షుద్రజంతునికరమ్ముఁ గరమ్ముఁ గనికరమ్మునం బోవిడుచు ము
మృగయాపరిక్షిప్తవిషాక్తపృషత్కంబులు మనుబోతులం గ్రుచ్చి
కొనియుచ్చి చనిన వేగంబునం గాడిన వాడిన శోకలగు మావిమో
కల నాలోకించి యాకులంబు నొందుచు మఱియుఁ గొన్ని సంక
టస్థలంబులం బాదంబులం దీవ లల్లికొనినం బోఁజాలక మిట్టిమిట్టి
పడుకణుతుల సమీపంబునకుం బోయి బంధమోక్షంబు గావించు
చు నాశ్రమంబులగు తాపసాశ్రమంబుల చెంతం గాసారంబుల తీ
రంబులం బర్ణశాలలు విశాలంబులుగా నిర్మించికొని వశించుచు,
వల్మీకబిలంబుల వెలువడి దీర్ఘజిహ్వాపల్లవంబులు సాచి చిఱుచీమ
లం జవిచూచుచు నలుకువోపమిం జుట్టుజుట్టికొని కాలికిం జిప్పల
పోరి వుగన్పట్టఁ గొంతవడికి భయంబుదీఱిన నెప్పటియట్ల తిరుగ వా
రంభించు వాలువల నాలోకించుచు, వివిధమధుమధుర ఫలపలం
బుల వాకలి వుచ్చుచుఁ, బువురాల్చు తరుషండంబు తారకాఁహీ
తంబగు నాకాశంబుచందంబుగా వితర్కించుచుఁ గంఠీరవంబులకుం
దీత్కంఠంబునఁ గుంభికుంభస్థలంబులు వగులించిన వందలిక్రొ
మ్ముత్తియంబులు రాలుటగా నెఱుంగక బదరీఫలభ్రమ దట్టంబు లగు
పత్రపుట్టికలం బెట్టుచు, కటపాగంబుల సమాంసమ్ములగు నెమ్ములఁ గ
నుంగొని చిఱుతపులులల్పమ్మార్గంబులం బట్టి యచటఁ బెట్టికొని భ
క్షించుటగా నూహించుచుఁ దరుశిఖరకులాయపరనిక్షిప్తనిజాండ
గ్రవనోదితకృష్ణసర్పసమాలోకనజనిత మహాశోకరోష వేగ పరిభ్ర
మితపక్షులార్తనాదంబులకు గనికరించుచు, మచ్చికలమ్మాపం బె
చ్చువెఱఁగి పచ్చిపట్టులకువచ్చి మెచ్చువిచ్చలవిడి మేయుచు
న్న సారంగంబు చరమాంగంబు లధిష్ఠించి తత్తూర స్పర్శనం
బున న్నీఁది కొగయుఁ శలభ విసరంబుల సరభసంబునం బట్టికొ
ని ద్రుంగిక్రమ్మఱ నెప్పటియట్ల రెక్కయాఁకులం బాగంబులు
చూపి యుల్లసిల్లు భరద్వాజంబుల నభివీక్షించుచు, నిలువిల్లం జ

లిచీమలు గఱచిపట్టినం దాళఁజాలక తరులతాగుల్మంబులు పొల్వ
డంగొట్టికొను మెట్టపొట్టపింజరుల యుపద్రవంబులు దప్పించి
కొని పోవుచు సార్ద్రప్రదేశంబుల విహరించియుం బుష్పరసం
బులు పుక్కిలింపబట్టియు వచ్చుచుంబోవుచున్న జుంటీఁగలవెను
వెంటందప్పకచని క్షుద్రపటలనిష్కుహమ్ములగునవోకహమ్ములం గ
నుంగొని తన్నిమిత్తసమారూఢభల్లూకవ్రాతంబులందోలి తద్గర్భమ్ము
లంగరమ్ముఁజొనుపుటకుఁ గరమ్మునిఱకటమ్మై వశమ్ముగాకున్నం గొన
గోళ్ళనవియించి కాఱుమధుధారలం దోయిళులంబట్టి గ్రోలియుం
దనివిసనక జాలి నెఱియలం జేతులువఱపి మధుకోశంబులందీసి యొసం
గినంబొట్లంబులుగట్టు నెడనెఱుంగక చిన్ని పూఁదేనెపొరలంబురువు
లతుట్టెలనిపారవైచుచిన్నవారలంజూచి నగుచు మరలనేరించుచెం
చునాయకులవింతమాటలకు సంతోషంబునొందుచు ఫణిఫణామణి
తోరణ విశాలపాలసౌధాంతరజ్యోతిరింగణదీపికాదీపితవృదుగు
రుచ్ఛ సుమలతాకాయమాన మధ్యప్రదేశ మకరందపరిక్షాళిత శి
లాతలాసీనభిల్లపల్లవాధరీ వినోదమధుర వేణువాదంబులకుఁగరం
గుచు నిజతంతుసంతానంబుల గుల్మాంతరమ్ములు నిరంతరమ్ములుగా
గప్పటాకారంబున నేర్పవల్లినానిం దగులొక్కనిచిక్కునకీటకం
బుల దంశంబు లుపదంశంబులుగా భక్షించు నూర్ణనాభంబుల
యాలోచనంబులకుఁ దలలూఁచుచు తేఱుల సందడిం జెదరిపో
యునసమయంబునఁ బొంచిచని కోరిల్వాలు సలుఁగులంబట్టికొని
పోఱునెడ నిజశాబకంబులొవరించు సార్త్రిఁదెలుపుఫూత్కారంబు
లాలించి గ్రక్కునం గలసికొని వ్యాఘ్రంబులనిగ్రహించి పిల్ల
ల గుమింగలపికొని పొదల సంతసంబునం బొదలుచు ఘుర్ఘు
ర ధ్వానంబులం బుడమి వ్రక్కలించికొని యొక్క పోవు
గా నిదురఁ జొక్కియున్న స్తబ్ధ రోమంబులం దెలుపుచు
శుష్కవంశాన్యోన్య సంఘట్టనోద్భూతప్రభూతవనహుతాశనజ్వా

లోకలాపంబునకు సహాయంబైన మధ్యాహ్న సమయోష్ణకిరణోష్ణాసహిష్ణువులై మడువులంబడిపొరలు సైరిభంబులనిభంబులుగా నభివీక్షింపుచు, మృతమృగకళేబరదుర్గంధగర్తవర్తనధూర్తమృగధూర్తసమాఘ్రాతంబులకు రోయుచు, చమరీమృగవాలవ్యజనవీజనోజ్జనిత మరుచ్చలల్లతాలతాంతడోలికాసంస్థితంబులగు మిళిందబృందఝంకారంబులకు వినోదంబునొందుచు, వనశుకంబులు వెనుకొనంగను కనిం బాతి యశ్చారిందోలంగఁ దమ్ముం జేరిన రురువారంబులం గటాక్షించి తద్విరోధంబులగు జంతువుల వదలించుచు, మనోహరవిపరీత భయానకంబులకుఁ దానకంబులగు ఖగమృగస్వనంబు లాకర్ణించుచు, నిరోధిత తరణికిరణప్రసరణ తరులతాశిఖర పరిపక్వఫలప్రతిబింబిత తారకాకోరకప్రకరంబునుంబోని ఫణిఫణామణిప్రభాపటల ధగద్ధగితంబున కచ్చెరువునందుచు, వనేందిరాకిసలయహస్త పరిస్రస్త ముక్తాఫలక్రమాభివీక్షిత బాలతృణాంకురాగ్రమాలికా ప్రతిభాసిత హిమానీబిందుసందోహంబుఁగొనియాడుచు. [illegible]ండారంబఁడిన దొండపండులదండం దండిగఁ జెక్కిన జిగురుం గండెలం దండోపతండంబులుగా బెండువడి పడిన పీలిపిట్టలం బట్టికొని మెచ్చువచ్చు కచ్చులం బుచ్చుకొను శకునాంతకుల చెంతకుం బోవుచు, దివాచర నిశాచర మృగపక్షి ప్రచరణంబువలనను గమలకైరవ వికసనోన్మీలనంబువలనను ప్రభాకరోదయకాలాస్తమయ కాలనిరూపణంబు గావించుచు మెట్టయుడుత పిల్లలంబట్టి విడుచుచు శార్దూలంబులం దోలుచు తరక్షువుల శిక్షింపుచు శరభంబుల సరిపెట్టుచు గవయంబులం గడతేర్చుచుఁ గణుదురులకుం దొలంగుచు వాడిగల ముండ్లు గాడినం దూఁగాడుచు నన్యోన్యదైన్య సంశోషణంబులగు సంభాషణంబులాడుచు వర్షాతపహిమానీ నివారణంబుగా గుజ్జుమావుల పజ్జకుం బోవుచు గుసుమవిసరంబులేఱుచు నీరంబులం

దూఱుచుఁ గొంతదూరంబుచనిచని యొకకానఁ డొక్క పుణ్యా
శ్రమంబుఁ గనుంగొని యందు. ౧౫

మ. భవనారణ్యభవప్రతీతసుగుణభ్రాజిష్ణు వింధ్యాద్రిదు
ర్భవనాగారిఖగాధిపున్ యమిసంభావ్యప్రభావాఢ్యునిన్
భువనారాధ్యు నిమాత్రితవ్యుళికితాంభోరాశినక్కుంభసం
భవనామ్ముంజగదేకవంద్యు మునులోపాముద్రప్రాణేశ్వరున్ ॥౧౬॥

క. కని మ్రొక్కి సీతారా
ముని గ్రక్కున గ్రుచ్చియెత్తి మునిమక్కువనే
కొనకొనఁ జక్కఁగ దియుచు
నను దెక్కలుఁ జొక్కఁ దుము నోమోదమునన్ ॥ ౧౭॥

ఉ. అంబుజమిత్రగోత్రకలశాంబుధిసోముని రామునిం బ్రమో
దంబునఁ గన్నపుత్త్రునివిధంబున నెంతయు నాదరమ్మునన్
బంబువహించెనో యనఁగ బస్మని దేల్చె సుఖాసనార్ఘ్యపా
ద్యంబుల నిష్టవాక్ప్రవిచయమ్ముల నిట్లలరించి వెండియున్ ॥ ౧౮॥

క. లక్ష్మణుఁ గృతలక్షణుఘను
లక్ష్మణు మన్నించి తనకులసతిని చెనా
లక్ష్మీసమానయగుజన
కక్ష్మాధీశసుతఁ బూజఁగావింపంగన్ ॥ ౧౯॥

వ. నిరూపించి రామలక్ష్మణుల నుచితాసన సమాసీనులం గావించి మ
ధురవచనరచనల నలరించి రాముం గనుంగొని. ౨౦॥

ఉ. కాయము వొంగ నిన్నుఁ బొడఁగాంచితి ధన్యుఁడనైతి నాదినా
రాయణమూర్తి వీవు ముని రక్షణకై యిటు లుద్భవించినా
వాయవనీతనూజభవదంగన పంకజవాసిలక్ష్మి నా
నీయనుజుండు లక్ష్మణుఁడు నిక్కము శేషఫణీంద్రుఁ డారయన్ ॥

చ. త్రిదశవిపద్దశాహృతిగుఱించి విరించి స్మరించినన్ ధరి
త్రిదశరథోర్వరావరసతీత్రయమందుఁ జతుర్వరాకృతు

లుబ్ధమునఁ దాల్చి పుట్టిరి వ-మోఘము విష్ణుఁడ వీవు తావక।
ప్రదరనిపాతితంబులగు-రాక్షససైన్యములొక్కఁ ద్రెళ్లెడిన్ ॥ ౭౨॥

వ. అని యభినందించి మఱియుం బుణ్యకథా విశేషంబు లుపన్యసించుచు నిట్లుండ నగస్త్యుం డొక్కనాఁడు రఘుపుంగవుం గనుంగొని నీ వింక నిందుండవలువదు గౌతమీతటంబున నుత్కటంబగు పంచవటంబు గలదచట నుటజంబు నిర్మించికొని జానకీలక్ష్మణ సమేతుండవై యప్రమాదంబున నందునదియని చెప్పి రాఘవునకమోఘ శిలీముఖంబులొసంగి యాదరాతిశయంబున. ౭౩॥

క. హస్త్యయుతతయనివరుణుఁ గ।
భస్త్ర్యావయవుని రామ-భద్రునిఁ గరుణ।
న్నస్త్ర్యధికంబగు నటులన।
గస్త్యుఁడు దీవించెఁ గౌతు-కంబలరారన్ ॥ ౭౪॥

వ. దీవించినం బరమానందంబునొంది రామచంద్రుండు మునిచంద్రుం గనుంగొని. ౭౫॥

క. వింధ్యము వణఁచితి బలపరి।
సంధ్యభ్యర్థితుఁడవగుచుఁ-జాణితలమునం।
గంధ్యుదకమ్ముం ద్రావితి।
వంధ్యతపోవిభవపాగడ-వశమే నిన్నున్ ॥ ౭౬॥

వ అనియిట్లు ప్రత్యభినందనపూర్వకంబుగా వీడ్కొని, ౭౭॥

క. సాలసురసాలపనసత।
మాలవకుళపూగనక్త-మాలసదవిసీ।
శాలమగువనంబునసీ।
తాలక్ష్మణసహితుఁడై మో-దంబున నరిగెన్ ॥ ౭౮॥

గీ. ఇవ్విధంబున నరిగిమ-దేభసింహ।
శరభశార్దూలభల్లూక-సైరిభతతి।
గలిగి శాకఘూకార వా-క్రాంతమగుమ।
హావనంబుల విహరించు-నవసరమున ॥ ౭౯॥

సీ. పటుముఖతరుశిఖా-చ్ఛటలఁగనుంగొని,
యివిక్రూరసర్పంబు-లేయటంచు।
గుమ్ముఁబర్వ్యలువాఱు-క్రోడంబులనుగనుం,
గొనియివిగజములో-కోయటంచు।
వావిరిపొలఁగుశి-ఖావలంబులఁగని,
యివిపెనుభూతంబు-లేయటంచు।
వీచికాసదృశను-రీచికల్గనుఁగొని,
యివిదీర్ఘదీర్ఘిక-లేయటంచుఁ।
గీ. దరలవాత్రిక్షాదివల్లీవి-తానసంచ।
రల్లలితపింఛధమ్మిల్ల-భిల్లపల్లి।
వాధరులఁగాంచిమునికన్నె-లాయటంచు।
వడఁకువడఁకగడ్గవకుఁదన్నుఁ-బుడమిజాత॥ ౨౦॥
వ. వెండియు. ౨౧॥
చ. వికచసరోజగంధిపృథి-వీసుతరామునికేలువట్టికం।
టకతరుదుష్టసత్త్వనిక-టంబిచటంజరియింపనేలయొం।
డోకభయశూన్యమైనయెడ-కోయ్యనసేగుటయుక్తమంచుదా-।
రణధరపఙ్క్తిఁజూపుఁగడు-రమ్యములంచుదలంచిముగ్ధయై॥ ౨౨॥
వ. ఇట్లెఱుంగక పల్కుజానకిం గనుంగొని కోఁడోకవిషాదంబుగ దరిన న్మోగంబునందోపనీక మఱుమాటల నిట్లనియె. ౨౩॥
క. కాలవశతనివురించిన।
గాలవశతములను వేడ్కఁ-గనుఁగొను వైదే।
హీలతలువాలిచవైదే
హీలతితలకాంగిచూడు-మింపొందంగ॥ ౨౪॥

ఉత్సాహ.
కొమ్మకొమ్మటంచు నేర్చి-కొమ్మకొమ్మపందులుం।
గ్రుమ్మరించుపంచులమిం చు-కొండచఱులజొన్నలు।

న్నెమ్మియూలనెమ్మెగులుము-నెమ్మిప్రియులకున్నులు।
న్నమ్మికనోసంగు రాము-చంద్రుఁడువ్వంబునన్। ౬౫॥

వ. ఇట్లాసంగుచు వనవాసంబనాయాసంబగు నట్లుసేయుచున్న య
న్నంగనంగొని లక్ష్మణుండితనమనంబున॥ ౬౬॥

సీ. స్యందనంబుశతాంగ-మయ్యెభూజానికి,
జైవాతృకుఁబున్నాగ-మయ్యెఁబొన్న।
జగతీశునకుమట-జంబుభవనమయ్యెఁ,
నవనీపతికిజూర్ణ-మయ్యెరజము।
అధిపమౌళికిమావు-లశ్వరత్నములయ్యెఁ,
బంట్లయ్యెఁపృథుక-భల్లూకమ్ము।
లధిపతికిఛదంబు-లయ్యెఁబత్రంబులు,
దయలయ్యెనిగమము-ల్నరవరునకు।

గీ. భద్రకలశంబులయ్యెఁగుం-భములుప్రభున।
కఖిలజనమాన్యునకుగోత్ర-లయ్యెఁగపులు।
ధరణిబలవంతమైనవి-ధాతృకృత్య।
మెవ్విధంబునఁదలఁగుట-కెట్టివారు॥ ౬౭॥

క. మేలగువీణారవములు।
మేలుకనెడు రామవిభుఁడు-మృదువిగ్రహుఁడై।
కాల్ఁలమునసృగాలంబుల।
యూళలమేలుకనఁజొచ్చె-నుగ్రాటవులన్॥ ౬౮॥

వ. అనివగచి జానకింగనుంగొని॥ ౬౯॥

గీ. కఠినపాషాణకంటకా-క్రాంతమివ్వ।
కాంతమునసంచరింపఁగా-వకటయెట్టు।
లోర్చుమెత్తనిమెత్తల-నోర్వదరుణ।
కిసలయనిభంబుజనకజాం-ఘ్రిద్వయంబు॥ ౭౦॥

క. ధాత్రికిదితగునెకితము।
ధాతరువసుధాతలమున-దవిలిచరింప॥

న్సితకిటువాఁడె మిగులం।
పాతకిరైయెదీన సేమి-ఫలమగుఁ దనకున్ ॥ ౯౧॥

క. అనిఘూదుఃఖంబునమునిఁ।
గినమునమున్ద్రిప్పికొనియ-కృత్రిమభక్తిం।
దనుగొలిచిరావరేంద్రుఁడు।
జనకసుతాసహితుఁడగు మఁ-జనిచనియంతన్ ॥ ౯౨॥

క. ఆయుటవీస్థలమునసీ।
తాయువతీప్రియుఁడుభక్షి-తక్రూరఫణి।
స్నాయువుజటాయువృష్ఠు।
రాయుధహృతఖలనిశాచ-రాయువుఁగనియెన్ ॥ ౯౩॥

వ. గనుంగొని. ౯౪॥

క. వెక్కసపుముక్కుతునియల।
ముక్కలుగావింపఁజాలు-ముక్కు నెవరికిం।
జిక్కనిచిక్కనిచక్కని।
రెక్కలుఁగలయిప్పులుంగు-ఱేఁడెవఁడొక్కో ॥ ౯౫॥

మ. అనిచర్చించుచుఁదత్సమీపమునఁ శ-య్యాగ్రాన్వయాధ్యక్షుఁడో।
య్యనఁ జేరంజనియాతఁడాత్తవిధమా-ద్యంతంబునుం దెల్పి ము।
క్కినతుల్సనివఁదీవఁ సెల్లఁగఁబ-క్షిశ్రేష్ఠుఁడొక్కెల్ప ప।
య్యనధాత్రీతనయానుజాల్వాగడు-త్యంతానుమోదంబునన్ ॥

వ. వృక్షలతాకుంజ పుంజంబులం జెలంగు పక్షుల నీక్షించుచుం జనిచని. ౯౬॥

క. ధీయుతుఁడు రాముఁడనుజసు।
తీయుతుఁడటఁ గనియెఁ బరమ-ధృతియుతమునిపా।
ధేయముశశకవశుల గా।
ధేయుఁబంచవటసమభి ధేయము నెపుటన్ ॥ ౯౭॥

వ. కనుంగొని లక్ష్మణుంగనుంగొని. ౯౮॥

మ. తపముల్సేసెడుసంయమీంద్రులకుశీ-తచ్ఛాయలంగూర్చెదా।
తపనుల్సంహరణంబొనర్చుఫలసం-తానంబులంగూర్చుఁదా।
దపముల్బూచితెధర్మమెల్లనువన-స్థంబయ్యెనిచ్చోఁబరం।
తపముఖ్యంబుగఁగొన్నివాసరములు దృఢలీలవర్తింతము॥ ౧౦౦॥

వ. అనిమఱియును. ౧౦౧॥

క. తమ్మునిఁగనుఁగొనివాచి।
త్తమ్మధిక ప్రమదసంయు-తమ్మయ్యెఁబవి।
త్రమ్ముగనొనరింపుముప।
త్రమ్ములతోఁ భవనమిచట-రమ్యముగాఁగన్॥ ౧౦౨॥

సీ. అనుటయునకుటీలుం-డాకుటిల్లొనరించి,
చూపినసెంతయుఁ-జోద్యమంది।
యమవితవిశాలంబు-నుజ్జ్వలత్పత్రల,
తాఁ ల్పితంబునా-తపముపార।
వర్షభయాపేత-భావంబుసమతలం,
బగుటకుమోదించి-యాదవమునఁ।
దమ్మునిగాఢరా-గమ్మునఁగౌఁగిట,
లాలించితకుశ-లతకుమెచ్చి।

గీ. సీతతోఁగూడనందువ-సించెఁదత్స।
మాపమునకొక్కచోటసౌ-మిత్రియుల్ల।
ముల్లసిల్లుచునుండఁ-గాఁపెటజంబుఁ।
గట్టికొనియుండెరామభూ-కాంతుఁడలర॥ ౧౦౩॥

వ. ఇవ్విధంబున నివసించి సమస్తోపచారంబులు లక్ష్మణుండొనరింప సుఖంబుండి సమయసమంబులు పండ్రెండుఁగదపియుల్పావశిష్టం బగు నత్త్రియోదశవత్సరంబునం దొక్కనాఁడు. ౧౦౪॥

మ. ధరణీనందనకున్ఫలంబులు సుమి-త్రానందనా తెమ్ముపో।
మ్మరయంబారఁగ రమ్మటంచుఁ బనుప-న్మోదంబునన్లక్ష్మణుం।
డురహింబూవులఁ గాయలాకులును బం-డ్లుంగోయనక్కాననాం।
తరసీమన్విహరించుచుండనతివి-స్తారాద్భుతాపాదియై॥ ౧౦౫॥

క. క్రతుభుగ్రిపునాళమును।
గ్రతరనితోద్వేలమొక్క-కరవాలమవ।
క్రతరంబైతోఁచెశత।
క్రతుమాయాకలితమగుచు-గగనతలమునన్। ౧౦౬॥

వ. అంతరిక్షంబునం బరతెంచి సమక్షంబున నిలిచిన యలక్షితకాక్షేయకంబు నభివీక్షించి లక్ష్మణుండు దక్షిణహస్తంబునం బరిగ్రహించి తత్తీక్ష్ణ పరిక్షారంబు గానప్పుడ॥ ౧౦౭॥

క. ధారాధరనిభములగుమ।
హీరుహములనలుకమూను-లేతెంచి ధరి।
త్రీరమణపుత్రిభవదసి।
ధారాదళితములు సేయఁ-దగు నేతరులన్॥ ౧౦౮॥

వ. అనిపలికి వారించి యమ్మునులా రాజనందను నుద్దేశించి॥ ౧౦౯॥

మ. ఫలసంఘుంబులు లేవురా వుఖగము-ల్పత్రంబులుం భక్షణా।
ర్హలసత్కాంతులుగావు కావునమహా-హ్యాళ్యాళికిన్ తావుబూ।
వులగుత్తుల్గవరావుమాత్రమునుఁదా-వుల్లేవురా కేంద్రనీ।
వులసద్బాహుబలుండవివ్వెదుసుఁ-బో్రివుందు నిత్యూటాడుమీ॥

చ. అనవుఁడు రాజనందనుఁడ-హర్పతి తేజుఁడు లక్ష్మణుండుచ।
య్యనఁదను హెచ్చరించెడుమ-హాత్ములకున్ముదమొప్పవంశవ।
రనమొనరించియందుదుధ-రప్రవిలిప్తకపోలునింగ్రహా।
ణనిహతసత్కపాలునిఖు-నప్రతశీలునిదైత్యబాలునిన్॥ ౧౧౧॥

క. కనిమునిపుత్రికుఁజంపితి।
వనిభయకంపితశరీరుఁ-డైకడు వేగం।

జనితకయన్నంగనుఁగొని।
విన్పించెందనదుసర్వ-వృత్తాంతంబుల్॥ ౧౧౨॥

వ. వెండియు. ౧౧౩॥

క. నరవరయెుఁగకగుల్మాం।
తరితుండైతపము సేయు-తాపసవంశో।
త్తమనోక బాలకుభయద।
క్షురికాహతుఁ జేసినాఁడ-సుమ్మని పలుకన్॥ ౧౧౪॥

ఉ. విన్మసహోదరాదనుజ-వీరులఁ జంపి మునీంద్రరక్ష సే।
యన్నమింతువచ్చెదురి-తాత్ములఁ జంపక నిట్లు సాధువృ।
త్తిన్మనయైసమాధినిర-తిన్మదమొందు మనుష్యమౌనిశా।
లున్మెడ దివ్వ నేసికడు-లోపితకర్ములమైతిమక్కటా॥ ౧౧౫॥

వ అని యనేకవిధంబుల ననుజసహితుండై విచారంబునొందుచున్న యన్నరేంద్రచంద్రుసమీపంబునకు మునీంద్రులరుగుదెంచి భవదనుజభుజాసిధారాదళితమస్తకుండగునతండు దనుజాంతు వీనిందునుమాడుటయనఘంబని యతనికి మనస్తాపోపశమనంబులగు వాక్యంబులుదగుభంగి నుపన్యసించి యనంతరంబ సౌమిత్రిం జేరొక్కని యుద్ధరాత్ముండు ఖద్యోజ్జిహ్వునకు రావణసహోదరియగు శూర్పణఖయందుద్భవించినవాఁడని తదీయజన్మప్రకారంబుఁ దేటపడంబలికి మఱియును. ౧౧౬॥

ఉ. జంబుకుమారుఁ జంపితివి-జంబుకుమారక దీనవీకుదో।
సంబుతలంచిచూడయాప-సంబుకులేదుముదంబునొందుమా।
త్రింబడనేలసీతనివ-ధించితినంచుఁ దదీయవృత్తిస।
ర్వంబుమునీశులుంగగళ్ళ వంబుగనిప్పుడువిన్నవింపమే॥ ౧౧౭॥

క. అనిమిషము సేయఁగఁడన।
జనకునిఁ జంపిన విరోధి-సమయింపఁగని।
ట్లొనరించెడుతపమితనిం।
దునుమాడిన దీనికు-దోసము గలదే॥ ౧౧౮॥

వ. అదియునుంగాక మదీయప్రేరితుండవై యొనరించుటం జేసి శా
పంబునకు సంశయింపంబనిగలదే యని వాచంయమిప్రకరంబు ని
జాశ్రమంబులకుం జనియె నిట్లు మహామునిప్రబోధితులై రామలక్ష్మ
ణులు నిర్విచారులై యుండి రంత నొక్కదినంబున॥ ౧౧౯॥

క. శూర్పణఖవచ్చియటుపరి।
మార్పఁబడినకొడుకుఁ జూచి యారనివగతో।
న్నేర్పఁగనగ్గహనమద్రువ।
నార్పులుబొబ్బలుసెలంగ-నాక్రందించెన్॥ ౧౨౦॥

వ. ఇట్లరణ్యరోదనంబు సేయుచు మ్రాతుండగు సుతుందలంచి।

శా. తండ్రిం జంపినవానిఁ జంపుటకును-ద్యన్నిష్ఠనిచ్చోఁగడు।
న్రౌంద్రంబైన తపంబు సేయు నిను నే వీఁకం దుహింసించెనో।
తండ్రీ నామదశోకమారు నెమహా దౌష్ట్యంబు సంధిల్లఁబే।
కంద్రం జంపకవంచు నుద్వృత వక్త్రాంబోల్లసద్దంష్ట్రియై॥ ౧౨౨॥

ఉ. మానుఁగాంచినాసుతున-మానుషతేజు వధించినట్టిదు।
ర్మానినిజాపకున్నమిము-రమ్మందఁగ మోఁదెదనన్న వారల।
మ్మానినిఁగాంచి భీతియుత-మానసులైతగ నిట్లువల్కిరి।
మ్మానిజయూలకించుమొక-మర్త్యవరేణ్యుఁడుగ్రుం చెనావుడున్॥

ఉ. అంగనవానిఁ బట్టిపరి-మార్పఁదలంచికడంగి ఘోరతా।
లాంగనవో లెగ్గోయుచుమ-హాటవినొక్కెడఁ గాంచెసాధ్వినా।
త్మాంగనఁగూడిసోదరస-హాయమునందగు నీతిఁ బర్ణశా।
లాంగన మొప్పఁజేయుమహి-తాత్ము రాముని కీర్తికాముని౯॥ ౧౨౪॥

వ. ఇట్లుగాంచి, ౧౨౫॥

ఉ. వామకరోల్లసద్ధశన-వారవిభాచపలాంశుజాలము౯।
శ్యామలవర్ణముం బటుద-యారసవృష్టియుఁ గల్గికానలో।
నీతెయిమున్న వాఁడుఘనుఁ-డీతఁడు సంశయమింత లేదు నా।
కీమహసీయతేజ నెడ-నెంతయు నగ్గలమయ్యెఁ గామము౯॥ ౧౨౬॥

వ. అనిమతిజాము నతనిం దనివి సనకకనుంగొని. ౧౨౭।

సీ. ఇతనిమోమరవింద-మితనికన్నులయంద,
మిందీవరంబుల-పొందుఁదెగడు।
నితనికటులులితెన్నె-లితనిమాటలచిన్నె,
లలసుధాధారావ-యంబుఁదెగడు।
నితనిపొక్కిలిబావి-యితనిచెక్కులఠీవి,
యలదర్పణములసో-యగముఁదెగడు।
నితనిమోవిపగడం-బితనికంఠముడంబు,
కంబుమానితసుంద-రంబుఁదెగడు।

గీ. నితనిహస్తములస్తము-లితనివెడఁద।
యురమయురమిమ్మహాత్ముపొం-దొప్పఁగాంచి।
యొలమినొందనిజన్మంబు-వ్యర్థయటంచుఁ।
జేరఁజనుదెంచె రాక్షస-స్త్రీరయమున॥ ౧౨౮॥

క. మునివర్యులకున్మోహము।
జనియింపఁగఁజేయు రామ-చంద్రుంగని తా।
మినిదోషాచరి మోహిం।
చినదనుటకు ధరణి సేమి-చిత్రము తలఁపఁగ॥ ౧౨౯॥

క. కనిరివవంశ్యులు జేరం।
జనుదెంచెడు దానిఁగుసుమ-సాయకబాణ।
ప్రనిహతమనోబ్జజనఖం।
దనపటుతరతీక్ష్ణశూర్ప-ణఖశూర్పణఖన్॥ ౧౩౦॥

అయ్యవసరంబున లక్ష్మణుఁడు నీవెవ్వరి దానవిన్నవలనికి రాఁబ్రయోజనంబు నీకుంగలుగ దేమి దశరథ రాజనందనుల మివ్వనంబునకు విహారార్థంబు చను దెంచితి మెడగలిగి పొమ్మనుఁడు నతని నాదరింప కయన్నిశాచరి రామచంద్రుంగనుంగొని॥ ౧౩౧॥

ఉ. ఆతతకీర్తిపూర్వవిబు-ధాధిపశేఖరుఁడైన రావణా।
ఖ్యాతునితోఁడఁబుట్టువన-శంషి... బులస్త్యవంశసం।

జాతసు నిన్నుఁ గాంచి సుమ-సాయకసాయకపీడితాంగనై
తీరను వేలరాదు వసు-ధేశ్వర నన్ను వరింపకుండినన్॥ ౧౩౨॥

వ. అదియునుంగాక వినుము నేను కామరూప ననేకవిధ సుందరాకారంబులు వహించి ప్రీతుం జేయను దలఁచినచోటికి నిన్నెత్తికొని పోవ నేర్తు మదీయ నామధేయంబు శూర్పణఖ యన్నుం గలసి భవద్భ్రాతృయానుజ ప్రియాసహాయం బపేక్షింపక కామోపభోగంబులను భవింపుమని పల్కి-నవ్వుచు నతం డారక్కసిం గనుంగొని॥ ౧౩౩॥

క. కుమతీ చంపక విడిచినఁ।
భ్రమదంబునఁ బొంగి చవక-ప్రత్యుక్తులఁ గూ।
టముఁ గోరెదు బాతోరా।
కుముటన్నం జంకె నెత్తి-కొనుము నభంగిన్॥ ౧౩౪॥

క. అనిపలుకునంత దానిం।
గనితద్వాక్కృతాకృతియును-ఖరనిస్వనముం।
దనకద్భుతమగుదుధరా।
తినయువగిరొనగివఁ గ్రోధ-తామ్రీనయనై॥ ౧౩౫॥

ఉ. ఆదనుజాంగ నాధమధ-రాత్మజఁ గన్గొనినిన్ను భ్రమింగివం।
గాదను వారు లేరునను-గర్వముఁ దక్కు మటంచు దానిహృ।
ద్భేదనవాక్యసంతతులు-పేర్చిలిన రాముఁడు కర్ణనాశికా।
చ్ఛేదనమాచరింపుమనఁ-జెచ్చెరలక్ష్మణుఁ డట్లొనర్చెన్॥ ౧౩౬॥

క. చుక్కఁ జెవులుఁ దెగిపోవుడు।
ముక్కు జెరక్కసులు వెగడ-భూరరవమున నా।
టక్కరిమిక్కిలి యేడ్చుచు।
నక్కరణి స్వయధర్మ-కేమీకను మన్॥ ౧౩౭॥

ఉ. కాలమువ్రేక్కనంగినియు-వాయుభుగంగనభంగినింగివా।
తూలరయంబునంబఱచి-దుర్మతియప్పిశితాశియున్న చే।
కోలగమున్న చోటయధి-కోద్గమవైకృతకర్ణనాశికా।
మూలము లెంతయున్సలుప-ముందఱ వ్రాలెఁ గరంబుదీనతన్॥

క. వాలిమహోదనంబు సేరుచు నన్నంగనుం గొని॥ ౧౩౯॥

ఉ. ఒక్కనియందు దారయును సోదరుఁడుం దనుఁగొల్వ రాజసం
బెక్కవనత్తిఁ దిందిరుగ-నెక్కడివారలు మీరటంచు నా
నక్కడికేగి వారివిధ-మారయఁ గోరినఁ గర్ణయాగ్రము
న్మక్కున గోసి చేసిడిరి-మోసము గాఁగ ఖరాసురాగ్రణీ॥ ౧౪౦॥

శా. సా పాకర్ణవిహీననైతినని చిం-తం బొందనిం తేనియు
న్నీసామర్థ్యము లెక్క సేయక స్త్రయాం ధీభూతులై కానను
ల్లాసాధిక్యతనున్న వారని గడు న్లజ్జింతు నన్నిచ్చలం
బాలిపా సిత్తురికాది సాధనముల-న్భంగింపు మెబ్బంగులన్॥ ౧౪౧॥

ఉ. వారనికిన్నిష్టపరి-వారపలాశసమన్వితుండవై
వారణహస్తసన్నిభభ-వద్భుజవిక్రమ మెక్క సేగియు
న్వారగని సేయజాలక జ-వంబుటి పాటినఁ బాఱనీక వే
వారలఁ జంపకున్న మన-వారలకుం గడుఁగీడు మీఁదటన్॥ ౧౪౨॥

చ. వినుమనునన్న వారి వెను-వెంటనవచ్చెను కాంత దానిచే
తనకిటులయ్యె నాకు విక్రు-తాత్వము కావునన న్నఁగూర్చియు
న్మనుజుల తేజమేని సుర-మర్దనదానిగుఱించియుంకని
ద్దనుజులగోత్రమేనిఁ గడు-దగ్గమునున్ని జమింత తెల్పితిన్॥ ౧౪౩॥

చ. అనుటయు దండతాడితమ హాహిం గఁ న్ఖరుఁడల్లిసోదరిం
గనుఁగొని చింతదక్కమి ద-కాననమున్ శిఖియేర్చు భంగిన
న్మనుజులఁ గాల్చి పుత్తునను-మానము దక్కము చూడుమ స్మదీ
యనిబిడకోపముక్తవివి-ధాద్భుత బాణము లెల్ల సేయునో॥ ౧౪౪॥

వ. అని ప్రగల్భవచనంబులాడి॥ ౧౪౫॥

చ. అశనివిభోగ్ర వాక్యనిచ-యంబులఁ జెంగటనున్న దూషణ
త్రిశిరులఁ గాంచి వేగఁ-బు తెండు బలంబులఁ గూర్చ సత్కృపా
ణశరముఖాహవోపకర-ణంబులు దండనివంగ డంగియు
ప్పిశితభుగీశ్వ తల్లడలు-బీటలు వాఱఁగ వార్చె యుంగడున్॥ ౧౪౬॥

వ. సమరసన్నాహ సముత్సాహంబునం బొలిచి నిలిచిన నగ్గాంచి॥

క. స్వస్థసురేంద్రవధూగ।
ర్భస్థార్భక కోటిమిగుల-బ్రద్దలుగాఁగం।
బ్రస్థాన భేరి చెలఁగఁ జ।
నస్థానము వెడలి ఖరుఁడు-నడిచెఁ గలనికిన్॥ ౧౪౮॥

క. ఖరుఁ డసిళాచరకులశే।
ఖరుఁడు ఖరుం డివ్విధమున-ఖరకరవంశో।
త్తరు ధానుష్క జనమహో।
త్తరు రాముం దొడర నరిగెఁ-ద త్తరుఁ డగుచున్॥ ౧౪౯॥

వ. అమ్మహీపాలుం డనుజన్ము నాలోకించి. ౧౫౦॥

మ. అవనీభాగము సంచలింపఁగ భటా-హంపూర్వికారావసైం।
ధవహేషారవ మత్తసింధుర మహో-ద్యద్బృంహిత ధ్వానమై।
ఘువిధూతాతతగంధదాహక పతా-కస్యందనాభీలనై।
మివిరావంబులు మించె నెక్కు-వగ సౌ-మిత్రీ కనుంగొంటివే॥ ౧౫౧॥

చ. అదియును గాక భూమిరజ-మద్దసమి కుట్టమయ్యె నెవ్వరో।
కదనమొనర్ప రాక్షసని-కాయము తోఁ జనుదెంచునట్లుఁ గా।
మదిఁ గనవచ్చెఁ బక్షులల-మార్గ్గనికండలు చెక్కెవైతుమీ।
వదిననుగాచియుండు మొక-వైపున భద్రము గాఁగఁ బుత్త్రికా॥ ౧౫౨॥

క. కుసుమశరవిద్యయుగరా।
త్రుసిజానకిఁ బ్రేమింగఁ బోవ-సమయింపవుపే।
త్రుసలిపివిక్రుతాకృతిజే।
సిసారిదివిడువంగ నింతఁ-జేసెన్సహజా॥ ౧౫౩॥

ఉ. కావున సంశయింపఁ బని-గాదు ధరాసుత భీతినొందుస్తై।
న్యావలిఁ గాంచియట్లగుట-నద్రిగుహాన్ని వసింపఁ జేసియు।
చ్చోవిశిఖాసనాస్త్రిపరి-శోభితహస్తుఁడనై ముదంబునం।
గావలియుండుమేను సుర కంటకులం బరిమార్చ్చనంతకున్॥ ౧౫౪॥

వ. అని సీతారత్నంబునకు లక్ష్మణుం బదిల పఱచి॥ ౧౫౫॥

మ. కలభాలోకనచారుచంక్రమణవ-త్కాంతీరవస్ఫూర్తిభా
కలయాద్ధత్యమహోత్తమూర్తిక్రియరా-డ్గ్రప్రస్ఫురన్మూర్తియై
విలునమ్ముల్దగులీలఁదాల్చికనెవ-వ్వీరుండు రాముండు వి
శ్చలనైకాపరమాన్యయున్నదిసు వాం-ధానూవ్యముసైన్యమున్॥

వ. అంతః బ్బలంబులు గండుమిగిలి, ౧౫౬॥

ఉ. చేరఁగవచ్చి శూర్పణఖ-చెప్పినవీఁడితఁడయంచుఁగ
న్నారఁగఁజూచి రేశమున-యంబుదలంపక యుగ్రక్రోధమై
పారఁగఁజుట్టుముట్టిరమ-హాబలుఁడాతఁడుగన్నుఁదోయికెం
పారఁగనబ్బలాటవిబ-యల్వడఁజేయుఁదలంచియుగ్రుఁడై॥ ౧౫౭॥

శా. మాధ్యాహ్నోష్ణసహస్రభానుక్రియరా-మక్ష్మాధినాథుండువా
ర్విధ్యారావముతోఁజమూవిసరము-ర్వీభాగమున్నిండిసా
న్నిధ్యాయాతనుగాననుంగొనిమహా-నిద్రప్రస్ఫురన్మూర్తియై
పధ్యాహీనముగాఁగనించెనిషువు-ల్బ్రాలీఢపాదస్థుఁడై॥ ౧౫౯॥

శా. శ్లాఘాలిఁ ఘ్నప్రవర్ష వేద్ధరుచిస-త్సౌదామినీజాలముల్
జ్యాఘాతస్తనితంబుదీర్ఘవిలస-చ్చాపైంద్రచాపంబున
వ్యాఘూతాంబకవృష్టియుంగలుగు రా-మాభ్రంబురక్తప్రవా
హౌఘంబుల్గలిగించెయాతవితతు-ల్హ్రాసింపసైన్యాటవిన్॥ ౧౬౦॥

వ. వెండియు రఘువరుండు కోపోద్దీపితుండై॥ ౧౬౧॥

ఉ. కొందఱఁగుత్తుకల్దునిమి-కొందఱఁజెక్కులు చెక్కికొందఱిం
గొందలమందఁజేసిమఱి-కొందఱిమేనులునించికొందఱిం
జిందఱవందలైపఱవఁ-జేసివిశేషరయంబుపేర్మిఁనా
య్యందఱఁగూలనేసెనరు-ణాన్వయుఁడందఱికన్నుదాఁపుఁడై॥ ౧౬౨

ఉ. ఒక్కెడ నేనుఁగుల్పడియు-నొక్కెడ నశ్వములుక్కడంగు నే
లొక్కెడఁ గేతువుల్విరుగు-నొక్కెడ గాలుబలంబుగూలు నిం
కొక్కెడ రథ్యముల్నలుఁగు-నొక్కెడ వారిలుశతాంగపఙ్క్తుదా
నొక్కెడ రాముడెవ్విధినొ-కో తొరగించెను బాణకోటులన్॥ ౧౬౩

క. అనితనుసురలగ్గింపఁగ
ననితరసామాన్యవిక్రమాధికుఁడై రా
మనరేంద్రుఁడివ్విధంబున
ఘనతరశస్త్రిహతిరిపుల-గాసిరొనర్పన్॥ ౧౬౪॥

ఉ. జన్యముసేయఁజాలకని-శాచరసైన్యముదైన్యమందిరా
జన్యునిశేతిచూడకవె సంబరవన్ఖరుఁడడ్డమేగియు
ల్లన్యశరణ్యశాన్యులక్రియం జూణగందగ దేనుగల్గమే
దివ్యధినాథుఁగూల్తునని-త్రిప్పెనిశాచరకోటిఁగ్రమ్మఱన్॥ ౧౬౫॥

ఉ. క్రమ్మినవిక్రమమ్మునన-గర్వనిశాత్రవుఁజుట్టుముట్టివా
లమ్ములుగ్రుమ్మరింతునక-లంకమనస్కుఁడనా నునంచునై
నృమ్ములఁగ్రమ్మరించిఖర-నాముఁడురాముసెదిర్చితత్సను
ఖమ్మునవిల్చియిట్లనియెఁ-గన్నులనెఱ్ఱఁదనంబుతోఁపఁగన్॥ ౧౬౬॥

ఉ. మక్కువనిన్నజూడఁగస-మక్షముఁజేరినమత్సహోదరి
న్మక్కునుఁగర్ణముల్చిదిమి-మోసమొనర్చితివంతఁబోకనీ
ముక్కడిమూఁకఁద్రుంచికదు-మోదమునొందెదునీకునీవసే
రుక్కునుదేజముంగలను-హోద్ధతుఁడైననరేంద్రుచాడ్పునన్॥
వ. అనిపలికిమఱియు. ౧౬౮॥

క. స్వేచ్ఛావిహారపరుఁడవి
శాచ్ఛాదితయశుఁడఁజూడు-మతిముతిఁజేతు
స్వచ్ఛితశరములనీకం
తచ్ఛేదముఖుసుఁడన న్వో-డఁగననువినవే॥ ౧౬౯॥

వ. అనినవినిరామచంద్రుండు మందస్మితసుందర ముఖారవిందుండై
యుద్ధమజాథముంగని. ౧౭౦॥

క. తనుదానపొగడికొనుటొ
ప్పనిపనియనియార్యజనులు-వలుసుదురిపుడీ

వని సేయక మాటలచే।
తనజరగం దలంచి తద్వి-ధతఁ బలికెన్॥ ౧౭౧॥

వ. అదియునుం గాక. ౧౭౨॥

ఉ. భీరులముందు బెట్టిదము-బింకములాడుచు వెన్కసత్త్వమే।
గోరినవ స్తదీయపటు-ఘోరతరాద్భుతమార్గణాగ్ని కిం।
భోరన నోర్వ్క నీరుధిర-పూరము సాజ్యముగా హుటించి పెం।
పారదు ప్రాణవాయువుల-వాహంతు లీయమి థార్తికత్వమే॥ ౧౭౩॥

చ. అనఖుఁడు డల్గి దూషణుఁడు-నత్త్రిశిరుండును దోడు గాఁన రేం।
గ్రుదని పటుబాణజాలముల-తో నెదిరించిన రామభద్రుఁడుం।
బనుపడి వానితోడఁ దలఁ-పడ్డ గరంబున బోరు ఘోరమై।
యొ్యనుగులపర్వతాళినవి యుంచెదు కార్ముకభీకకాశ్యటికన్॥ ౧౭౪॥

వ. అట్టియెడ. ౧౭౫॥

సీ. నక్తంచరధనుర్వి-ముక్తనారాచప,
రంపరాపారంబు-రాఘవాద్రి।
ముంచి మించినఁ బెను-ముంచుఁ బుంపురులన
ణంచు మహాగ్రాంశు చం-దమునఁ నుగ్ర।
మూర్తియై రాముఁడ-మోఘశిలీముఖ,
వ్యాపారమున వాని-తూపులడఁపి।
నిశిత బాణంబుల-న్నిశిచరపతి మేన,
గ్రుచ్చినఁ నొచ్చిఖ-రుండు లీల।

గీ. వానితాల్మి నశేంద్రుని-పైన నేక।
పరిశుపట్టసముద్గర-ప్రాసముసల।
శూలకరవాలపటుభిండి-వాలవితతి।
విసరకఁ దునుమనఁ దెకియ-వీర్వత పరుఁడు॥ ౧౭౬॥

క. కేతనము విఱిచి తురగ।
వ్రాతంబులఁ గూల్చి సూర్య-వంశ్యుఁడు వెసఁదు।

త్స్రాతుఁడు నను విరధుండగు।
జాతని కడ సొచ్చె దూష-ణాఖ్యుఁడు గడిమిన్॥ ౧౭౭॥

వ. అన్న కుందలక డచి కోపాటోపంబున. ౧౭౮

చ. రయమధికంబు గాఁ జనిని-రాధవిరోధి నెదిర్చి ఘోరదు।
ర్ణయపథవర్తులైన త్రిశి-రప్రముఖుల్ దగుతోడు-గా దుహో।
ర్భయదరణంబు సేయుఁ గని-పార్థివుఁ డుంగడుఁ జోరు ముండనో।
క్కయురద పెక్కు వచ్చి విశి-ఖంబుల మూంచె ఖరుండు రామునిన్॥

ఉ. దూషణముల్ వెలుంగ ఖర-దూషణనాముఖ్యులు పెల్లురేఁగియు।
ద్భూషణవంశ్యనిందోదరి-పోరుటఁ గాంచి బలంబు లెల్లసం।
తోషము నొందియొక్క మొగి-డోఁచి కోపము నొంది రాక్షస।
ద్వేషణుఁ డాతఁడ ష్టపరి-వేషగతుండగు భానుచాడ్పునన్॥ ౧౮౦॥

వ. మండలీకృతకోదండుండై. ౧౮౧॥

క. తుంగమదువు సొచ్చినయా।
తంగవిభుని బోలి రామ-ధరణీశ్వరుఁడు।
ప్పొంగుచుఁ జెచ్చెఱఁ ద త్సె।
నాగంబుల రూపుమాపి-యలుకమలఁగ మిన్॥ ౧౮౨॥

సీ. కుసృమంశాటవీ-శోభంబు గావింప,
సముకొన్న వనహులతా-శనునిభంగిఁ
బృథులభుజాపరి-పీడితంబయి మ్రగ,
వ్రజము గన్గొని పసి-వంగిభంగిఁ।
గన్నులఁ గప్పిన-గవిసెంల్వడి కువ్వ,
పదువుఁ జూచిన పెను-పత్రిభంగి।
సంవర్తసమయప్ర-జానాశ మొనరింప,
వర్తించు నాసమ-వర్తిభంగి।

తే. మెఱసి యద్దైత్యకోటి నక్క-జనఖండ।
కాండ కాండాహుతుల్ ద్రుంచు-మండఁ జండ।

భానుకులవారినిధిహిమ-భానుఁ గాంచి।
యుక్కురక్కసుడతికాగ్ర-హాగ్రుఁడగుచు॥ ౧౨౩॥

ఉ. కేవలకాలుఁడోయనఁగఁ గేలఁగృపాణముఁ గాలఁగాఁబృథు।
గ్రీవము మీఁదికెత్తికొని-కేకలు వేయుచుఁ దాఁకినంబృథు।
గ్రీవుని ఫాలభాగమున-శ్రీరఘురాముఁడు నించెను జ్జ్వల।
త్పావకసన్నిభంబులగు-బాణములాతఁడుఁ గూలె నేలపైన్॥ ౧౨౪॥

గీ. ఇవ్విధమునఁ బృథుగ్రీవు-నేపడంచి।
యజ్ఞశత్రునిఁ బరిమార్చి-యంతఁబోక।
శ్యేనగామిని దునుమాడి-వానితోడి।
వారలనేక దైత్యుల-నీరు చేసి॥ ౧౨౫॥

వ. అవష్టంభవిజృంభితుండగు రాముని సహింపక. ౧౨౬॥

ఉ. ఎక్కడఁబోదు నాయెదుర-నీవని దూషణుఁ డారఘూత్తముం।
గ్రక్కునఁ దాఁకితీక్ష్ణవిశి-ఖంబులు నాటిన వానినన్నిటిం।
జెక్కులు సేసి రాజకుల-సింహుఁడు రంహుఁడు మేను వెంచితా।
నక్కడి నాత్మవిల్లు నిమి-యాతని గూల్చె రథంబు మున్నగన్॥ ౧౨౭॥

క. దూషణుఁడు వడుటఁ గనుఁగొని।
శేషించిన దైత్యబలము-చెదరి పఱచినన్।
రోషావేశంబునన్।
ద్దోషాచరుల న్దరల్చి-దుర్దమలీలన్॥ ౧౨౮॥

క. అశనినిభ బాణవిద్యా।
కుశలుండగు రామవిభుని-గోపము నిరం।
కుశవృత్తి నడచియుష్పను।
త్రిశృంగగిరిపోలెఁ దాఁకెఁ-ద్రిశిరుండంతన్। ౧౨౯॥

వ. ఇట్లు తలపడి. ౧౩౦॥

మ. ఖరుఁ డానందమునొందఁ భూతచయమా-కంపింప నారాజసే।
ఖరుఁ డాతుంజనియ ప్రదుదతి నెఱుం-గంజాలవారాజసే।

ఖరుఁడాజిన్నుమర్త్యుఁడస్వబలచూళి-క్ష్యంబొనినీకింకము।
త్వరవారాచపరంపరాప్రసిహాలిం-గప్తంబువచ్చెంగటా॥ ౧౯౧॥

వ. అనిపలికి ౧౯౨॥

గీ. వీఁకమెఱయఁదాకిమాయల-నేకములుఘ
టించినదులభిఁజేసిన-శంచుభంగి।
మాయలాతఁడుఁజేగక-మాయమైనఁ।
గ్రోధమానసుఁడైరాక్ష-సాధముండు॥ ౧౯౩॥

ఆ. కనలికనకపుంఖ-కనదంబకంబులు।
రయముమెఱయనైవ-రాఘవుండు।
వానివదుమఁదునిమి-వానివక్షమునఁగ్రొ।
వ్వాఁడిశరములేయ-వాఁడుగినలి॥ ౧౯౪॥

క. ఈడంబోకపెనంగిన।
వాఁడిమగఁడురామవిభుఁడు-వాలికతూపుం।
గాడఁగనేయనతఁడుతూఁ।
గాడుచునిలఁగూలెదూష-ణాంతకుఁడార్వన్॥ ౧౯౫॥

వ. త్రిశిరుండు గళితశిరుండైనం గాంచి తక్కిన రక్కసిమూఁక లొక్కమొగిం జుట్టుముట్టుటయు. ౧౯౬॥

క. కార్చిచ్చుపెచ్చినవిధి।
పార్చులవఁమేర్చుపగిది-నద్దనుజులఁబో।
కార్చియునంతరమునఁగృప।
గూర్చినమదిఖరునిగాంచి-క్రూరరహితుఁడై॥ ౧౯౭॥

చ. చెలియలిముక్కువోయెనను-సిగ్గునఁగొర్వనివాఁడవిప్రహ।
ష్ములతలలూడఁగాంచితివి-మోసముగుందురశాంక్రియాభిమా।
నులకిటుసైన్యహీనువిని-నుంగనుఁగొన్నఁగరంబుజాలివు।
ట్టెలఘుతఁగొర్చియూచలము-డింపుమునీబ్రమకేనుగోరితిన్॥ ౧౯౮

క. పలుకంగవచ్చుఁబలికిన।
పలుకులుసెల్లింపనెట్టి-పాఱ్ఱజ్ఞునకైనం।
దలమేచలమేటికినీ।
తలమీఁదకువచ్చెఁజావు-దప్పఁదొలఁగినన్॥ ౧౯౯॥
వ. అనినం గనలుగదురఖుఁడు. ౨౦౦॥
క. నినునస్మదీయబాణ।
ప్రనిహతుఁగావింపకున్నఁ-బ్రజలునసుఖులం।
దని వెఱతురెంనుబరిమా।
ర్చినదైవమువీవకావె సిద్ధముజగతిన్॥ ౨౦౧॥
గీ అనిపెలుచనాడినిజరథ-మధికచిత్ర।
గతులనుజరింపరాముని-బ్రతిహతప్ర।
భావుమార్గ్రనిఖుఁడిషు-ప్రకరములది।
గంతరముఁగప్పియార్చెబ్ర-హ్మాండమద్రువ॥ ౨౦౨॥
ఉ. ఆర్చిరామచంద్రుఁడుద-యామహితాత్మకుఁడయ్యవీనితో।
కార్చినఁగాని కాదనిదు-రాత్ముఁడువై చెదుబాణకోటిఁజ।
ల్లార్చినఁదనిమ్న గని-యుక్రటికంబుజనించియుట్టులా।
రార్చినఁగానవజ్రుఁడుమ-హోత్సులపల్కులు లెక్కసేయనే॥ ౨౦౩॥
చ. అనివిలుఁద్రుంచునంగవలి-యాఖుఁడొండొకచాపమెత్తిన।
న్ననుజవరుండువెండితును మాడినవన్యశరాసనంబున।
ద్దనుజాఁడుదాల్పరాముఁడుప-దంపడిదానినిఁద్రుంచివానితో।
ల్చినవిశిఖాసనంబులవ-లీలనరేంద్రుఁడురూపుమాపుడున్॥ ౨౦౪॥
ఉ. అన్యధనుర్లతామహుర-యంబునఁబూనిఖరాసురుండురా।
జన్యనిపేశురత్నునఁబ్ర-పక్రవరమ్ములఁదూర్చినిద్దుం।
దైన్యముఁజెందఁజేయుదతి-దారుణకర్ముఁడసేనటన్నమా।
రన్యుఁడురాముఁడుంగనిశి-తప్రదరంబులనింపచేమేనునన్॥ ౨౦౫॥
వ. వెండియు. ౨౦౬॥

క. మాయావిభునకుఁ బహువిధ
మాయలు గావింప దైత్య-మాయాఘ్నులస
త్సాయకములు వరపుచుగఘు
నాయకుఁ డాతనిశరాస-నంబునఁ బఱపెన్॥ ౨౦౭॥

క. మండిపడి శక్తి వైచిన
ఖండించిన రాముఁ గాంచి ఘనభయదంబౌ
దండము వైచిన నతఁడు
ద్దండుఁ డతం డొండువిల్లు-ధరియించె నెసన్॥ ౨౦౮॥

ఉ. సారథిఁ గూల్చి రథ్యముల-సారథికన్న నుమున్న గూల్చి తా
ఘోరపతాకనన్నిటికి-దోర్లునఁ గూల్చి యనంతరంబునన్
క్రూరతఁ జక్రరక్షకులఁ-గూల్చి కడంకఁ దదీయమస్తముల్
భోరనరక్తపూరములు-బొడ్డనఁడిన్ ధరఁ దొల్ల నేసెన్॥ ౨౦౯॥

వ. వేలుపులు విరులవానలు గురియించి రివ్విధంబున. ౨౧౦॥

గీ. ఖరునిదునుమాడి యుద్ధసం-గతికినోడి
పాఱిపోయె ఘనయ్యకం-పనునివీడి
మునులు గొనియాడి మట్టిరా-మోదమందె
సుజనహితుఁ డంతఁ దనప్రియా-నుజులఁ గూడి॥ ౨౧౧॥

గీ. కడఁగి ఖరదూషణాదిరా-క్షసులఁ దునిమి
యాశ్రమమునకు రక్షితుండునై-యట్లువచ్చి
భార్యయును దమ్ముఁడును దను-బ్రస్తుతింప
మునులు దీవింపఁ బర్ణశా-లను వసించె॥ ౨౧౨॥

వ. తదనంతరంబున. ౨౧౩॥

ఆ. కంపితాంగుఁ డైయ-కంపనుఁ డంతయు
జాని భీతినట్లు-పాఱి లంక.

సౌఖ్యయందుఁగనిరొ సోత్కంఠసుతసుహృ।
ద్బాంధవోపకంఠుఁ బత్త్రికంఠు॥ ౨౧౪॥

వ. కనిసవినయంబుగా నతనికిట్లనియె ౨౧౫॥

చ. మునిజనవైరిశూర్పణఖ-ముక్కునుఁ నొప్పెడుకర్ణయుగ్మము।
న్నఖరదూషణాదులస-మస్తనిశాచరసైన్యయుక్తుల।
న్ననుజుఁడొకండు కేళిఁదును-మాడిసతీసహజాల్పభంజింపఁగా।
వనమున నున్నవాఁడు ముని-వర్గము సేవలు సేయుచుండఁగన్॥ ౨౧౬॥

క. అని రాముని వృత్తాంతము।
వినిపించెదునంతలోన-విపువీథిమహా।
ధ్వనినేడ్చు మశూర్పణఖాం।
గన రావణుఁ జేరి శోక-గద్గదయగుచున్॥ ౨౧౭॥

ఆ. మనుజులిరువురొక్క-మగువతోఁజనుఁదేర।
బ్రహ్మచారులగుచుఁ-బంచవటికి।
నరుగుఁదెంచియచట-ననఘునీయల్లుఁద।
పోభిలాషుఁజంబు-హతమొనర్చి॥ ౨౧౮॥

క. వానిమృతికిఁ జింతించెదు।
దానిన్నఁ బట్టి క్రూర-తరకరవాలా।
నూఁశితధారనొక్కట।
నానాసాకర్ణధార-ణము సేయుటయున్॥ ౨౧౯॥

క. అలిగిజనస్థానంబునఁ।
గలిగినపదునాల్గువేల ఘనరాక్షసులం।
గలహమునకువడిపించును।
వెలలేఖరుఁడుదూషణాది-వీరసహితుఁడై॥ ౨౨౦॥

వ. వెడలికదనంబునకుఁ గదియించుటయును. ౨౨౧॥

ఉ. ఎక్క, నేఁగాంచి యంబుధిని-యాని నైవడి దైత్యకోటి చే॥
గుణ... ఁ బాగ్యునుబ్రీ ము. హా గథమచ్యుతమార్గణావళిం।
శైక ... సేసి సేమగా-చింతెవరాముబలంబు ... పనం॥
డొ... ఁచుకకు-స్వైర్యము-నుగ్రతదంబక వహ్ని కీలలన్॥ ౨౨౨

వ. శలభంబులం బోలె బ్రాగిరదిగావున॥ ౨౨౩

ఆ. వారిసంహరించి-వారిఁ దోవవచ్చు।
వారిజాక్షి నీవు-వలచితెచ్చి।
నాప్రసుతులఁ గ్రగ్రత క్ష్మత్యతనొందవు।
యీ వనిబలంబు-నృపకులాదు॥ ౨౨౩

వ. అని శిరస్త్రాణంతంబు సవిస్తరంబుగా నెఱింగించి యెండియు నదర
ణీతనూజ నాతనతనూవిలసనంబుఁ గొంత తేటపఱుపం దలంచి
యుప్పాకిట్లనియె॥ ౨౨౪

సీతావర్ణన.

గీ. ... విపదము ఖపామ్యము ... నే-మాస్పదించె।
శాలశశిబింబమునఁ బరి-పశిత నేమొ।
పద్మముర చించె ఁదియాపు వహుట నేమొ।
యాద్ద మనుదంతె లెఱుపు పెద్దపెద్ద॥ ౨౨౫

ఉ. చంచల ... త్రిఃస్తవను-పాటియొనర్పుము పారపాళిసి।
... విద్యుజ్జానుపుఁ ... ంబుజనూతికిఁ దెల్పఁ ... ంము ...।
యుంచలపాద ... ద్మములఁ ... ంటు సరోజములైన ... నే।
... లంకలగ్నము ... జన్మముగల్గి ... పంశముల్॥ ౨౨౬

చ. ... బలెమ ... మ్మక్ష్మా ... ధుక రందము ... గొలియ ... ంగట।
నొప్పు బాగ ... సగ ... ఫణి సాఁపు నొ ... డుండ జప్పుప్పరీ।
... ంబ ... మని ... ధ ... గ ... ంగ దుఁ బాఱు వఁ జేయు ... లెనె।
చుబ్బులబాధకంబుల ... శోభిలు ... గఁ ... ంగియుంగురుల్॥ ౨౨౭

గీ. కంఠము విరచించుఁ ద్రికం-బుదును దెకుప్పు।
లదెహుముక్తియత్రుంచిప్పు-లందుఁగోవ।
దంతములు ముక్తికములు గాఁ-దనరఁ జొలఁ।
గాంతలావణ్యపూర్ణ సా-గరమునందు॥ ౨౨౮॥

సీ. భూరిసదృశంబు-పొందక భూరివి,
కారాగ్ని నీరుగాఁ-గ్రాఁగ వలదె।
మంచు మబ్బంబు ఉప-మింపఁ గా నేరక,
గడుఁబండి బద్దలు-గాఁగ వలదె।
కాంచనాంబుజములు-గాంచక పెను గాన,
నురుతపోభారంబు-నూన వలదె।
శ్రోత్రజాలంబు-సవతు నొందక పోన,
దతిగిరో వృషగడ్డి గట్టవలదె।

గీ. దినుసు గా లేక విసము-లే లేవి చూపె।
రాక డాగంగ వలదెకె-ర్ధము నుంచుఁ।
ధరణిసృ దుతమ చాయక-ధరమునకును।
బరిమళము వకుఁగురులకు-బాహులకును॥ ౨౨౯॥

ఉ. నాకవళంబు గాదు సతి-నాభి తలింపఁగ నైనఁ దెల్పెద।
నాక విటంపు దైత్యకుల-నాథ వచింపఁగ వచ్చు హెచ్చువ।
త్రికము నాక యున్న తటం-మీఁదఁ దనర్చు నుకోమ రాజితో।
ద్ర్వాకటాక్ష పూర్ణసర్పమతి-రమ్యత నందుదయించ నే టెకౌ॥ ౨౩౦॥

మ. జలజాక్షి స్వనమంజయించు మటకు నై-స్వర్ణస్వనం జేసెనో।
కలకుంభద్వయములయ్యె లేఁజిగురులం-గ్రిద్వేష తెందచ్ఛదం।
బులుభత్కం పయనీసు గానకిరిప-మ్యార్తింగ దున్నాను నై।
తలచూప స్వాజచెప్పచారముఁ గట్టి కోసేసియుండొల్లఁ గన్॥

చ. కవఁదనరారు నా పెను వ-కిందుకరిగ్గ సంగఁ గోంజ।
కృపకైవరాత్రులందమకుఁ-గిల్గువి మోగము నాత్మ నెంచియా।

పవలుననూహ చేసికొని-బంధము చేసికొనంగ నేమొ చం।
చువులబిసాంతరంబులను-సొంపుగఁ జేసె నుదంతు సంతతుల్॥

గీ. తారలను నేఁగు గోరుల-తీరు నాఁడు!
సౌరుసంపెంగ మీఁటుచుఁ-గాఁడు దారు।
చెవులు శ్రీకారములతోడఁ-జెలిమిఁ గోరు।
నేలపదినూటులా నీతి-కీను లేరు॥ ౨౩౩

ఉ. చెప్పకతప్పదిప్పుడఁతి-చెల్వగు తీంపసహస్రశీర్షము।
ద్రెప్పునఁ దాల్చు సన్నుతికి-మించు మిటారు మంద్విసహస్రజిహ్వక।
ల్గొప్పడఁ జేసియుంచరుణి సొంపు సుతించు వశంబు గాక తా।
నిప్పుడె నేర్తొ జగత్పతికుఁ-డయ్యెఫణీంద్రుఁడు మాటలేటికిన్॥ ౨౩౪

గీ. పెసరకాయలు ప్రేగులు-పెసవిచెలికు।
రసము పిక్కలు కలమగ-ర్భములు నావు।
లూవు నాసికపటిములు-బొల్చు మధ్య।
మవనిజకు సస్యములయావ-యవములయ్యె॥ ౨౩౫

సీ. దాడిమీబీజసం-తతులు దంతములుగా,
సంపెంగ పూవు నా-సాగ్రముగను।
బోలు పుమీఁ జెదువాన్న ఫుల్లపాళ్ళి గాఁగఁ,
దలిరుటాకులు కర-ద్వయము గాఁగ।
చివుఱ్ఱప్రాఁకెడు నల-ధీవయొడలు గాఁగ,
పరిపలకుచములు-జనులు గాఁగ।
నఁటికంబములు చ-క్కని పెందొడలు గాఁగ।
బువ్వు లెల్లను జెలు-వవ్వ గాఁగ।

గీ. బింబమధరంబు గాను మ-వంబు సౌర।
భంబు గాఁగ శరీరమం-గంబు మూర్ధ।
వంబు గ వాలక్ష్మీ రూ-పంబుఁ దాల్చి।
నఁగఁ దగుఁ గాక యో భ్రాత-యవనిజాత॥ ౨౩౬



వ. మతిహీనుఁడు॥ ౨౩౭॥

సీ. ముదితకుచంబుల ప్రోదులకంటెను,
నవిరుగురిఁ జెదు-ఁట్లు గాఁగఁ।
గొమ్మపాలికేశరా-గమ్ము పిలిచిఁ,
గోకిలస్వనము గాఁ-గొమ్మమినుల।
బాలదృగ్జాలమే-లాలితోఁ బల్లవాలి,
రమణీయబంధుర క్రమము గాఁగ।
భాసురాధరబింబ-పక్వానస్వన,
వనమెల్లఁ బూచిన-వసువు గాఁగ।
నతివపల్లవములు పండు-టాకుఁదుటము గాఁగ,
దనికికుకదంబపుటనక్ర త్త్రివిండితి।
పల్లవంబునకీలిని-బట్టుకొలుప,
నంగనయకాలమధుమాస-మావహించె॥

తే. నలినదళనేత్రమందయా సంబుఁగాంచి।
వంకతలలూపి ఖములు-మును మగదుఁడు।
లాస్యములు శేప్పరింప శా-యంచుకదువు
పెల్లనైయుండు నెడ్డము-ర్వమాడి॥ ౨౩౮॥

క. పెన్నెలయనవగునవడి।
కన్నెలవగుఁ గప్పఁ గొప్ప-గెల్లవరుపప్పం।
దిన్నెలఁ జెగదుపిలుందులు।
నన్నెలరుకరొప్పఁ గాక-యాన్యలకగుశే॥ ౨౩౯॥

సీ. కతంత్రులందుఁ జ-క్రాలఁ జూపింపుట్టు।
పసిఁడికిఁ దావిఁ గూ-ర్పఁ యటనుడి।
పవనవికసనముఁ-దావలకిఁ విదిసంతు।
చివురులవిపూరంగఁ-జేసినుడి।

చెలువొకతీరుగా-నిలువనీయని రక్తి।
లేఁదూండ్లఁ జటఁగా-ల్చఁగొలంత।
వెన్నెలఁజొక్కుల-వెలుఁగనీయక దా।
రిసుకతెన్నెలనెగ-యించకోయి॥

గీ. తా వికాసఁబోలు నింతిగు-బ్బలను జేసఁ।
గన్గవయుఁగేలువోయిఁజో-క్కంపు మోము।
బుజములునుగోరులును నిద్ద పుంబిఱుఁదులు।
దగవొసర్పఁగఁజాలి సౌ-త్తమ్మి మాలి॥ ౨౪౦॥

క. శయమా పరిస్ఫుటశ్రీ।
శయమాలసదలికలాతి-శయమా సుబిసే।
శయమాజడ సాభిజలా।
శయమా సతి కీడులేమి-పరిసంశయమా॥ ౨౪౧॥

వ. అవియువ్విధంబున సీతాసతీసౌందర్యంబు సంక్షేపరూపంబున॥

క. మీచచరితయగు వారిజ।
నీచరితెల్పుటయుఁదగ ది-నిముసముల రఁగా।
నాచెఁటిరక్కసుండా।
లోచనఁగావించెఁ బద్మ లోచఁబట్టన్। ౨౪౩।

గీ. రమణిఁ దేనిట్టులూహించి-రాముఁ డేఖ।
రాదులవరాదులను బట్టు-కానుకల్ల।
డంచెనను మాట నిజహృ-దయంబుఁ గలపఁ।
గపటమానసుఁడగు దశ-కంఠుఁడంత॥ ౨౪౪।

క. ఏచిన విరహానలమునఁ।
దోఁచక తోక్కుడు వెపలి-త్రోచినతాల్మి।
నీచ మనోంబుజాఁడెగుమా-
రీమందవపూర్వమంత్రి బుభుభయదకరున్॥ ౨౪౫।

చ. చూచినవారి భీషణంబు తెలుగు వనుస్త్రంబు సెతిం గిరచి లోకవిద్రా
వణుండగు రావణుండిట్లు రా. ౨౯_॥

ఉ. [illegible] రామునిలక్ష్మణుం డొలం
గిం [illegible] దూరమా [illegible]
[illegible] దేవి [illegible] మెచ్చి దనిప్రతాపము
[illegible] సేయు [illegible] ౩౦౬॥

చ. అ [illegible] [illegible] దీక్ష [illegible] గొడ్డపుం
బ [illegible] దు [illegible] దొడ్డవారి [illegible]
బు [illegible] బద్దశరంబు [illegible]
య [illegible] రా [illegible] బు [illegible] ౩౦౭॥

ఉ. దీపము గాంచ [illegible] తెంచి [illegible] భంగిను
ద్దీపితవిక్రమ [illegible] ద్యుని [illegible]
దీప [illegible] దేంద్రుని [illegible] మే [illegible] విద్దా
మే [illegible] దాటిలంపగ [illegible]॥ ౩౦౮॥

ఆ. చిన్నవాడ [illegible] లు గుణ [illegible]
నా [illegible] జనములు [illegible] వాఁడవు
జలధివవరి [illegible] విలవిత [illegible]
[illegible] దివ్య లీల [illegible]॥ ౩౧౦॥

క. [illegible]
[illegible] మ [illegible] చేసె
[illegible] సు [illegible]
[illegible] లక్ష్మ [illegible] గాక [illegible]॥ ౩౧౧॥

క॥ అని రాముని బల మెంచిం
చిన [illegible] టుల [illegible]
[illegible] రీమం [illegible] రా
[illegible] చేఁ [illegible] మ [illegible] మునె. ౩౧౨

ఉ. హారిగఁ దుర్గాటకార్త జాఁడ-గోముల కైతవకృష్ణసారసా|
కారత నెంతయున్ బగు-గందనర త్నావళిమిక్కుటాలఁ దే|
ధారుణిసంచరించఁగ సు-ధారసధీరాంఘ్రి సైఁ యుక్తితో|
చ్చారుసుధాసుబిందువిల-సన్ని ప్రవచ్చెనో యనన్ ॥౨౫౩॥

క. అంగము బంగారముగఁ|
నంగతఁ బ్రభునీలతిరము-గుఁ బోవగుసఁ|
చ్ఛ్రంగములఁ గురుచవాలము|
ముంగల్గినకంగమైము-నొకఁగమున్॥ ౨౫౪॥

ఉ. రాముఁడు లక్ష్మణుండు మును-రాసుత యుండఁగ రాకుటింటఁ దే|
తోముద మొప్పనుండిత ద-మూలముఁ జూచి ఫుల్లములిఁ గా|
గ్రామితగుల్మమధ్యలత-కాపృథు పితపుష్ప|
ప్రామువనీలభాకలిత-బంధురపాదములాలకించిముచుకీ॥ ౨౫౫॥

క. ఉన్న యెడవాగముద్వగ|
న్నెయెడకు నేగి జిహ్వ-కద్దినుగదో కా|
మన్నయనిచూమగతిచ|
లన్నఁ బొంచితిని చు-లంఘు మొప్పన్॥ ౨౫౬॥

వ. ఇట్లంగంబు కనంగటమెలంగుటఁ గనుఁగొని
ను సీతాంగన రాముని కరాంగుళిఁ బట్టి ఇట్లనియె॥ ౨౫౭॥

ఉ. కనుఁగొనుమింత చక్కనిమృగంబు జనించుట యెన్నఁడంబునా|
మౌనమునీంద్రులెం మఱి టనాయెన్నఁ బట్టితే|
మా పుడు దప్పకగ్రహిస మాహింవ క్తనుఁడైఁ దంగ|
మాఁరవకేణ్యుఁడంగనల-మాటలకుం బతుఁ డెన్నహింతె। ౨౫౮॥

వ. ఉత్సహించి సౌమిత్రి నాలోకించి॥ ౨౫౯॥

క. రావచ్చెను సారంగము|
నేవిధమున నైనఁ బట్టియిచ్చుట నుత్తె|

దేవచ్చెదునం దదనకు।
జానదిం సుగానియోత్తము-విహాగీనసమూక్త ౨౮౦॥

చ. కటన్న గాశ్వతిరాజనులు-గాతియ వెట్టుదలం చిరాగా।
ధి. దను జాధనాధ ముల-గ్రిమ్మగుచుందుయ శానవంబులు।
వ్యాపగతనీతలావినము-వాడయు కండిచినాయ శేడి కా।
దిపుదుదనగ్రఘూర్తమను-దియువచస్సరణింగ్రహింపుడూ॥ ౨౮౧॥

వ. అని పలికి చెండియు. ౨౮౨॥

క. ఈవసుమతినీవసుమతి।
నీ వెఱుఁగ నెఱుకటిగలుగు-జేమారీమం।
డీవచ్చెదు రాజీవం।
బీవచ్చెదు వెనువెంట-వేగందను నే॥ ౨౮౩॥

క. హితమతినీ గతిఁ తమా।
వితదివ్యజ్ఞానబోధ-విధిలక్షణుఁడం।
చితముగఁ దెలిపినవాయా।
వృతుఁడాం ఘువుఁడుసర్వ-విదుఁడిస్థిరయోక్॥ ౨౮౪॥

క. ఇది కృపుసాదంగపుఁ।
గొదమయు మనవేగఁబట్టి కొనవచ్చెదఁగా।
కదియాయ గేడరేం।
బ్రబరంబులదీని నూరను-బ్రకౢలు పేతుక్॥ ౨౮౫॥

క. పవలకథ క్రియాను స్త్రీ।
పవినను గ చికొనియుండు-వాతాయువుఁడా।
చ్చెను నియూటజంబునఁదన।
మదితను నచించు ఘువుడు-మూఘూంబకుఁడై। ౨౮౬॥

ఉ. ఆజికుమారకుండసుజాం-రంబకములరోయించిపద్గకా।
లాజిపత్రిగాఁగదన యంగముపొంగ నరేంద్రుఁడేగఘూ।

రాజినరోషాగ్నిఁ బట్టుటకు వట్టిదయెడఁ గగనంబు మాసెనహో।
రాజినరోషానిశాచరుల-యన్వయము మీఁగ ఱిమా యనుఁ బో యనన్॥ ౨౬౭॥

క. మఱియునగుమశ్మకనముల।
వెలవకనష్టెగిపురుష-వృషభుఁడుగనియెం।
దెలవకుమనఃప్రియంబుగ।
మెలయుచువిహరించుచున్నట్టి మృగముఁ గురంగన్॥ ౨౬౮॥

వ. అవలోకించి॥ ౨౬౯॥

క. ఇంచుకయుసద్దుసేయక।
వంచిన కాయంబుతోడ-వసుధేశుఁడు దాఁ।
బొంచిచనిపట్టఁబోఁగ।
ప్పించిరొగసిమాయలేడి-బెదరినకరణిన్॥ ౨౭౦॥

చ. ముఖమెగయించిచూచుఁ దృణముం గఱగమూరొగ్రమమస్తకంబుగో
కుఖురపుటంబులం బ్రభువి-కుంజములన్వడి దూఱి డాఁగునా।
కుఖనన మొప్పఁ జేయుఁ బలు-గొమ్ములఁ జెట్టటుఁ గొట్టుఁ బొట్టితో।
శఖరశరాన్వయుండు సర-గందమఁ బట్టఁ దలంచి వెంబడన్॥ ౨౭౧॥

చ. రవికులవార్ధిచంద్రుఁడు కు-రంగముఁ బట్టఁగ నెద్దియున్నదో।
జవమునఁ బట్టలుం బొదలు-జంగునఁ దాఁటుచుఁ బాఱులేడియుం।
దవిలినమాపవృత్తు సవి-ధంబుల రాముఁడు వేరినిల్చినం।
జవముజెనల్లువాలుకను-సాచివగర్చుచు నిల్చి నిక్కియున్॥ ౨౭౨॥

క. సారంగధరుఁడు మున్నిరు।
సారంగము వెనుదవిలిన-చందంబున నా।
సారంగసదృశదృష్టిన।
సారంగము వెనుక రామ-చంద్రుఁడు పగుగుచున్॥ ౨౭౩॥

ఉ. శిరమున మేను సన్నవలు-చిక్కఁగఁ జేర్చికొనున్న తాగ్రహం।
తరములఁ బొంచిపొంచినను-దారికి నడ్డము వోయి దట్టఁపుం।

దరువులమాటున న్నిలు మఱదక్ష్ప్రతంత్రణతుష్టిఁ బాపుభూ
వరకులనాథుఁ డాహరిణ-వన్యముఁ బట్టును పాయశాలియై॥ ౨౮౪॥

వ. అయ్యవసరంబున॥ ౨౮౫॥

గీ. తృణము గఱచుట చంచల-దృష్టిఁ గనుట।
భయము నొందుట వెన్నిచ్చి-పాఱుటయును।
జాడఁ గాన ప్పుడమ్మాయ-లేడి సమరె।
భారముఁ గోడిపాఱెడి-పండవోలె॥ ౨౮౬॥

వ. మఱియును॥ ౨౮౭॥

సీ. దాఁటుచోఁ బూర్వపా-దద్వంద్వము క్రిందఁ,
గదియించుటం జలి-క్రమము గాఁగ।
లలిఁ బాఱుచోఁ ఖురం-బులు నెఱియలఁ బడి,
మ్రొగ్గుట యొప్పగు-మ్రొక్కు గాఁగ।
నురుతర శ్రమమున-నుసుగక వెడలుని,
దాఘ్రోపకంబు పా-ద్యంబు గాఁగ।
నిను నెడరాలిన-తృణలేశమతివి,
ప్రతిమగు దర్భాస్త్ర-మ్ము గాఁగ।
గీ. జేరియెదురేగుటాత్మోప-హారము గను।
రాము నొప్పించె మాయాకు-రంగ మపుడు।
పరమపురుషుఁడు హరిసమ-గ్రము గాఁగ।
ముక్తిఁ గోరియొసంగెను-మునియుఁ బోలె॥ ౨౮౮॥

వ. వెండియు నక్కురంగశాబకం బగంబులనక నగంబులనక రయం బునం బాఱుచు మాయావి గాన రామునిపై శర్కరావర్షంబుఁ గురి సెను దానిం బోలె జరమఖుర పుటాగ్రంబుల ధరణీపరాగంబు మీ టుచు రాక్షసవంశక్షయంబగు నుల్కాపాతంబునుం బోలె మిం టికెగసి వనము మృత్యుముఖ గహ్వరంబునుం జొరఁ బాఱుకర ణి గుహాముఖంబులం దూఱుచు ప్రాణాత్యయావసరంబునం బో

లెం బ్రభమింపుమనం బూర్వపుని సంపదయుంబోలెం దనంతసత్త్వో
చి యుద్భృగ్గ్రాబసుమ దరిద్రునింబోలెం దీనాననంబుఁ జూ
పుచు సమీరంగబు పగిది సలక్ష్మణ సారంగంబై గరుడుని విధంబునఁ
గద్రూపుత్రాంగ భాసురంబై కాపురుషుని పడువునం గుటిలమార్గ
గామియై నరకంబునఁ బోవ్వనిదారంబోలె నసిపత్త్రవనంబులకుఁ
దోలంగుచు ఘోరదుర్గమారణ్యమార్గంబు బహుమారంబుగా నెల
యించికొని చనుటయు రాఘవుండు జాంతర్గతంబున॥ ౨౭౯॥

క. తమ్ముఁ డిదిమాయలేడిసు
నమ్మనవమ్మఁ దగడిసవి నకవచ్చితివా
సమ్మరయ్యేదియన బ్రగళ
రమ్మునఁ గూల్చునఁ భయద రంహస్తుఁడై॥ ౨౮౦॥

ఉ. తూణములోనిబాణము తూర్ణముగాఁ గొనివారిఁ గూర్చుచు
క్షీణమురంబునన్ బ్రతి సింహుఁడు రాముఁడు శాంబ నేసెని
ప్రాణముదుర్విషాణము విరాజితశోణము సత్కృపాలయా
ఘోరణముఘోసఖాణమఘ కర్ధుకీణముఁ గైతవైణమున్॥ ౨౮౧॥

వ. తచ్ఛరంబురంబు నాటుటయు॥ ౨౮౨॥

చ. స్వయురహితుండునిర్దళిత సత్త్వుఁడునైననతోంటిరూపువి
స్మయముగఁ దాల్చి రాక్షసుఁ డుంచెమ్మి నెడ న్వసలక్ష్మణాహతో
స్సియనుమఁ దేరెలుంగునవ చించిముఖంబున నెత్తురొల్కన
వ్యయుఁడగు రాము బాణహతి వాతఁడు ప్రాణముపీడెనవ్యఁడై॥

క. ఇవ్విధము నమారీ మని
కొవ్వు చెఅచియొల్కు చునుర ఘు ప్రవముఁడు పెం
దవ్వగు డెంచికినని వెస
నవ్వనముం బాసివచ్చు నంతట లోనన్॥ ౨౮౪॥

మ. అనుజాలక్ష్మణ చేరరం వియునుదీ నాలాపము రాముఁడా
డిసచందంబునఁ దాబ కాత్మజాఁ మసూ టింబల్కు టాలించిపో

యని ధాత్రీసుత తప్పుమార్చు మెసఁగె న్యంబు ప్రాకృతింబాల్చెనో।
యన సౌమిత్రిముఖంబుఁ గాంచియుటుర-మ్మాయంబు భీతాత్ముఁడై॥

క. ఓయన్న సుమిత్రాసుత।
మీయన్న వనంబులోన-మిగిలినవాఁ రా।
వోయన్నఁ బలుక వేమిటి।
కోయన్న దురేనభీతిఁ-గూలె మనంబుల్॥ ౨౫౬॥

గీ. అసురవరులును సురలుఁడ-నాఁగి రేని।
భయముఁ జెందని శూరుఁడి-ప్పగిదిఁ దమ్ముఁ।
డాయనుముఁ జేరఁ బిల్చెను-డాయఁ బోక।
దయ్యతన వేలనయ్య ప్ర-ణయ్యముగ దయ్య॥ ౨౫౭॥

ఉ. అంజలి సేతు రాము సిర-యంబున నిప్పుడ కూడఁ బోయి వా।
నంజలి దివ్య మంచు ధర జీసుత వేఁడి వలత్మణుండు బా।
ద్రాంజలి యైతదీయ చర-ణంబుల మస్తము మోపి యేలభీ।
తింజల నంబు గొందఁగన తీము ఖ కుంకుమ నూల్లసత్ప దా॥ ౨౫౮॥

క. లలనప మూనాల్గాభువన।
ములభారము మీఁదఁ బడిన మోయ వలితా।
ద్బలమీ పు సేసు నెఱుఁగ మె।
చలింపవలదింక రామ-చంద్రుని కొలకున్॥ ౨౫౯॥

క. క్రించుఁదనంబున రాముని।
వంచింపం బెటిఁగిడ మజ్జామాశాధములూ।
హించి విడ మాయలను పచి।
రించి చెడుదురగ్గివడిన-క్రిములవసు వునకా॥ ౨౬౦॥

వ. అనిపలికి మఱియును మహోగ్రజాంతు హరిణపరిగ్రహార్థం బగుసు
నవసరంబున॥ ౨౬౧॥

క. వదలక భక్తి మెయిఁనీ।
వదివను గాచి కొని యుంచు వాతా యువుఁబా।

ట్టైదననియరిగెం జెప్పుమఁ।
తదీయవచనంబు లెట్లు దాఁటుదుఁ జెపుమా॥ ౨౯౩॥

చ. అనవుఁడు రామచంద్రుఁడును-హాసవనొందిసహోదరా రయ।
మ్మునఁజను దిమ్మటం బెఱుఁగదుఁ బొమ్ము చుఁజీవనందుఁ బోకను।
న్నను చితమార్గవర్తనద-యాపరిహీనమునస్కఁ గాచితా।
న్ననుఫలమేమియన్ననుశె సంగవఁ బోవఁగదన్న మొక్కెదన్॥

క. అనుటయునఘోముఖుండును।
ఘనచింతాక్రాంతుఁడును వి-గళితాశ్రుఁడునై।
తనిరుత్తరుండునగు నా।
తనిఁగన్గొనసీతకోర్కె-తామార్గసనర్రై॥ ౨౯౪॥

మ. ఇదిమీయన్న మహోత్కృష్టైపిలిచెఁ బొమ్మాయన్నఁ బోవేమిసీ।
మాదినూహించితొ కాక కానొగుల-స్వాతోద నే తేవఁబూ।
ర్ణదయామూర్తి వెయుం చుఃష్టుసముల-న్యాయంబు గాలత్మ్నలా।
న్సనతీరత్న ముదూలి నా డెసదస-చూ్ఛన్యల్గి దాదుఃఖితల్॥ ౨౯౫॥

వ. ఇట్లాదిదుఃఖాతిరేకంబునః॥ ౨౯౬॥

క. నాచిత్తముని నుబోంట్లకు।
గోచరమే యన్న చావుఁ-గోరినను మది।
న్వేచితి రుగుటిపు డెతిఁగతి।
నీచసుమిత్రాసుతిదురాత్మ-నిహీనవివేకా॥ ౨౯౭॥

క. నాటంబగునస్తదుటజ।
నాటముకదనిలువనీక-వఁడనవుతుః।
మ్మాటలు తనహృదయంబున।
కీ టెలపోటులయి నాట-సిట్లనిపలికెన్॥ ౨౯౮॥

ఉ. ఆరఘురాముఁ డాత్తివశుఁ-డక్కట మువ్వనముగ్రదాత్మసు।
కూర్మిరమునిమ్నఁ బాసిచనఁ-గూడదుమాకనిరొత్తి చెప్పని।

పాపకారణనిష్ఠురోక్తులన ఘుంబని మాడక పల్కె దిట్లునీ
వారయుతున్ మహాత్మ్యహృదయస్థితిరాముఁడెఱుంగకుండు నే॥ 299॥

క. అనిపలికి రామచంద్రుఁడు
చనినపథముఁ బట్టి చనియె సౌమిత్రియు నా
మ్మునిహృద్యకాంబున రావణుఁ
డనుకూలంబైన సమయ మునవిమద మొప్పన్॥ 300॥

క. అన్యాయుఁడు ఖలుఁడు విఫలి
తాన్యాయుఁడై ఘోరరూపు డంబితమాయా
సన్యాసియగు యోగివారం
జన్యుని సతిఁ బట్టుకొను చారముతోడన్॥ 301॥

గీ. ఇట్లు కర్దదిగ్ధైతమ వెల్లబూది
పూఁతఁ జనరాగశోకజల-పూర్ణకలశ
మమరధరియించి హరవారా-యనుచు వచ్చి
పర్ణశాలకుఁ గను సమీ-పమున నిలిచి॥ 302॥

క. దేహీభయదుఁ డాతఁడు నై
దేహీభవితవినయుఁ గాంచి-దేవిభిక్షాం
దేహీయనుచును బలుకఁ
దేహింపకయె మనమునో-మృగదలోద్యత్త్రన్॥ 303॥

వ. అర్ఘ్యపాద్యంబులొసంగి నిభృతయై యిట్లనియె. 304॥

ఉ. ఇంతక విశ్రమింపుము యతీశ్వర మత్పతి వచ్చి మిమ్ముఁ బూ
జింపఁ దలంచి పోయినది-జింక తలాలనిందు వచ్చెనా
త్రించిక దానిఁ బట్టికొని-తెమ్మని వేడుక మీఱ నేఁ బ్రభా
రించినఁ దప్పి మిత్తమున-దివ్యధనుర్ధరుఁడైన హేమదరున్॥ 305॥

క. పుత్త్రిసమానసుమిత్రా
పుత్త్రిక సమాన సుగుణ భూసుతనసుతుఁ

స్వత్రాణపరాయణుఁడై।
ధాత్రీపతి కాపువెట్టి-దానిపైనుండఁగన్॥ ౩౦౭॥

గీ. అరిగితి దపస్యోపలక్ష్య-తాపసాటంబు।
దైన్యమునఁ జేరి వానని-తమ్మునతఁడు।
సతిఁ గనఁ బోయెనులుచు-నడవి నొంటి।
నున్న దానిఁ బరివ్రాజ-కోత్తముండ॥ ౩౦౮॥

వ. అని చెప్పి॥ ౩౦౯॥

క. కుశలగతివసుధ నేలిన।
దశరథుకోడలన రాజ-ధరణిపుభార్యన్।
దశదిశలవిశదంబగు।
యశమునఁ జెన్నొందుజనకు-నాత్మజనిఁగన్॥ ౩౧౦॥

క. అతివా నీవాడుచను।
తొలితి వాక్యంబులను వాదు-హృదయమలరనీ।
గతివానల నెంచలనీ।
యతివారూంగంబువడుట-కాపదయయ్యెన్॥ ౩౧౧॥

చ. నెలబు నుడించు మోము మహ-నీయతరంబగు చన్నుదోయి వై।
న్నెలవప దాఁకు దేహమున నీయతగంబు రుమధ్యభాగముం।
గలుగఁగఁ జేసి భాగ్యంధి-కాంతనొనర్పక నిన్ను జేసను।
న్నెలఁతఁగఁ జేసె నేమనఁగ-కీర్తివిధాత్రుఁడు దుర్విదగ్ధుఁడై॥ ౩౧౨

క. నవనీరజగంధి వికడు।
నవనీరజోగంధివగుట-యన్యాయము దే।
నవిలాసినీకదంబము।
నవధీరణ సేయఁజాలు-నందముగలుగన్॥ ౩౧౩॥

గీ. అనిమతిఁ యూనద్దురాత్ముఁడ-య్యవనిజాత।
దర్శనముఁ జేసినీదు సౌం-దర్యమునకు।

సర్వభువనంబులేలెడు-సార్వభౌము
పత్నివగుటెంతయును గొలెస్స-పద్మగంధి॥ ౩౧౩॥

ఉ. అనుటయు వారిఁ గాంచి విరసంబుగ యింత మకరేకసీతవ
స్నవచితరీతినీతివిడి యాడెదు గష్టనికృష్టపదముల్
మనమున నన్నుఁ గనలు-మానక సన్నుతి సేయు రిట్లువ
చ్చునెంచి కించి చూపఁ బరి శుద్ధుల నోట నశుద్ధవాక్యముల్॥ ౩౧౪॥

క. నానాథు సౌఖ్యవందిత
నానాథుని కారుణ్యసీమ-నాథుని గాంచి
నానాలోఁ బలెక్కడుత
నా నా నానాలోక నాశనముఁ గోరికటా॥ ౩౧౫॥

క. పితృవాక్యతిఁ బురముఁ ద్యజించి
ప్రతిమానముఁ గాఁ గలంచి-భయ ఘనవన
పితృలోకార్చ్యఁ గాక లోక
ఖ్యాతయము నెలంగ వరి-దృఢభుజశక్తిన్॥ ౩౧౬॥

వ. ఆ నన య్యతివ్యాజపవిత్రాజకుం డయ్యవనీజకిట్లనియె॥ ౩౧౭॥

క. విన్నాము సీతనాథుం గడు
గొన్నశౌర్యమదగాని నిర్జరేశ్వరుఁ జేసా
ఒన్నలిపి రాక్షసులచే
మన్నలిగ నిసట్టి నన్నుఁ జర్చింపవమో॥ ౩౧౮॥

ఉ. నీవిటు విన్నసీత మహానీయుఁడు తాత పులస్త్యుఁ డప్పుడు
ర్వావసుఁడన్న యక్షపతి-వానిజయించి తదీయపుష్పకో
శ్రీవిభవంబు లెల్లఁ గొని-జీవములోఁ దుతఁ బోవ వచ్చితి
రావణనాముఁడేఁ భయద-రాక్షసనాథుఁడ లంక నేలుమన్॥

క. లోకము లెల్ల జయించిన
లోకభయదవిక్రముఁడఁ ద-...భవనా

శోకవములఁ జిక్కితివనుఁ।
నైశ్యమునిష్టోపభోగ-గతివడయుటకున్॥ ౩౨౦॥

వ. అని వెండియు॥ ౩౨౧॥

ఉ. ప్రాయముకల్మినింపెసఁగి-రాజసనాథుఁడనైననాయఖీ।
ప్రాయముఁదీర్చుమాయమచు-రావణుఁడాడినసఖులుందృణీ।
ప్రాయముగాఁగఁజూచినృప-భామినిజానకివల్కభద్రవి।
పాయముఁజూడనీకుమది-బట్టెనెనెమ్మదినుండక్రీగతిన్॥ ౩౨౨॥

ఉ. సారపుబ్రహ్మవంశమున-జన్మమునొందితినంటివీదురా।
చారపుమాటలాడుటయ-సంగతమేనుబత్రివతన్వృథా।
నీరయిపోఁదలంచితివి-నిశ్చయమింతకువిన్నవాతత।
క్రూరతములారఘూత్తముని-ర్రోపములిప్పుడురూపుమాపవే॥ ౩౨౩॥

గీ. రామలక్ష్మణులిచ్చోట-లేమినెఱిఁగి।
వచ్చుటనతెల్లమయ్యెనీ-వోరవిజిత।
విక్రమమునీదుసత్కీర్తి-విశదమయ్యె।
నన్నయాన్నజయించితి-నన్నదిన్న॥ ౩౨౪॥

క. చెడుగచెడుకాలమైనన్।
వెడఁగునడుగుఁగాడిడిట్లు-వేయేటికినీ।
వెడఁగలిగిపొమ్మున్నపుఁడి।
యెయ్యెడకుంజనదేకముఁన్న-యెయ్యెడకైనన్॥ ౩౨౫॥

చ. అనవృతునంగజాతశర-రాజలతాపవిభిన్నచిత్తున।
న్ననజదళాక్షి వేగమభ-వద్వచనామృతవల్లిఁదేల్చకు।
న్ననుమరణంబునీకతవ-నాశగునిశ్చయమంతనన్నఁబో।
లిపముగవారలెవ్వరున-లేమికిఁగాంతలువంతనొందఁగన్॥ ౩౨౬॥

క. గోభూభుజగజగసిత।
భూభృత్కుచలెల్లవలసి-పొందుదురనుమ౯॥

గోభూభూతదోఃప్రహుఁడ।
నీభాగ్యము గాదెపొలతి-నిన్నువలచెరా॥ 3౨౭॥

ఉ. ఎక్కడి రాముఁడింకనతఁ-డెక్కడ కెక్కడవచ్చుఁగానలో।
నెక్కడవోయెనో యనుజుఁ-డెక్కడవోయెనొ రాక్షసాళిచే।
నెక్కడ క్రుంగెనో మృగము-లెక్కడ క్రుంగెనొ వానిమీఁదనీ।
కెక్కడి ప్రేమురమ్మునను-మేగుదమిద్దఱముం ద్రయంబునన్॥ 3౨౮॥

సీ. అప్సరోవనితల నవనీరాజనము సేయఁ,
రాక్షసాంగనలు హా-రతులొసంగఁ।
గిరిధాతువనకుడ్య కీలితవిమలని,
శ్చలదీప్తి మణిదీపి-కలు వెలుంగ।
ఘనశైత్యకారక-ఘనసారమిశ్రిత,
పృథులచందనచర్చ-హృదయములర।
వత్యంతవివిధమ-నోహ్లాదకల్పిత,
పరిమళాగరుసుధూ-పములు మలయ।

గీ. మెచ్చిబలమున నేఁజెఱ-దెచ్చినట్టి।
ఖచరకాంతలుఁ తిగుమాడి-గములు సేయ।
బాలకైలాసమును శమీ-పత్రియుగను।
జేసియాడెదుదశకంఠు-జేరఁదగదు। 3౨౯॥

వ. అనిపలికియారాక్షసుండంబు॥ 33౦॥

క. శతముఖముఖబర్హిర్ముఖ।
శతపత్రేక్షణలబాడె-పాలలవిడున।
స్ప్రిరిపీఠింపుమను చువిం।
శతికరములుదశశిరములుఁ-సముదాకృతియున్॥ 33౧॥

గీ. మెఱయుమూడలుగలమత్తి-తెఱఁగుదోప।
నెదురనిల్చినఁజానకి-హృదయములర।

కేమి సేయుదునిట కుమా - యామృగంబు।
దేలచను దెంచెఁ బొమ్మంటి నేలవిభుని॥ ౩౩౨॥

వ. అనితలంచి నిగుడుభయాతిరేకంబున. ౩౩౩॥

క. ధరణీసుత ధరణింబడి।
పరమాంబరుమూర్ఛ మునుఁగఁ-బట్టికొనిని జే।
ద్ధరథంబునడికొనిస।
త్వరుఁడై రావణుఁడుపోవఁ-దదవసరమునన్॥ ౩౩౪॥

ఉ. ఇంచుక తేటిచూచి మొగ-మెత్తి దిశల్పరికించి తన్నహో।
కిం-చుకభీతిలేకకొని-యేగెడు దానవనాయకుం బ్రతీ।
క్షించ వికరంబు బెగ్గడిలి-చిత్తముతత్తరముందసీతి దుః।
ఖించెఁ దదీయశోక మెటిఁ-గింపఁ గ బ్రహ్మకునైనఁ దీఱునే॥ ౩౩౫॥

వ. దుఃఖించుచుఁ దనమనంబున॥ ౩౩౬॥

క. పుణ్యమతి మఱఁది మాటల।
గణ్యములుగణింపనైతిఁ-గల్గునె ఘోరా।
రణ్యమున నింక నాకుశ।
రణ్యమునఁ జుఁజెంత మిగుల-రాముఁడలఁచు మునన్॥ ౩౩౭॥

క. క్రోధాత్ముండై లోల్లివి।
రాధుండెత్తికొనిపోవ-రక్షించిలిట'
ద్బాధయుడిపి యిప్పుడు రఘు'
నాథ వెసన్రావిదేమి-వన జెఱఁదలఁగన్ ॥ ౩౩౮॥

ఉ. వేయనుజన్మఁ గూడి రఘు-వీరదురాత్ముకువీఁ ద్రుంపరా।
వేయనులక్ష్మణాకదువి-వేకవిహీనత నిన్నుఁ గొన్నియ।
న్యాయము లాడితత్ఫలము-నఁ బతినిప్పుడయన్నఁ దోడితే।
వేయనువీనిఁ బట్టిపడ వేయను వేయనవేల బ్రమొక్కెదన్॥ ౩౩౯॥

క. రావణుఁడు నన్నుఁ జెఱఁగొని!
పోవుచునున్నాఁడు వీనిఁ-బోకార్చినను।

గావఁగ నియ్యెడ రఘువర।
నేవచ్చెఁ గాక కీ_ర్తి-వికలత గాదే। ౩౮౦॥

వ. అనిమఱియు ననేకవిధంబులం బలవించుచు॥ ౩౮౧॥

చ. ఎక్కడఁ జొత్తు నేది తెఱఁ-గయ్య దిదిక్కెఁక నేమిబుద్ధిన।
న్నెక్కటి జొత్తుఁ డెత్తుకొని-యేగెడు నిప్పుడ చుట్టుముట్టిమ।
త్తెక్కిన వీనికంఠముల-నెంతయు మేదినిఁ గూలఁ దాఁచినన్।
జక్కఁగఁ బోవరయ్య సుర-సాధ్య వియచ్చర కిన్నరోత్తముల్॥

కం. పరమపతివ్రత సీత।
స్సరగునఁ గొనిపోకు గాచు-సాయక వీనిం।
దెరువున వాగరు మీకుం।
దరుగుల్లలతాదులార-దయలేమిఁ గటా॥ ౩౮౩॥

సీ. దనుజాండునను బట్టి-వినువీథిఁ గొనిపోవఁ,
గానరావిదియేమి-గంధవాహ।
దానవుఁ గినిం-దయొనర్చు డవి వేడఁ
మాటలాడవి దేమి మానులార।
యూరసిరక్షింపవా-యామ్నాయును బిల్వ,
క్షమయిట్లు తగు నెవ-సుమతి నీకుఁ।
గనలి యాతని శిరః-కాంతార మేర్పక,
తరలఁడాఁ గద నేమి-దావవహ్ని॥

గీ. కరుణ ననుఁ గాచుట కు నిజ-కాండములను।
రావణుని బట్టి చంపుమి గో-దావరియన।
పడిగఁ బాఱెద విదియేమి-జడత నొంది।
యనుచుఁ బలవించు నలుదిక్కు-లాలకించు॥ ౩౮౪॥

కం. అవనీజ యిట్లు పొగిలెను।
వనసరము నసంచలించె-నగముంబులు దా।

మవనీజములగుటఁదలంప
నవనిస్వామిజగుణమెట్టు-లైనవిడుచునే॥ ౩౬౭॥

వ. అయ్యవసరంబున॥ ౩౬౮॥

మ. తనయాకారముఁదాల్చి రాఘవులనమ్మారీచుఁడావంచనం
గొనిపోవంతనుజాధముండిచటనీ క్షోణీసుతంబట్టెనే
మానియీనిందఁదొలంగఁద్రోతుమిఁకనా-మోచప్పెంగాని పో
దనిరోలేదు లజ్జేరదుంగువకాంతంబుల్ దవాగ్నిప్రభవాః॥

గీ. ధరణిజాక్రందనోద్గత-ధ్వానఘూర్ణ
మాన కాననమృగపక్షి-మండలంబు
పలుమరెంతయుఁదవరాలె-బత్త్రికంతు
మాయకిరామునకుఁదెల్ప-నోయనంగ॥ ౩౬౯॥

సీ. కన్నులెఱ్ఱఁగఁజేసెఁ-గలకంఠబృందంబు,
బుసకొట్టుమనుఫణుల్ శ్వాసముఁజిలికెఁ
గటములదరనిల్చె-గంధసింధురములు,
ప్లవగబలంబులు-పండ్లుగొరికె
మొగములు జేవురిం-పఁగ శుకంబులుగూసె,
నోలిఁగపోతము-లుంకరించె
ఘూకముల్ గళగిలఁద్రుళ్లుద్రిప్పఁగఁజొచ్చెఁ,
గేకిసంఘంబులు-కేకలిడియె

గీ. సఖిలభూతహితుండగు నట్టిరాము
వనిత బలవంతమునఁదెచ్చె-వట్టిగగన
వీథివడిఁ గొనిపోయెడు-వేళనష్ట
దనుజుఁగన్గొనికినుకఁజెందిరనవనంగ॥ ౩౭౦॥

వ. అంత నజ్జనకనందన॥ ౩౭౧॥

శా. ఏమిథిలాధినాథసుత-నిర్దయుఁడగు రాము భార్యఁజుం
డోమునులార యక్షవిహ-గోత్తములార ఫణీంద్రులార వే

నా మొఱయాలకించితుల - నాపకు బీనితేఁ ల్వారించితో।
రేమహానీయులారమప - ధీశుఁడు మిమ్మురంబు మెచ్చఁగన్॥ ౩౫౧॥

క. అఃఘోరగృధ్రముఁ డపడఁ।
గానిపోయెడు సర్వవనిత - కన్నమమను మన్।
జనకజరోదన స్ఫుటయుండ।
ధ్వని విని కరుణారసప్ర - ధానుఁడగు మన్॥ ౩౫౨॥

క. నాకపతికి వెఱపక మై।
నాకము రావణు నెదుర్చ - నలి చేసెద మదాఁ।
నాక వలి వెడలికడు వడి।
నాకపథంబున నువచ్చె - నని సురలెంచన్॥ ౩౫౩॥

ఉ. పాతితశాత్రవుండునుచు - పక్షబలుండు జటాయుడల్లసం।
ఘాతిసహోగ్రయుండును - భూపినిశోకము సత్వరానుకం
పాతిశయంబున న్వినిమ - హాబలు రావణు నాఁగమున్నశం।
పాతిత దేవాదీప్తిగుల - పాంసన దృష్టిపథంబు నాఁగఁగన్॥ ౩౫౪॥

వ. అమ్మహాబలుండడ్డు వడి॥ ౩౫౫॥

క. కంఠీరవమధ్యా సాదశ।
కంఠవిను ప బీనినీదు - కంఠముఖము హూ।
ఠ్ర - ంఠఁ గుని మిసమువర్యు ప।
కంఠమునకు నమతు గంఠ - కంఠు నె యుదినన్॥ ౩౫౬॥

క. అనవుడునకిఁ దాతనికి।
ట్లనుఁబుటుఁ గానన్ను గెలువ - వగు నేని న్నా।
ట్లును జ పు దేటివగని।
కునన మఁ నల పడిఁ బోయు - ఘోరంబయ్యెన్॥ ౩౫౭॥

చ. ఖగదను జాన్వకౌ త్తముల - గ్రతిమానులు కాకు మా పులు।
తగ్గ నిరి సత్తు వ్వలూర్జితన - యాన యులా కుగ వేసు ల్గ పు।

న్నగమును జాశనల్ మిథిల-నాథసుతాప్రియతాపకారకుల్।
డగినసఖాస్త్రిసాధనులు-దార్కొనిపీకజటాయురావణుల్॥ ౩౫౮

వ. ఒండొరుల నఖవిశిఖంబుల వ్రేటులాడు సమయంబున॥ ౩౫౯

గీ. అక్షిగతుఁడగు రాక్షసా-ధ్యక్షుఁడుగ్ర।
పక్షినాథనఖక్షత-వక్షుఁడయ్యె।
నక్షణంబున రాక్షసా-ధ్యక్షుచేతఁ।
బక్షినాథుఁడును విశీర్ణ-పక్షుఁడయ్యె॥ ౩౬౦

ఉ. నొచ్చియు నీడఁబోవక మనోధృతి రావణుఁ గాంచి వంచనం।
దెచ్చితి రాఘవేంద్రుని స-తీమ గపంతము గాదు నీకుఁ బా।
టచ్చరవృత్తి గానియుఁ గ-డకు బల్లిపమన్నఖాపంతిం।
జచ్చిన మేలు నీకను చు-సాహసవృత్తిఁ గడంగియాతనిన్॥ ౩౬౧

గీ. వచనములుచీఱుఁ గంఠముల్-చిదుమఁ గోరు।
నెనసి వడిఁ బోరు నభమున కెగసి పాఱుఁ।
గ్రమ్మఱను జేరుఁ జానకిఁ-గాంచి వగలఁ।
గూరుఁ బలుమాఱు మీఱున-నూరుసుతుఁడు॥ ౩౬౨

వ. మఱియును వద్దవిడిఁ దద్దయు నుద్దిలేని కడిమిం గద్దరించుచు గద్ద
టేఁడుఁ బెద్దయుం బ్రొద్దు ప్రొద్దుకాలము సామి ముద్దియ యలర న
ద్దనుజుం డాఁకి పోరిపోరి పెద్దవాఁడు గావున॥ ౩౬౩

క. పక్షములు దనుజకరవా।
లక్షతులం దెగుడుఁ గడుఁ జ-లంబఱి పడియెం।
బక్షిశ్రేష్ఠుఁడు పవిభ।
గ్నక్షోణీభృచ్ఛిఖరము-కరణిన్ ధరణిన్॥ ౩౬౪

క. సీతం గైకొని ఖమునఁ।
బాతకుఁడగు రక్కసుండు-పఱచెడు నవిదుః
ఖాతిశయంబున వ్రాలిన।
రీతిం గాలుటయు నతివ-ప్రిదిలిన తాల్మిన్॥ ౩౬౫

వ. కంఠగతప్రాణవాయువగు జటాయువునుద్దేశించి॥ ౩౬౮

చ. అసురవిరోధిఁ ద్రుంచినను-నారసి ప్రోవఁదలంచి భీమమౌ।
సమరముసొచ్చి వైరికృత-సాయకభగ్నగరుద్వయుండవై।
శ్రమమునవిహ్వలంబునధ-రంబడఁబోవఁగనైతినీకుఁబు।
ణ్యమునకుఁబోవఁబాపమెదు-రయ్యెఁగదయ్యఖగప్రభూత్తమా॥

గీ. అసురవరుఁ డునుఖులుఁడున-న్యాయుఁడధముఁ।
డైనరావణునకుజయ-మమరనోసఁగి।
పరమపుణ్యాత్మునిన్నిట్లు-పడఁగఁజేసె।
ధాతనీయెడఁగడుఁబక్ష పాతియగుచు॥ ౩౬౯

వ. అనిమతియును వనస్థశరణ్యయగు నవనీకన్య తనమనంబున॥ ౩౭౦

చ. అరయఁబరోపకారపరుఁ-డైయుతఁడీల్గెనుబుణ్యలోకము।
సిగుఁడగుఁగాక యుంచుమగఁ-జెంగుధరాసుతఁగొంము రావణుం।
ఢగిగసరిత్సరోవరను-హోవనపావనయోగికాశ్రమా।
తస్కరశబరాలయాదులను-దాఁటుచులోకభయంకరాకృతిన్॥

క. తటతటహృదయముదరఁగం।
తటజనకజయోక్కశైల-తటముననఁగనిరెం।
దిటముగవిహరించెనుము।
రకటవస్యలనివ్విథమునఁ-గాంచిపెనువగన్॥ ౩౭౧

క. పార్థివునకువార్తాకథ।
వార్ధంబరంబోనంగి యుగచరులమునం।
పాశ్రితవసేసెనుగతివ।
ప్రాశ్రంబునవగలుమడిచి-యువతిన్విడిచెన్॥ ౩౭౨

గీ. ఎట్టికాలంబునకుఁబుట్టి-నింటికేగు।
తానుమునుగొన్నసొమ్ములఁ-దగఁగనెరవు।
దీర్చుగతినొప్పెరాఘవు-దేవిసుమణి।
ఖచితభూషణములరత్న-గర్భవిడెఁ॥ ౩౭౩

క. వగమున నిట్టూర్పుముసఁ దన
నగలు మిగులఁ బైటచెఱఁగు-నను మడిచి వడి
న్నగచయములయొడ్డ విడువగ
నగనయనుచు మెలఁయ మునఁ-నధ్వనిఁ బడియెన్॥ ౩౨౪॥

వ. ఇవ్విధంబున నాపత్ప్రాప్తయై సంతప్తయైనగు జానకీపరిక్షిప్త తప్తకాంచనమయ భూషణంబుల నయ్యాగచర శ్రేష్ఠుండగు సప్తాశ్వనందనుండాప్తులంబనిచి సుగుప్తంబుగాఁ గావించె నంత॥ ౩౨౫॥

సీ. మానినీమణి శిరో-మణిఁ గాకరత్నక,
లాపకలాపము-లూర్ధ్వపతితములఁ
గావించి హా నాథ-కావరావేయంచు,
దిగులొందు జానకి-వగపుఁ గాంచి
కనలి లోనుడుకుచుఁ-గలఁగునకూపార,
తీరంబుఁ జేరియ త్రిదశవైరి
మాయావిహారి దు-ర్మార్గుండు రావణుఁ,
డంతసన్మార్గుఁడై-యద్భుతగతి

ఆ. వంశవంశాటవికిఁ దెచ్చు-వహ్నియనఁగ
జలధిగని భీతినొందుర-సాతనూజ
సీతనకలంకఁ గొనిచను శీఘ్రముగను
లంక సకలలంకఁ జేరని-శ్శంకుఁడగుచు॥ ౩౨౬॥

వ. లంకకుంజని జనకనందనం దన యుపవనాశోకవన మధ్యంబునం బదిలపఱచి యద్దుష్టుండిచ్చోఁ ధరణీపరాగపరిచ్ఛన్నశరీరవై యు వయ నేల మదీయాంతఃపుర ప్రవేశంబుఁ గావించి కామోపభోగంబులం బొందుమనుటయు జనన్మాతయగు సీత యిట్లనియె। ౩౨౭

మ. గతితప్పం బరవిస్ఫురించరించిననులో-కాలోకమూటాడినం
గతిశ్రీ రాముఁడనాథుసాధ్విని జగ త్కళ్యాణ నేవ్యసం

గతికాసింతు నెహంసి కాకము నెదకన్-గామించు నేఘోరదు।
ర్గతిపాలై చెడనిట్టులాడెదువిషం-గాఁబుచేరంగటా॥ ౩౭౮

వ. అఘటయు॥ ౩౭౯

క. కనులెట్టివారమిగులం।
గనబుబు రావణుఁడు వలుకుఁ-గతినతదనుజాం।
గనలార వేచియుండుం।
డనిజానకిఁ బాపి చనియె-నంతట నిచటన్॥ ౩౮౦

క. ఒకమృగముఁ జంపినిజకా।
ర్ముకాగ్రమునఁ దగఁ దగిల్చి మోడమ్మునఁ బ।
ర్ణకుటీరమునకు వచ్చెడు।
నకుటిలుఁడౌ రాముఁ డెదుర-ననుజుం గనియెన్॥ ౩౮౧

చ. కనుఁగొని గుండెజల్లుమనఁ-గా శుభగాననఁ గానలోనసీ।
తనొక్కత డించివచ్చితిక-దా మదదానవదానవశ్కరిం।
ద్రనిబిడమియ్యరణ్యమిటు గానవు రాదవు రాపదద్వయం।
బనయము సఁచలించెను సు-మాలసమానసమానసస్థితీ॥ ౩౮౨

ఉ. ఈమృగశాబముఁ జనక-జేచ్ఛకునైతగఁ బట్టి తెత్తుమా।
యామృగమేనిఁ గూలిచిర-యంబుననిప్పుడ వత్తుఁ గానలో।
నీమృగనేత్ర నేమరకు-మీవని యుంతయు జొత్తి చెప్పనా।
నామృగసంకులంబగు వనంబున నొక్కతె డించివత్తురే॥ ౩౮౩

వ. అదియునుంగాక॥ ౩౮౪

చ. వినుమిదిమాయలేడి వెను-వెంటఁ జనన్వలదం చుఁదోల్లిసీ।
వనుపమబుద్ధివై తెలియ-జాడితివిప్పుడరణ్యభూమినీ।
తనొక్కతెడించివచ్చితిఁబ-దంపడి రాక్షసబాధ పొందునో।
యనితలపోయవైతివక-టా వికటంబగు ధాత్రిప్పనన్॥ ౩౮౫

వ. అనవవిని యుల్కిపడి సవినయంబుగా లక్ష్మణుండన్నకిట్లనిరాము.

క. నీవాడినచందంబున।
నావారిజనేత్రసీత-నారసియుండన్।
నీవాడినచందంబున।
రావేలక్ష్మణయటంచు-దాక్షసుఁడనినన్॥ ౩౮౭॥

ఉ. సారసనేత్రనన్నుఁగని-చయ్యనవిన్నఁబోమ్మటంచువి।
స్తారితగాత్రయైపలుక-సమ్మతినయ్యమతోడరాముఁడే।
వారికిలోనుగాఁడనిభ-వద్భుజవిక్రమమే నెఱిఁగినీ।
వ్రూరదుమంచుఁదెల్పినమ-హోగ్రదవానలతీక్ష్ణనేత్రయై॥ ౩౮౮॥

క. వినరానిమాటలాడినఁ।
జనుఁదెంచినవాఁడఁదప్ప-నైఁ పురుషుఁడుమ।
న్ననముబలము నెఱిఁగియున।
చ్చినవాఁడవటంచు రాజ-శేఖరుఁడనుజున్॥ ౩౮౯॥

క. పదపదపోవుదమేయా।
పదవొందెనో జనకతనయ భయమాననుచుం।
బదములతోట్రిలదీనా।
స్పదుఁడై రాముఁడునివాస పదమునకాత్రిన్॥ ౩౯౦॥

వ. నానావిధంబులగుదుర్నిమిత్తంబులకుఁ జిత్తంబుత్తలపడవచ్చి సో
దరునకభిముఖుండై. ౩౯౧॥

సీ. రాజీవనేత్రనా-రాకతానాలించి,
రామునరుగావచ్చునేఁ-డేలరాదు।
హరిణశాబముఁబట్టఁ-ద్వరపెట్టఁదెచ్చితి,
నాయఁయిపుడేల-యడుగరాదు।
గొమ్మనుజేరిప ల్కులునేర్పెకీర,
పటలంబునేఁడేల-పొసిచనిరొ।
నావికసితమల్లికాభిరామంబగు,
నుటజంబునేఁడేల-యొప్పుతప్పెగఁ।

గీ. గలికికరచరణాద్యంగ-కములఁగలుగు
వాలిభూషణశింజితం-బేలవినఁగ
బడదు నేఁడుగ్ర రాక్షసా-పహృతయయ్యె
సీత నిశ్చయమిది సుమి-త్రాతనూజ॥ ౩౯౨॥

క. అని పలికి పర్ణశాలకుఁ
గని జానకి లేకయున్నఁ-గడువడి పోచం
దనఁగఁ ధిరయోఁదుఁ బోయితి
వనమూర్ఛాపరవశాత్ముఁ-డై మహిఁ బడియెన్॥ ౩౯౩॥

ఆ. పడినయన్న నెత్తి-పట్టి యేడ్చుచు సుమి
త్రాసుతుండు పల్కెఁ-దగునె యిట్లు
ధైర్యమంద రామ ధరణీశ వెదకుద
మివ్వనాంతరమున-నిందునందు॥ ౩౯౪॥

క. అని కటకటఁ బడి శ్రీరా
మునిఁ గడు నూరార్చి యుండు-మునుమిడి వెతకన్
జనకజనుఁ బల్లవాగా
రనికటగుల్మాంతరముల-రామసహితుఁడై॥ ౩౯౫॥

సీ. ఈరీతి శోధించి-యెందును గనరాక,
యన్న శ్రీరాముఁడో-హో యటంచు
గొంతెత్తి పిల్చుచుఁ-గొమ్మ డాగితె యంచు,
మెకములు మ్రింగెఁగా జా-నకి నటంచుఁ
బర్ణశాలాసమీ-పంబునఁ దోయుచుఁ,
బూవులు గోయంగఁ-బోయెననుచు
వనజాక్షి రోసి క-న్గొనుట కష్టంబంచు,
హా యేమి సేతుఁ గాం-తా యటంచుఁ
గీ. గానమున నెలుంగుఁదో డేయు-గలరటంచు
డాయరా వేమి యనుఁదమ్ము-డాయటంచు

బాలకాదగ్గిపాలు గా-బోలుననుచుఁ
బాములుగ్రసించెనోయంచుఁ-బలవరించు॥ ౩౯౮

సీ. ఇందీవరాక్షిన-న్నిందురమ్మని పిల్చి,
వనికోకిలస్వనం-బాలకించు
నదెచంపకామోద-హస్తశాఖంబని,
వామలతాపల్ల-వంబు గాంచు
నదెగంధగజయాన-యరుణాధరంబని,
నిండఁబండినదొండ-పండుఁ గాంచు
నవతప్తకనకాంగి-హారివల్లవులంచుఁ,
గమనీయతరకోర-కములఁ గాంచు

గీ. డంబుమీఱున్మృగాక్షిదం-తంబులనుచు
దాడిమీమృదుబీజసం-తతులఁ గాంచు
గొమ్మపాల్పారు చెక్కు-టద్దములంచు
లలితపాండురలవలీద-ళములఁ గాంచు॥ ౩౯౯

వ. మఱియును. ౩౯౯

చ. గజములఁ గాంచి గంధకరి-గామినియంచుఁ గలంగు మించునం
బుజములఁ గాంచి పద్మముఖి-పోయితెయంచుఁ బలంచు జాభర
వ్రజముల గాంచి భృంగచికు రాయని చేట్పడు నాకుజోంపము
లుక్కజములఁ గాంచి పల్లవసు-కోమలహస్త యటంచు వందురున్॥

వ. వెండియుం బ్రియసినుద్దేశించి. ౪౦౦

క. రమ్మాయను బల్కు పుదూ.
రమ్మాయను డాఁగుటిదివ-రమ్మాయనువై
రమ్మాయను వెదపుటభా
రమ్మాయనుగనునవాడ రమ్మాయనుచున్॥ ౪౦౧

ఉ. మాయను జెందనేల చెపు-మాయనుఁ బల్కవి దేమి ముద్దుగు
మ్మాయనుఁ డాళ్ఁ జాలవిను-మాయను నా వెతదీర్పవాస్నకో

మ్మాయనఁగ బ్రమాదమునఁ జా-మాయను నాపయి నింత నిష్ఠుర।
మ్మాయనఁ బాంగమాయను స-మానరమాయను దైవమాయనున్॥ ౪౦౬॥

క. బాలవిప్రుల బ్రోకణజా।
బాలపదాచరదురిజ-బాంహ్లికపగు మం।
బాలశశివదనవగపా।
బాలయి విధాతమిగులఁ-బాలసుడగుటన్॥ ౪౦౭॥

సీ. జనితనీవావతిం-చినకందమూలంబు,
లనుపమానరుచిభ-క్ష్యములు నాకు।
భక్తినీవొసఁగిన-ఘౄరసంబులులస,
దమృతోపమానంబు-లతివ నాకుఁ।
బటుపూర్తిముగ నీవు-పలువిసకుశములు,
రమణీయతూలత-ల్పములు నాకు।
నబలనీ వేతెన యాపవిమల్లెలుకల్ప,
కప్రసూనంబులు కలికి నాకు॥

గీ. దివిజనాయకసనీవలు-దిశపరాగ।
మమితశీతలమగుమల-యజము నాకు।
రమణినీవున్నఁబోదలు సౌ-ధములు నాకు।
సువిదనీతోడిగహనము-సౌధ్య నాకు॥ ౪౦౮॥

వ. అనియిట్లనేకవిధనీతాలాపంబులు పలుకుచు మవగ మచున్న యన్నంగ నంగోని యవిరళబాష్పకణ పరిపూరిత నిజకపోలయుగళుండగు చుసుమిత్రాపుత్రుండు తగురీతిని నారామ్పమండె నంత నయ్యన్న దమ్ములు॥ ౪౦౯॥

సీ. సారసారససార-సారసమధురసా,
సారంబులైనకా-సారములను।
అంకృతాభంగ-భృంగీసుసంగీత,
సంగతరంగత్తు-ద్వంగములను।

సంతతాక్రాంతతామ్ర-శాంతగాఢధ్వాంత,
దంతురితాద్రిగహ్వ-రాంతరములు
నాగతుండపరాగ-భోగిభోగాభోగ,
భాగత్యక్తత్వక్కా-భోగములను
తే. ప్రాంతరంబుల సాంద్రమో-హాంతములను
కోటివిధఖచరాంగనా-కూటకూట
కూటకోటులఁ గలక-కొమ్మ వెదకి
సీతఁ గనరామి కెంతయుఁ-జింతనొంది. ౪౦౬

క. ధూర్తమృగధూర్తపటుతర
గర్తంబులఁ బ్రోవతుల-గహనంబులను
త్యక్తులయి వెనకి త్రొక్కుము
హూర్తంబు లున్నచోట-నుండక సీతన్. ౪౦౭

వ. ఇట్లు పరిశోధించి మగుడం బర్ణశాలాసమీపంబున కరుగుదెంచి యొండును జనకనందన సందర్శింప నేరకున్న యవసరమ్మున రాముండు సహజన్ము నాలోకించి. ౪౦౮

సీ. కొమ్మయీ కొమ్మఁ జే-కొనిని ల్చెఁ గాఁబోలు,
నిచటనీ కొమ్మావి యింపు నొందెఁ
జిలుక లకిచటఁ బలు-కులు నేర్పెఁ గాఁబోలుఁ,
జామ్మ యీ కర్ణికా-రమ్ము ప్రబలె
దిగులు నదీ నిసం-దిటఁ బట్టెఁ గాఁబోలుఁ,
నిచటనీ కురువకం-బిగురు లెత్తెఁ
దిలకినీ తిలకంబుఁ-జేతి మోడఁ గఁబోలు,
నిచట నీ తిలకమి-ల్లలమి గాంచె
గీ. నిచటఁ గడు వేఁడి నిట్టూర్పు-లియ్యఁ బోలు
నింతి యీ పిందు వారమ-త్యంతమమరె

నాతియిచోఁ్పటవెడనవ్వు-నవ్వఁబోలు।
మిగులఁబువ్వులతో నీన-మేరువొప్పు॥ ౪౦౯॥

వ. అనిపలికి॥ ౪౧౦

క. తనకరములనమృతఁబిడి।
విమలతలంబెనుచుపాల-వెల్లిగసువునా।
జనుజనకనయుఁ ఘలమిత్తు।
డనయముఁగ్రహించుపదేయి-నారాద్ధతయై॥ ౪౧౧॥

చ. కటులుమపింగదృష్టులర-గంబులుగోకములచ్ఛభల్లము।
ల్వరభములుస్రాగాలములు-సైరిగములబ్బలలీతరత్తువు।
ల్సరసిజనేత్రనేఁచుటకు-సంశయమేశుకపుండరీకజం।
భరపికశారికాముకిట-మానకనీగతివన్నునేఁచఁగన్॥ ౪౧౨॥

సీ. బిసబాహువనిహంస పిండువేధించెనో,
వేధించునే మేఘ సాఘవేశిఁ।
గమలాననయటంచుఁ గరియూధమేఁచెనో,
యేమ నేఘపింగ-దృష్టిమధ్య।
గిసపాణియంచుఁ గో-కిలలెంతయులమెనో,
యులము నేమీ అగా-భూభిరామ।
సుమకోమలియటంచు-భ్రమరముల్ మూఁగెనో,
మూఁగు నే పంప కా-మోద దేహ।

గీ. వటఫలాధరియనిశుక-వ్రజము దెట్లు।
మించివిసికించెనో విసి-కించునెట్లు।
వానవలనొప్పగులఁ గుజ-వాడిపూఁత।
ననుచు నెంతయుభ్రమచెందు-నాత్మయందు॥ ౪౧౩॥

వ. మఱియును॥ ౪౧౪॥

సీ. జంకజాతఁగజాశ-సమనేత్రిఁగాంకే,
జంబూవిశాలభూ-జంబూరే।

మధుపరాగపరాఁగ-మృదుగంధిఁ గానరే,
లలితరసాలసా-లంబులార!
జలదమాలతమాల-సమవాలఁ గానరే,
మహితమాలూరభూ-రుహములార!
ఘనలతాంతలతాంత-కమనీయఁ గానరే,
పటుజటోత్కటవట-విటపములార!

గీ. మధురబంధూకబంధుక-మాధరోష్ఠి।
గానరేగురుకుచమీఱు-కానరేఁగు।
లారయానివిభ్రమాదభ్రఁ-దైనరేంద్రుఁ।
డచటనచ్చటఁదిరుగు మ-నడలియడలి॥ ౨౧౫॥

క. గములారవరలుఘనసా।
గములారాఘోరపన్న-గములారాసిం।
గములారమృగములారన।
గములారానగములార-కానరసీతన్॥ ౨౧౬॥

వ. అని యివ్విధంబున యుక్తాయుక్త వివేకవిహీనునింబోలె దృగ్గోచ
రంబులగు పదార్థంబులనెల్ల జనకనందన నడుగుచుం జని చని ల
క్ష్మణుం గనుంగొని॥ ౨౧౭॥

క. అనుజా మనమిరువురము।
న్వనజానకిరొయ్యద్దతెని-వెళఁగుపితుఁడై।
దనుజాధముఁడొకఁడుద్ధరా।
తనుజాతంగొనుటనిశ్చి-తంబూహింపన్॥ ౨౧౮॥

క. జనకజనిర్యాడఁగాంచితి।
మని తెల్పెదుష్టంగిభల్లు-కావలిమొఱసె।
న్వనమువనిజవెదకెదుగతి।
ఘనవృక్షాగ్రములఁగపిని-కరముమసెఱసెన్॥ ౨౧౯॥

వ. అని పలికి కోకాతిరేకంబున నొడలెఱుంగక లక్ష్మణుం గనుంగొని॥

ఉ. ఎవ్వఁడ నేను రాముఁడవ-హీనబలాఢ్యుఁడ నా నెఱుంగుదీ।
వెవ్వఁడ వీను లక్ష్మణుఁడ-నేటికి వచ్చితి మిట్టి కాననం।
బవ్వని సీత రోయుటకు-జానకి యొక్కఁడవో యొ లక్ష్మణుం।
డెవ్విధి నున్న వాఁడనుచు-నేడ్చుఁ బవిత్రమితాంతరంగుఁడై॥ ౪౨౧॥

చ. జనకజ నిందుఁ గానముట-జంబిది కాదో రామచంద్రుఁడా।
జనకజఁ జూసి యొక్కఁడవు-సంబుమఁ దాళఁగఁ జాలఁ డేను రా।
మనరవరుండఁ గానో యను-మానము గ్రైడునంచు గ్రమ్మఱం।
జనియుటజంబున న్వెదకి జానకిఁ గానక వంత క్రమ్మఁగన్॥ ౪౨౨॥

చ మనము వనమ్మున న్వెదకి-మానిని సీత నుఁ గానకున్న నె।
మ్మనము గలంగ నాకు విను-మా విను మానిక మీద చిచ్చు వె।
న్నె నెడమక న్న మన్న నుఁగ-నుం గొనఁ జాలుదు రెందు మన్నఁ జ।
య్యన సతి నాకుఁ జూపరద-యాపతి వర్జితచిత్తవృత్తులై॥ ౪౨౩॥

వ. అని విరాళిఁ దాలిమి తూలి నందాశాలక యాలింగలంచి॥ ౪౨౪॥

ఉ. పాంథమనోథ వాపహృతిఁ-బాత్రభవుఁడై నశకాశ్వుఁడిప్డు ము।
ప్పంథయశించెనీక లిత-సారబలంబగుతుంటవింటద।
ర్పాంధత మానమార్గణచ-యంబుల నోడక గ్రుచ్చి వాదు హృ।
ద్గ్రంధిఁ లంచె గావుము సుకంఠిభ వద్వచనామృతంబునన్॥ ౪౨౫॥

వ అని వగచి. ౪౨౬॥

క క్రమ్మఱ నిట్లను బృథుశో।
కమ్మున హా జనకతనయ-కడువడి నన్నుం।
గ్రమ్మిన తాపము దీఱునె।
కమ్మని కమ్మావిపాన-కమ్మాకున్నన్॥ ౪౨౭॥

వ. అని పలికి యులఁకవోదమ నమ్మహీసుతాప్రియుండు. ౪౨౮॥

క. సాధుచరిత్రయనందగు।
మైథిలినోప్పింపకున్న-మహినిప్పుడ సం।

బాధింతున స్వభీయ।
క్రోధక్రీడం బు వెలయఁ-గ్రూరాస్త్రములన్॥ ౪౨౭॥

క. నను రాజమాత్రుఁ గాదలఁ।
చినసురగంధర్వయక్ష-సిద్ధాదులఁ దు్రిం।
చినఁ గాని తీఱదిఁ కె।
న్గొను మసరాముని కులక్ష్-ణుం డీట్లనియెన్॥ ౪౨౮॥

గీ. అంబుజాసనని ర్మితం-బైన రంబుఁ।
బోలు పుణ్యుండు జరాచర-భూతకోటి।
నీవు గాపాడు వాఁడవు-నీ అసేయ।
యుగ్ర కర్మముఁ దలపోయ-ము దుకుదక్క॥ ౪౨౯॥

గీ. ఏలతాలిమి దూలసి-తాలతాంగి।
నిచ్చటచ్చోట వెదకుద-మెట్టులైన।
వేనుఁ గొనివత్తుసంశయ-మింత వలవ।
దగ్గిలోనున్న నభిమ-త్యము నమన్న॥ ౪౩౦॥

వ. అని పలుకుటయు రామచంద్రుండుపశమిత పరితాపుండై క్రోధ మాత్రంబు ధరణీకుమారిక నరయ ముంజని మార్గమధ్యంబున. ౪౩౧

ఉ. ఖండితపక్షు:డై మిగులఁ-గాయునస్ఫృక్పరిషిక్తవక్షుఁడై।
తుండము ధాత్రినూఁది కొని-తోరపుమూర్ఛమునింగిశేవుఱు।
గొండవిధంబునం ధరణిఁ-గూలినపక్షివరేణ్యుఁ గాంచి మా।
ర్తాండవరాన్వవాయకల-శాంబుధిపోముఁ డు రాముఁ డుగ్రుఁడై॥
వ. రాక్షసుండనుతలంపున। ౪౩౨॥

క. నీచ మతి సీతనీరజ।
నీచకుఁ డుగ్ర సించియిట్లు-నిష్కపటుక్రియర।
జాచి తెలత్తుణమునలం।
జూచి తెరుపులోన సితఁడు సుత్రిక్కు-మఁబడిరెయెన్॥ ౪౩౩॥

క. కావునఁ గడుఘోరంబగు।
నీవనమున సంచరింపమి నిష్కపటాత్మా।
జీవనము గొనెద వెసవి।
శ్రీవనయము నంతలోన-నిట్లనె నతఁడున్॥ ౪౩౭॥

సీ. ఘనులార రామల-క్ష్మణులార యేను రా,
త్రసుఁడ మగాను మీ-జనకుఁడగుద।
శరథ భూమాధవ-సఖుఁడ జటాయువ,
న్వాఁడ రావణుఁడను దా-నవవిభుండు
జానకిఁ గొని యాక-సంబునఁ బఱచుచో.
నాపె దీనాలాప-మాలకించి।
వానినెదిర్చి దు-ర్వారతదీయాసి,
పాతంబునఁ బ్రభగ్న-పక్షయుగ్మ।

గీ. కుండనై సీతవార్త మీ-కుం దెలుపఁగ।
వలసి నిలిపితిఁ బ్రాణము-ల్నిలువ విపుడ।
తొలఁగ దనటంచుఁ దనతలఁ దోర్చికొనుచు।
విహఁగ విభుఁడంతఁ బ్రాణంబు-వీడుటయును॥ ౪౩౮॥

ఉ. పక్షికులాబ్ధిపూర్ణహిమ-భానుఁడ మాయెడఁ గూర్మిమీఱఁగా।
పక్షము వచ్చి నీవిటులఁ-బ్రాణము వీడితి విప్పుడెన్నఁ బ్రా।
త్యక్షముగాఁగఁ జూచికడు-నారనిశోకము మించె మానవుం।
ధ్యక్షుఁడు తండ్రి పఙ్క్తిరథు-డంతము నొందుటెఱుంగ మిత్రియన్

ఉ. ఏటికి రాముదేవిఁగొని-యేగదు రాక్షసనీచటంచు మి।
న్నేఁటికి నడ్డమేగినవు-హీభృదధీశునిభంగి నాఁగిత।
త్పాటితపక్షకుండవయి-ప్రాణము వీడితివయ్యొ దైవమా।
చూపటనదృష్టహీనుఁ గృపఁ-జూచినవారికి చేటుగూర్చెడిన్ ॥౪౪౦॥

క. అనివగచి వగచి తగునిం।
ధనములు సొద పేర్చి పక్షి-నాయకుఁ బయిఁ జే।

ర్చనిబిడశోకులగు మఱి।
హ్నవాసఁగిరయ్యన్నదమ్ము-లిరువురును విధిఁగ॥ ౪౪౧॥
వ. తదనంతరంబున- ౪౪౨॥
క. నరనాథులు ఖగనాథున।
కరచేతద పుణ్యలోక-మను చుంగోదా।
వరిఁ జూడిమ్ముగామిషమున।
సురుపిండముఁ బెట్టిరొఁగిది లోదక మొప్పఁగ॥ ౪౪౩॥
వ. ఇట్లుజటాయుంబుణ్యలోకచిరనివాసిం గావించి- ౪౪౪
సీ. ఓషధీశ్వరుఁడు విద్యావరసంబుపాఁరి,
ర్ధింపఁబోయి భంగిఁ-దీవలోక।
సంబుమట్టునయర-ణ్యంబున రామల,
క్ష్మణులు దురంతశో-కప్రభగ్న।
హృద్వృత్తులగుచుమ-హీసుతనరయుచుఁ।
జనిచనిమించుకాఁ౯ిం-చవతిఁ గాంచు।
వతిఁబ్రవేశించియా వలఁదమపాఁదిఁ,
గన్గొనితత్తీర-కాననమున।
గీ. నతనుబాణాతనుప్రని-హాతమనోంబు।
జాతరైయొలక్ష్మణునిఁ జెయి-సాచిపట్టి।
కానినదానినయోముఖిఁ-గ్రూరఁగాము।
రూపిరక్కసినంతవి-రూపిఁ జేసి॥ ౪౪౫॥
సీ. పటుదీర్ఘబాహులబ-ద్ధప్రాణిసంఘుగ,
ఘనశీలియగుకబం-ధుని భుజాంత।
రంబునఁజిక్కి ఘో-రంబగు తద్వక్త్ర,
తాకారమీక్షించి-యద్భుతాంత।
రంగులైవారిక-రంబులు ఖండించి,
రామలక్ష్మణులుగ్ర-రాహువుఖవి।

విగ్గతచంద్రాబ్జి నీ సాధులనఁ బొప్పి,
రక్షణంబునశాప-మోక్షమంది।

గీ. వారలకుఁ దనవృత్తిస-ర్వంబు నెఱుఁగఁ
జెప్పి చేదోయి నంతి మో-డ్చి వినతముఖ।
శాకబంధుఁడు దాశుది-వ్యపురుషుండు
గానఁ దనతొంటిరూపంబుఁ-గలుగ నిలిచి॥ ౪౪౬॥

క. భూపవరులార యిదము।
చ్ఛాపవిమోక్షంబుఁ బూర్వ-జన్మకృతమువా।
పాపవినాశమునయ్యెన్।
మీపదదర్శనముకతన-మిగులఁ జెలిఁగితిన్॥ ౪౪౭॥

చ. అనివినుతించి వారు జన కాత్మజయున్నెడ వేఁడినన్ మహీ।
జనవరులార మీరలు వె-సం జనిమంత్రులఁ గూడి ఋశ్యమూ।
కనగవగంబులందిరుగు-కంజహితాత్మతనూజు వాలియు।
న్వనచరనాథుసోదరున-వశ్యముఁ జూడఁగఁ బొందుఁడీ హితై॥ ౪౪౮॥

క. ఆసుగ్రీవునితోసహ।
వాసము గావింపుఁ డతఁడు-వనచరులను హే।
ల్లాసమునఁ బిలువనంపిధ।
రాసుత వెదకింపఁ జాలు-రభసత ననుచున్॥ ౪౪౯॥

క. ఈవిధమున వదమునాముఁడి।
నావిలమతి నెఱుఁగఁ జెప్పి-యరిగినహరి వి।
శ్వావిద్భల్లకహరిశర।
భావనవనభాగమందు-నడుగు మనెదురన్॥ ౪౫౦॥

ఉ. ఆశ్రమమున్నతాంతసుల-తాంతముఁ గూజితశారికైకభృం।
గాశ్రయము ప్రసాలవను-శోజ్జనతింమకసిందువారస।
మిశ్రమమున్వ్యపేతభయ మేదురగుల్మయుతంబు నొక్కఁ బొ।
ల్పాశ్రమముం గనుంగొనిర-హర్షితేజులు రామలక్ష్మణుల్॥

వ. కనుంగొని. ౭౫౨॥

క. వెసఁ జొచ్చి యందుఁ గన్గొని।
రసమాన వ్రతసమాగ-తాయాసభరి।
న్వసపరిత్రప్తాన్నపిశం।
గసటాపటలప్రకలిత-కబరిన్శబరిన్॥ ౭౫౩॥

క. కనితచ్ఛబరాంగనభ।
క్త్రిని కేవర్ఘ్యాదివిహిత-కృత్యములొనరిం।
చినసంతసించినరవరు।
లనవద్యాఘనులుఁగళత్ర-తాంగితనూజుల్॥ ౭౫౪॥

వ. పరమపవిత్ర కుశాస్తరణంబుల సుఖాసీనులైరంత॥ ౭౫౫॥

చ. పొసఁగినభక్తిఁ దచ్ఛబరి-భూమతికీర్తికి రామమూర్తికి।
న్దొసఁగినకందమూలమధు రోరుఫలంబులు తృప్తిదీరఁగా।
మెసఁగినరేశ్వరుండు హిత-మేదురవాక్ప్రకరంబు దానితో।
నెసఁగవచించుచున్నిఖిల-హృన్ముదమొప్పవసించె నయ్యెడన్॥

చ. తనదుహితప్రవృత్తి విది-తంబుగ రాముఁడకుస్వ చించియా।
తనివిమతించి రాఘవుపదంబులనొదలమోపి మ్రొక్కి వేఁ।
దనువుఁదొరంగి తత్క్షణమ-దచ్ఛబరాంగన పొందె సత్తపో।
ధనులకునంద రానిసుప-దంబులుభక్తికి యోగమెక్కుడే॥ ౭౫౬॥

క. తనివి సనక యీ విధినా।
తనివిమతులొవర్చిశబరి-తనువుఁదొరఁగినం।
గని యుబ్బరపడు సోదరుఁ।
గని యప్పుడు పలికెఁ గౌతుకస్ఫురణమెయిన్॥ ౭౫౭॥

ఉ. మాత్రము భక్తియోగము వి-శుద్ధమనస్కులు కాని పూరుషు।
ల్లక్ష్మణ నెంగువారుబడి-లక్షలు వెట్టిన సంతసింతునే।
లక్ష్మికి బాహ్యులయ్యును ఫ-లప్రదు నన్నెటెంగి మానవు।
ల్లక్ష్మణ భక్తినెంగిలి ఫ-లంబులు వెట్టిన నుల్లసిల్లుదున్॥ ౭౫౮॥

గీ. అనిపలికి రాముఁ డనుజస-హాయుఁ డగుచు|
నాశ్రమంబునకవ్వల-నరిగి కాంచె|
నధికగరవారికేళీస-మాగతాప్స|
రోవరంబగుపంపాస-రోవరంబు॥ ౪౬౦॥

వ. చూచిమంజు లతాకుంజపుంజరంజితంబగు దత్తీరంబుఁ జేరంబో
వునవసరమ్మున॥ ౪౬౧॥

చ. అరవిలయుండులక్ష్మణుఁడ-హర్పతితే జానకన్న కిట్టులన్|
నరవర చూచితే మృణాలముఖంబునఁ దాముగొన్నశం|
బరములసన్నరందము నె-పంబునఁ గ్రమ్మఱనొల్కెడున్ మనో|
హరతరపంకజాతనిచ-యంబులు ప్రత్యుపకారమొప్పఁగన్॥ ౪౬౨॥

ఉ. సౌరసగంధియున్నమల-శైవలవాలయునుత్పలాఢ్యయుం|
జారురథాంగపీవగకు-చద్వయయుం గలహంసయానయు|
న్సారమృణాళబాహువుఁగు-శధ్రియు నాభియు నైతనర్చెడి|
న్నీరఘురామ చూడుసర-సీమణి దాసరసీమణి క్రియన్॥ ౪౬౩॥

క. తీరసితంబులగుధా|
త్రీరుహములు ప్రతిఫలించెఁ దెలియమునదిను|
ర్వీరమణావనాంబుజహా|
స్తారమణీయప్రకల్పి-తముకురమొకో॥ ౪౬౪॥

చ. నరవరతన్నె నాడినజ-నంబులపంకమన్గొఁగదతంబునే|
యురుచిరమూర్తి యున్నదిప-రోరుహజాతపరాగయోగని|
ర్గతమదద్విరేఫమువి-నాధికయాటఁదలంపఁజిత్రమే|
యురయుగజప్రదాతయగు-నాతఁడు తోడ్తొ మొసంగకుండునే ౪౬౫

క. అనిపలుక రాముఁడానదిఁ|
గనుఁగొనితన్నత్యకమల-కైరవవిచర|
ద్ఘనభృంగములంగనిక్రా|
న్నసనసీతావిరహవేద-నాహతమతియై॥ ౪౬౬॥

వ. తమ్ముని వీక్షించి.

చ. వనమునఁ దాత్కృపాపహృత-భార్యుఁడనైవగనొందుచున్నఁగ
న్గొనితనయింతి దానవులు గోరి హరించెదరంచు భీతిచే
ననిశముఁ బెంటికిఁ బాయు సుర-ధాంగము చూచితి దేవనాంతర
మ్మున గజపర్ణశాలనముఁ బోలునభార్యులు లేరు చూడఁగన్॥ ౪౭౭॥

క. మరుఁడైదవశరమునన
న్నురువడి నేసెడిని గాక-యున్నస్సరసీ
వరతీరంబున నాకు
న్నరదిశమావసనిట్లు మఱుఁగఁగ నేలా॥ ౪౭౮॥

మ. తగనిన్నద్యుదకస్ఫురత్కుముదప-ద్మస్తోమగంధంబుఁదీ
రగ తాశోకరసాలకుందసుమసౌ-రభ్యంబునుం గ్రోలియా
శుగముగ్రత్వముఁ దాల్చి నాకు హృదయ-క్షోభంబు వెంచెన్ సరో
శుగపంచాహతివోలె లక్ష్మణబుధ-స్తుత్యోల్లసల్లక్షణా॥ ౪౭౯॥

ఆ. తాపహారియున్న-దీపవనంబుసం
తాపకారియయ్యెఁ-దరుణిఁ బాసి
యున్నవాఁడనగుట-నురుభుజనాకుసీ
తాపహారిఁ జూపు-మేపడంతు॥ ౪౮౦॥

వ. అని రోషావేశుండై పలుకుటయు సహోదరుండు సాంత్వన వచనంబుల ననునయించె నంత॥ ౪౮౧॥

ఉ. శోకముఁ దక్కి రాముఁడు వి-శుద్ధమతిం జనికాంచెఁ బుష్పితా
శోకముఖద్రుమాగ్రపరి-శోభితబర్హిశిఖండినీకులా
స్తోకముఁ గూటకోటిపరి శుద్ధనిశాపతికాంతి వేదికా
నేకము సానుసంచరద-హీనచమూకము ఋశ్యమూకమున్॥ ౪౮౨॥

వ. కనితదుపాంత కాంతారాంతరంబున ననుజసహితుండై రాముండు ధనుర్బాణ తూణంబులు సహాయంబులుగా నుండెనని చెప్పి మహానందంబున॥ ౪౮౩॥

ఆశ్వాసాంతము.

ఉ. మిత్రామిత్రవిభేదశూన్యబుధస-న్మిత్రాఖిలామిత్రభి
త్కృత్రాణైకపరాయణానిరతవృ-త్రఘ్నార్చితాంఘ్రిద్వయా
పత్ర్యధ్యక్షహయాదయాళుహృదయా-బ్జావేంకటాఖ్యోల్లస
ద్గోత్రాభృన్నిలయాసురాహిమలయాక్రూరోగ్రయామ్యాలయా॥

క. ఆధివ్యాధిహరణభ
ద్రాధీనాంతఃకరణక-దారుణచరణా
సాధుజనావనచణభవ
పాథోనిధ్యుత్తరణకృ-పాపాత్రభరణా॥ ౪౭౫॥

కవిరాజవిరాజితము

సరసిజహోదరసన్నుతపాదర-జఃపరిపూతరసావలయా
పరమకృపాకరపామరభీకర-భానుసుధాకరకోటివిభా
తరుణశుభాంగమహీహృదయంగమ-తార్క్ష్యతురంగమదీనదయా
పరమధుసూదనప్రణుతసుధోదన-భవ్యవినోదనరాదహరీ॥ ౪౭౬॥

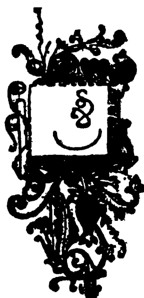
గద్య. ఇది శ్రీసూర్యనారాయణ పదాబ్జధ్యానపరాయణ భూమ
ధైర్యవినయ రామనార్యతనయ పండితసేవాసముచ్చయ శ్రో
త్రపల్లి లచ్చయ ప్రణీతంబైన దాశరధివిలాసం బను మహా
ప్రబంధంబు నందు జతుర్థాశ్వాసము.

శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

దాశరథివిలాసము.

పంచమాశ్వాసము.



వనితాయుతవక్షు।

దీనవమాధవసదృక్షు-దితిజవిపక్షా।

పావనమునిపక్షాధ।

క్షావనకృతదీక్ష వేంక-టాద్ర్యధ్యక్షా॥ ౧॥

వ. తదనంతర కథావిధానం బవధరింపుమట్లు రామలక్ష్మణులు ఋశ్య మూకోపాంతకాంతారంబున విహరించుచుండిరని చెప్పి వాల్మీకి వెండియు నిట్లు చెప్పందొడంగె నట్లున్న సమయంబున॥ ౨॥

చ. హరితనయుండు కన్గొనియె-నాదటభీతము లైనచూపుల।
స్సురుచిరరూపులన్ఘనవి-శుద్ధగుణాఘుల సత్కలాపులం।
బరమరవిప్రతాపులను-మర్దితదీనజనానుతాపులం।
గరధృతచాపులన్నయమి-కర్మకలాపులవీతపాపులన్॥ ౩॥

క. కనితనిజాప్తులంగనుఁ।
గొనియవ్వానరకులాబ్ధి-కువలయహితులం।
గొనిచనితగవారలక।
మ్మనుజాధీశ్వరులఁజూపి-మనముగలంగకే॥ ౪॥

క. మునిధర్మపరాయణులౌ।
యన్యూనధర్మధురీణులగుచు-నున్నారలుధ।

ర్తనిరతులెవ్వారలపం।
పునవచ్చిరొ మీకుఁ దెలియఁ బోలునె చెపుఁడా॥ ౫॥

వ. అనివాలిపంపుఁ వచ్చినవారని వారనిభయంబున నడఁగియుడిగిన నినతినయాభిప్రాయంబు గ్రహించి సుజనవిధేయుండగు వాంజనేయుండు రచనంబులగు వచనంబులనిట్లనియె॥ ౬॥

క. వీరలుఋషితారివారులు।
వీరలు మహానీయు లిట్టి వీరల నోరులె।
వ్వారలు పంపఁగఁ జాలెదు।
వారలుతముదామయిటకు-స్వచ్ఛందగతిన్॥ ౭॥

వ. వచ్చినవారలని తలంతుననిపలికి మఱియు నిట్లనియె॥ ౮॥

మ. హితవాచంయమిసేవధారులుఁ గృపా-దృగ్జాలురుగ్ క్షత్రియా
గ్రతులీవీరలు వాలి నేపడఁచి కి-ష్కింధాధిపత్యంబున।
స్తుతునీకీనిరు మేను గొప్పఁగరమా-మానిన్యధీశుండునీ
ద్గుణి నీతెంచిననందనర్చిరిజగ-త్కల్యాణచారిత్రకుల్॥ ౯॥

ఉ. వారివిధంబు సర్వము ధ్రువంబుగ నారసి వచ్చి వేడుక।
న్వారికి నీకు సఖ్యము న-వశ్యముఁ గూర్చెదనట్టులైన నే।
వారికి లోను గాని బల-వంతుఁడవయ్యెద వెట్టి వైరులం।
జీరికిఁ గొందు వేప్లవ-సింహుని వాలినిఁగెల్చి నేర్పవే॥ ౧౦॥

క. అనివారిసమీపమునకుఁ।
జనిమాయాభిక్షుకత్వ-సంభృతుఁడగుచు।
న్వనమెల్లఁ దనతనూనా।
తిని విలసనముప్పఁజేయఁ-దగియెదునిభృతిన్॥ ౧౧॥

ఉ. చేతులు దోయిలించి కపి సింహుఁడు వాయుసుతుండు మ్రొక్కికని।
ర్భ్రతులు సద్వినీతులున-పేతకునీతులుఁ బూతులుఁ జగ।
త్త్రితులు మీరు మానులవి-ధంబునఁ ఘోరవనావనీసమా।
యాతులు గాఁగ నేటికిద-యామతులార యెఱుంగఁ జెప్పరే। ౧౨॥

మ. అనియడిగి వెండియు॥ ౧౩

క. చక్రిశసదృశబాహుల
జక్రధరోపములఁ జక్ర-చక్రిసమాలం
జక్రహితరిపువిభులను వ
చక్రమ పేశలులను సుకటి-చక్రులు మీరల్॥ ౧౪

క. మహిదేవాస్వరలు వీగుల
బహుసుగుణావహులు నియమి-భారవహులనా
గ్రహులు మహామహులి దెయ్యెడ
సహిశయమునిద్వ్యక్కృతులన-నలరెదరిరనక్॥ ౧౫

ఉ. ప్రాణసతీసువార్తఁ గొని-రాఁగల ధీరుని గానెతింగియో
ప్రాణవరంబుఁ గొంబరిమ-సాధ్వికి నంజనసుండు గంజగ
త్ప్రాణుని చేఁ బ్రజాతుఁడగు-ధార్మికుఁ డంచుఁ దలంచియో పరి
క్షీణవిచారుఁడై ముదముఁ-జెందెను రాముఁడు తన్మహోక్తులన్॥ ౧౬

వ. ఇట్లు సంతసించి సహోదరుంగనుంగొని॥ ౧౭

క. మనవృత్తము సర్వముల
క్షణయితనికెఱుంగఁ జెప్పు-మాయన వుడుస
జ్జనమణి సౌమిత్రి నరేం
ద్రునియానతి మిగులనసని-తోసిట్లనియెన్ ౧౮

ఉ. భానుకులాబ్ధిపూర్ణహిమ-భానుఁడు పజ్క్రరథాధిపుండు త
త్సూనుల మూతిఁడగ్రజుఁడు సుప్రతచర్యుఁడు రామనాముఁడౌ
త్మానుజునన్ను లక్ష్మణస-మాఖ్యుని గూడి కడంగి భార్యతోఁ
దానును వేడ్కఁ బంచవటిఁ-దాత వచస్థితి నున్నయంతటన్॥ ౧౯

క. ఈసుశ్లోకుని సతి సీ
తా సతి యేమిఱపురమును-దౌదవ్వులసం
త్రాసవన స్థితి మెలఁగెను
నా సమయమునందు రాక్షసాహ్యుతయైనన్॥ ౨౦

క. తత్కాంతారత్నము నే
తత్కాంతారస్థలమునఁ - గాంచుమను చురీ
ణోత్కలిక వెదకి విపులా
పత్కలితుల మొక్కఁ బోఁగ - బంధుమదాంఘున్ ॥ ౨౧॥

క. కని వాని వానిశాపం
బున దగ్ధముఁగా నార్చి - పాలుపుగ నపుడా
ఘను నామునిచే సుగ్రీ
వుని విని తత్సఖ్యము నన - వుంబను లెల్లన్ ॥ ౨౨॥

మ. అని తన్మర్కటనాథదర్శనసమీ - హాబద్ధహృద్గ్రంథియై
వినువీంచోచ్ఛ్రితిపసించి వాఁడు రుజగ - ద్విఖ్యాతమూర్ధన్యమా
ర్ధ్ని తాంతస్ఫుటదీప్తిమాళిఘుటనా - త్యంతప్రశస్తాంఘ్రిప
ద్మునకీ రాఘునకబ్జజాండగచరేంద్రుం గొల్వ వారిసెంగటా ॥ ౨౩॥

వ. అని పలికియన్నదెసకు విన్నవై కన్నీరు మున్నీరుగా వగచుచు
న్న యన్నరవరున కత్తుచరవరుండిట్లనియె ॥ ౨౪॥

క. ఏంగిదినవాక్యములగు
నాపదలకు వగలఁ బొగల - రాద్యులు శోక
స్థాపితహృద్వృత్తులకుఁ
బైపయి నాపదలు వొడముఁ - బలముఁ దొలంగున్ ॥ ౨౫॥

వ. కావున సుస్థిరుండవగుమని యనునయించి యనంతరంబున రామ
లక్ష్మణులంగని ॥ ౨౬॥

క. బంటనిటు విభుఁడు శోకం
బంటవి హృదయముల తోడ - నజ్జనకసుతం
బంట వెలఁది మోములదగు
పంట వెదకి కాంచునట్టి - పని వాదిచుఁడీ ॥ ౨౭॥

వ. అనియిట్లు ॥ ౨౮॥

క. తగఁగ నవిను లులనవికలు
లఘుఁడనిలసుతనిబిసమగు - నతిదీర్ఘతరం

బగువాలముఁ ద్రిప్పు మన।
య్యగచరుఁ డిట్లనియె నైజ-మగు గతిఁ దెలియన్ ॥ ౨౯॥

క. అంజనసుఁ బ్రభంజనునిద।
యంజననము నొందినాఁడ-హనుమద్విఖ్యా।
తిం జను లెన్నన్ ఖలులం బ్ర।
భంజనమొనరించు సత్ప్ర-భంజను వాఁడన్ ॥ ౩౦॥

క. సుగ్రీవాగ్రసచివుఁడను।
దగ్రగ్రావాగ్రవాసి-నైమిముఁ గనిభూ।
పాగ్రణులు భవత్సఖ్యస।
మగ్రావాప్తి నెదఁ గోరి-యాతఁ డిటుపనుపన్ ॥ ౩౧॥

ఉత్సాహ.
పంపవచ్చినాఁడ నతని-పంపలం ఘునీయమా।
పంపనాటి మీర లిందు-బాణతూణధారులై।
తెంపు నంజరింపఁ గాంచి-తెంపు లేక భీతి చేఁ।
ద్రెంపిలేనియొ ధైర్య వల్లిఁ-దిగ్మభానుసూనుఁడున్ ॥ ౩౨॥

చ. వినుఁ డతఁ డన్నదన్నరిభ-వింబసతీవిభవంబు లెల్లఁ గై।
కొనఁ డుఁ దదీయసత్త్వమున గుంబ్రబలిసత్త్వము లేమి నాతనిం।
జెనకిఁ దలంకి యగ్గిరివ సించినవాఁడు గుటంభవత్సహా।
యనిశితఖడ్గధారను-మాడఁదలంచె వింధిసాలమున్ ॥ ౩౩॥

క. ఘనులార యతని మిత్రత।
కనుఁగూలతి నొందుఁడ మడు-నత్లైనిఁ దగ।
న్నెనుమాడఁ బోవు తీర్థము।
చను దెంచినయట్ల కాదె-చయ్యన మాకున్ ॥ ౩౪॥

క. స్మయరహితనీవుచనని।
శ్చయముగ సుగ్రీవుతోడి-సఖ్యము మాకుం।
డియుఁ గూర్చినన్ నోర్వ్యస్య।
ప్రియుఁ గాఁ గలమగు మనుజ-పిప్రభుఁ డాత్మన్ ॥ ౩౫॥

గీ. పొంగితశుభంగినానృప-పుంగవులను।
బూర్ణకరుణాంతరంగులఁ-దూర్ణముగను।
బోదుకొనఁ ఋశ్యమూకంబుఁ గొలుతుఁగడచి।
యధిక సౌరభ సుమనిల-యములయము॥ ౩౭॥

క. కనిరాముని రాముని రా।
ముఁ దమ్మునినందునిల్పి-ముదమున సుగ్రీ।
వుని సుగ్రీవునిఁ గనియు।
ట్లనియెన్నఁగ రానిహర్షి-యైయుట్లయెన్॥ ౩౮॥

మ. రవిసన్నందనఋశ్యమూకకుధర-ప్రాంతారకాంతేశవా।
రవిహారస్థితులైరక్షోముఖులం-బ్రావీణ్యముస్తాలిపై।
రవిధాయాగతులంచుఁ జెంచుచుఁ భయ-భ్రాంతుండవైతెట్లువా।
రవివంశప్రభవుల్జగత్ప్రభువుల-త్యంతప్రసన్నాత్ములన్॥ ౩౯॥

వ. తదీయమహానుభావంబభి వర్ణనీయంబని పలికి మఱియు నిట్లనియె.

క. విఖ్యాతిమీఱనీదగు।
సఖ్యాతిశయంబుఁగోరి-సనుదెంచిరి ప్ర।
త్యాఖ్యాతవైరులత్యను।
లాఖ్యాతులు వారిఁ బొగడ-నలవియె నాకున్॥ ౪౦॥

తే. అనుచువారియందంతమా-ద్యంతముగను।
రేంద్రునకుఁ దెల్పి వెండియు-నిట్టులనియె।
నీదపాపఁడు వెఱచిగ-నెక్కసేల।
యుపుడు నీకష్టమెల్లఁగ-నెక్కునఁడు॥ ౪౧॥

ఉ. ఆవలినట్టుపట్టినెన-రారఁగ వుంగిటఁబట్టిచిన్న నాఁ।
డావలిగంటుఁబంపనుచు-నాఁకటమిగ్రంగఁగఁ బోయినట్టినీ।
వాచలిగట్టుఁబిట్టువడ-కాడఁగ మెట్టెడుఁదిట్టవిట్టిచో।,
నాచెలి కాఁడవైతివిక-నాకుఁ గొఱంతగలంగ దొక్కఁడున్॥ ౪౨॥

వ. అని ప్రశంసించి॥ ౮౩

క. హృష్టమతిం బురుషార్థచ।
తుష్టయమవఁ దగు సచివచ-తుష్టయ మొప్పం।
దుష్టయ్యె భువనపూర్ణో।
త్కృష్టయశు నాత్మఁ జూడఁ-దివిరెడు మదిలోన్॥ ౮౪

క. నిటలతటఘటితాంజలి।
పుటుఁడై మర్కటవిభుండు-పులకపటలముల్।
ల్పటుగతి మేనఁ దలమికొన।
నటుచని రామున్ సహోత్థు-ననుజాన్వితున్॥ ౮౫

సీ. కని వేదవేద్య నిధిఁ-గనినచందంబున,
నత్యంతసంతోషి-తాంతదీయ।
చరణారవిందసం-స్పర్శితనిజఫాల,
భాగుఁడై యానంద-బాష్పసలిల।
పూరితాక్షుండగు-సౌరి సమీక్షించి,
రాముండు గరుణాబ్ధి-రాముఁ డగుచు।
గ్రుచ్చి కౌఁగిటఁ జేర్చి-కొనియె ననంతరం,
బున సుమిత్రానంద-నునకు మ్రొక్కె।

గీ. యతని మన్ననఁ బడసె న-య్యవసరమున।
రాముఁ డనుజన్ముఁ గూడితో-రమున నొక్క।
చోట వాసీనుఁ డయ్యెన-నాటుఁ డొక్క।
వలనఁ గూర్చుండెఁ దనసచి-వవరులలర॥ ౮౬

క. తగ నెల్లవారు దనుఁ గొలు।
వఁగఁ గొలువలరించు రామ-వల్లభుఁ డపు।
డత్యగచరులు గొలువంగ మున।
వగ పునఁ గూర్చుండెఁ దైవ-వంచనకటా॥ ౮౭

వ. అట్లున్న యవసరంబున సామీరినుద్దేశించి రాముండు సౌమిత్రికిట్లనియె.

క. ఈతనికతమున భవదీ
యాతతవర్తనము తెల్ల-మయ్యెనుమాకుం
బూతాస్మచ్చరితంబును
వీతాఘుండితనివలన-వింటివిసీవుఁ॥ ౪౯॥

వ. కావున॥ ౫౦॥

గీ. మిత్రసత్పుత్రఖండితా-మిత్రనీదు
మైత్రియనియెడుఘనయాన-పాత్రమునను
నిశ్చయంబుగ విపదంబు-నిధిఁదరింపఁ
గోరివారముదగనియ్య-కొనుముదీని॥ ౫౧॥

చ. అనవుడుసంతసించితగ-నట్టులసేయుదమీరువేమున
ఖ్యానిరతినున్నవారము ప్రి-యంబునఁబొందొడఁగూడు వేనిఁజ
క్రనగుసమస్తకార్యములుఁ-గంజహితాన్వయులార వేఱవే
యనఁబనియేల రాలనుద-కాగ్రములన్నిలుపంగఁజాలమే॥ ౫౨॥

వ. అనిపలికిమహానందుండై రామచంద్రుంగనుంగొని॥ ౫౩॥

క. తనుజాతబుద్ధియెభూ
తనుజాతహరించిమార్గ-తనుజరగినయ
ద్దనుజాతజవసైన్యా
తనుజాతమడంచిమహీసు-తన్వేసఁదెత్తుఁ॥ ౫౪॥

క. అనిసుగ్రీవుఁడుపలికిన
వినిసుగ్రీవుండు రామ-విభుఁడప్పుడయా
తనచేఁదనచేనిడ నా
తనిచేఁదనచేనిడన్ముదంబలరారన్॥ ౫౫॥

వ. ఇట్లన్యోన్యంబును జేతంజేయివెట్టి సఖ్యంబు గావించి మఱియు నగ్నిసాక్షికంబుగా నక్కర్మసాక్షినందనుతోడ సర్వసాక్షియగు శ్రీరాముండు మిత్రత్వంబు సంఘటించెనంత. ౫౬॥

క. లీనగతిఁ దొల్లి నీ యా-
లీనగ లీనగము నరుచు లీనఁగ వైచె-
న్భానునిభాయాజనకసు-
తా నిక్షిప్తోర్వలంకృ-తంబులు చూపన్॥ ౫౭॥

క. ఆపావని చూడ్కుఁ గలనపు-
డా పుష్పాన్వయవరుండు నాభూషణము-
ల్లేపట్టి లక్ష్మణునకుం-
జూపెట్టుమ రాముఁ డధిక-శోకాతురుఁడై॥ ౫౮॥

వ. మహీతలంబునం బరమమూర్ఛా పరవశుండై పడి కొంతవడికిం గొండొక తెలిసి నిజచరణసమీపంబున దుఃఖాతిశయంబునం బొరలుచున్న సౌమిత్రిం గనుంగొని. ౫౯॥

క. ధరణీతనయామధురా-
ధరసంపర్కగతఘనసు-ధా బిందులు సాఁ-
గరముఁ దనరారెనీముం-
గరము త్రియములను జూడఁ-గా సౌమిత్రీ॥ ౬౦॥

క. వనగజకుంభంబులఁ బు-
ట్టిన సతి కుచకుంభములన-టించిన సీహా-
రనికాయంబునకిటు వల-
సెను జిక్కఁ బడంగ నెలవు-చెడఘనమగు నే॥ ౬౧॥

సీ. తగిన తాటంకములధగ-ద్ధగలు మాసెఁ
గాంచి కాకింకిణీక్వణ-క్వణన ముడఁగె
లలితమంజీరపటుఝళం-ఝళలు డొంకెఁ
దరుణి నెడఁ బాసియున్న క-తమునఁ గాదె॥ ౬౨॥

క. ధృతినగ శేగతిఁ దాల్తుం-
బతిఁ బాపితి నను చుభూవి-పతితము నేయం-

గతిమాలి భూషలిదె వా।
గతినైసర్గ్యంబుఁ దాల్చెఁ గాంచితె వత్సా॥ ౬౩॥

వ. అని యనేకవిధంబుల వగచి వగచి పుడమిపట్టి నప్పుడ యెడఁ బా
పినట్టులఁ జిత్తంబున నుత్తలంబు గ్రొత్తసేయం బవనసుతుండు ప్రియ
వచనంబుల ననునయింప నూఱడిల్లె నట్లు సుగ్రీవునితోడం దృఢస
ఖ్యుండై యవ్వానరేశ్వరు నుద్దేశించి ప్రమదాతిరిక్తంబున॥ ౬౪॥

ఉ. మిత్రతనూజపౌత్రమగు-మిత్రుఁడవైతివి మిత్రగోత్రగో।
త్రత్రుటనాస్వరుప్రకటి-తప్రబలాస్త్రదమోఘపత్రుల।
స్నత్రులు నీకుఁ గల్గినవె-సందునుమాటదవన్నఁ బుణ్యచా।
రిత్రుని రాముఁ గన్గొనివా-రిప్రియపుత్రుఁడ వంతతోపియైయో॥ ౬౫॥

వ. సకరుణంబుగా నిట్లనియె॥ ౬౬॥

క. నాకగ్రజుండు వాలివ।
నౌకోగ్రేసరుఁడు బలిమి-నాతూలిరుమం।
గైకొని వెడలఁగ నడిచిన।
నాకీగ్రీవమున వేద-నంబడవలసెన్॥ ౬౭॥

క. నయ మొక్కింతయుఁ దలఁపక।
నయమును బాధింప రామ-నరవర యిచ్చో।
నయముం జెడితిరి గదవే।
నయముం జూడంగ వాలి-నను పుముశక్తికిన్॥ ౬౮॥

వ. అని పలికి యంతనిలువక. ౬౯॥

శా. నిష్కారుణ్యుఁడ గారదారకుఁడుర-న్నిశ్శేషశుష్కద్రుమశ్రో।
చిష్కేశుండని నందనర్బ్బిన సభ-స్త్రీభూతుఁ గావించి ధా।
గాపార్ద్రగేసరపుష్కరాక్షుల నుప-న్నంబ్రీతివీక్షించి నం।
గిష్కింధాధిపతిత్వ మొందెదఁ గడుం-గీర్తుల్ప్రశంసింపఁగన్॥ ౭౦॥

క. తనయాలి విడుచు నతఁడుం।
దనయాలి విడుచు నతఁడు-దశరథభూభృ।

త్తనయా లేశంబును వే।
తనయాలికి కుందుదురు గ-దా తలపోయన్॥ ౨౧॥

వ. అని పలికి మఱియు నవ్వాలి ధైర్యస్థైర్యాది గుణంబులగ్గింపందలంచి యిట్లనియె. ౨౨॥

స్రగ్ధరావృత్తము.

మాయావిం దన్ని చీకా-న్నదము నభ్రబలో-న్మాదుఁ డై తన్నుఁ జేరఁ।
న్మాయావిం దుంగ భిన్నా-మమడఁచి మడిపె-న్మానికిన్నన్న సత్వ।
మ్మాయా విశ్వంభరాభృ-ద్వ్యసననిరతుఁ గా-హంక్రియం దోలెఁ గ్రూరా
మాయావీరం ధవీరు-న్మఘవసుతుని సా-మర్థ్య మెన్నన్వశంబే॥ ౨౩॥

వ. మఱియు నబ్బలాధికుండు. ౨౪॥

క. దుందుభి నడంచి దివిసుర।
దుందుభులు సెలంగ శక్తి-తో నప్పుడత।
న్మందరనిభ కుణపంబున।
మందరభసుఁడగుచు వీచె-మహిమాధికుఁడై॥ ౨౫॥

వ. ఇట్లు ఋశ్యమూకాచలాగ్రంబునకు. ౨౬॥

క. జోటజోట నెత్తురు తులవీ।
చుటయుండ పమాచరించు-చుఁ జటిలుఁ డొకఁడ।
చ్చోటనుండి కటములదరం।
బటపటపికటుగి తిఁదంత-పటలిగొ అంకుచున్॥ ౨౭॥

ఉ. క్రొవ్వున నిన్నగాగ్రమున-కుం గుణపంబిటు పట్టివైచె నే।
డెవ్వఁడతండు వారిజభ-వేశ్వరులడ్డిన నైనఁ జచ్చుఁ బో।
యివ్విపులాధరాగ్రమున-కెక్కిన యంతనయంచు శాపమి।
న్నవ్విపులోగ్రవాక్యనిచ-యంబులు వింటిమి నేను వాలియున్॥ ౨౮

వ. ఇవ్విధంబున మతంగమహా మునీంద్రుండు శపించుటం జేసి యి
న్నగంబుననున్న నన్ను మాయన్న వెన్నడింప వెఱచియున్న వాఁ
డని పలికి యతనికింపెసఁగంగల పూర్వవైర కారణంబు సవిస్తరంబు

గా నతిశంకించి విషాదవేదనా దోదూయమానమానసుండగు భా
నుసూనుననునయించి మేఘగర్జితసంకాశంబులగు భాషణంబు
లఁ బూషసుతుల భూషణుం డిట్లనియె. ౭౯॥

క. ఆలింపు మురవిసుత నీ।
వాలింగా దెదవు నిశ్చ-యంబుఁగ నిఁక లే।
దాలస్యము జవవచ్ఛర।
కీలిం గీలించి వాలిఁ గీలింగాల్తున్॥ ౮౦॥

క. నేలఁబడఁ గూల్తు హరిసుత।
నేలఁబడం జాలి వా-నరేశ్వర నీ చే।
నేలఁబడుం దత్పదమిఁక।
నేలపడతికూఁతు వెదక-నీ పని సుమ్మా॥ ౮౧॥

వ. అనినమ్మికవోఁప నాడుటయు సుగ్రీవుండు జడస్వభావంబుగా
నిట్లనియె॥ ౮౨॥

క. మాయన్న మున్న దుందుభి।
మాయన్న శయింపఁజేసి-మడపిన కాయం।
బోయన్న కదల్పనఁ జూ।
మ్మా యెన్నఁగ వచ్చు వాలి-నణచెదవనుచున్॥ ౮౩॥

చ. అనవిని నవ్వి రాముఁడు మ-హామహుఁ డంఘ్రులఁ గూడి వాసవి।
ప్రణిహతదుందుభి-ప్రకటరాక్షసకాయము హేయముంగనుం।
గొని చరణాంగుళిస్థితియు-గోటన మీటినఁ దచ్ఛవంబు రయా।
జనము గుదూరదేశమున-శైలమనన్వడిఁ గూలెఁ గూలినన్॥ ౮౪॥

క. కనివిస్మయంబు మనమునఁ।
బెనఁగొన వానరులు రాముఁ-బృథుహర్షమునం।
గొనియాడి రంత నారవి।
తనయుం డిట్లనియె నద్భు-తప్రమదమునన్॥ ౮౫॥

ఉ. వాలిజవంబునన్విసరి-వైచినకాయమితండుగాలిపై
న్వ్రేలుచుఁదూలమీఁ బెగడు-వింటియనంజనదిప్పఁడెందుటం
డేలికయయ్యెనాతనివ-ధింపసమర్థుఁడ వేనిపూనియీ
తాళములొక్కకోలవసు-ధంబడఁగూల్చినఁజాలనమ్ముదున్॥ ౮౬॥

క. అనితాళసప్తకముఁజూ
పినదశరథనామకౌశ్య-పీనాథసుతా
గ్రణియుఁగపీశుఁడుఁదనుమె
చ్చనలఁబాణంబువింట సంధించెకడున్॥ ౮౭॥

చ. లలివిడువంగలంబమహి-లంబగతిందృణరాజసప్తకం
బిలనొక పెట్టఁగూలిపడ-నేసిధరన్వసదూసిధారుణీ
తలమునుబాసిభోగులప-దంబుక్షణంబునడాసిరాముని
మ్ములమోడిఁజొచ్చెనెల్లరుఁబ్ర-భూతభయాస్పదులైరినుంగొనన్ ౮౮

క. తాళములఁగూల్చివెసఁబా
తాళముఁగనిబాణమువ్య-దగ్రతవెడలం
దాళికభూతంబులుచే
తాళంబులుభీతినొందెం-దత్క్షణమాత్రన్॥ ౮౯॥

క. తాళ్ళుదెగనిండకదనుజాల
యాళ్లయొడళ్లఁగలమంగ-ళాభరణములం
దాళ్లుమనకాళ్లసంకెల
తాళ్ళునుదెగునను చుదివిజ-తతిదివినలరన్॥ ౯౦॥

క. అప్పుడుతాళములొఱఁగెడు
చప్పుడుకకుభములనిండ-సకలశుభంబు
ల్జొప్పడు వాలిందునుమక
తప్పఁడితండనుచుఁదరణి-తనయుఁడువొంగెన్॥ ౯౧॥

వ. మఱియుంచన మనంబున నపరిమితానందంబు నొందెనయ్యవస
రంబున॥ ౯౨॥

శా. బంధూకారుణభానుసూనుఁ గని భూపాలుండు సుగ్రీవకి।
ష్కింధాసాగరముం జేర వాలినికిం-గీలోగ్రల్పు మేనంతట।
స్సంఘాభాగ్యపుఁ డీతఁడం చజను లెం-చన్నించు బాణంబునన్।
స్కంధాంతర్హితవృత్తి వాలి నగుతుం-గౌర్యంబు పార్యంబుగన్॥

కం. అని సుగ్రీవుం బురికొ।
ల్పిన రేకవ్వఁ బను జాఁడు మువ లీముఖముఖ్య।
ద్దిఁగోలుడ వేగి తెచ్చవి।
ధిగాంతరమున వసించె భానుసుఁడై ౯౨॥

ఉ. వాలి నదిర్చిపోటుబలి-వంతుఁ డెరగను చుంగ డంగి దే।
వాలినుతుల్ లంకఁగడు-నస్త్రము ప్రచురోజ్జ్వలద్యశ।
శ్శాలి నోనర్పనోతగల-చాఁటుగాఁ గను వాలిఁ గూల్పఁగా।
కాలములో నరాధునకు-నద్దమె వాలియుశూలిగీలియున్॥ ౯౩॥

వ. అంతవ నంత సంతోషిత స్వాంతుండగు వసంత మణిసంతతి
కిష్కింధాన గరద్వారంబుఁ జేరి మాటి ౯౪॥

ఉ. ఏ సుగ్రీవుఁడ వానాపోన్ముఖుఁడనై యేతెంచితిన్నన్నదీ।
తా సుగ్రీవుఁ జేతునం చభయదా-హ్వానంబుఁ గావింపఁ దా।
రాసౌందర్యవతీమనోహరవచః-పారిగల్భ్యతాకర్ణన।
వ్యాసంగుం డెమరేంద్రనందనుఁడుదు-ర్వారుండు వాదోద్ధతిన్॥

గీ. కాళ్ళలివిలయు కాల-కాలకాలుఁడు కేళి।
తూర తొకన్మూల-పాలు చేసి।
వాళ్ళలిన చుప్పుచున్న-వాఁడనవవాలి।
తాఁ కేఁదఁ యమిత్రుఁ-డరణిభృత్తు॥ ౯౫॥

వ. ఇట్లు ౯౬॥

కం. తెలపమవిఁ తడయుఁ దును।
తలపమఁ మునంబులోఁ డఁ-దాఁ కేఁగదుణముం।

దలఁపఁడని వార్యుఁ డీతని।
తలఁబడ నేయు వెసదశర-థసుతుండనుచున్॥ ౧౦౦॥

క. అబ్బలియు లబ్బురంబుగఁ।
బొబ్బలిడుచు మబ్బు మెకము-బొబ్బ మెకంబుం।
బెబ్బులియుం బెబ్బులియుం।
గుబ్బలి గుబ్బలియుఁ జలము-కొనిక వియుఁగతిన్॥ ౧౦౧॥

క. దంతింబులఁగ అపచెనకు।
కుంతంబులఁ జీలు మంబ్ర-కోపులగు చుఁబ।
త్రుంటంబులువలుకు చుఁదడు।
హాంతింబుల శిలలునఁగఁ-బదహతులెసఁగన్॥ ౧౦౨॥

ఉ. ఘోలము లెత్తి వాలదిగి-భ్రమతి దారణ కారణాహవా।
హ్వాలిని బాహులైరి పువి-ఫాలనతత్పగులైరంబులు।
వ్వాలము లెత్తి త్రిప్పు మన-వాజ్ఞు వారణయుగ్మకంబునాఁ।
బోలి పెనంగ రాప్లవఁగ-పుంగవులింద్రదినేంద్రనందనుల్॥ ౧౦౩॥

వ. మఱియు నన్యోన్యను ద్ర విదారణ కారణంబులగు సంభాషణంబు
లాడుచుం బోరాడుచున్న సమయంబున. ౧౦౪॥

క. అద్రిగయుగ్మభ్రాతృనున।
కద్రితనూజునకు భేద-మారయలేమి।
నిర్దారివితారివాయఁడు।
భద్రాశ్రుతిమూర్తి రామ-భద్రుఁడు శంకన్॥ ౧౦౫॥

క. వదనంబులు రదనంబులు।
బనములుదరములు నురములు-బాహులు నఖను।
లాదివులోకరూప వాలికిఁ।
దదనుజుఁడైన ట్రితరణి-తనయునకరయన్॥ ౧౦౬॥

గీ. కాన తెప్పగి సుగ్రీవు-వానరాలు।
పట్టియు వెరకంబగు-ట్టియాస్తు।

దీయబాణంబునను వాలి- నేయవలయు।
ననుచు నెంతయుఁదలఁపోయు-నవసరమున॥ ౧౦౭॥

శా. శ్రీనాపేరికిసౌరిపాతిరఘునాథశ్రీస్వామినింజేరియు।
బ్లానావాలి నెదిర్చిపోరుమని వ-న్నాజ్ఞాపితుం జేసి వే।
వానిందున్నకుజేతఁబట్టిరివిబి-శ్వాసంబుఁబోఁద్రోచి కా।
దేనిం గూల్పవె మాడుజగ్ఘరితము-ద్యోగంగాయు మెల్లంగ దుట॥ ౧౦౮॥

క. వాలితనుజంపఁబిదప।
న్వాలింజంపఫలమేమి-నను ధేశ్వరన।
వ్వాలిఁగానంజేసె జెజను।
లాలిఁగానంజేపిరివిమవా-త్ముఁడవయ్యెన్॥ ౧౦౯॥

మ. అననారాముఁడునోచ్చియిట్లనియెనీ-కావాలికిన్మాపెయా।
వనసత్వాముల జేలు లేమిఁగనిదు-ర్వారాస్మదీయాస్త్రమౌ।
చనము న్నోయనిదిప్పనైపు మెడదన్నం దేహమున్మానుమి।
ప్పనికేనొప్పరికించిచూచెద నెప్ర-భ్రష్టప్రతిజ్ఞుండనై॥ ౧౧౦॥

క. సమరూపాతిశయులునన।
సమరముమీరాచరిం-సమయంబున నో।
సమగున్నరమిం దెవ్వరి।
సమయించునోయను మవిదుపఁ-జాలఁగ నైతిన్॥ ౧౧౧॥

వ. కావున సాభిజ్ఞానుండవై రణంబు సేయుమనిన. ౧౧౨॥

క. కంటికి జెప్పయగుచును।
క్రొంటియు గుగు దెంచి వాలిఁ-గాచినవినుమీ।
కంటెల్లఁడీఅనీవా।
ల్గంటిఁగొనవానిఁబట్టి-కండలు సేతున్॥ ౧౧౩॥

వ. అనిపలికిపవనపుత్త్రింగనుంగొని. ౧౧౪॥

గీ. వాలితోఁ బోరు నెడ వావ-వాలి తండు
మాలి యైనను నీ వంశు-మాలి తనయు
నెఱిఁగి నీ కుత్తుఁ దగులు పు-మరుగు మట్టి
తేనిరిపుఁ గూల్తు నేఁడు-తేనికడిమి॥ ౧౧౫॥

వ. అనుటయుం దత్క్షణంబున. ౧౧౬॥

ఉ. జ్ఞానిసుతుండు సంగరవి-శారదుఁడున్ మహనీయకీర్తిప్ర
జ్ఞాధిరామమూర్తిసము-ఖుంబున వాయుతనూభవుండభి
జ్ఞానముగాఁగ నెంతయుఁ బ్ర-యత్నము నన్వరించి తెచ్చి సు
స్నానముతోడ నుంచె సుమ-మాలిక నేలికకంఠపాలికన్॥ ౧౧౭॥

వ. అంత. ౧౧౮॥

క. కంధరధృతమాలికుఁ ఘన
కంధరనిభదేహు రవిజుఁ-గని రాముఁడు ద
ర్పాంధుభవదగ్రజన్మసు
ధాంధఃపతిపుత్త్రిబిల్వ-మాహవమునకున్॥ ౧౧౯॥

చ. అనవుఁడు సంశయంబు హృద-యంబునఁ దోఁపన సంధిశాంచు వే
చని విబుధేంద్రనందను వి-సాహన మొప్పఁగఁ జీరెఁ జేరెల్గుం
గున సమరంబు సేయ నిది-గోఁ జను వెంబడి నవ్వాఁడు నంచు మద
ధ్వని విని వాలి పంకజహి-తప్రభవున్ మయింపనుగ్రుఁడై॥ ౧౨౦॥

వ. చనుదెంచు నెడనెడ సొచ్చి నఖవిజితతారయగు తారయిట్లనియె॥

క. విను బలవంతుని పెనుబా
ఱున వచ్చినవాఁడు తపన-పుత్త్రుఁడు కాకు
న్నమతోం పారిమరలం
జను దెంచు నెక్కలఁకి దివి-చారి మదెదన్॥ ౧౨౧॥

క. హృన్యేశ నాహటింగను
బెదరొంద విందదియుఁ గాక-ప్రియసడి దెసనా

కదసి చనున్న దివోఁగా
డదనుఁడు దద్వచనములు పెడ చెవులఁ బెట్టెన్ ॥ ౧౨౪॥

వ. ఇట్లనాదరించి హితోపదేశినియగు నమ్మత్తకాశినింగనుంగొని.

క. తరుణి నను జయింపఁగను
త్తరణిసుతుఁడు కాఁడు నిశ్చితంబుగ వినుమీ
ధరణిఁ బ్రియత్నంబున నవ
తరణము నొందంగ వలదె దైవంబైనన్ ॥ ౧౨౫॥

క. బోటీ నీ మాటలు నా
జోటిను వాఁ వీరు నెడలఁ జూపఁగ వము చుఁగో
పాటోపమాన సుందువ
నాటవిభుండరుగుదెంచె నరగ్రజుఁ దాఁకన్ ॥ ౧౨౬॥

వ. ఇట్లు వచ్చి ॥ ౧౨౭॥

క. కోపరసంబొడలూనినఁ
గోపరికింపంగ నవఁగఁ గుముదరిపుజుఁగో
నోపందవుద్భుజాహతి
నోపందరమా నెతలఁగుమాటమి వచ్చున్ ॥ ౧౨౮॥

చ. అని వెసనాడి సారినొక హస్తమునం గుదియించియొండుకే
లనతనిమస్తకంబునఁ బలంబెసలారఁగ గ్రుద్దినం గడున్
దనరెను జావెతింగితన తమ్మునిఁ గౌఁగిటఁ జేర్చ సావధికా
రనిఖిలభారమాతని శిరంబునఁ బెట్టెనొకో యనంబడల్ ॥ ౧౨౯॥

వ. ఇవ్విధంబున. ॥ ౧౩౦॥

క. గ్రుద్దిన నీడంబోవక
బొద్దున సువ్వాలియురముఁ జొచ్చు వనిపు వురం
దద్దయు నద్దవిడించె
న్నద్దులగుచు వ్రీటులాడు చున్నట్టితఱిన్ ॥ ౧౩౧॥

క. సుగ్రీవుఁడు మాలాస
మ్యగ్రీవుండగుట వాలి-నప్పుడు దెలిసెన్భూ
పాగ్రణి సముగ్ర దోః ప్రభ
లోగ్రుం డగు వాలిఁ దునుమ నూహించె మదిన్॥ ౧౩౨॥

ఉ. రాముఁడు ధార్మికుండు రఘు-వంశగుణంబునఁ గూర్చి భానుజాం
డీము నరించి యాతని ప-టింగొని వచ్చినయట్టి వాలిశా
ఖామృగ వాలి పేరురముఁ-గాడఁగ నేసెఁ గలంబముం దరు
స్తోమము చాఁటునన్ నిలచి-యూటదలిగ్వఁగఁ గాలవేదితన్॥ ౧౩౩॥

వ. ఇట్లు దృష్టముష్టి సౌష్ఠవంబు వెలయం దెగ వాఫ్రటయు॥ ౧౩౪॥

ఉ. తాళము లేడుఁ గూల్చి వసు-ధాధరముం బెకలించి మించి పా
తాళముఁ జొచ్చి వచ్చినక-దంబము వాలి యురంబు దూసి పోఁ
జాలక నిల్చె నెంతయును-జా నెసఁగన్ వసఁ వాని ప్రాణవా
తూలము బీల్చుచున్నదనఁ-దోయజమిత్రతనూజుఁ డార్వఁగన్॥

వ. అంత. ౧౩౬॥

చ. సరభసవృత్తి రాముని ప్రపత్క్రము రంబున గాడి నందివీ
శ్వరతి నరయుండు పోయని-దివాకరనందను వీడి ధారుణీ
ధరము ఱుభీకర స్వరుపా-తఁ బొఱఁ గూలిన భంగి వాలి గం
వ్వరిదిగఁ గ్రుంగ వ్రాలి తద-నంతర మూర్ఛఁ గాంచి దీనుఁడై॥ ౧౩౭॥

ఉ. తారహితంబుఁ దెల్పనతి-ధార్మికుఁ డా రఘురామమూర్తిని
ష్కారణ మేల నా పయిఁ బ్ర-పత్క్రము నేయవటంచుఁ దద్వచ
స్సారము వీరు చేసి పరు-ప క్రియ వచ్చి త్వదీయ కైతవ
స్ఫారత నిట్లు పాలయితిఁ-జావఁగ నీకిది పౌరుషంబొకో॥ ౧౩౮॥

క. మించిన ధార్మికుఁడవుకదు
వంచన గావించి వ్యాక్ష-వారము నదుమం
బొంచినమ గూలి చల్ల వెది
రించనునం గల్వనవ్వ-రించి కివశమే॥ ౧౩౯॥

వ. అదియట్లుండనిమ్ము ౧౪౦

సీ. నను జేరం బిల్చితి-మ్మని రాజ్యము నకేల,
పాపి నాఁడ పటించు-బల్క వైతి
ఇతనికినీకుఁ బో-రిత మెట్టులయ్యెను,
న్నని తెలియంగఁ గా-న్నడుగ వైతి
ఇతనికీహరి రాజ్య-మంతయు నొసఁగి పా,
మ్మని కీవనుచునా-న్నాఁడ వైతి
వినజానితో వైర-మేలనీకని నన్నా,
ంతింప సఖ్యము సంఘ-టింప వైతి

గీ. వింత దోటికి నన్నా-దరించి పోరఁ
గ్రూరసాహసచుము వఁబడఁ-గూల్ప వైతి
సకటరామసమరుఁడ-నైయుఁబొంచి
ద్రుంచఁజేసితివిప్పుడే-మందు నిన్ను ॥ ౧౪౧

క. అంధునకుం జాత్యంధుఁడు
పంథానము మాంతేని-పగిది వ్యాత సతీ
బంధుఁడుగుఁబట్టి వారిజ
బంధుసుతుం డెట్లునీకు-భార్యంగూర్చె ॥ ౧౪౨

క. పరులకహితు లంబొందర్వక
తరులగిరు లందిరుగుకపివ్ర ధాపాలియుంప
న్నిత పరనీకర్వ-మెన
న్నర వరబుగికఁ జేసినాఁడ-వావ్యామ్నము గఁ ॥ ౧౪౩

క. విను పత్యవీనుచ ఓర్దం
బునఁదరునికతంబునదుము-బొంచిపుద్ధము న
న్నను గపటంబునఁబరిమా
ర్చినాఁడవునీవృమాని-పి వెతలపోత్యుఁ ॥ ౧౪౪

వ. అనియిట్లు. ౧౪౫

చ. అలసత వాలిరోషపరు-షాక్షరగుంభితవాక్యసంతతుల్
ల్వెలికి రఘూత్తముండవని-పాలశిఖామణి రామభద్రుఁడుం
బ్బలిముఖుతోడ నీకిటులఁ బ్రాణము వీడఁగ ధాత వ్రాఁతమున్
గలుగఁగఁ దప్పనెట్లు తెలుఁ-గన్వశమా నెపురాకృతంబులన్ ॥

వ. అదియునుం గాక ॥ ౧౪౭॥

క. నీమ నెవ్విధమునఁ బరిమా
ర్చినవాకుం బాతకంబు-సిద్ధింపదులే
మునిభార్యరమం జెఱు
పిన పెనఁదోషివి సిగ్గులేక-వ్రేలెదవనుచున్ ॥ ౧౪౮॥

క. వాలిదన దూఱు నుడువుల
గోలిసదుత్తరములిచ్చి-మున్న యుపలఁదా
వాలించి కపికులాధిపు
వాలించుఁ తాల్మి లేక-యవశతఁ గాంచెన్ ॥ ౧౪౯॥

మ. గళదస్రోదకధారయై విగతము-క్తాహారవిస్తారయై
చలదత్యల్పదరావలగ్నయయి వి-స్రస్తాసితాభుగ్నకుం
తలయై హస్తతలప్రతాడనవిధూ-తప్రోల్లసత్ఫాలభా
గలసత్కుంకుమచిత్రకప్రరుచియై యత్యంతదీనాత్మయై ॥ ౧౫౦॥

క. చనుదెంచి జీవితేశుం
గనఁబోయెదు జీవితేశుఁ-గని తారమహా
ధ్వని రామచంద్రుఁ గనుచు
య్యినకులవరుం గరుణ మావ-హింపఁగ నేడ్చెన్ ॥ ౧౫౧॥

వ. ఏడ్చు రామరాజన్య కంఠీరవ శిలీముఖనఖవిభిన్నంబగు శాఖామృగకుంజరుం గనుంగొని ॥ ౧౫౨॥

క. వానరనాయకు యపుడీ
వానరనాయకుని బాణ-హతి నీగతిని

త్మ్మనవయఁబోరలనవమా।
త్మ్మనవలోకింపవలసె - నేమన నేర్తున్॥ ౧౫౩॥

క. శైలశరాసునివాసము।
గైలాసముఁ దొల్లి బంతి - గా నెత్తినయా।
పౌలస్త్యునిబాహుమ్మునఁ।
గీతించ దిట్టవిట్టు - గిట్టి తెకట్టా॥ ౧౫౪॥

క. దారుణదారనువిభవో।
దారకుదారకునిహారిపందంబువిడిచిబ్బం।
దారకలోకమునకుబ్బం।
దారకరాజసుతపోవం - వలఁచితివేమదిన్॥ ౧౫౫॥

వ. అనిమతియును నతనిసాహసాదిగుణంబులగ్గించి విలపించుచు.

క. ధరణింబడిపొరలెసుతుఁ।
చరవతుశరమంకపీఠి - సంధించితదీ।
యురమణివిజాశ్రీకాసం।
భరితానను జేసిమిగులఁ - బరితాపమునన్। ౧౫౬॥

చ. నడుగనువిచ్చిరాజ్యప్లవగ - నాథకసుంగొను మేను దారదా।
రమునాసాజాతనీకుమది - రాదు వినష్టసుభాగ్యనాటనీ।
తనయౌవనంగదర్పవిజి - తస్ఫురదంగవిలాసశత్రుసై।
న్యనికరభంగదుస్తణిమ - యాంగదునంగనుఁదాడుము త్రిలిన్॥

క. కనువిచ్చినముగనంగొను।
మునియయచమునంగదుఁడుప - దాంతికభూమి।
న్వానుపొరలుటయువరాజ్యం।
బునకునఁబూన్పనునుచు - మొగ్గిన్యటయోపతీ॥ ౧౫౭॥

క. ఇట్లాఁడుసుగ్రీవుఁడునా।
యనతాఁచనకయతనివైభవ వాహ్యతసేయ।

ర్మను జాని చేఁ జావవలసెఁ।
జను నేరి యొవ్వరికి సహజ-శత్రుత్వంబటుల్॥ ౧౬౦॥

వ. అని ధర్మంబుఁ దోఁపఁ బాడి॥ ౧౬౧॥

గీ. మఱియు శోకాంబురాశి-మగ్నయగుచు।
హస్తయుగ్మకమున నిజ-మస్తకంబు।
బాఁదికొనుచు మదఁ దోడ-మీఁద నున్న।
ధవుని తలడించి తారరా-ఘవునిఁ గాంచి॥ ౧౬౨॥

క. ఒకతోఁ బోరెదు నావలు।
మరుతనుషండంబుతోన-నొదిగియొదిగిసం।
గరధర్మకోవిదుండవు।
ధరణింబడఁ గూల్చితివివి-దాత్మని చెయిదిక్॥ ౧౬౩॥

ఉ. నీసతిసీత నెత్తికొని-నింగిఁ జెలంగు మనేగ రావణుం।
డాసురవృత్తి నాసురగ-దారివధింపక నీవు నావిభుం।
జేసితి కాలగోచరుఁగఁ-జెప్పెడి దేమి యొకండు నేరమిం।
జేసినశత్రు వేఱొకనిఁ-జేసితి సామ్యము చెప్పినట్టులన్॥ ౧౬౪॥

క. మిత్రతనూజున్ ఘనుఁడగు।
మిత్రునిఁ గానెంచికొనియు-మిత్రత్వంబుం।
గోత్రరిపుసుతునిపైనో।
ధాత్రీశ్వర చూపుటధిక-ధర్మము గాదే॥ ౧౬౫॥

వ. అనిపలికి యంతనిలుపక॥ ౧౬౬॥

క. పాలకుని రీతినో భూ।
పాలకభార్యాసుతులకుఁ-బాపితివి పుడీ।
పాలినిఁ జెప్పెడి దేమీ।
వాలినిబిడ్డలను గూడి-యాలసు దెసుఖినై॥ ౧౬౭॥

వ. అనిపలికి వెండియు ననేకవిధంబులం బలవించు చుండె నయ్యవస
రంబున॥ ౧౬౮॥

చ. అనయము వాలియాలిఁ బ్లవగావలి మేదిని వ్రాలియున్న యం
గదు నిమనోహరాంగదుని గన్గొని వేదనఁ బేర్చి గాఢగా
ద్గదిక నెలుంగు రాలుపడఁగా నని యోర్వఁగఁ జాలఁ జాలనం
గ దదురటిల్ల గొల్లరకుఁగాలము మూఁడెఁ జేటు తప్పనే॥ ౧౧౯॥

క. ఇఁకఁ బుత్త్రి సతి కళత్రా
దిక బంధుసహోదర ప్రదృఢతరము నపాం
దిక నాకుఁ గడచనియెఁగుం
దక ధైర్యము నూఁగుఁడీను నమ్ములమీగల్॥ ౧౨౦॥

వ. అని పలికి తన వారి నెల్లం గలయుం గనుంగొని. ౧౨౧॥

ఆ. మున్ను నన్నుఁ గొల్చియున్న చందంబునఁ
దపఁ బుత్త్రుఁ గొల్చి తదనువర్తు
లగుచు మెలఁగుఁడ తఁడు దగవరియు తనినిం
జించి కాదు చావుఁ దెచ్చికొంటి॥ ౧౨౨॥

వ. అని పశ్చాత్తాపపరవశుం డై. ౧౨౩॥

క. దారం దారను సఖ శశిత
తారస్మిత కాంతిదంత తారస్తనిమం
జీరం జేరం జీరగ
భీరోక్తులవగ పుమాన్ప్రియమిగ రొత్తన్॥ ౧౨౪॥

మ. కొడుకుం గౌఁగిటఁ జేర్చి మోహమునఁ జెక్కుల్ నొక్కి కన్ముద్దాడి రయ
మ్ముగాడు మోహంబున వాలి యిట్లనియె నీకున్ వేడుకం దండ్రి పెం
దోడ్పై వాఁడుటతీఱ నిన్నుఁ గనుసంతోషంబు నాకింతటం
గడతేఱంగలకాల మెవ్వరికి నేకాకాంతతం జెల్లునే॥ ౧౨౫॥

క. అని మతి యొందనయాము చితవ
చనములనూరించి బాష్పసలిలోద్గముఁడై
తనయొగురమిగులవగనొం
దు నలినహిత సుతునకంగదుం జూపి దయన్॥ ౧౨౬॥

ఉ. అనుజా! డచింతఁదక్కి పర-మాదరణంబున నాదు వాక్యము
ల్విని మనుమనుదుర్వివేకినయి- చేయువిధంబులనిన్ను బాధనె,
ట్టినఫలమీవిధంబునను టెంచెనటుంచుము దానివీని నా।
తనయునిఁ బూర్వమత్కృతవి-ధంబుఁదలంపక ప్రోవవే దయన్॥

వ. అని తనయుండు కుందగిన వచనంబులు వెండియు నుపన్యసించి యొ
ప్పగించి తమ్ముఁడా నీకు సర్వంబును రాముండె కలండని నిశ్చలాం
తఃకరణంబున రామచంద్రున కభిముఖుండై. ౧౬౮॥

క. కలలో నెవ్వనిపదములు।
దలఁచినఁ జేతివగు మఱవనరుచునుండున్।
గలలోకములప్పదములు।
గలలోకైకనుతు నిన్నుఁ గంటి న్వంటిన్॥ ౧౬౯॥

మ. అని తద్దివ్యపదాంబుజద్వయము రం-దాసక్తహృద్భృంగమై।
త్రినుఁడై తృష్ణనిరాకరింపభవహ-ర్తారామశ్రీరాముఁడా।
మునునున్నత్రిగుణాకటాక్షమునస-న్నానింపుమంచుం దారం।
గనొ్రగింబాణము తేనుఁబోర్లమనుసు-గ్రీవాగ్రజుండొ్రక్కటన్॥

వ. ఇవ్విధంబున సకలసద్గుణశరధియగు దాశరథిశరపాతపాతితపాత
కుండగు నతండు॥ ౧౭౧॥

గీ. ఫలములాకులుదినిదిగంబరతఁదిరుగు।
నట్టివనచారులే గాక-నట్టిగతికి।
ఫలములాకులుదినిదిగం-బరతఁదిరుగు।
నట్టివనచారియయ్యెఁ దా-నప్పుడుచనియె॥ ౧౭౨॥

వ. ఇట్లు దివిజరాజనందనుండు దివిజరాజ రాజధానిం బ్రవేశించుట
యుం బ్లవంగాంగనలు నింగివగుల వగలం బొగిలి రందుఁ దార
శతారాయుధనందనుం దలంచి. ౧౭౩॥

క. భిదురనిభంబగు రామా।
ప్రదరంబునరంబుఁ గాడి-పడిపోయితివా।

పదరవినుతుఁ డార్వఁగనా।
మదనపగతశూరస్ఫూర-మణియనితులఁ తుక్॥ ౧౭౪॥

క. ఆహార మొసఁటి కడుము।
స్వాహారతనిర్వ్యధనూన-నలఁగినెయిచ్చ్॥
సాహాసా బాహాబల।
మాహవమునఁ గపటవిజిత-మయ్యెనః కటా॥ ౧౭౫॥

వ. అని మఱియు నతనిగుణంబులగ్గించి యగ్గించి పొవరయుచున్న సమయంబున. ౧౭౬॥

ఉ. రామునియాజ్ఞ లక్ష్మణుఁడు-రాతిభయంకరునాంజనేయును।
ద్రామఁబురస్కరించికొని-తారనుదారకుమారకుంగపి।
స్తోమమునర్కనందనుని-సొంపగుమాటలనూరడింపఁగ।
బ్రామతనూభవుస్త్రితవి-ధానమునందహీయింమపూరికన్॥ ౧౭౭॥

వ. సుగ్రీవుం డంగదుం బురస్కరించికొని సమస్తవానరచమూసమేపేతుండై సముత్పాటిత రామసాయకుండగు వానరనాయకుం డగ్గఱి దగ్గుత్తిక వెట్టి యేడ్చుచు నొకింతసేపునకు ధైర్యంబుచిక్కం బట్టియుక్కణపంబుఁ బవిత్ర జలపరిప్లుతంబుఁ గావించి గంధమాల్యాద్యలంకరణశోభితంబుఁగా నుచితవాహనంబున నిడిబలవంతులగు బలీముఖప్రకరంబు మోచికొనిరాఁ జైత్రభూపరిసరకాననంబునకుంజని యుక్తక్రమంబున శిబికడించి చందనాదిక సౌరభపదార్థసంచయంబుఁ గూర్చి పేర్చుశోకంబునం జితిపేర్చియుప్పొడపై వాలికళేబరంబుఁ జేర్చి యప్రదక్షిణంబుఁ గాఁదిరిగివచ్చి శిరఃప్రదేశంబున నంగదప్రయుక్తయుక్తంబగు సప్తార్చిఁ బ్రవృద్ధార్చిఁ గావించి విరక్తియుక్తులాడుచు నుచితక్రమంబున నగ్నికార్యంబునడపె నంత వానరవధూవిలాపంబు లొక్కమొగిం దిక్కులద్రువఁ బిక్కటిల్లె నందుఁ దారమనోవల్లభు నుద్దేశించి॥ ౧౭౮॥

ఆ. అతులసుందరాంగ-యౌతుఁడవనుముఁదార।
రతిఁగరంచసంగ-రంబునందు।

హరియుహరథస్థ మయ్యెంగోయతి వెయుకట్టా।
టకట రాజమౌళి - యంబరాగ్ని॥ ౧౮౯॥

క. అనిమఱియుఁ బెక్కుఁ దెఱఁగుల।
ననిమిషపతిసుతునిఁ గార్చి - యార్చుతు తారం॥
గొనిపరంపాతీరమునకుఁ।
జనిసుస్నాతులయి రద్రి - చరవరులెల్లన్॥ ౧౯౦॥

వ. ఇట్లు పవిత్రస్నానంబులు గావించి॥ ౧౯౧॥

క. ఎలయంఁదిలోదకములని।
శ్చలభక్తిన్ సంగిషోడ - శమహాదానం।
బులనన్నదానములఁ దృ।
ప్తులఁ జేసిరి బ్రాహ్మణులఁ గ - పులఁ దగురీతిన్॥ ౧౯౨॥

వ. మఱియు నవ్వానరేంద్రుని సమరేంద్రలోక సిరనివాసకరంబులగు కరణీయంబు తెన్నెయని నడిపి యుఱించి శాప్వపనోదార్థం జప్పావ్యనదీతీరంబునఁ గొన్ని దినంబులున్న యనంతరంబున రవినందనుండు రఘునందన చరణారవింద సందర్శనకందళిత హృదయానందుండై చని॥ ౧౯౩॥

క. అంగదునింగూర్చి ప్లవం।
గాంగనలంబురికినని పి - యంగము పొంగా।
రంగు ముదరి పుసూతుఁదుస।
ర్వాంగాలింగితవసుంధ - రావలయుండై॥ ౧౯౪॥

భుజంగప్రయాతము.

ప్రణామంబుఁ గావింప - రాముండు జంచ।
ద్ఘృణానందహాసప్ర - కీర్ణాననుండై।
గుణాఢ్యుం బవిత్రాత్మ - కు వ్వానవాహున్।
మృణాళోరుబాహాద్వ - యిం గ్రుచ్చి యెత్తెన్॥ ౧౯౫॥

వ. ఇట్లు గాఢాదరపూర్వకంబుగా గారవించి కరుణారస సముద్రుండగు రామభద్రుండు పవనతనయానుజాలంగనుం గొని॥ ౧౯౬॥

ఆ. వాలిచేత మున్న - పాలితంబగు కపి
రాజ్యమునకు నినజుఁ - బూజ్యలీల
నాచరింపుఁ డాభి - షేచనశోభనం
బింకఁ దడవు సేయ - నేలమునకు॥ ౧౯౭॥

క. అనవిని సౌమిత్రి పవన
తనయాంగదలఘుతనయుల జానితనయుండును దా
క్షిణకపియూథపులుం జా
యున్న నాతనిఁ జుట్టుముట్టి యతులితలీలన్॥ ౧౯౮॥

ఉ. బాంధవమొప్పఁ గూడికొని - బంధురతూర్యరవంబు లష్టది
క్సింధురకర్ణగోళములఁ - జిందఱవందఱ సేయనిద్దఱ
గ్ధాంధతి వానరుల్ నడువ - నల్లనఁ దోడ్కొనివచ్చి రప్పురీ
ష్కింధకు దేహశోభలరుచిప్రతిభానునిభాను సూనునిన్॥ ౧౯౯॥

వ. ఇల్లు దోడ్కొనివచ్చి.

క. శ్రద్ధఁ బ్లవంగాంగనలు స
మిద్ధగతిని వాకిలియనిజాఁడు సొచ్చె
న్నధ్వాంతశకరణుఁడనుచు
శుద్ధాంతాయుద్ధసిద్ధ శుద్ధాంతంబున్॥ ౨౦౦॥

వ. ఇట్లు తత్పురప్రవేశంబుఁ గావించె నంతకమున్న పౌరులు. ౨౦౧॥

ఉ. కట్టిరి తోరణంబు లెసఁగన్ దివి ముట్టిన తోరణంబులం
బెట్టిరి పూర్ణకుంభములు - మేదురలీల మృదంగకాహళుల్
గొట్టిరి పుష్పమాలికలు - గుత్తనఁ దావులు గుమ్మరింపఁగాఁ
జుట్టిరి ద్వారదేశముల - సూర్యతనూభవుఁ డుల్లసిల్లఁగన్॥ ౨౦౨॥

క. ఫలయుతరంభాక్రముకం
బుల నెల్లెడఁ బొందుపఱచి పునుగుజవాదిం
గలయంపిఁ జిలికి కస్తురి
నలికి యిడిరి యాణిముత్తియపుమును ముగ్గుల్॥ ౨౦౩॥

వ. వెండియుం బరమ శోభనంబుఁ గావించి రిప్పురవరంబు సమస్త సంభార సంభరితంబును వారాంగనానృత్తగీత విచిత్రితంబునుమం గళతూర్యరవ సంగతంబును సకలజన నయనానంద కరంబునై క రంబు విలసిల్లుటయు॥ ౨౬౬॥

ఉ. అంతనంతసంతసమ్మ-దంబుజాంబుజమిత్రపుత్త్రిసా
త్యంతమనోహరాంబరవ-వాభరణాన్వితుఁ బుష్పమాలికా
క్రాంతగళుఁ బ్రజేశునొ-కంబుగఁ దోడ్కొనివచ్చి రత్నభా
భ్యంతరసింహపీఠమున-నాతనిఁ గూర్చిరమాత్యులొప్పఁగన్॥ ౨౬౭

క. చామరములిడిరి వెల్వం
జామలకనవచ్చుఁబ్లవఁగ-చంద్రముఖులు నీ
స్త్రీమాభిరామభూషా
స్తోమరుఘుళంఝుళలుసన్న-తులు సేయంగన్॥ ౨౬౮॥

గీ. తివిరిరాఘవుఁడుకృతప్రతిజ్ఞుఁడయ్యెఁ
గాన నీవునుబ్రత్యుప-కారపరుఁడ
వగుమనుచుఁబుత్త్రినకుఁ దెల్ప-నరుఁగుఁదెంచె
మిత్రుఁడననొప్పఁ గ గనసిత-చ్ఛత్రమంత॥ ౨౬౯॥

వ. పట్టాభిషేక సమయంబు నాసన్నంబగుడు హనుమజ్జాంబవదాదు లవనీసురశ్రేష్ఠులై పుణ్యాహవాచనపూర్వకంబుగా హోమ విధి యథావిధినిర్వర్తితంబు గావించి॥ ౨౭౦॥

చ. కలుషహరంబులంబువులు-గల్గినభూరిసువర్ణకాంచనో
జ్జ్వలకలశంబులందిడొని-వానరరాజ్యవరాభిషేచనం
బలవడ నాచరించిరిమ-హాగుణశాలికిఁ బొల్చుచూలిక
య్యాఘులు రామచంద్రునిద-యామృతముం జిలికించునట్లుగన్॥

క. అమరసనురావలికిన
య్యమరులమరనాథునింగ హాధికృతికిన
ట్ట్యముమున్నభిషేకించి
క్రమమున సుగ్రీవునఖిలకపిపదమునకున్॥ ౨౭౨॥

క. అభిషేకం బొనరించఁగ
నభిషిక్తుఁ డయ్యె భాస్క-రాత్మజుఁడు కడున్
బ్రభుఁడగు మాఁదార కాను
ధ్యభాగ భాగమ్మృతకిరణు-నాకృతివంతన్. ౨౧౧

గీ. సకలవానరులకు రామ-చంద్రుఁడనకుఁడు
హేమఁదెమ్ము గాఁగ నప్పుడే-యంగదునకు
విదితముగ యౌవరాజ్య-సంపదకు నర్హుఁ
జేసి పట్టాభిషేకంబు-సేసెఁ గరుణ. ౨౧౨

వ. ఇవ్విధంబునం గోత్రభిత్పుత్రతనూజుం బూజ్యయౌవరాజ్య పట్టాభిషేచనం బావరించి ప్రాజ్యసామ్రాజ్యంబు వడసి మార్తాండసుతుండును రెంతయు చండకిరణుండునుం బ్రజ్వరిల్లె. ౨౧౩

ఉ. అత్తరి వానరాంగనలు-హారతులిచ్చి ప్రయుక్తుఁడై
పత్తన మెల్ల మెల్లనసు-భార్యకుఁడై ప్రచరించి రాజ్యసం
పత్తిఁ గరంబు రంగిలిన్ప-పాలితి మాభవదివ్యదర్శనా
యాత్తహృదబ్జుఁ డబ్జవిహి-తాత్తతమోభవుఁ డుల్లసంబునన్. ౨౧౪

క. చనిబద్ధాంజలిపుటితా
ననుఁ డున్నతవినయభయాచ-నమితశిరస్కుఁ డై
దమనగు మ రామచంద్రుం
గని ప్రమొక్కె యతండు ప్రీతిఁ-గొంగిటఁ జేర్పన్. ౨౧౫

వ. అపరిమితానంద భరితాంతఃకరణుం డగుచు నతనికిట్లనియె.

క. ప్రతిన నెఱపితివి నీవు!
ప్రతిహతబలశాలి వగుట-బ్రతికితిఁ గృపనన్
బ్రతివీక్షింపు ముష్టవగ
ప్రతిఁ దీర్చితి నీవు-ప్రియమద న్వాదకన్. ౨౧౬

చ. అవనిని సంతసించవలె-నాత్తతమోభవుఁ గాంచి రాముఁడే
ట్లనుటు కిట్టుబొమ్మశర-భాగము మ్మునరమ్ము ధారుణీ.

తనయను వార్తఁ దెమ్మువిది-తమ్మునిఁ బ్రేమ వాన కాలమం
దనఘ వసింతు సోదరస-హాయత నిగ్గిరిగహ్వరంబులన్ ॥ ౨౧౮॥

కం. కర్షకజనచయనయనో
త్కర్షము వర్షఋతువగుఁ - గాఁగ పిసేనా
ఘర్షితభూభాగుఁడవై
హర్షమున రమ్ము కార్తి - కాగమనమునన్ ॥ ౨౧౯॥

చ. అనుడుఁ దదాజ్ఞ వానరస-హస్రసమేతముగా మహాముదం
బునఁ బురికేగుదెంచి కపి-ముఖ్యుఁడు భాస్కరనందనుండుతా
జనకసుతాగవేషణమునఁ - జాలినమర్కటకోటిఁ బిల్వఁబం
చి నిఖిలమంత్రిపుంగవవి-శిష్టసహాయము పేర్మి నెంతయున్ ॥ ౨౨౦॥

కం. రమణీమణియగు తారా
రమణీప్రియుఁడగుచు భాస్కరసుతుఁడు మెఱసె
న్రమునధికభూషణమునో
రమఁ గూడి ప్లవంగరాజ్య-రమకధికృతుఁడై ॥ ౨౨౧॥

వ. ఇట్లు సంప్రాప్తమనోరథుండై మహాసుఖంబు లనుభవించుచుం డెనంత నక్కడ రాముండు సౌమిత్రీద్వితీయుండయి ప్రవర్షణగిరి బిలంబుల సీతావియోగ సాగరంబు నిస్తరింప నుపాయంబు గానక సంతప్తచిత్తుండై యుండునంత. ౨౨౨॥

కం. కాలమునఁ దోఁచెఁ దొలకరి
కాలము నిబిరీసకాళి - కాకాలమున్ ఫే
కాలమతిరిక్తశైత్యము
నూలము పాంథజనములకు శూలంబగుచున్ ॥ ౨౨౩॥

కం. ప్రాజ్ఞారుతి జహుళి ముజల
జ్ఞాలాపిహితముగు తమోమయము చతు
ర్దిజ్ఞాలిన్య ముచరదహి
భుజ్ఞాన్యము వర్షఋతువు పొలుపువహించెన్ ॥ ౨౨౪॥

చ. ప్రబలివలాహకంబులు న-భంబున ఘూర్ణిలుచుండ టెల్లతా।
ప్రబలత లోకమెల్లఁ దిమి-రస్థగితంబుగఁ బర్వె నప్పుడే।
శబలభిన్నుగ్రచాపవిల-సన్నతియొప్పఁగ వృష్టిఁగల్గఁజే।
సెబహుళభూతకోటులకు-శింపఁగఁ జేసిన తాపమాఱఁగన్ ॥ ౨౨౫

క. పెనుమిత్తినిపల్లంబిడి.
యనిజనములకేర్పరింప-నవశంబుగ వృ।
ష్టినిరంతరధారాపా।
తినమున భువనంబు భూరివ్య-దకమయమయ్యెన్ ॥ ౨౨౬ ॥

గీ. సాంధకలహంసహృద్యదయని-ర్బంధకంబు।
నమిత వాగకుమారభ-యప్రదంబు।
గాఁగఁ జెంతయుఁ గేకికే-కారవంబు।
గర్జిసెల్లెడఁ బర్వతా-గ్రంబులందు॥ ౨౨౭॥

వ. అయ్యవసరంబున.

చ. అతులితరీతిఁ గోతతికి-హర్షము వృద్ధియొసంగుచుండఁగా।
నతిరమణీయబాలతృణ మంతట నెంతయు నొప్పవిూఱెసం।
తతకరకాప్రవర్షవితతిస్ఫురదంబులసప్రపాహ
గతిమనభూతిధాత్రికురు-గాత్రికిఁ బాఁకుమవట్టినోయనన్ ॥ ౨౨౮॥

క. కమలాకరములు నిండియు।
కమలంబులు దెలివిఁదూలి-కమరెఁగమలినీ।
రమణుఁడు మిరపిహితుఁడై।
నమునఁ బెనుఁబెవసనవారియ-ందద్వేళన్ ॥ ౨౨౯॥

గీ. వనములెల్లను బుల్లికా-వనములయ్యె।
భువనమెల్లను సంపూర్ణ భువనమయ్యె।
నబ్జములు బహుశుంబయ్యె-నబ్జముగను।
నిబిడవారిదపాళివృష్టి-చేతమునను॥ ౨౩౦॥

శా. హారిన్నర్యంబకరప్రదీప్తి గరిజిన ధాం-గాంగ వమువిబస్ఫుర।
ద్యావాపృథ్వీతమింద్రగోభయుదో ద్యర్ధ్యాంసఖుంచంబస।

చ్ఛాదోమేదము వర్షబిందులసద-స్త్రింబభ్రమాతంగము।
న్మోదీభూతసమస్తభూతముఁబత-న్ముక్తాసిలేశంబునై।
శోధింపంబడె వానకాలమురణ-క్షోణీతలప్రక్రియన్॥ ౨౩౧॥

ఆ. అఖిలభూతకోటి-కాప్యాయనంబగు।
నట్టివానకాల-మగుడుఁబుడమి।
పట్టిమగఁడు రామ-భద్రుండుజవరాలి।
దగువిరాలిఁదూలి-తాల్మిమాలి॥ ౨౩౨॥

వ. తమ్మునిఁగనుఁగొని॥

గీ. లక్ష్మణక్షణప్రభాప్రభా-లక్షితంబు।
మేఘనిర్ఘోషఘోషస-మ్మిశ్రితంబు।
నతులజంఝూసమీరస-మావృతంబు।
నైనయీకాలమధికభ-యంబుగాదె॥ ౨౩౩॥

క. పదుఁబిడుగులజడికంటెం।
గడుబెడిదము తీక్ష్మయూర-కంఠధ్వనులే।
కుక్కుడుబిసదారుల మెసవిన।
వడిఁగనమది నెడునెయెట్టి-వ్రంతలఁబడినన్॥ ౨౩౪॥

క. అనిమతియుంశ్వానమనుజుఁడ।
పెనుగతిఁబ్రావృట్పయోద-పిహితములగని।
ద్దినములుదుర్దినములగా।
కనఘాసుదినంబులెట్టు-లగుఁబాంథులకున్॥ ౨౩౫॥

క. అరుగము నాకుస్వ[illegible]ం।
చాఁరుగనిహతివో లేఁదాప-మధికముఁజేసెం।
గ్లేశవినాశనిఁజనక।
క్ష్మేశసుతంబాసియున్న-కృపణుఁడనగుటన్॥ ౨౩౬॥

వ. అని మఱియుం దద్వియోగకృశానుయోగ సంతప్తమానంబగు మానసంబును సౌమిత్రి హితవచనరచనామృతంబునం దడుపుచుండునంతం గతిపయదినంబులకు। ౨౩౭॥

సీ. ద్యోధునీనిర్మల-పాథోంతరపరిస్ఫు-
టత్పుండరీకషం-డంబులనఁగ।
వ్యోమకేశునిజటా-వ్యూహభాగంబునఁ,
బూసినవెలిబూది-పూఁతలనఁగ,
ఖచరుఁడుడివోవఁ-గానాకసంబున,
నాఱఁగట్టినతెలి-చీరలనఁగఁ।
దోలుకరిదీక్షిన-నలమానసముఁ బాసి,
పఱతెంచురాయంచ-బాఱులనఁగ।
గీ. మించుపగవానిగర్భీక-రించినట్టి।
నింగిజవరాలిగండపాం-డిమములనఁగఁ।
జకితచాతకజాతసం-జాతపాండు।
రాభ్రములుమించెఁ-దచ్ఛరదాగమమున॥ ౨౩౮॥
గీ. భూసతీస్తనగిరులము-న్బూసికొన్న।
లలితకస్తూరికాదంబు-దొలచిఘనసి।
తాభ్రయోజితచందనం-బలఁదెననఁగ।
నలరెనుసితాభ్రముల్పర్వ-తాగ్రములను॥ ౨౩౯॥
క. అడఁగె న్భేకంబులరొద।
లడఁగె న్నేమంబులంచ-లజ్జనములం।
గడఁగె న్విధుండు శరములు।
గడిఁగెన్మరుఁడేచి విరహి-గణములనెగువన్॥ ౨౪౦॥
చ. కలుషతఁదొల్లితీరములఁ-గాచినభూరుహకోటిఁ గూల్చి త।
త్కలుషతనిట్టులయ్యె ననఁ-గానదులెంతయునిర్మలంబులై।
వెలవెలఁబాఱఁజొచ్చె నది వింతయనంజనదెట్లుఁ గాంచనో।
ర్థులుగలవారికిన్ ఘనత-దుప్రవిరోధము సేతపాడియే॥ ౨౪౧॥
వ. అంత. ౨౪౨॥
ఉ. దక్షిణగాములైనజల-దంబులకొక్కెడ రాముఁడుం బ్ర।
త్యక్షముగాఁగ్రసుక్కుచుఁ బ్ర-యాణముమానినవోయనంగఁ బ్రా।

గ్దక్షిణభాగమందునన గస్త్యమహోదయమైనమేఘమా।
లాక్షయమయ్యెనంబరమ-హార్నిశలాప్పెరత్నమాద్యతిఁ॥ ౨౪౩

సీ. మతిశయిఁదచ్ఛరదాగ-మంబంతనంతరి,
క్షము వోలె రాజహం-సలఁ బెనంగి।
పక్షిరాడ్ధ్వజభూరి-పక్షసలము వోలె,
లాలితకమలాను-కూలమగుచు।
ధర్మాభిరతుసభా-స్థానంబువోలెన,
లక్షితపంకక-లంకమగుచుఁ।
బ్రమథనాయకునిశి రఃప్రదేశముఁవోలె,
విమలభాసురనదీ-విహితమగుచు।

గీ. డంబుమీఱెడుచంద్రమం-డలము వోలె।
నధికతరచారుకువలయ హర్షమగుచు।
నట్టిజలదాంతసమయస-మాగతప్ర।
చిత్రతరపాత్రశారద-రాత్రులలరు॥ ౨౪౪॥

క. వెరవరిలోకేశుఁడుత।
స్కరజారవ్రజములనెడు-చలిచీమలపై।
మురుగతిఁజల్లినముగ్గను।
కరణిఁగువలయానుమోది-కౌముదిప్రబలెఁ॥ ౨౪౫॥

ఉ. అట్టిశరన్నిశఁ హిమక-రాతపమాత్రమునార్తిఁగూర్పఁదోఁ।
బుట్టువుకేలువట్టురఘు-పుంగవుఁడాలివిరాలిఁదూలిన।
ట్టెట్టులికింపఁజొచ్చురతి-భీకరులీస్మరవారిజారులీ।
పట్టునఁబ్రాణములృదుతుఁ-బ్రాణములేటికినీతఁబాసితిఁ॥ ౨౪౬

వ. అనిపలికి చంద్రోపాలంబన పరుండయి లక్ష్మణుంగనుంగొని॥

క. ఇతఁడమృతకిరణుఁడేకాఁ।
దతివిషముఁడుగాకయున్న-ననుజూఁడదారా।

యుతుఁ గానినన్ను దాఁరా!
వ్రతుఁడే చందగు నెఱామి-నీచరవృత్తిన్॥ ౨౪౮॥

క. తగ నెందుం గువలయహితుఁ
డగు రాజు కళాప్రపూర్ణుఁ-డగుఁ గాకఁ గడుం
దగ్గనికృశత్వమిలవిబు
ధగురుద్వేషికగుఁ గాని-తక్కునె చెపుమా॥ ౨౪౯॥

క. అకలంకుఁడ సన్మార్గుఁడ
నకుటిలుఁడ నటంచుఁ బొంగు-నమవసఁ గ్రుంగున్
సకలంకుఁడ సన్మార్గుఁడు
సకుటిలుఁడుం గాన్కఁ డితని-చంద మెఱుఁగవే॥ ౨౫౦॥

వ. స్త్రీవిరాకపోకలు జనంబులెఱుంగరయుని వెండియు॥ ౨౫౧॥

ఉ. ఈతఁడు చోరకోటికిన-నిష్టుఁడటంచు దుటుకొందటేతఁడే
ఘాతయొనర్చుఁ బాంథులన-కారణమిమ్మిహిరాంశుఁ డెంతయున్
ద్యోతితుఁడంచు లోకములు-దూఱఁగ నంచుక సిగ్గునొందఁడా
హాతలపోయఁ గార్యుఁడగు-నాతఁడు లజ్జ నెఱుంగఁడే కదా॥ ౨౫౨॥

వ. అని యివ్విధంబున॥ ౨౫౩॥

క. వనజారిదూరిమీఱిన
జనకసుతావిరహవహ్ని-సమసివధృతిన
మ్మనుజేంద్రుఁడంత [illegible]గంద
ఱ్పునిఁ దూర్చి విశేషరోష-పూరితముఖుఁడై॥ ౨౫౪॥

క. తుంటవిలుఁ జిలుక తేజియు
నంటినఁ గసుగందు పూవు-టమ్ములెవరికిం
గంటఁబడనిసచివుఁడును
గ్రంటినుదుటికంటిమంటఁ-గాగిన నీకున్॥ ౨౫౫॥

క. అట్టి విలుకాఁడవీవే
పట్టున విరహిజనహృదయ-పాటనమునకుం

దిట్టవయి తివ్రూహింపఁగ।
నిట్టివి గావే విధాతృ-కృతచిత్రంబుల్॥ ౨౪౬॥

చ. కటకట పూవుబాణములుఁ-గమ్మని విల్లునుఁ దాల్చి చిల్కు-తే।
రటు నిటుఁ ద్రిప్పు మన్మథ-రిపు-హా యతి నెంతయు దర్పకుండవై।
యటవిఁ దపంబొనర్చు మధ-రాత్మజఁ బాసిన రాజపాళిపై।
బటుగతి నేలపో రొదవు-భస్మము గాఁగ లలాంబకాగ్ని చేన్॥ ౨౪౭॥

వ. అనిపలికి నిట్టూర్పునిగుడించి. ౨౪౮॥

క. తమ్ములలోకమ్ములుఁ గుం।
దమ్ములుఁ దమ్ములగు చుఁ దన రారెడుచూ।
తమ్ముల నేయుకున నుఁ గుము।
దమ్ముల నేయుమటులైనఁ-దను వుఁ దొలఁగుదున్॥ ౨౪౯॥

క. అనిమతి యొవ్విధంబున।
వనజాక్షింపూబీదూటి-పాను భేళుఁ డు మెఁ।
ల్లని చల్లని గాడుపుఁబి।
ల్లని తాఁ కునఁ కో ఁ పఁ జ-లంబతిపలుకున్॥ ౨౫౦॥

చ. అనిలుఁ డవిస్ఫురన్న హార-హారంబున నంతుఁ దుపట్ట్రిమింగ నా।
తని జఠరాగ్ని నిం మకయు-దగ్ధము గాక తదాస్య విస్ఫుర।
ద్ఘనవిషవహ్ని తో డుపడఁ-గాఁవిగ హిమ వ్రజశుష్క కాననం।
బనయుత నేర్చి పేర్చుదుద-యా పరిహీనుఁడవు గ్రమూర్తివై॥ ౨౫౧॥

సీ. ఘనజాలముల నెల్ల-గా సిరెయున ర్చెదఁ,
వొక చోటఁ గాదునీ-యునికిపట్టు।
జను లెల్ల నినుఁ బ్రభృం-జనుఁడనిపలుకుదు,
రిట్టి వారల నైన నెడరికొందు।
వంతకు సేనుండి-యరుగుదెంచెదు చే,
పట్టి రవా స్వాంబు-బైట నిడుదు।
పురగులక డుపుల-నుండి వచ్చెదు వర,
తోపులఫలంబుల-నుపులఁ దోతు।

గీ. వాటిపోరెడువిపులాగ్ని-నాఱనీవు।
బీదవారలఁగనుఁగొన్న-బిట్టు వేతు।
వట్టినిప్పుఁజగత్ప్రాణుఁ-డనినపంక।
వాసనుండేమిచతురాస్యుఁ-డరసిచూడ॥ ౨౬౭॥

వ. అని వెండియు బహువిధప్రలాపంబులు గావించుచుఁ బుణ్యభాగ విపులారామకిసాలరసాలసాలాగ్రంబునం గండుమీఱు కీర కిశోరంబుఁ వలోకించి విభ్రమితాంతఃకరణుండగుచు నిట్లనియె.

చ. అలరుఫలోపయోగము వి-హాయసవర్తనముం దనర్పను।
జ్వలనిగమాంతవాసమన-వాప్తకులాయతనొంది రాముని౦।
బలుకుట ప్రాణిహింసనము-మానుటయిట్లఖిలత్వమెంతయుం।
గలిగినయోశుకద్విజము ఖంబునరాగముఁబూనుటర్హమే॥ ౨౬౮॥

చ. అనుచువిరాలిఁదూలితన-యాలికచాలివినీలిమంబువో।
లినమధులిట్కులంబులురు-లీలను గానమువిస్తరించుచున్।
ఘనలతికాలతాంతమృదు-కల్పితడోలికలన్సమీరణుం।
డనుచెలియూఁచనూఁగఁగని-యాతఁడుసీతఁదలంచియార్తుఁడై॥

క. సీతాయుష్మద్విరహో।
జ్జ్వాతానలమెట్లు నాకుఁ-జల్లాఱుభవ।
చ్ఛ్రితానుపమానరుచి।
స్ఫీతకటాక్షేక్షణాభి-షేకములేమిన్॥ ౨౬౯॥

క. ఆలుకొాదువమరుఁడుకైమవ।
జలిపించెడునట్లునీర-సాలకిసాలం।
బలికచచలింపనెంతయుఁ।
గళవళమందెన్మనంబు-కావందగదే॥ ౨౭౦॥

క. అలనాటినెయ్యములనో।
లలనాయొకనిముసముంద-లంపకమఱవం।
గలనాశుకశారికల।
కలవాదములిపుడుమనముఁ-గలంపఁగఁజొచ్చెన్॥ ౨౭౧॥

వ. అనిమతియుం దదీయవియోగంబు సహింపక॥

ఉ. తావులుగుమ్మరించెడుల-తాభవనంబులఁదూఱిఎన్నుఁగ్రొ|
మ్మావులనీడకేగునట-మానికొలంకులఁజేరఁబోవున|
చ్చోవెడలుంబరిస్ఫురిత-సూనరజంబునలందుమేనసీ|
తావిరహార్తిరాముఁడొక-తావునఁగాల్నిలువంగనేరమిన్॥ ౨౭౦॥

వ. పరితాపంబునొందుచుం బరిభ్రమించుచుఁ బరవశత్వంబునొందు
టయుఁ సుచితవచన శిశిరోపచారంబులం గొంతసేపదేర్చి లక్ష్మ
ణుండు॥ ౨౭౧॥

ఉ. ఏలపరిభ్రమించెదుమ-హీశమహాశనికల్పతావకా|
భీలశరావలీజ్వలన-భీమశిఖోష్ణసహిష్ణులష్టది|
కాల్వుదుసత్వరౌప్యగిరి-పాలుదుగారటుగానసాధ్వన|
బ్భాలలనాకుమారినృప-పుంగవముందఱఁదెచ్చియుంచకే॥ ౨౭౨॥

ఆ. అంతయేలయినజుఁ-డాంజనేయాంగద|
జాంబవత్ప్రముఖర-సాదుహచర|
భల్లుకోత్తములను-బటుగతిఁబిలిపించి|
సీతవెదుకనాజ్ఞ-సేయుమన్న॥ ౨౭౩॥

చ. అనుటయుఁగ్రోధశోకవివ-శాత్ముఁడురాముఁసులక్ష్మణుంగనుం|
గొనికనుఁగొంటివేప్లవఁగ-కుంజరువాలినడంచితన్మహా|
ఘనవిభవంబులిచ్చుటయుఁ-గైకొనిదుర్మదమొక్క-చింతయుం|
నసఁదలంపఁడయ్యెనుసు-మాపతిగోఁతులనమ్మఁజెల్లునే॥ ౨౭౪॥

క. అనిపలికిమఱియునతఁడి|
ట్లనుఁగిష్కింధాపురమున-కరిగియతఁడుభూ|
తనయునరయఁబూనుటమఱఁ|
గనిసైపుము కాకయున్న-ఖండింపవనా॥ ౨౭౫॥

మ. అనియిట్లానతియీరయంబునసుమి-త్రాపుత్రోద్భవుండేగి కాం|
చెనభోల్లేఖితశాఖికాఫలరస-స్వీకారసమ్మోదన|

ర్తనశాఖామృగశాబకోత్కరయుతా-క్రాంతోరుకాంతారము|
ష్కృణివిస్తారజితాంధకారమును గి-ష్కింధాపురీద్వారమున్॥
వ. అని చేరం బోవు నవసరమ్మున నచ్చటి ప్లవంగపుంగవులు తమలోన॥

మ. అహిమాంశుండు మహోరుగాగమునఁ-బుత్రాలోకనాపేక్షని|
మ్మహికేతెంచెననంగ నొప్పెడు జగ-న్మాన్యుండనంతాభరో|
ద్వహనాత్యంతసమర్థుఁ డీతఁ డని-తత్సంగర్వగాంభీర్యస|
న్మహిమాలోకనదర్శనంబులను-సంభావింతురైచెచ్చెరన్॥ ౨౯॥
క. చని సుగ్రీవుం డావని|
తాప్రియుఁ గాంచి మ్రొక్కి-వానరవరులి|
ట్లని యోడిననాయకసుతి|
విను మొక విన్నపము విన్న-వింతము తెలియన్॥ ౩౦॥
ఉ. వాసవతుల్యుఁడు న్విబుధ-వంద్యుఁడు శక్రధనుఃప్రకారబా|
ణాసనపాణి గోపురస-మాగతుఁ డొక్కనిఁ గాంచి యొంటరుం|
దాశ్రిసముఁ డొందియాతనివి-ధంబుసమస్తము నీకుఁ దెల్పఁ|
జ్చేసిన వారమాతఁడుఁ బ్రసిద్ధనృపాలతనూజుఁ డారయన్॥ ౩౧॥
వ. అని పలికి రంతఁ గొందఱు. ౩౨॥
క. వినుము నుమన వాలిందుని|
మినమనుజేంద్రునకు నీయు-మిత్రకులధ్వం|
సనయాత్రికి వేలుగలు∧|
దనఘుయాగనికం టెం-గ్రోధనాధకమితనికిన్॥ ౩౩॥
క. అనవిని సుగ్రీవుఁ డుతన|
మనమున నలక్ష్మణుఁ డతండు-మనుజేంద్రుఁడువం|
పిన రానొప్పున్నను నే|
మనుకోయిను మన్నసంభ్ర-మాయత్తుండై॥ ౩౪॥
వ. తారాసమేతంబుగా నెదురువోయి భయభక్తియుక్తం బ్రణామం
బుఁ గావించియుచితరీతి సమర్పించిన యర్ఘ్యపాద్యంబులం బరిగ్ర

హింప నొల్లక రఘునందనుండు రవినందనునకిట్లనియె॥ ౨౫౫॥

చ. అడవి మెకంబు లెల్లను స-హాయము గాఁగ రఘుప్రవీరుఁడ।
య్యెడ విపులార్తి భారము వ-హించుటఁ దాలిమిఁ దూలియుండని।
య్యెడ విభవాలి లేకమున-నీవు దలంపఁగ వైతి మమ్మునె।
ట్టెడ విపినాటు మూర్ఖుఁడ మ-కిట్టుఁడు నాఁజన జెల్లు లేరికిన్॥ ౨౫౬

క. మాయన్న దుర్మదుండగు।
మాయన్న వధించి రాజ్య-మాగొని జపతి।
న్మాయన్నఁ దలఁప వైతివి।
మాయన్నం జూడ బుద్ధి-మిగిలె నొసీతన్॥ ౨౫౭॥

క. అని పెట్టు పలికి తారా।
వనితాప్రియుబచనరచన-వత్సలుఁడగుః।
మ్మనుజేంద్రనందనునకి।
ట్లనియెన్ సుగ్రీవుఁ డుచిత-మగు వినయమునన్॥ ౨౫౮॥

ఉ. ఇంతకుమున్న వానరుల-కెల్ల మనాజ్ఞ జయోనర్చి నాఁడ నా।
రింతకు నంతకుం బుడము-యూనిన కైవడి నేగుదెంతుర।
త్యంత కుతూహలంబు మన-కయ్యెను నూరక మామ ముండఁగా।
నంతకృతఘ్ను వర్తనుఁడ-నయ్యె తలంపుము డింపుమఃగ్రతన్॥ ౨౫౯

క. ఏవచ్చి మిమ్ముఁ జూడం।
గావేడుకనందు ముండఁ-గాని ద్యోషకు।
న్నీ వయసు దెంచినాఁడవు।
కావునఁ బోవుదము నృపుని-కడ కిరువురమున్॥ ౨౬౦॥

వ. అని తత్తరంబుగా నుత్తరంబిచ్చి యుత్తరణికులాభరణు చిత్తంబు మెత్తవడం జేసి యుత్తలంబు దక్కి యుత్తయుచరోత్తముండు వెండియు॥

క. ఏనైవచ్చెదు పుణ్యావు।
గానన టులఁ గానను చిత-గతి నెంతయును।

స్థానంబుదోఁపహాకు।
స్థానవపతికిన్నమాగ-మంబువడపుమీ॥ ౨౯౩॥

చ. అనిసచివాళిఁదోడ్కొనియు-హార్పతినందనుఁడాకుమారుతోఁ।
జనియెనురామునింబ్రథిత-శాత్రవగోత్రవిరామునింగనుం।
గొనినటులేగి రాఘవున-కుఁ హృదయంబునఁగ్రోధశాంతికై।
మునుమునులక్ష్మణుంబనిచి-మోదముతోనతఁడట్లొనర్పఁగన్॥

వ. మోడ్పుం గేలుఫాలంబునంగీలించి. ౨౯౪॥

క. పదఁపడి తపఃసుతుఁడుతి।
త్వదపద్మంబులకుమ్రొక్కి-ప్రస్తుతులెసఁగన్।
న్నదియాదయచుండనపుడ।
య్యుదితేందుసమానముఖున-కొయ్యనఁబలికెన్॥ ౨౯౫॥

క. శాంతగుణాకరచతురా।
శాంతంబులనున్నయద్రి-చరముఖ్యులనే।
నేఁతకుమునుపిలిపించితి।
సంతోషమువొందుమిపుడ-చనుదెంతురనన్॥ ౨౯౬॥

వ. దీనదయాళుండగు రఘునందనుండు మహానందంబుఁగం దపననంద
నుం దదమాత్యులంగనుంగొని కనుంగొనలఁ గరుణారసంబు జా
లువాఱ వారలంగలపికొనియుండె నంతం గతిపయదినంబులకు,

శా. లాంగూలోచ్చలవోదితశ్వసనలీ-లాధూతధారాధరో।
త్తుంగుల్లాంగలదీర్ఘదంష్ట్రిలధికో-ద్వ్యక్తుల్మహీభృన్నహా।
భీలాంగుల్నఖరాయుధోద్ధతులువి-ర్భీతుల్చతుర్దిక్కుగో।
లాంగూలోత్తములేగుదెంచిరిమనో-ల్లాసంబుసఁ ధిల్లఁగన్॥ ౨౯౭॥

వ. మఱియును.

క. దాశరథులకుంగిష్కిం।
క్షేశునకున్సంతసంబ హీనతనొంపం।

గీశులు సనుదెంచిరి నా|
కేశసమానబలులవని- యాశిసకరణిన్ || ౩౦౦

క. గిరిసిభుఁడు గంధమాదనుఁ|
డరిపంకజమత్తకుంభి-యగు నగ్గజుఁడు|
న్వారివిక్రముండు కేసరి|
యరుదెంచిరి ప్లవగసైన్య-లైవేర్వ్వజన్ || ౩౦౧

సీ. అపరిమితాద్రిచ-రానీకములు గొల్వ,
నరుదెంచెఁ గుముదాఖ్యుఁ-డనునతండు|
కొలఁది వెట్టఁగరాని-కోఁతిమూఁకలతోడ,
నరుగుఁదెంచెఁ గవాఖ్యుఁ-డనునతండు|
గణుతింపరానివృ-క్షచరభటాళిఁదో,
డ్కొనివచ్చెను శరభుం-డనునతండు|
లెక్కయిడఁగఁజాల-లేనివానరులతో,
జనుదెంచె వడిఁ దారుఁ-డనునతండు|

గీ. లలిన సంఖ్యాతకీశబ-లసహితముగ|
నరిధనే తెంచెఁ గుంజరుం-డనునతండు|
నరయనంతింతయునరాని-తరుచరాళి|
తనరఁగను పట్టెను పనసుం-డనునతండు|| ౩౦౨

క. వివిధవిపినాటసైన్యప|
రివృతులు నరిమథనులు నప-రిమితబలులు న|
చ్చివిడిసి రివినతమైంద|
ద్వివిదులు నలనీలనలద-ధిముఖప్రముఖుల్ || ౩౦౩

చ. అతిబలులుగ్రవేగులను-హాశనికరక్రూశ దీర్ఘబాహులు|
న్నతతములన్య సైన్యవిపి-నశ్వసనాకృతు లిద్ధకేసరీ|
శతబలులైనవృక్షచర-సైనికులెంతయుఁదన్నుఁగొల్వగా|
శతబలివచ్చెఁబద్మహిత-సంభవుపంపినపంపానర్పగన్ || ౩౦౪

క. నల్లని మేనులు నెంతయుఁ
దెల్లని మోరలును గల్గి దిశ లెల్లను భే
ద్యిల్లఁగ బొబ్బలు వెట్టెడు
భల్లూకములతోడ జాంబవంతుఁడు దోఁచెన్ ॥ ౩౦౫॥

క. మానవనాయకభాస్కర
సూనులమన్నంత సంబు-సొంప్రవహింపం
గా సేసు తెంచెఁ దనుజార
సేనలు దనుఁ జుట్టిరాను షేణుఁడు కడిమిన్ ॥ ౩౦౬॥

క. అగ్రాంగనకాద్రిసురల
యుగ్రుఁడు తారకఖహిముక-యుండును బ్లోలి
వ్యగ్రంబుగ గపిసుభటస
ముద్రంబునఁ బవనసుతుఁడు-ముఖ్యుం డయ్యెన్ ॥ ౩౦౭.

క. తతవర్షబిందుతారా
తతికింబరమాణుపైక-తలవంబులకు
న్మితి వెట్టఁగాక నక్కపి
వితతి న్లెక్కింప విధియు-విధిఁబడకున్నే ॥ ౩౦౮॥

వ. ఇవ్విధంబునం గట్టాయితంబగు వనచరచమూసమూహంబు సముద్రజలంబులం బుడిసిలింపను, బ్రహ్మాండభాండంబు వగులింపను కులాచలంబులు విసరివ్రేయనుం జాలి కయ్యంబునకుఁ గాలుద్రవ్వుచుండె నంతియును. ౩౦౯॥

క. అనుపమతరహరిసేనా
ఘననిధిఘనసీలగజగ-వయశరభనిశా
తనఖరకేసరివే
ష్టనమునఁ బనసవరతరుప్ర-శస్తతఁ బొలిచెన్ ॥ ౩౧౦॥

వ. భుజబలాంగదుండగు నంగదుండును విపులకపిసేనాసమేతుండై సేనాముఖంబునకుఁ గ్రాక్కైనిలిచెనట్టియెడ. ౩౧౧॥

ఉ. అక్షులకుం బ్రియంబొదవు-నట్టిప్లవంగము నేఁ గాంచిరా|
మక్షితినాథుఁ డాదరస-మగ్గలిఁ దు భాస్కరపుత్రుఁ గాంచి ప్రా|
గ్దక్షిణపశ్చిమోత్తరప-థంబుల జానకిఁ రోయ నెంతయుం|
దక్షుల బుద్ధి వానరులఁ-దప్పక నిప్పుడ పంపుమింపుగన్॥ ౩౧౨॥

క. అనవుడు మహాప్రసాదం|
బనఘ యటుల చేయువాఁడ-ననికపిసేనఁ|
గని పొంగి జనకజావిచ|
యనతత్పరచిత్తవృత్తి-నర్కజుఁ డంతన్॥ ౩౧౩॥

క. వినతున్వినతాసుతజవు|
వినతుం గని నీవు నూఱు-వేలప్లవగులం|
గొని నేర్పునఁ దూర్పునకుం|
జని జనకజ వెదకి రమ్ము-దయ్యన నెలకున్॥ ౩౧౪॥

మ. అనిత ద్దిక్ప్రణత భూరిభూభృదురుగో-ష్ఠారామపల్లీగుహా|
ఘనగంభీరసరిత్ప్రవాహములు వే-డ్కం దేటతెల్లంబుగా|
నిన జాండాన తియా నెతెంగి వినతుం_డే గన్వడిం బూర్వది|
గ్వనితాకర్ణపుట ప్రపాటనవిరా-వాపూర్ణసైన్యాధ్యుఁడై॥ ౧౧౫॥

వ. తదనంతరంబున॥ ౩౧౬॥

చ. అనిలసమానవేగు సని-లాత్మజు నాత్మజసన్నిభుం గడుం|
గొని రఘువంశశేఖరుల-కుం దగ నాతనిఁ జూపి వారికి|
ట్లనియె యొద్ద ధర్మవతుండు జతు-రాగమవేదియుఁ గామరూపకుం|
డనిలసమానవిక్రమవి-హారిమహావిహారియౌరయన్॥ ౩౧౭॥

సీ. కనకాద్రి మెచ్చదీ-తని స్థైర్యరమమించుఁ,
జన దారిద్రారకుఁ జే-పడియౌనను చుఁ|
దపనుని మెచ్చఁడీ-తని తేజమెకాల,
మొకరీతిగా నుండ-నోడు నను చు|

నుదధిని సరకు సే-యదు వీని గాంభీర్య,
మలమంథనగము చేఁ-గలఁగె ననుచు|
నీ మహామహుల జవం-బీదఁ గాడనువడి,
యురు మనోరయమున-కోపదనుచు|

గీ. నీవటు నితాల్మి భూత ధా-త్రీవనితను|
గేలిఁ గావించుఁ జంతుప్ర-కృష్టభార|
శమన మెదఁ గోరి యొకొక్క-సారి బ్రహ్మ|
విష్ణు రుద్రాదులకు మొఱ వెట్టె ననుచు॥ ౩౧౮॥

క. అం[illegible]|
కాంతిమ[illegible]-గంతునిఁ గోరి|
కాంతునకెన[illegible]|
మంతుఁడు ధ్వ[illegible]మంతుఁ డంశు-మంతుఁడు కాంతిన్॥ ౩౧౯॥

ఉ. చాలని తండ్రోకండకుల-శైలసరిద్గహనంబులుండిశా|
పాలపురంబులన్ వదకి-భామిని సీత నెఱింగి రాయశ|
శ్శాలి మహాత్ముసీతని వె-సన్నయమింతు నవాగ్దిగబ్ధిన|
తుఱ్ఱుల మహీధ్ర భూరుహాని-కుంజముల న్మహీపుత్రి నారయఁగన్॥

వ. అవిపలికి కరువలి గాదిలిపట్టిఁ గౌఁగిటం బట్టి సస్నేహంబును, సబాంధవంబును, సగౌరవంబును, సవినయంబును సాదరంబును గా నతని కిట్లనిరి. ౩౨౧॥

క. అతిబలకపిసేనాపరి|
వృతుఁడవగుచు యామ్యదిశకు-వేచనితగ్ది|
క్షితధరణి వెదకి రమ్మువు|
హితనూజన్నీ వపరమ-హితుఁడవు వాకున్॥ ౩౨౨॥

చ. అనవుఁడుఁ బొంగి నింగి నొర-యం దనవాలము వెంచి భానుజ|
న్మనమున రేంద్రసూనులకు-మ్రొక్కి మహామతి యొప్పువారికి|

ట్లనుననిలాత్మజుండుజన-కాత్మజఁ గ్గొనివచ్చువాఁడవఁ|
బునిధిఁ గడచియైనను జ-ను న్వదలించియొనైనఁ జెచ్చెరన్ ॥ 323॥

వ. అవిపతికి॥ 324॥

సీ. తత్క్షణము దక్షిణమునకు-దరలనన్న|
హనుమఁ గ న్గొని రాముఁడ-త్యంతహృష్టి|
చిత్తుఁడై నిజకార్యసం-సిద్ధి మతిని|
కతననగునని తలఁచియా-ఘనునుతించె॥ 325॥

క. మానక వెండియు నప్పవ|
మానసుతుం బొగడించు-మహినాధుఁడు ప్ర|
జ్ఞానిధి జనకజకుం బ్ర|
జ్ఞానార్థం బంగుళీయ-కంబొసఁగుటయున్॥ 326॥

వ. స్వామికార్యధురంధరుండగు గంధవహనందనుండు గంధగజంబు తరుణకిసలయంబుఁ బరిగ్రహించు చందంబున నయ్యంగరంబుఁ గరంబు రాగింబున మాఱుం దక్షిణంబ దక్షిణకరంబు సాచి.

క. కొనివానివాక్యములను|
కొనివానరసమితిఁ గూడి-కొనినాఁ డలవి|
డ్కొని దక్షిణపథముం గై|
కొనియోగన్మోదములమి-కొని పొచ్చింపన్॥ 327॥

వ. ఇట్లనిలనందనుండునంత సత్వసంపన్నులగు నల నీల గజ గవయ గవాక్ష గంధమాదన దధిముఖాంగద జాంబవదాది మహావీరపరివృతుండై యుల్లసితంబులగు బుడమిఁబట్టిం గవిపట్టివచ్చునట్టి ప్రతినపట్టి చనియె నంత॥ 328॥

ఉ. ఆదశనున్నయంత్ర తమ-హా మహీభృత్సరసీవనంబుల|
త్యాదరమొప్పఁ దెల్లముగ-వెతకి కిష్వనపించిభీమసం|
పాదిప్లవంగ సైన్యమున-పారముఁదోచ్చడనం పెనాప్రతి|
చీరశసీతఁ గాంచఁగ సు-షేణుని వైరవనీకృశానుఁడన్॥ 330॥

క. అతనికి నొకమాసంబు।
నిధిపెట్టియనంతరమున-మిహిరసుతుండుదా।
గతపర్వతగహనాదులు।
వితతమతిం దెలిపి రాము-విభుండు నుతింపన్। ౩౩౧॥

క. ఒక్కొక్కడచాలి నాలుగు।
దిక్కులు వెదకంగఁ జాలు-దీక్షులఁ గపులం।
శక్రుండ్రఁదోడుచేసియు।
దక్కుశుభంబునను నాశ-తబలింబుచ్చెన్॥ ౩౩౨॥

వ. అతండు నొక్కమాసంబునం జనకతనయాన్వేషణంబుఁ గావించి మరలువాఁడైచని తొలినిట్లు॥ ౩౩౩॥

క. కాష్ఠామాత్రమునఁజతుః।
కాష్ఠావిచయనసమర-గతులుకపులువి।
స్పష్టాహంకృతులెసఁగగ।
రిష్టాత్ములుచనిరిగంధ్యా-రిసుతనరయన్॥ ౩౩౪॥

వ. ఇట్లరిగి॥ ౩౩౫॥

క. తరుచరవర్యులు మూనుమూగఁ।
దరుణింధరణీతనూజఁ-దడవిరిమిగులన్।
దరులన్నదీనదంబుల।
దరులందిమిరప్రగాఢ-తరులంజములన్॥ ౩౩౬॥

సర్వలఘుసీసము.

మఱియుఁదరుచరులు-మసలకనవనిజ,
వెదకఁగఁదొడఁగిరి-వివిధగతుల।
బులుసులు మొకములు-మొఱఁగెడు నెలవులు,
బులుఁగులరుతములఁ-బొదలుపొదలు।
మరువులఁ బొదువులు-మలలును శిలలును,
బొలములఁ గొలఁకులఁ-బులినములును।

బురములును పవన-ములం నిఱుకటములం.

నహాలవివరములుఁ-గహనములును|

గీ. మునులుదపములుసలిపెడు-వనములునుఁ|
బరులయానుకులుఁదలిరులఁ-బరఁగులతలు|
నుటజములునతటములుంబ-హుళశిఖరము|
లపరమితభయదకరము-లగుతలములు॥ ౩౩౭॥

వ. ఇట్లరయుచు వెండియు। ౩౩౮॥

ఉ. భానుసహస్రచారుతర-భానుపరిస్ఫుటధాత్రినీఁగకా|
లూనినయంతపట్టయిన-నూనము నొందకయుండునట్లుగా|
జానకిసుర్వరాతనయఁ-జానుగరోసియెఱుంగ లేకయ|
వ్వానరులెల్లఁగూడికొని-వచ్చిరి క్రమ్మఁదైన్యచిత్తులై॥ ౩౩౯॥

వ. దక్షిణదిశాపరిశోధనార్థంబరిగిన యశోధనులగు హనుమదాదులు
తక్కిందక్కిన యక్కపులెల్ల నొక్కమొగిం దిక్కులంగాపఁజను
దెంచి రాజపుత్రి రవిపుత్రులం గాంచి నమస్కరించి తమపోయి
వచ్చిన చందంబెఱింగించు వారైయిట్లనిరి॥ ౩౪౦॥

మ. సితకీర్తిఁప్రియులారరయుమలఁ ప్రతీ-చీప్రాగుదీచీదిశ|
సితశృంగోన్నతపర్వతంబులఁబయ-స్ఫీతాపగాతీరవి|
స్తృతకాంతారములంగుడుంగములధా-త్రీపుత్రిశోధించిన|
చ్చితిమెచ్చోటను వార్తయైనవినమా-సీతానిమిత్తంబుగన్॥ ౩౪౧॥

క. ఇఁక నెందు వెదకువారము|
వెకలింతుమొభూతధాత్రిఁ-జెల్లగిలన్స|
ప్రకులాద్రులఁద్రోతుమొవా|
సుకరోలులువెలుకుదుమొయ-శోధనలారా॥ ౩౪౨॥

గీ. ఆజ్ఞయొసఁగుఁడుమాకని-రంతరాము|
లక్ష్మణులునిజాండునఁ-దక్షిణంబు|

వెనుకఁబోయిన యమ్మహా-వీరవరుల
మీఁదఁ బ్రాణంబులిడి యుండి-రావరమున॥ ౩౫౩॥

వ. అంత నక్కపి దక్షిణంబునకుం జని వనచరులాలస్యంబుఁదక్కి-రెక్కిన ప్రాకులు మరల నెక్కి వీక్షింపుచుఁ, దడవిన ప్రదేశంబులు వెండియుం దడవుచు, నేమేము జనకజం బొడఁగాంతుమని ప్రతినలువట్టుచు రాఘవుండు మహానుభావుండు తదీయకార్యనిర్వాహకుండ సర్వోత్కృష్టుండని యాడుచు హనుమంతుంగొని యాడుచుండిరి॥ ౩౫౪॥

సీ. కొలఁకులుశోధించి-కొలఁకులలేకున్నఁ,
కొలఁకులుబురదగాఁ-గలఁచివైచి।
పొదరిండ్లుపరికించి-పొదరిండ్లలేకున్నఁ,
బొదరిండ్లుబయలుగాఁ-జిమ్మివైచి।
తరువులువీక్షించి-తరువులలేకున్నఁ,
దరువులు వేళ్ళతో-మరులఁద్రోచి।
నగములుగనుఁగొని-నగములలేకున్న,
నగములు బిటుపెల్లగిలఁజేసి।

గీ. గుహలుదగఁగాంచిసీతత-ద్గుహలలేమిఁ।
గుహలుగగ్గోలుపఱచియాకోఁతులెల్ల।
గిరులఁగిరులను బొదలుబొదలఁ గొలఁకులు।
గుహలుశోధించియమ్మహా-మహులుమఱియు॥ ౩౫౫॥

వ. సీతాన్వేషణంబుగావించుచు॥ ౩౫౬॥

చ. ఫలములుగాంచిలేఁతఁదనుపారభుజింపరుఁబువ్వుఁదేనియల్।
గొలఁకులఁగాంచిక్రోలఁదమ-కింపరుఁబెద్దచరించియేవిసే।
మలపతనొందివారమున రాలిదప్పియు లెక్కసేయరుం।
గలఁగవు వానకెండకును-గాలికిఁ గార్యభరంబు పెంపునన్॥ ౩౫౭॥

సీ. అచ్చోటఁ జనకజ నరయుచు నునిపోదు,
రచ్చోట లేకున్న దైన్యము వహింతు|
రాకడ సీత నా-లోకింతు మనిపోదు,
రాకడ లేకున్న -నలసులగుదు|
రాచక్రమహీపుత్రిఁ-జూచెద మనిపోదు,
రాచక్రి లేకున్న నలఁతఁ బడుదు|
రందు రాఘవు దేవిఁ-గందుమను మఁబోదు,
రందు లేకున్న నుఁ-గుందుచుందు|
గీ. రందుదత్పతిఁ గ్రొందు-మందురకట|
కడచనిరొయు మాసమందు సు-కపులు మఁకు|
నార్తిఁబడ లేలతచ్ఛుభ-వార్త వింద|
మందురాకకొందత్రిగతి-నందు మతియు| 3౪౮॥

సీ. రాముని బల్కుకీ-రమణిసీతఁ గా
నూహించినిలిచెన-రొక్కమాటు|
దాతచ్ఛదయుగుల తాతిన్వజానకి.
యోయని నూచెద-రొక్కమాటు|
ఘనకలాపవిహీనఁ-గలకంఠి భూపుత్రి,
యొక్కయనితలంతు రొక్కమాటు|
పటునిశాచరవిద్ధ-పద్మిని రఘురాము,
నువిదఁ గాభావింతు-రొక్కమాటు|
గీ. పోతుఁ బాసితపింఛక-పోతిమహిజ|
యున్నదని చేరఁబోవుదు-రొక్కమాటు|
శూన్యవృత్తుల మైరవి నూనుఁ జేరఁ|
జంపుననుభీతిఁ గొందఱు-శైలచరులు॥ 3౪౯॥

ఆ. మఱియు వివిధగతుల-మసలక జనకజ|
యున్నచోటెటుంగ-కున్నతంబు|

లైనపర్వతములు-నగములుశోధించి|
యలసిసొలసియున్న-యవసరమున॥ ౩౫౦॥

చ. అథ కుశస్థలంబునొకఁ-డారసి తారసిలంగఁ దత్ప్రయం|
ప్రథమగుహఁ జొచ్చి గాఢతిమి-రంబుఁ గ్రమించి ముమ్ముఁ బోయి యాత్రటీ
స్థిరతసన్నికృష్టనొక-తెంగ శిభక్తి నమస్కరించితి|
చ్ఛుభకరుణార్ద్రదృష్టిసుగా-సొంపుగ వెల్వడి కొక్క పెట్టువన్॥

వ. ఇట్లు మహాయాసంబునం బెక్కుదినంబులు సొచ్చిన యబ్బిలంబ వాయాసంబున నొక్కక్షణంబున వెల్వడి ప్రభావతీ ప్రభావంబు నకచ్చెరువునందుచు నిరాకృతి తప్తిపాపాత్రముల్లైయుండి యున్నోన్యముఖావలోకనంబు సేయుచు నట్లుని॥ ౩౫౧॥

మ. ఇఁక సేయంగలకార్యమెద్దియనక-యిక్ష్వాకువంశోత్తమం|
డకలంకుండగు రాముభార్యఁగననె-ల్లా నెల్లనోట్లింతద|
క్కకశోధించితిమెందునుంగనము శో-క ధ్వాంత విచ్ఛేదకం|
బకటా చంద్రముఖీసువార్తనగుఁగా-కన్యంబులందీగనే॥ ౩౫౩॥

క. అవిరంతనంగనుండి|
ట్లవిరోను స్వేదకంగ-జాలమువనిజనెటుకుం|
బనిగలదే పోవఁగమన|
కనువగుఁ బ్రాయోపవేశ-మదలకరయన్॥ ౩౫౪॥

సీ. అనుచుఁగద్గదకంఠుఁ-డైయెల్లవారల,
నీక్షించి మఱియుఁ దా-నిట్టులనియె|
నవనిజఁగనుఁగొన-మనియటుఁబోయినఁ|
జంపుఁగాని యనుగ్ర-హింపఁడర్క|
నందనుండొటరా-నందుల కిచ్చోటఁ,
బుచ్చెదననువుల-బొందుమీర|

తెల్లమీ మనములఁ-గిమ్మగు నెలవుల,
కనుచు మీమున దైన్య-మాక్రమింప|

ఆ. నక్రమ్ములు రాలవన్న-యంగదుఁ గనుఁగొని|
యఖిల వానరులు మహో-ర్మిఁ దూలి|
నిశ్చయముగ నేము-నీతోడి వారము|
గాక మానుఁ బోవఁ-గలదె మతిఁ గో|| 3౫౫||

చ. సమరము రామచంద్రునకు-సమ్మతిగా నొనరించి పుణ్యలో|
కములఁ జటాయు వెంతయును సు-ఖంబునఁ బొందిన యట్లు రామకా|
ర్యము ననసు ప్రపంచముఁ ది-రంబుగ వీడితి మేనిఁ బుణ్యలో|
కమెదురువచ్చు నమ్మున బ్లవ-గ ప్రభులారని ఁ జుట్టియెడ్చినన్|| 3౫౬ ||

వ. ధైర్యహీనులఁ దుండగు హనుమంతుండు వారలకిట్లనియె|| 3౫౭||

క. మనము పరమాత్ముఁడగు రా|
ముని మనమునం బడయ లేని-మూర్ఖులమని య|
య్యనజాఁడుఁ జటాయుఁడదం|
డని పిడ్యులఁ జేయఁ జచ్చి నం జూచున్నన్|| 3౫౮||

ఉ. కావున ధైర్యముం విడియ-కారణమిగ్గిరిగహ్వరంబులం|
జావఁగ నేల నప్పరమ-సాధ్వి నిలాసుతఁ గాంచి పోయి ధా|
త్రీవరు మన్ననం బడసి-తేజము నొందఁదలంపుఁ డిట్లు సం|
భావిత చిత్తవృత్తులగు-పాలసులట్లు తలంక నేటికిన్|| 3౫౯||

వ. అని వెండియు నుచిత వచనంబులం దేర్చి|| 3౬౦||

క. కడఁగుండు సీత వెదకం|
గడుగుండు సుఖంబుల ప్రకలితంబుల నొ|
న్నడుగుండు కార్యమును వెడ|
పడగుండు వగిది విహంగ-నాథుఁడొక్కఁడొగిన్|| 3౬౧||

వ. సంపాతియు ననతిండు|| 3౬౨||

ఉత్సాహము॥

ఆచటనుండి వార్ధిమింగ-నగుఁదెంచు వాఁడుత|
ద్వచనసరణిఁ జనము ముద్దుఁ-దమ్ముఁ జీల్చుటరసిప్పు|
ఖచరనాథనగరిఁ జేరఁ జనుడు నప్పుడు కాంచి వా|
నిచరితంబెఱుంగ లేక-నిఖిలకపులు భీతులై॥ ౩౬౩

ఉ. కాలినపర్వతంబు క్రియఁ గల్గిన మేనఁ గూటమోయునం|
గాలిగళంబు నెత్తిఁ గని-క్రచ్ఛదవచ్చెదువో ఖ-భూతమై|
తాల్కలు నిప్పిరణంబునంద-గ న్నరణేచ్ఛవహించియున్న కీ|
శాలిఁ గ్రసింపఁదీసిన నానుఁ గల్లమనోరథంబులన్॥ ౩౬౪

క. అనిమునల స్రగిసఁ బో|
మ్మనినర్భిత త్తుంలను మ నఖిలకపులుఁ వా|
నినమా చుమండఁ జేరం|
జనుదెంచిన పాదమెసఁగ-సంపాతియనున్॥ ౩౬౫

క. ఎక్కడిజటాయువతఁడే|
చక్కటిసమరంబు సేసి-సమసెఁ బినపమా|
రక్క-రణిని త్లెటించితి|
రక్కట చెప్పుఁడేను వాని-యగ్రజుఁడఁ జుండీ॥ ౩౬౬

క. వారనిశోపంబునని|
వ్వారలఁ గోరణముసఱ్ఱ-వాసికిఁ బోరం|
గారణము మీదురాక్షసుఁ|
గారణముం జెప్పుఁడీను-గారవమెసఁగన్॥ ౩౬౭

క. అనియడిగి చింతా పరిక్రాంతుండై॥ ౩౬౮

క. కపికులగోత్రంబుల తో|
క్కలగాలి విదిర్చినేయఁ-గలఁ డుక్రపఱుఁడై|
కలనఁ బడపలసెరునము వి|
కలమయ్యెం జెప్పుఁడతి-త్సకలప్రత్రంబున్॥ ౩౬౯

వ. అనిన నప్పతంగ పుంగవున కప్లవంగ పుంగవులిట్లనిరి॥ 320॥

సీ. దశరథసుతుఁడుసీ-తానాథుఁడనుజన్త
సహితుఁడైపితృవాజ్ఞ-సద్వ్రతంబుఁ
బూనిపంచవటంబు-బొంతఁబర్ణకుటీర,
మొనరించినియతినం-దుండఁబఙ్క్తి
కంఠుండురామల-క్ష్మణులనువంచించి,
జానకిఁగొనిపోవు-సమయమునఁజ
టాయువురావణు-నాఁగిమహాహవం
బొనరించియొనరించి-యుక్కుడఁకి॥

గీ. దనుజచంద్రహాస-దళితపక్షకుఁడైన
ధరణితనయుఁగొంచు-దైత్యనాథుఁ
డెక్కడేఁగెఁజనియె-నక్కడరాఘవు
లవనితనయతేమి-నలముటెం॥ 321॥

వ. తదన్వేషణార్థం బరణ్యంబునం బరిభ్రమించు వారికురం బర్వ
తోపమానుండై పడియున్నజటాయువువలన నంతవృత్తాంతంబు
ను విని యనంతరంబునం బ్రాణపరిత్యక్తుండగు నప్పక్షివరేణ్యు
దశరథక్షితినాథుంబోలెఁ దహించితిలోదకంబులొసంగి శబర్యా
శ్రమంబును బంపాతీరంబునుం గడచి ఋశ్యమూకంబున వనచ
రేశ్వరుండగు సుగ్రీవునితోడం బద్ధసఖ్యుండై తద్ధితంబుగా వా
లిందునిమి తత్పదంబొసంగినంగాని ప్రుడుమింగల ప్లవంగ పుంగవు
లరావించి సీతాన్వేషణ నిమిత్తంబుగా నెల్లదిక్కులకుం బుచ్చిన
నేమి ద్దక్షిణంబునకుం జనుదెంచి యెందునుం జనకనందన సంగ
ర్శింపనేరక యూరకపోఁదిరక ప్రాయోపవేశంబునం బ్రాణం
బులు విడువనున్న వారమని చెప్పి యప్పులుఁగు ఱేనికి నెండియు
నిట్లనిరి॥ 322॥

క. పక్షివరనీకునీగతిఁ
బక్షఃహీనంబగుటవి పక్షకృతమెుగా
సాక్షరసంకలితముగా
కీక్షణమునఁ దెలియఁబల్కె-మీనీతనుఁడున్॥ ౩౨౩॥

చ. దేవకాంతలర్వభాషమును-జేరఁగనేఁపుడు నేనసేనయం
చావిపులాద్రికాయుఁడుజ-టాయువు నేమనుఁబస్పదంబునం
బోషఁగసూర్యరశ్మిమునఁ-బొందినవమ్మహనీయ శేగికి
న్నావులలావులెల్లవిక-లత్వముఁ నొందు మవచ్చెఁ జెచ్చెరన్॥ ౩౨౪॥

ఉ. తమ్ముని పక్షయుగ్మకము-దగ్ధమునొందుటఁ గోర్వ లేకళి
గ్రమ్మున నొద్దిమూర్చిలిత-దాపతినోన్ముఖుఁడైన వానిమా
గమ్మున వాత్మ పక్షములఁ-గప్పిసనప్పు కాక నాపత
త్రమ్ములు గాలె నాతఁడు సు-రక్షితుఁడయ్యెమదాత్మ వొఁగఁగన్॥

శా. ఇట్లు చండకిరణ ప్రచండకిరణ దగ్ధగాత్రుండనై॥ ౩౨౬॥

క. ఇట్టి ధరంబునఁబడికడుఁ
జిక్కినవాఁడగు సేవ-సేయుఁ మునిచటం
బెక్కుదినములుండి యుతిం
డెక్కుడ కేనఁ జనియున్న దేశ్యాపరఁడై॥ ౩౨౭॥

వ. నాటంగోలె నాకు మూర్ధుండు సుపార్శ్వుండగు సుపార్శ్వుండు నత్యంబు నా కొరవర్తనంబు నిర్వర్తింపుచుండ నిబదంపడి జటాయువుని స్థానంబగు జనస్థానంబు సంస్థానంబుగా నున్నవాఁడ నవింటి కొక్కసమయంబున మదీయపూర్వసంపాదిత పుణ్యనిర్వర్తితంబున బాలసఖుండగు నొక్కతపోధనుంగనుంగొని సభక్తికసాష్టాంగ దండప్రణామంబులాచరించి పార్థింపన నస్తద్వదగా నాగణంబుఁ దనదివ్యతపోమహానుభావంబున గతింగి నావలన వెండియుం జలపి యుక్కగుణాకరుండు నాకుంగరుణించి పత్రలబాం

ధరాసుతాన్వేషణంబు నెపంబుగ వనచరులు రామాజ్ఞ నున్నం డే
ని క్యనంబునకు నరుగుదెంతు రమ్మహాత్ములకు సీతావృత్తాంతంబుఁ
జెటపడం జెప్పి లబ్ధవుత్తుండవు గమ్మఁ దీవించి వేంచేయుటయు వా
లంటి మీరాకఁ గని పెట్టి పాలింపుచుఁ జిక్కం బట్టియున్న వాఁ
డగ్రతీర్థుండవ నైననని పలికి తమ్ముం గూర్చి యార్చిపేర్చి శోకం
బుడిపికొని యవ్వానరోత్తముల సహాయంబునం బుణ్యనదీస్నా
నంబు గావించి జటాయువునకుం దిలోదక పిండప్రదానంబు వెట్టి ప
విత్రుండై వారలం గనుంగొని॥ ౩౮౧

ఉ. నగచరులార యింక మర - లవ్యపథాయము మానుఁడిప్పుడే|
తెఁగ నావిధంబు మీకు విది - తంబుగఁ జెప్పెదఁ దూరదృష్టిమా|
కుఁ గలదు లంక నున్నదియు - కుంతిత నద్రి రాము దేవియు|
మ్మగ శతయోజనంబులు స - ముద్రముఁ దాఁటి యిందుఁ దా నచ్చెదున్॥

క. అనిమతియుఁ బెక్కుభంగులఁ|
వనచరులకుఁ దెల్పి ... - ...డుసంపా|
తినిజపత్రతమ్ములుగ|
ల్గినఁ బంతిసముందివారిఁ - కిందగ నరయున్॥ ౩౮౨

ఉ. అక్కలుసాకునత్తం బి - ...కొక్క పంబ్రభవించె సత్వము|
...బాహు వ్రతామణిమ - హీసుత వీక్షణఁ బెట్టె లంకతో|
నెక్కుడ జెత్తు నొక్క డున - హీనజవాధ్యుమనీయ పుత్రకుం|
జక్కఁగ నిదో డుసేతు నొబ్రశస్తగుణాస్పదులార చెప్పరే॥ ౩౮౩

చ. అనవుఁడు సంతసించి చెలు - వాధిపజానకి యుండె లంకలో|
నని తెలియంగఁ జెప్పిన స - హాయము గాదొకొ నీవు నీసుతుం|
డును జనుఁ డిట్టివర్తనఁగ - డుం బొలు పైనసముద్ర ...|
బున ననయు నందరిం దిమహి - ...ఁ గొన నేము చాలము॥ ౩౮౪

క. అని పలుకఁగు ... బోవం|
బని చక పిప్పలు నె... - బంటి ...రలును|

ఖ్యనాడుచుఁ బాడుచుఁ జని|
చనిదక్షిణవార్ధితీర-శైలోత్తమమున్॥ ౩౫౩॥

చ. మలయగిరిం బ్రదక్షిణన-మస్కృతులొప్పఁగ నెక్కి వానరా|
వలిగనియెన్సముద్రము న భంగతరంగరవాతిరౌద్రము|
న్గలితనభోంబుఫేనరుచి-లజ్జితనిర్మలతప్తశుభ్రము|
న్జలచరభద్రము న్మహిత-సారప్రవాళలతావిచిత్రమున్॥ ౩౫౪॥

క. కనితత్తరంగశీకర|
జనితపరమశైత్యముం బ్రస-న్నతలీలం|
గొనిమలయసమీరమెను|
రొ-నితమమార్గశ్రమంబు-శాంచెపటపఁగన్॥ ౩౫౫॥

క. నమఁ బ్లవగులెట్లుకడచెద|
రవినన్నెనుభంగిఫేన తుదరఁ బోన|
ట్టునెవీరల నాఁగకనను|
నమువునభంగంబులంత కంతకుఁ బెరుగన్॥ ౩౫౬॥

వ. ఘూర్ణిల్లుచున్న వారాకరంబుఁ గనుంగొని భయభ్రాంతులగు వారును మూర్ఛాపరవశత్వంబు నొందువారును మహానందంబునొందువారును తరగుల్లంతాగ్రంబులనుండి వీక్షించువారును విస్మితులగువారును, సరకుసేయక తత్తరంగంబుల నోలలాడువారు నై రగతనంగగుంపు తమవాగి దెసఁగల ంగనుంగొన॥ ౩౫౭॥

క. [illegible]నన్ని[illegible]జనంబులు
[illegible] దాఁటఁ జాలుమరని|
న్నవివిశయోజనములదా|
కవపం చిరవ్లవగభల్లూ-కప్రభుముఖ్యుల్॥ ౩౫౮॥

సీ. ఇట్లుతిమతమశాలఁగుల- నేర్పాటించి|
యఖిలవనచరులను జల్ప-నాలకించి|

యింద్రనందననందనుం-డిట్టులని యా|
వారలెల్లను సంతోష-వనధిఁ దేల|| ౩౫౯||

చ. అసదృశవేగి వాలికెన-యానధికుండగుఁ గానితక్కుగా|
దసమున నీతఁడం ముఁగి ప్రు-లందఱు సంస్తుతి సేయ వారిరా|
శిసరభసంబునం గడచి-సీతఁ గనుంగొని లంక నుగ్రకే|
లిపలిపి మీమునంబుల వ-లీముసవృత్తిఁ దలిర్ప వచ్చెదన్|| ౩౬౦||

వ. అని తాను శతయోజనంబు లవలీలదాఁట నోపుట యుగ్గడించి రాము క్రాంతవిచారించి వెండియు నత్తరుచరులతో నతంను|| ౩౬౧||

క. తరుచరులానందింపఁగ|
శరనిధి వెసనుత్తరించి-జనకజఁ గనిత|
త్పురిఁ గాలఁ జమరి క్రమ్మఱి|
యరుదెంచుట పం-క్తిశక్య మా కొకదో|| ౩౬౨||

వ. సంశయంబు గలదని పలికి ధైర్యాతిరేకంబున వెండియు|| ౩౬౩||

చ. అదియటులుండ నిందుముద-మారఁగ నియ్యెడ నుండుఁ డేను బో|
యెదనిదె పట్టలాకృతి వ-హింపఁబయోనిధి దాఁటి నాఁగనం|
గఁగుఁగని వారలెల్లను స-గౌరవమొప్పఁగ నాడిరీవుచా|
లుగుదధిఁ దాఁటియెల్లపను-లున్నమనూటి దిమష్టుఁ బోఁగ్రవఁగన్||

క. ఆయున నీవేగినఁ గ్రొటి|
యయినను నేమోర్వఁజాల-మవయంబునమా|
నయముల నుచిల్లఁగానీ|
దయిన శుభంగంబు గాంచి-యలరుదు మెప్పుడున్|| ౩౬౪||

క. ఈకడలి వెడలింగ నవ|
నీకన్యం జూచిరాఁగ-నీవో పుదునీ|
పోకకపివరుల యసువుల|
పోకసుమీ కలమె నిన్నుఁ-బొమ్మని పలుకన్| ౩౬౫||

సీ. పసితనంబున ఫల భ్రాంతి నుత్కలంబౌ,
భాను నెవ్వాఁడు చే-పట్టి విడిచె|
దుష్టవర్తనుల దై-త్యులఁ బట్టి పాలార్చి,
మామలచేఁ నెవఁడుండి-వసులు వడసె|
దివ్యాస్త్రములకు సా-ధితుఁడు గా బ్రహ్మాది,
సురలచే నెవ్వాఁడు-వరము లందె|
నితని చే మనపని-యెల్లఁ దీఱునటంచు,
ముద్రిక న్వనికి రా-ముఁ డొసంగ|
గీ. నెల్లవిధముల జానకి-నేనకాంతుఁ|
బ్రకటగతి నని యెవ్వాఁడు-ప్రతిన వట్టె|
నట్టిహనుమంతుఁ డతిశాంతుఁ-డరికృతాంతుఁ|
డుండు మనకేలనోయంగ-దుండవగవ॥ ౩౯౭॥

వ. అని యివ్విధంబున నాంజనేయుండు వినుచుండం బలికి వెండియు నమ్మహావీరు జన్మబలపరాక్రమ ప్రకారంబు లగ్గడించి యయ్యంగదుం బురస్కరించికొని జాంబవదాదులు హనుమంతుం బ్రశంసావశంబులనగ్గించుచుండిరి॥ ౩౯౮॥

శా. ఖద్యోతద్యుతినిర్జితాత్మరుచిలో-కప్రాణసత్పుత్రనీ|
వుద్యచ్ఛ్రీఘనకీర్తిం బరయోధతరణో-ద్యోగంబు గావించియా|
పద్యుక్తంబగు వానరావళిఁ బ్రబల ప్రాణావితంబుగా|
విద్యాజీవకపంగుమా జనకజా స్వీకార్థమర్థింపుమా॥ ౩౯౯॥

క. వనచరులివ్వనరాశిం|
గనిభీతిల్లెదరు తమకుఁ-గడవంగోలఁదిగా|
ననిపురుషోత్తమునీకి|
వ్వనధిపటుఘుఁ దాఁటుటెంత-భరవూహింపన్॥ ౪౦౦॥

క. గురుఁడగుహరిరయమూఢవ|
ద్దూరుఁడగుహరిరయముఁ బడసి ఘోటకుఁడనగ|

ద్గుఁడగుహారిరయము మనీ|
గురురయమునకట్టు లెనను-గున్నారివర్యా|| ౪౦౧||

వ. అదియుంగాక|| ౪౦౨||

చ. ఒకనిమిసంబునంబహుళ యోజనము ల్జనపొద్దు తేరినో|
నొకనిము సన్ముఁ బాయక త-దుర్గమ నోర్చునభః ప్రచారివై|
సకలకళావిభూతిరవి-సత్ప్రప నేర్చితయుట్టనీనుఁ జా|
టకడలిఁ దాఁటుచేపనిక టూటుటులొప్పరికించి చూచెదే|| ౪౦౩||

వ. అని మఱియుం బెక్కుభంగులం బ్రార్థించి యాగ్రింమటయు నా
నరేశ్వరుండు వారి దైనదైన్యంబు వాయంబోంగు మనిట్లనియె||

మ. రయతంబిచ్చెక గుంటఁ గేసరికిఁ బో-రం బెట్టులం ఘోంచు నా|
క్రియఁ బాథోధిఁ గడాచియాదుఁ జనప-త్క్షిప్రగ్రీవులం కాపురీ|
తయ సాధోపవనోపకంఠములనా-త్మాశ్రుతినీక్షించియా|
రయనన్ముద్రిక సిత్తుఁ దెత్తు ముదమా-రం బ్రత్యభిజ్ఞానముల్|| ౪౦౪||

క. అనిపలికి వారలెల్లం|
దనవెంటనఁ జూక్కులునిచి-తద్దయు మోదం|
బునఁ జాము నుండినపుడుప|
వనజాండోపాంతహైమ-వతసింహగతిన్|| ౪౦౫||

వ. మఱియును||

చ. అతులితపర్వతాగ్రమున నాహనుమంతుఁడు వొల్చెఁ బూర్వప|
ర్వతశిఖరోదితోజ్జ్వలది-వాకరబింబసదృక్షుఁ డైసమా|
వృతకపిచక్రపద్మములు-విస్ఫురితంబులు గానిజాననో|
దితరుచిభానలొప్పఁగ ము-హీచరఖేచరకోటిసుబ్బగన్|| ౪౦౬||

క. ఇప్పగిదినొప్పియొల్లఁ|
దప్పకదీవింపనిజప-దద్వంద్వంబుం|
గుప్పించియుప్పరంబున|
కప్పుడెగసెంబవనతి-మదవిసమము గాన్|| ౪౦౭||

వ. ఇట్లు లీలావాలోచ్చాలనంబుఁ గావించి నిఖిలవానరజనానీక
సానందకరుండును నిఖిలకార్యపరాయత్తచిత్తుండునగు పవన
ప్రియనందనుండు నిశ్శంకాభిముఖుండై సముద్రలంఘనంబు
గావించి॥ ౪౦౯॥

క. గిరిచాపవిసృతనై।
యురుజవమునఁ గుదురుశరమొ-యోయనలంకా।
పురదహనాగ్రఘుఁడరెనం।
బరచరులకు విస్మయంబు-మల్లడిగొనఁగన్॥ ౪౧౦॥

వ. వెండియు నుత్తరచరసత్తముండు॥ ౪౧౧॥

క. ఖేటకమురీతివాలముఁ।
బాటవమునఁ ద్రిప్పి రోమముఁ-బటురభసమునన్।
నేటములఁ బట్టిగొనవా।
ఖేటమునకుఁ జనినయాల్ల-కీర్తితుఁడయ్యెన్॥ ౪౧౨॥

వ. అంత॥ ౪౧౩॥

గీ. ఘనమనోరయవాయువే-గగరుడజవ।
శరసురభసంబులనుమించి-చనుమహాన్న।
హనుమఘనదేహామంతరు-నంతికక్షి।
గోచరముగామిఁ బ్లవగులు-జూచుటుడిగి॥ ౪౧౪॥

వ. మోముల విన్నందనంబు గదురస్మృహోత్తురాక వార్చితత్రీసికతాశ
లంబులం బ్రాణంబులు చిక్కంబట్టియుండిరంత। ౪౧౫

క. ఆకార్యపరత్వమునిఁ।
ర్భీకత్వముగ్ర్యధరయంబు-బీరమురసియు।
ట్లాకాశంబున నేగుమ।
హాకాయుం గాంచిపొగడి-రంబరచరులున్॥ ౪౧౬॥

గీ. ఇట్లు ఖచరాభినుతగతి-నేగునప్పు
డొత్తుకాయోద్ధితశ్వస-నాహతాబ్ధి
పాయయి యెల్లట విప్పెన-ప్పరము సాధ్వి!
నందు వెదకుచుఁ జనియె నో-యంచనకరణి॥ ౨౧౭॥

వ. ఇవ్విధంబునం బరమసాహసంబున నేకచరుండై ఖచరసంస్తూయమానగమనంబునం జనుచు నయ్యగచరవర్యు నుద్దేశించి నిజశక్తిసురక్షితంబగు మైనాకశిఖరంబున కంబుధి యిట్లనియె॥ ౨౧౮॥

ఉ. ఇమ్మహి నుబ్బరోత్తముఁడె-హీనజవాఢ్యుఁడయైననిట్టులో!
న్నమ్ముడి సాహసించి శత-యోజనముల్చన నిప్పు డిట్టుఁబో!
మ్మున్ను నీయ వేగిభవ-దగ్రమునన్నిలువంగ రాము కా!
ర్యమ్మున కివ్వరే నియమ-సాయము సేయుక మాన నేర్తురే॥ ౨౧౯॥

క. ఈకడలి వెడలి మిత్త్రప్రియ!
మీకార్యముఁ దీర్పనోపు-దీ వెల్లను మే!
నాకుక్షిఁ బుట్టినాఁడవు!
నాకుక్షిని వృద్ధిఁబొంది-నాఁడవు గానన్॥ ౨౨౦॥

ఆ. అనుఁడు నల్లచేతు-నంశుమాలిక!
స్ఫటికశాలలోన-నఘవిశుద్ధ!
పాదశోభితంబు మం-బాన్నిధిమిత్రతఁ!
బయలు మెఱయు వెసలెఁ-బర్వతంబు॥ ౨౨౧॥

వ. ఇట్లు కడలి వెడలి హనుమంతున కభిముఖుండై॥ ౨౨౨

ఉ. ఓకపివంశసాగరశ-శాంకుఁ హాళా ... !
నాకుఁ డవార్ధిపంపునన-నత్వరితం ... !
మ్యాక్కృతిగొంతసేపు నిలు-మస్తదురూన్నతకూటకోటిని!
న్లోకదయంబునం జనఁగ-వేల్ల శమంబు జయింపఁ గెంపునన్॥ ౨౨౩॥

వ. అనిపలికి వెండియు. ౨౨౪

గీ. జనులనంటి వెలింగెడు-సౌధములను|
నతిపవిత్రతరమౌ మాహేశ్వ-రాలయములఁ|
గామరూపధరుండగు-కపివరుండు|
వెదకి జానకిఁ గానక-విహ్వలించి|| ౪౩౭||

గీ. మఱియు నస్త్రశాలలు-మందురములు|
నాయుధాగారములుఁ గృత-కాచలములుఁ|
బ్రాకటశిరోగృహంబులుఁ బ్రిబలు ప్రపలు|
నంతిపురములు నరసియు నంతటను|| ౪౩౮||

ఆ. అనిలసుతుఁడు రావ-ణాంతఃపురంబున|
నవనితనయ నరయ-నగుగువాఁడు|
లంకఁ బెంకమిఁక-లంకిణి నిశ్శంక|
[illegible] ౪౩౯||

మ. [illegible] నారి నటించిపట్టి బా|
[illegible] నయుయు మవచ్చిచ [illegible] నా|
[illegible] బునను హింబడమొల్లనఁగా ముదున్విలా|
పంచమమఁగాలెంకయురి-బృందము చేపడునంచుఁ దెల్పుచున్||

క. లంకాస్వరూపియగు నా|
లంకిణిఁ గూలఁబడయనిప్ర-శంసించునిరా|
తంకుండు నగుమునిప|
ల్యంకము పైదేఁటి కాపి-లసితంబగుచున్|| ౪౪౦||

వ. అనేకవిధాలంకరణ శోభితంబగు లంకాధ్యక్షుని శుద్ధాంతంబున శుద్ధాంతఃకరణుండగు వృక్షచరాధ్యక్షుండు మానవాధ్యక్షుని దాంతంబు నరయుచుం జని చని కాంత విధుకాంతశిలాసగిల విశాల రమణీయతరంబగు నొక్క ప్రదేశంబున|| ౪౪౧||

సీ. మణికుడ్యపుత్రికా-మహితనిజప్రతి,
బింబభేదముఁ జల-సంబుకతన|

వీణావినోదత-న్వీవాక్యకలవిభా,
గము దగుఁదాళీమా-నముకతమున|
రమణీయదీపికా-రత్నదీపప్రభా,
న్యముదమునొందును-ష్ణముకతమున|
చంద్రికాపాండుర-సౌధదీప్తిచ్ఛటా,
తరీముజనోరమో-దంబుకతనఁ|

గీ. దగనెఱింగియుహంస్సికా-తారతమ్య|
మశనసదావిహారభో-గాదికములఁ|
దెలిసిభావగతంబుఁజూఁ పులనదెలిసి|
సకలకార్యంబులకునవ-సరముదెలిసి|| ౪౪౩||

క. స్వస్త్రీసమానలగుర|
త్నస్త్రీనివహంబులుపరి-చర్యలొనర్పన్|
వస్త్రాభరణంబులఁగుసు|
మాస్త్రశరప్రతిమదేహ-యాప్తిపెఁగన్|| ౪౪౪||

క. ఈమేనిమిదిగాఁదగ|
దామేలికదాసదీనికనుమానముతే|
దేమేనిఁబసిండికిఁగల|
దేమేలగుదావియునుసు-తికిఁబాత్రంబై|| ౪౪౫||

వ. ఒప్పుమెఱయుచున్న|| ౪౪౬||

గీ కాంచనామోదదేహము-క్తాఫలప్ర|
వాళరదనరదచ్ఛద-వారణపతి|
యానలసమానయానస-మానగుణధ|
రిత్రిగర్భోదరిమండోద-రీసమాఖ్య|| ౪౪౭||

క. డబ్బాటునఁగనిజనకజ|
నుబ్బారఁగఁగంటినవిమ-లోజ్జ్వలఁదెపలో|

నబ్బాకీడుదలంచితి|
నబ్బాలిక వేడ్క సల్ప-నాయిబ్బంగిన్॥ ౪౪౮॥

క. పతిఁ బాసినకతమునస|
మ్మతిలేమిందాల్చిఁ బూలి-మగువరఘువరు|
న్మతిఁదలఁచుచు మేనునవసు|
మతిరజము వచ్చి వగల-మఱుఁగక యున్నే॥ ౪౪౯॥

వ. అని లెస్సతలంపు చేసి మఱియును రావణవిహారస్థానంబులగు నయ్యయిప్రదేశంబులఁ బరమపవిత్రచరిత్రయగు జనకపుత్త్రీసమన్వేషణపరుండై యెందునుఁ బొడగానకున్న హనుమంతుండు నిజాంతర్గతంబున॥ ౪౫౦॥

సీ. కడుఁ బ్రయత్నమునలం-కాపురి శోధించి,
కాంతాతిలకమును-గందునొక్కొ|
కవి రామచంద్రుఁడి-చ్చిన యభిజ్ఞానమె,
య్యెడ వేడ్క సీతచే నిడుదునొక్కొ|
యిడి ప్రత్యభిజ్ఞాన-మెలమిఁ గైకొని కపు,
లీర్తింప వననిధి లం-ఘింతునొక్కొ|
లంఘించి శ్రీరామ-లక్ష్మణసుగ్రీవు,
లకు శుభవార్తఁ దె-ల్పఁగలనొక్కొ|

గీ. తెల్పి జలరాశి దాటిప్పు ఢ్వ్వవఘాటి|
పుత్రిఁ గనికపులుబ్బన-బ్బోటిపాటి|
మరల రాఘవులకుఁ దెల్పి-మారుతియను|
పొగడునకుఁ బాత్రభూతుఁడ నగుదునొక్కొ॥ ౪౫౧॥

క. అని తలఁచియు నంతనయం|
దనిలజవుండంతనొక్క-హర్మ్యము నెదురం|
గనుఁగొని తదగ్రమునకో|
య్యన నగమునకెగయు హరిక్రియం దాటెఁ దగన్॥ ౪౫౨॥

క. రామరమణియగుసీతా।
రామామణినరయునంత-రహినచ్చెంత।
హ్రీమా।మపూగబహుళా।
రామ మెయికెడుఁగాం చెనంత-రంగము వొంగె॥ ౪౫౩॥

చ. ఫలదళబంధురప్రసవ-బంధనచారువలాటుమంజరీ।
లలితలతామహీరుహవి-లక్షితనిష్కుటమట్లు గాంచియు।
వ్వలనికిఁ జేరఁబోయి హరి-వర్యుఁడుత న్నహితాంతరంబునం।
గలయఁజరించిభాగ్యమునఁ-గామినినొక్కతరాక్షసీవృతన్॥

సీ. మంచిబొట్టులఁబస-మించనితమ్మికై।
వడిమోముకన్నీట-వాఁడుదోఁపఁ।
దామరతూండ్లుబెం-డడిడిందువడుమాడ్కిఁ।
బుజములుదుమ్ముగాఁ-బ్రుంగుడువడ।
కొండచేనొగిలిన-యివురునావేఁడిని।
ట్టూర్పుచేవాతెఱ-యొప్పుఁదప్పఁ।
బొగమట్టికొనదివ్వె-జిగివట్టినగతిమా।
పుడుఁబుట్టమునమేని-పొలుపుతూలఁ।
గీ. దడిమకిలవొందినట్టియ-ద్దములకరణి।
జెక్కుఁగ్రమ్ము వెమటచేఁ-జెన్నుదొరఁగ।
మానినులంతనొకపెను-మ్రానినీడ।
నల్లముడుకఁబ్రలాపించు-చున్నదాని॥ ౪౫౪॥

సీ. అపయశంబునకుఁ జో-టైతినాహాయని,
విన్నని మోముతో-నున్నదానిఁ।
బతిభక్తిసతులకా-పద్ధారయనిరాము,
నుడుగకఁ దలఁచుచు-నున్నదాని।
మనుజాదులుగ్రసింతు-రనిభీతినంగంబు,
చెన్నఱవడఁకుచు-నున్నదాని।

నాథుఁ జూడఁగల్గు నాయను తలపోత,
నుల్లంబునుఱుఁగు మ-న్నున్న దాని|

గీ. దుష్టచేష్టాసురీసమూ-హేష్టసముఁ|
సిద్ధనఖకేసరిప్రతి-రుద్ధబాల|
మృగియనఁగ నెంతయుఁ గందన-హృదయమదర|
నుసుఱు విడువంగఁ గుంకించు-చున్నదాని॥ ౨౫౬॥

క. అనశనతాంతం జింతా|
వనతవదనపిహితకృత్తి-వస్త్రాంతస్త్రీ|
హనుమంతుఁడంతనంతం|
గనెదుఃఖాక్రాంత రాము-కాంతన్ భ్రాంతన్॥ ౨౫౭॥

క. కనిమునికన్నె యనుట భూ|
తనయ యనుటఁ దెల్పు నవ్విధంబున జడల|
ల్లినకేశపాశమునను|
మ్మనఁబోలెడు జానకింగ-నుంగొని యంతన్॥ ౨౫౮॥

చ. తగునె విధాతకిట్టియవి-దంబతిఁ బాయఁగఁ జేఁత సీతయున్|
ప్పగిది నెసంగుచున్న పతి-భక్తివిశేషము చేత నొప్పెడున్|
దగ నియలంతి మోము వెలి-దమ్మి ఘనోరుము నస్తనంగహో|
నగతిమలీనసార్ద్రవస-నస్థితి నెంతయు నొప్పుచుండియున్॥ ౨౫౯॥

క. క్రిక్కిఱిసియుండు రక్క-సులలో|
నిక్కంజడశాఖియొప్ప-డిం ముకయును బ|
ల్లక్కసుల నాగవల్లిఁ|
చిక్కినక్రియయయ్యె నేమి-సేయఁగవచ్చున్॥ ౨౬౦॥

క. మతిచెడి రాత్రిసుచేనవ|
మతినొందితినిట్లు జక్క-మాలిమిగులదు|
ర్గతినంచుమాలుకొంచెము|
బతివ్రతాతిలకమింత-పడునెకటకటా॥ ౨౬౧॥

గీ. మధుకరవ్యాప్తిసుపరాగ-మహితపంక।
జాతములఁ బోలెనిమ్మహీ జాతనామ।
పూర్ణకుంతలభృంగసంకీర్ణమగుచు।
భూపరాగపరాగసం-పూర్ణమగుచ ॥ ౨౬౨॥

వ. అని వెండియు ననేకప్రకారంబుల శోకించుచు జానకీ సమాశ్రయాశోకానోకహ శాఖోపశాఖావిలీనుండై తగియు లక్షణంబులి మ్ముగ వినుతించుచుండునంత॥ ౨౬౩॥

చ. బలిమిఁ గుచేలసంగలిచి-పఁ తమెలర్పఁగఁ దెచ్చికొన్నయా।
జ్వలదరుచిపుష్పితంబసుర-వారిజనేత్రిలు కొల్వనెక్కియా।
కెల్లలనికివచ్చిసీతనతి-ఖిన్నఁగనుంగొనిమానినీకరం।
బలమటుగూనినీసుహృద-యంబునసన్నయిఁ గొన్నఁగూడదే॥ ౨౬౪॥

క. నీమఁ గానవిహగ రాముఁడు।
వనుజన్ముఁడుఁ జాకయున్న-నంబుధిఁ గడుపం।
జను సేతుఁ దచినమనుజా।
దనులగాఁ మెట్టివాఁరిఁ-గలఁ మటుపునుగుమా॥ ౨౬౫॥

సీ. జగదీశ్వరుఁ డహల్య-శాపవాసంబుఁ దీ,
లాపంబు బాతిగాఁ జేసినాఁడు।
శక్రనందను వాలి-సాధించె కట్టితే,
బలిదియాత్ర తుండు-గలుగువాఁడు।
నల కార్శివతిసన్న యనేక మానంబునోఁ,
గొలుపు విషానంబు-గొన్నవాఁడు।
దేవతలకు నైనఁ దేరిచూడఁగ రాని,
పట్టనంబు జలధిఁ-బసినాఁడు।

గీ. బ్రహ్మచంపకము నినకుల-బ్రస్తుతించి।
విమతమునజయము నందఁ-వీడచినాఁడు।

నట్టినన్నల్లిద మొనర్చి-యధిక భోగ।
భాగమత్తమవిశ్రమ-ఘనుట మేటె॥ ౪౬౬॥

క. పతివీవయనుచు మనముం బతి।
పతియుం దివస్పతియుం జేరి-పతియును నంధక।
పతియును గొలువంగ మతిం బతి।
పతియని పలవింతువో యుని-బామరు నరునిన్॥ ౪౬౭॥

ఆ. పద్మహస్తకరుణం-బట్టి కైకొనవుము।
నర్థుండ గాని జార-నాయకులకును।
దలంపుం దీర్చినన్ను-దౌవారికునిం గాంగం।
జేసి యేలరాదె-చెప్ప నేల॥ ౪౬౮॥

వ. అని మతితలంగా మోహపహతుండు గావున నవివేక భాషణంబు లాడుటయుం జలించి॥ ౪౬౯॥

క. పరపురుషులం జూడని మా।
ప్పరను పతివ్రతత్రాణంబు-బరికింపు మచుం దాం।
బరుష వచనుండ సుమండి।
ప్పరుసున నాడుటయు నొవ్వ బడియుల్లసియోల్॥ ౪౭౦॥

శా. సారాచార విదూర క్రొవ్వినముతి-శార్దూలి గామించునా।
సారంగంబును బొంటిసింగము సువాం-ఛం జేత నూహించునా।
సారంగంబును శాతితిన్న ఖరవి-స్తారాపతిం గూలున।
ట్లారూఢిన్ను సాధ్వి వాసపడిచా-నంతఃకృతిందో చెనే॥ ౪౭౧॥

క. ప్రభుకులకుండగురానా।
ప్రభుభార్యన్నన్నవాస-పడియుదు పహ్నా।
ప్రభుం గాంచు-నుం బోవు।
లభవృత్తియు దనీవ-లంబూహింపన్॥ ౪౭౨॥

క నను గారించకదను జాం।
గనలకు నా జ్ఞాపనంబుం-గావింపుము భూ।

తనయుఁ గపింపుఁడను నవీ|
తనయానికిట్లాడకుము వృథావచనంబుల్|| ౪౭౩||

క. భోగేచ్ఛ లేదు ప్రాణ|
త్యాగేచ్ఛయె కాని నాకు-దనుజాధమ నీ|
భోగేచ్ఛ నన్నుఁ గోరక|
భోగేచ్ఛఁ జవ్వైతిఁ గానఁ-బొమ్ము రఘుపతిన్|| ౪౭౪||

వ. అని పలికి తన్మనుద్దేశించి|| ౪౭౫||

ఆ. కలుషమార్గగామిఁ-గామిగామికి నీకు|
నెట్లు తెలియవచ్చు-నిపుడు నాదు|
చందురిపాంపరాయ-సాయసాయకములు|
నడవినోఁటగిపోరలు-నపుడు గాక|| ౪౭౬||

వ. అనియుగ్రవదనయును నవిరళ బాష్పజలపూరిత కపోలయును గ్తకయు నై చెక్కుఁటఁ జేయిఁ జేర్చి తలయూచుచు దైవంబుఁ దిట్టుచు నిట్టూర్పు నిగుడించుచు నూరకుండుటయుఁ బజ్ర్జగ్రీవుండను సీతం గాచికొనియున్న రాక్షసీనికరేజేక్షణల నిరీక్షించి గూఢాక్షరవచనంబు లనిట్టనియె|| ౪౭౭||

క. ఈకరణిఁ దపింపక సౌ|
మ్యాకరణము లెందు నిలల-కయినఁ గలుగున|
ట్లీకరణి నేనిదినివ|
శీకరణనొనర్పఁడనుముఁ-జెప్పుదుఁ జననా|| ౪౭౮||

వ. పొలదిండి పోలంతులుంబుడమి పట్టెం బట్టుముట్టి రావణుం జెట్టవట్టుమని బిట్టుబాధలం బెట్టి పెట్టియొక్కయవసరమ్మున|| ౪౭౯||

క. కావలివారలు జనకజ|
కావలి నసనిద్రనొంద-నపు డెటెఁగియుఁ జో|
కావని యపాంబుడిగియెం|
బావనిఖేదమునఁ బొమ-పావనిఁ జూడన్|| ౪౮౦||

వ. యిట్లా డిగి॥ ౪౫౧॥

మ. వినయంబెల్లఁగ విస్వరూపము ననా నిర్భావమైనట్టిచా|
ద్భువసామీరిన గోత్రమాంకుఁడయి పెం-ద్భుంగేలఁ ఘాతుప్రదే|
శనిబద్ధంబొనరించిభక్తియొసఁగన్ త్వాజాతకుంజేరెను౯|
క్త్రానవిభ్రాంతిభయాంతరంగియగుచుం-గీశున్నమోక్షంబు చూచె౯॥

క. ఇతఁడెవ్వఁడో కొల్లపగా|
కృతినాకంబాఁడె రాక్ష-సేశ్వరమాయా|
కృతినేతెంచనయుట్టెసు|
కృతియోఁబట్టిమిం గఁడె-యేనలా౯॥ ౪౫౩॥

వ. అని బహుప్రకార విచారంబులకుం జొచ్చి తలంకుచున్నంత వాం
త ప్వాంతుండు హనుమంతుండు సాంత్వనవచనంబున నక్కాంత
క్కిట్లనియె॥

క. మాయమ్మ రామదూతను|
మాయమ్మశోకంబువాయ-మాపది లెల్ల|
నాయమ్మ గనిపోయెదను|
మాయమ్మకు నంతఁ జెప్పఁ-బాసుపనికి౯॥ ౪౫౪॥

చ. అనఘుఁడు భానుసూనుఁడును-హాత్తుఁడు రాముఁడు సంతసింపఁగా|
జనకజనన్నుఁ జూడఁగఁ బ్రశస్తుని వానిఁ జలన్వధింపవా|
యనరిగి కెల్లదిక్కులను రోయుఁగ నాత్మకృతంబు కీర్తిద|
కిన్నమునకేఁగ దప్పుకృతి-కృత్యతనొందితి నమ్మఁగాంచితి౯॥

క. హనుమంతుం డనువాఁడను|
పవనపుత్రుఁడనేక లోక-వంద్యుఁడ జగతి|
తనయుఁ బొడఁగంటినంరా|
మునకు వినుపింపఁగను ట ముదితాతిలకా॥ ౪౫౬॥

క. వినుమా రేఖువిమాయ|
న్మునిఁగినశ్రీరామలక్ష్మణులు వినుఁగోలా|

యినవారలనుటలజ్ఞా।
వనితవసనములగు మనోజ్ఞ-వారోత్కరమోచక్॥ ౪౮౮॥

ఉ. ఆయటవీస్థలంబున జ-టాయువుఁ గాంచి తదీయవర్తనం।
బాయనఘుండు దెల్పితద-నంతరమార్తిఁ బరిత్యజింపఁగో।
కాయతవృత్తిఁ బక్షి-రఘుపుంగవునకున్వెలపించితత్పతి।
న్యాయమునగ్ని సంస్కృతిని-నర్చిరి నాకజగన్నివాసి గాన్॥ ౪౮౯॥

వ. తదనంతరంబున భవన్నిమిత్తంబుగా మహోన్నతపథంబులం బరి
భ్రమింపుచు వారు॥ ౪౯౦॥

గీ. బంధురహితానుబంధుఁగ-బంధుశాప।
మోక్షితునిఁగా నొనర్చియాలోకశబరి।
శబరిభక్తినొసంగుపూజలు గ్రహించి।
పంకపర్యాతశంకన-పంపఁగడచి॥ ౪౯౧॥

వ ఋక్షవానరచమూకంబగు ఋశ్యమూకంబునకువచ్చి భక్తినతగ్రీ
తుండగు సుగ్రీవుతోడ నగ్నిసాక్షికంబుగా మైత్రిస్నిగ్ధం జెలిమిఁ
గావించి॥ ౪౯౨॥

క. తరణిసుతుఁడోలియాతని।
తరుణింగైకొన్న వాలిఁ-దరుచరశాలిం।
దరణిసులుఁడు శ్రీరాముఁడు।
ధరణింబడఁగూల్చితత్ప-దంబొసగెదియన్॥ ౪౯౩॥

క పేర్చినధృతి వాలిం బరి।
మార్చియుతిసవైభవంబు లన్నియుఁదన్నుం।
జేర్చినవానరులన్నను।
కూర్చియునెచె నాల్గుదెసల-కున్నమరోయన్॥ ౪౯౪॥

వ ఇవ్విధంబునం బ్రత్యుపకారపరాయత్తచిత్తుండగు మిత్రపు
త్రుండు॥ ౪౯౫॥

ఉ. పంపినవానరోత్తములు-పారఁబలాఢ్యులు మారుతాత్మజు|
ల్గుంపులుగట్టియుగ్రసల-కుంజరుఁ గొందఱు మేటినాయకాద్యది|
క్ష్మంపరిశీలనార్ధము ఘసంజనుఁ డంపిక నంగదేశపెం|
దంపునఁ బ్రాణిజాలజలధి తీరము నన్విడు మందలంచు మదుఁడ్॥ ౪౯౭॥

క. చావఁగలదేమి రగదుం|
జేవఁగలిగి జలధి దాఁటి-సీతఁగనుఁడుల|
జ్జావనతి వదనయుగుచుం|
జావఁదవిరి యుండె లంక-జానకియను మఱ్॥ ౪౯౮॥

క. ఖగపతి యొకండు దెల్పన|
విగతప్రాయోపవేశ-వృత్తులైవా|
ధిఁగనుగొనినను బొమ్మని|
నగచరులకు పంగ దాటి-నాఁడఁబయోధిన్॥ ౪౯౯॥

వ. ప్లవంగసంప్రాప్తిఁ దుండనకు శేమపూర్ణశత యోజనవిస్తీర్ణఘూర్ణమా
నమహార్ణ వాంతిర్ణుంపస్నై సముద్రాను రూపరూపంబున లంకాపు
రంబంతియుం బరిశోధించి రావణుండునీతోపదుర్భాషణంబులా
దునప్పుడు పసరిజ్ఞుంపస్నై వానిపయిం దెంపు సేయుక నియ్యశోకా
నోకహాగ్రంబున నొదిఁగియుండి యుద్ధురాత్ముండు వోయినం బోడ
కట్టితివని పలికి యెల్లవానరులను ద్దేశించి పన్నియువ్వరపర్ణికిట్లని యె॥

ఉ. అందఱు భూమధైర్యకన-కాదులలందఱు గామరూపుల|
య్యందఱుసారవేగపసి-తాళుగులందఱు శూరులైనవా|
రందఱు నిన్నుఁ గాంచిచని-శారథి నిమ్మయినొందియున్నవ|
న్నందఱు పుణ్యకీర్తులన నందరిచారికి బ్రహ్మచారికిన్। ౫౦౦॥

ఉ. అన్నలి నాకుఁ బట్టు గొను-నన్నభ పద్వచనోద్గమత్ప్రథా|
క్లిన్నమనస్కుఁ డయ్యెఁ గుటిఁ-గృత్రిమ వానర రూపమూనిమా|
యన్నను గారియాంబుజప-నారయుచుండెకుఁ సుగ్రాఁగసంశయా।
పన్నహృదబ్జుఁడై యొకఁడు-వల్కెద నేర్పడ విన్నవించెదే॥ ౫౦౧॥

క. రామునిదూతననుచు నా
నో మెఁగలంబట్టి తివిసి-తుండవు నాకు
న్నీ మోముఁ జూ మటంచే
తో మోదంబయ్యెఁ బట్టి-దున్నీ తోడన్ ॥ ౫౦౩ ॥

ఉ. రాముఁడరణ్యభూములకు-రాఁబనిరోమితదీయభీమసం
గ్రాము ముల్లోనదైవ్యకుప-రాజితునైరతఁడే వతంబుపైఁ
బ్రేమవహించియుండుమనసో-భ్యద్వయుఁడే క్రియమేనివాఁడుత
త్స్వామియుఁదమ్ముఁడుంగడుఁబ్ర-సన్నమనస్థితినున్న వారతే॥

క. సౌమిత్రి యెట్టివాఁడా
రామునకు సవిజూనకుఁడి-రంబగు సఖ్యం
బేమియుఁగ లైఁబయోనిధి
నేమియుఁదాఁటితివి తెల్పు-మేర్పడ నాకున్ ॥ ౫౦౪ ॥

చ. అనవుడు నమ్మహాత్ముఁడయి నమ్మభవత్ప్రతికైకవాంఛకై
కనుక వచ్చెఁగాలకుఁ గయ్యము సేయగ నో దెభార్గవుం
డనితరసాధ్యుఁడా నృపతి-కాతని చేసి ప్రతిన్ గొందిసట్టివా
రనయులు తాట కాదులు ఖ-రాదులు ఘోరరణాంగణంబునన్ ॥ ౫౦౫ ॥

వ. మఱియును నమ్మహాధనుర్ధరుచే మారీచాదులనేకులు పంచత్వంబు
నొంది రదియట్లుండనిమ్ము ॥ ౫౦౬ ॥

క. వాలమునఁ ద్రగూఁచు రావణుఁ
గీలించి చతుఃపయోధి-కీలాలములం
దేలించిన యావాలిం
గూలించె నరేంద్రుఁ డొక్క-కోల నిలన్ ॥ ౫౦౭ ॥

క. సుప్రవర రామునకే దిప్రి
యప్రవర మనితో నతనడిగి-తాలింపుమున
త్వ్యప్రవర మదియొకఁ డీలప
విప్రవర ప్రియమే కకులప-తిప్రవరముఁగదున్ ॥ ౫౦౮ ॥

క. రాముఁడు మేచకజలద
శ్యాముఁ డతఁడుఁ దమ్ముఁడుం బ్రసన్నహృదయులై
కామినియొల్లుంగుఱునీ
లేమినిఁగనుఁజిత్తములఁజలింపమునమంతన్॥ ౫౦౯॥

తే. లక్ష్మణుఁడు లక్ష్మణుఁడు కృతలక్షణుండు
తప్తకాంచనభాసురధామదేహుఁ
డన్నయెడఁ భక్తిగలఁడు నాత్మఁదలఁచి
తలఁచి వగనొందుచున్నాఁడు తల్లి తల్లియనుచుము॥ ౫౧౦॥

క. నీవున్న యా పతితంబులఁ
గావించిన భూషణములు గాన్పించినను
గ్రీవునితో బద్ధస్నే
హావేశితబుద్ధి యయ్యె నధిపతి మిగులన్॥ ౫౧౧॥

వ. రామలక్ష్మణులకు నావిషయంబునం గల యనుకంపావిశేషంబునను
మజ్జనకుం డగు జగత్ప్రాణుని ప్రసాదంబు కలిమిం గడలిఁ గడచి
వచ్చి యీ మదీయాగమనంబున కెదురు చూచుచున్న కపినికరంబు
కరంబు నానందంబు నొందఁ దద్భవదనుగ్రహంబునం బయోరాశి మా
రల నశ్రమంబునం దాఁటిపోవంగలవాఁడనని పలికి వెండియు.

క. భూవిభుఁ డనంతుఁ డనఁదగు
నావిభు తమ్ముఁడు ననంతుఁ డతులితబుద్ధి
న్నీవు ననంతవ్రతమను
నావు ననంతరము జనకనందన ప్రీతిన్॥ ౫౧౩॥

చ. వెడవెడ నమ్మియిట్లనియె వీరవరాముదధీశు నాజ్ఞని
జ్జనధిఁ గ్రమించి వచ్చినయ సాధ్యబలాఢ్యుఁడ వాఁడు రాఘవుం
డ్రుఁడిటకు వచ్చి దానవులఁ గ్రుంచి బలంబె సలారనన్నునే
ప్పుడుగొనిపోక కల్గునమ్మ బోటికి దుఃఖము పారమొందు నీ॥ ౫౧౪॥

చ. అనిశదవంబు వంచివిభు లాఁగుసమార్గ్రికపోలయుగ్మయై

జనకజయూనకున్నఁగపి-బంధుఁడు తత్ప్రతికిట్లు వల్కెనీ|
మనమున జింతఁ దక్కుమిక శ్రీ-ముంబున రాఘవుఁడింక వచ్చెదే|
త్వరితకరమ్మున న్వధించి యుద-మారనిమంగాంచబోవునంగనా॥ ౫౧౫॥

వ. అంతట యేలన్నవమమతింపవు గాక వీఁక నియ్యశోకవృక్ష వాటికా సహితంబుగా నిన్నెత్తికొనిపోయి రామలక్ష్మణుల సన్నిధిం బెట్టఁ జాలనేయని పలికి వెండియు॥ ౫౧౬॥

ద్వ్యక్షరకందము.

మానుము నీమనమున నను|
మానము నను నమ్ము మిన్న నను మనినననా|
న్నానిని నీ మేనెన్నన|
నూనమమానమును నెమ్మి నూనను మనమ్మాన్॥ ౫౧౭॥

చ. అనుటయు సంతసించి జనకాత్మజఁ గన్గొని మన్నిజాకృతిన్|
గనవలతే నిజాకృతిని-గాంబులు నాడగు కల్పివెట్టన్|
తినఁజెడుమంగ బాలికను దిన్నఁగఁ జూచిన ముంగిటం గనుం|
చనదఁట సువిశ్వరూపము ప్రసిద్ధముగా హరిదాల్చె నైపడిన్॥ ౫౧౮॥

క. మిక్కిలి తెలుపువ్వులుగా|
నక్కజపరిధితను-నవత్సముగా|
దిక్కులు వసనంబులుగా|
నక్కపి సర్వజ్ఞుఁడొప్పె-నతపుష్పంబై| ౫౧౯॥

ఉ. కాంగితమేను వెంచినక-పీశ్వరుఁ గాంచి మహీజ చాలఁ జా|
తీగతనద్భుతాకృతి వ-హింపఁగ నేరికి వచ్చునీవుము|
న్నిగతిం దడతల్లధర-యుంపుము సూక్ష్మతరమ్ము నన్నభో|
భాగము భూమియుం దనలు-బ్రద్దలగుం దనువింక బెంచినన్॥ ౫౨౦॥

క. కదుసూక్ష్మతనీ రూపం|
బుననెఱ్ఱెమిం గంటెంచు-టుచితము మిఁక నా|

వృషువిగళదేహుఁడై యెు।
షృుఁడుమోసము జనకకన్య-కుంబోనరించెన్॥ ౧౨౧॥

వ. ఇట్లు న్నటియుట్లు నూక్ష్మ శరీరుండై యమ్మహీతనయకుం బునఃపున
ర్వందనంబులు గావించి తత్సుందరిడెందంబు మహానందంబునొఁ
దగు భాషణంబులాడి యొుక్కయవసరమ్మున ౧౨౨

క. హానుమ ప్రయత్నంబునఁ దాఁ।
దనరాముని యుంగరంబు-సీతకుఁ గాన్పిం।
చినఁజూచియాతఁడీగ్గె।
కొనియెుపలంతింతకుంగ-నుర్వొదుపంగన్॥ ౧౨౩॥

ఉ. కన్నులనద్దుమన్ను మొ-గంబునఁజేర్చుచుముద్దువెట్టుచుం।
గన్నులసమ్మదాంబువుల-గాలువగాఁగఁగ పీంగు నెంతయు।
సన్నన కియు మన్నని-మాటలుదెల్పుమటంచుమూర్తికఁ।
గన్న పేఁదు మన్న ప్రతిఁ-గాంచినచుట్లలసంతసించుచున్॥

సీ. ఇంతగాఁకననుఁబాసి-యెుందుండి యిటుంచు,
విభుఁగూర్పవచ్చితి-వేటుటంచుఁ।
గడలినెవ్విధమునఁ-గడచివచ్చితివంచు,
నీవెట్లుపాసితి-న్పటలనంచు।
నీవున్నఁడెమ్ము నే-రావణుండనుమను,
రాముండనుచుఁజూడ-రాఁడయనుచు।
రామలక్ష్మణులను-క్షేమమే యనుచు నే,
నెంతపాపపుజన్మ-మొుత్తితనుచుఁ।

గీ. జేర్చినుసనుదశప మనఁ-జేర్చికొనుచు।
భర్తసన్నిధవదసీనమ-గనగధః।
మోహంమునంగు మమజ్ఞిదన మ్ముద్రికాభి।
వీక్షణమొనర్చిపలుక్క్రబ్బె క్ష్మాతనూజ॥ ౧౨౪॥

క. మేనికిఁ బ్రాణముఁ దెచ్చిన
దానవు గద్దితమునకును - దానవు గానం
దానవుఁ గూల్పఁ దెఱంగుగ్రిం
జేనవు నవ్వు బాటు గల్గఁ - జేతేనన్నన్॥ ౫౨౬॥

క. నీవిటువచ్చిన పుత్రుని
తో విభుఁ డేమనియెనన్నుఁ దోడ్కొనిపోవం
గా వచ్చితి వేయని యా
పోవని చూచుచు నెనిఁ దృప్తి బొందుచుఁ దెలుపుకున్॥ ౫౨౭॥

వ. ఇవ్విధంబున నతిభక్తి హర్షంబులు సమత్త వత్తయగున సుత్త కాళినియత్త
రచరోత్తమున కిట్లనియె॥ ౫౨౮॥

క. నీవసమానుండవు నే
సేవింపను నీ గుణంబు - నీ గురుమునిసం
భావితనీతిసరణి
రీతి పితృసత్యం బునుండ్రం - బు సిద్ధము గాఁగన్॥ ౫౨౯॥

ఉ. నా పదుపాటు లెల్లఁబవనప్రియనందనచారి వాఁడవ
బృహస్పతితోడ దర్పితఘు - భంగి వృధాదోడా - నివచ్చిరావణు
నూర్పు జూపకర్ణునిపై - యాక్షివధం బనోనర్చినన్న సం
పార్పి పితృదినంబుఁ జేయుము - ప్రాపర ముర్క్కోడ వేయు నేటికిన్॥

వ. అనుటయు నప్పవనతనయుం డంజలిబద్ధుఁడై సుగ్రీవుం డున్నయెడకుఁ
నెయ్యమ్ము గానిట్లనియె॥ ౫౩౦॥

క. ఖరనఖరంబుల సరభార
హిరణ్యకశిపు స్వధం చు - నే ద్వేష దోఁప
న్నరనఖరంబుల రాముఁడు
దురాత్ము రావణువధం బు - దురమునఁ జేసెన్॥ ౫౩౧॥

ఉ. సందియమేల రాముఁ డెను - జన్మసమేతముగాఁ బ్లవంగపు
లందఱు చేయు నెటయును - సాగరము నెలసి గ్రమించి తే

త్యందునుమాడియుంతఁ బరి-తుష్టమనస్కతనొందియాతఁడో|
సుందరి నిన్నుఁ గైకొనువి-శుద్ధచరిత్రవు శోకమేటికిన్ | ॥౧౩౩॥

వ. అని వెండి సుందరిగిన వచనంబులనూఱడించి॥ ॥౧౩౪॥

క. నా రాకకై గురుసూనుచు|
నీ రాకరతీగ భూమి-నిలుతు నిష్టవగు|
తో రాక పివర్ణ్యయనుచు|
నో రంకాచంద్రవదన-యోపఁగుమా సెలవున్॥ ॥౧౩౫॥

క. నా పైఁ బ్రాణము లిడి రఘు|
భూపతి యుండదను జాండు-బూపణసుతుఁడుం|
జాపులు నీపులుగట్టఁగ|
భూపుత్రీ మాతురిపుప్ర-పోవఁగ వలయున్॥ ॥౧౩౬॥

ఉ. జానకిఁ గాంచి వచ్చితిని-సాధ్యజవోన్నతిలంకనంబు భూ|
జానికిఁ జెల్పినంగ దని-జమ్ముగ నమ్ముఁగ నిమ్ముబత్యభి|
జ్ఞానము వావుడుం జనక-కన్యక సంతసమందియమ్మగు|
తూ్నను మొగంబుగాంచిపరి-శుద్ధపవిస్ఫుటభావణంబులన్॥ ॥౧౩౭॥

ఉ. భాసురచిత్రకూటకృత-పర్ణసుశాలను నవ్వసింపఁగా|
కాసుయఁడేగు దెంచినను-నా త్రియొనర్ప నరేశ్వరుండునే|
పాస్కసితుఁజేసెవానినొక-కన్నువగిల్చి గుణుఁగ రెవ్వరుం|
దాసవిమాంరయివ్విధము-రాఘవులిద్దను నేనుఁ నక్కఁగన్॥

క. కావున నీకెటిఁగించిన|
యీవిధము నరేశ్వరునకు-నేర్పడ చినతో|
నీవునుఁ గాంచ వచ్చుట|
భావించి మనటంతుఁ దెలియఁబలికి ముదమునన్॥ ॥౧౩౯॥

క. వీఁడుధరానందనఁగ|
న్నాఁడని రాముండు మిగుల-నమ్ముటకు సతీ|

చూడామణియొసఁగెన్నిజ|
చూడామణిఁ బ్రహ్మచారి-చూడామణికిన్|| ౫౪౦||

ఉ. నూత్నసరోజగంధిసుమ-నోహితమూర్తికిఁ బ్రీతిన్నిరో|
రత్నము సంగిసంగొనిశి-రంబునఁ జేర్చె మనమ్మణిన్ రమా|
యత్నము తోడఁ దాఁచి పవ-నాత్మజుఁ డెంతయు వేడ్క మానినీ|
రత్నము వీడుకోల్కొసఁగి-రాక్షసవంశపరిక్షయార్థియై|| ౫౪౧||

క. దుర్భరపరుషాక్షరయుత|
దుర్భాషలఁ జనకకన్య-తో రావణుఁడు|
భార్భటి నాడ వినుటనా|
నిర్భీతి క్రోధవహ్ని-వివశాత్ముం డై|| ౫౪౨||

వ. సహింపక హనుమంతుండు లంకాపురాభిముఖుం డై కేళీవినోదం బునకుం జొచ్చి|| ౫౪౩||

క. తోఁటలఁ బూఁదోఁటలనఁటి|
తోఁటలు నానావనులపాఁకు-దోఁటలగల్చి|
నాట్యములు వాజిశాలా|
వాటములును నేదికాక వాటములూడ్చెన్|| ౫౪౪||

వ. వెండియు|| ౫౪౫||

సీ. విస్తారలతఘన-విస్తారములు ద్రుంచె,
సాలములాలములు త్రెళ్లఁగలపు|
సారమ్మునైనశా-సారమ్ములుగలంచుఁ,
గొమ్ములు గొమ్ములు-గూలఁద్రోచియు|
గోపురస్తంభముల్-గోపురమ్ములు వ్రాల్చి,
ఖగములఖగములు-కదపుఁదోలుఁ|
తోటులఁ గుండుల తోటులఁ జెదరించు,
ధామములుధామము-లన్నిమునుపఁజు|

గీ. దావలమ్ముగ భద్రదం-తావళమ్ము।
ఉన్న శాలలు నాసుమాడు-సుగ్రవాల।
జవిత వాతూల విభ్రమ-జ్వలనశకల।
సంభవుండై పవమాన-సంభవుండు॥ ౫౪౭॥

క. వారనికింకన్లంకా।
ద్వారగమధిష్ఠించె దీక్ష-వారము దన్నుం।
దూరముగఁ గాంచి సింహిక।
ఘోరమునను మిమినుల భీతిఁ-జొచ్చి కలంగన్॥ ౫౪౮॥

క. విహరింపు మఁక ప్రాణంబుల।
పహరింప మనుచున్న ప్లవగ-పతిఁ గాంచి భయా।
వహమగు మఁక బ్రాతోఁదనుజని।
వహము పులింగాంచి కదుపు వాయువసువునన్॥ ౫౪౯॥

ఉ. అంతం గొండలుమానవాదములు గి-త్రోన్నత్యత్మిం గాంచియు।
త్యతంబుగ్భయ విహ్వలాత్ములగు మన్-హాహోధ్వనుల్ మిని।
స్వంతోత్పంబు గనల్లువల్కిరిద-శాస్యప్రట్టనగ్వారమా।
శాంతంబయ్యెఁజా మీరయు కానొక ప్లవంగ స్వామి చేసెంతయున్

చ. కటకట యట్టియద్భుత మొ-కప్పుడుఁ గాంచము బ్రహ్మచారివై।
ర్కటుఁడొకఁడీవు దెచ్చినవధ-రాసుతకుం దగుమాటలాడియు।
ద్భటగతి నిందువచ్చి మన-పట్టణతోరణ మెక్కె క్రవ్యభు।
గ్భటకములాకరంబుఁగల-పందొడఁ గొంగరివో లెనుగ్రుఁడై॥ ౫౫౦॥

క. ఉపవనములు పవంహతి।
విపులాపతితంబులైన విధమున మిగులన్।
విపులత దుద్ధత వాలవి।
విపాటితములయ్యె నొక్క-నిముసములోనన్॥ ౫౫౧॥

క. కపిమాత్రుఁడు గాఁడు వృషా।
కపిమాతృఁడు గాని లోక-కంటక వాని।

న్నిపుణతఁ జిత్రరేఖ యొనర్పఁగ।
గృపఁజూచి త్రివేణిబాలఁ-గీడగుమనకన్॥ ౧౧౨

వ. అనవుఁడు॥ ౧౧౩

ఉ. కన్నులనిప్పులొల్కఁ దశ-కంఠుఁడు కుంఠితబాహుసత్వసం।
పన్నులఁ గామరూపులన-పారజవాఢ్యులఁ బల్వురన్నరా।
పన్నుల దైత్యులం గనికృపాఁదిహీనునిమర్కఁ జేసుసి।
న్నన్నఁ గల్పిరంతుమిము-మన్నఁ జేతునటంచుఁ బల్కినన్॥

కం. ధృతగతిరక్షస్సేనా।
చతురంగములనుమృదంగ-శంఖారవముల్।
జతురాశాబధిరితముగఁ।
జతురతనడిపించిరసుర-సైన్యాధిపతుల్॥ ౧౧౫

వ. ఇట్లు సైన్యంబులు నడిపించుచు॥ ౧౧౬

ఉ. దంభులు జంభజిద్రిపులు-దభ్రవివేకులచేకులమ్ముడు।
త్సంభవుఁ జుట్టుముట్టి నిశితప్రదరంబుల నొంపఁ దోరణ।
స్తంభవిజృంభితుండమిత-సత్వుఁడు వాయుకుమారుఁడాహవా।
రంభుఁడు పేర్చి వృక్షనిక-రమ్ముఁ గరమ్ములఁ బట్టి వైచుచున్॥ ౧౧౭

చ. దనుజులు వారిదమ్ములవి-ధంబునఁ బైపయిఁ బాణవర్షము।
న్నినిచినఁ గొండకైవడి ప్రశ్చలవృత్తి వహించి వాలసం।
జాతిమరుద్ధతిం దనుజ-సంఘము దుర్ధతిమూర్చవెఁడియున్।
మొనసినమ్రుగుఁడిట్లుఁ గపిమూర్తి వహించెననంగరకుఁడై॥ ౧౧౮

కం. పదపాలకరనఖరముల।
నదిమివిసరి వ్రేసి వ్రచ్చి యుద్ధతలీలన్।
మదగజతురగస్యందన।
పదాతులహరించెఁ బవన-భవుఁడొకమాత్రన్। ౧౧౯

వ. ఇవ్విధంబునం జతురంగంబులం బొరిసమరి॥ ౧౨౦

ఉ. రూఢధృతిన్నిరోధులకు రోధుల వాలము మట్టి తోరణా
రూఢుఁడు వాయునందనుఁడు-రోఁపసిపిక్కటిలంగ వాల్చుచుం
గాఢజవంబునం జలధిఁ-గల్పముఁ జేర్చుచు నవ్విధిన్సమి
త్ప్రౌఢిమ ఖేచరాళిదనుఁ-బ్రస్తుతిసేయఁ జెలంగి యాడుచున్॥

చ. వారక వెండియుం దనుజ-వారము దన్నదరింపనయ్యెమ
ద్వారముఁ జేరఁబుచ్చుచున-వార్యబలోద్ధతియైతగన్బహి
ద్వారముఁ జేరి చల్వఁదన-వారలచావుగరంబుబందలో
వాలలచేనెతింగిపరి-వారముఁ గాంచిదశాస్యుఁ డాత్తుఁడై॥ ౫౬౨॥

ఉ. ఔర విచిత్ర మర్కట-ప్లవ-గాథము డిందఱ రాక్షసోత్తమా
చారులసద్విచారు లవి చారవిదూరులఁ జంపె నద్దురా
చారునిఁ గూల్చి చండగస-సంభ్రమ తన్ని యమించఁ బాపవి
స్తారచరితులం దివిజ-శత్రుల నేర్పుర మంత్రిపుత్రులన్। ౫౬౩॥

ఉ. తప్తహృదబ్జుఁడై విభుఁడు-దమ్ముటు వంపఁగ సత్వరంబున
న్సప్తహయోగ్రమంత్రిసుత-సప్తక మెంతయు నుబ్బి మీరను
ద్వృప్తభుజుల్ని శాచరులు-దారుణ రావులు గూడి కోల్వసం
తప్తసువర్ణభాసుర-రథద్విరదాశ్వచమూసమేతమై॥ ౫౬౪॥

క. చనిపవనతనూజుంగనుఁ
గొని పోడువుం డేయుఁ డనుచుఁ-గోల్తలసేయన్
హనుమంతుఁ డుతనమనమున
ననుమానమొకింత లేక-యశేషమాత్రుండై॥ ౫౬౫॥

క. గొదగొనిమదకరిపదములఁ
జెదఁజదిపినభంగి శుక్రశిష్యబలంబుం
జిదుకుపలుసేసి మూదమెదు
గడనుజమంత్రిసుతసప్త-కముఁ గిట్టి వెసన్॥ ౫౬౬॥

క. వాలముకరవాలముగా
వాలము గావించె మర్కటాధ్యక్షుండా

ఖిలము గాదను జాలకుం|
గాలము గానప్పుడిఁకఁ బ-గాలంబగు మఱి॥ ౧౬౭॥
గీ. ఇట్లు తాఁ గాడియిడు వృష-నేత్రి కేలఁ
బట్టి శిరములనొండొండ-బలుల వ్రేసి|
దానవామాత్యపుత్రస-ప్తకము నొక్క-|
పెట్టఁ బంచత్వమొనరించి-పేర్చి యార్చె॥ ౧౬౮॥
క. పంచత్వంబొనరించెను|
దంచత్వరఁ బంచభూత-వాతాత్ముండ|
త్వంచకము మంత్రిపుత్రక|
పంచత్వం బెత్తెఁ గిదనుజ-పతిమనమోవన్॥ ౧౬౯॥
క. ప్రాప్తసువాలధిమణి|
వ్యాప్తజగత్ప్రాణఘనస-హాయతహనుమ|
ద్దీప్తాగ్ని మంత్రిపుత్రిక|
సప్తకవనమిట్లు తేర్చె-సరభసవృత్తిన్॥ ౧౭౦॥
వ. క్రమ్మర నప్పటియట్లం దోరణస్తంభాగ్ర రూఢుండై విజృం
భించుటయు॥ ౧౭౧॥

క. హతశేషులఁ జేదనముం|
బ్రతినూజాలుఁ దెగుటవినియు-ధిక రోషసమ|
న్వితుఁడగు రావణు వానరి|
నతినసుతుఁడు వెడలెఁ దొలుతయు బలుఁ డగుచున్॥ ౧౭౨
సీ. కాలకింకరసదృ-శక్రూరదేహంబులు,
గ్రాలపార్శ్వములరా-క్షసులునడువ|
రథనేమిహయసింధు-రఖురపదోద్ధత,
రజము నాకధునిసం-గమము సేయ|
నింతవిక్రమశాలి-నిఁకఁ జూడనని తండ్రి,
తనలోనవమితసం-తసము నొంద|

నక్షయుండితఁడు దా-రాత్మునకురథుస,
త్వసమృద్ధిననిసు రా-వలివపంక|

కం. నధిక రాక్షసవంశ క్ష-యుంబుఁ దెల్పు|
వితతముగఁ బత్తులపవ-నతాలుఁదగుగ|
వరదయునఁ దెక్కు బనఁ గద్ద-లామమచుండ|
తెలమి రావణనందను-డిల్లు-వేసెని|| ౫౨౩||

కం. అక్షయుఁడీక్షించె న్నా|
ర్యక్షసదృక్షున్న్వపక్ష-రక్షాక్షు|
న్వా క్షదరాథ్యక్షునస|
ద్రక్షశ్శిక్షాని దక్షు-రాజితక్షున్|| ౫౨౪||

వ. కనుంగొని|| ౫౨౫||

కం. తలపడితినకం బెన్నుగ|
దలపడిపోరాడివన తన యూనిబాహా|
బలజలధునగ్గ మునునిజ|
బలజలధిం గాంచిరోష భరితుండపుడున్|| ౫౨౬||

కం. కోలలసుముఁ దేయువ్వఁ|
గోలల క్రియహానుమ లెక్క-గొనక బలువిడి|
వాలములు గురియనసురక|
పాలంబులభంగి వాసఁ-జక్కఁ జెంచి వేసెన్|| ౫౨౭||

ఉ. వెండియుఁ జాడ కాఁడను లు-వ్రేసిన నాద్యము గ్రుమ్మరింపఁగా|
మండెడునగ్నివోలె నా-ను తుఁను పేర్చిదశానవాత్మభు|
తుద్రిందరచాపుచానవో-గొడ్డశిలంచలవేగ్రి నూవొచ్చియా|
తంపెవళత్వ నుంగు యుఁబ-దంచిడివిక్రిముద్దోలంబునన్|| ౫౨౮||

చ మనుజవిరోధిశస్నౌ పెడ నూయు బవన్న నఁగోపమెత్తియు|
ద్దనుజవిరోధయుక్తియక్క-తిపగ్రిక్కతుల్ద నుపొందనీక యా|

తనమొదవాత్రినాలకలి-తమ్ముఁ జేసి ధరిత్రి వేయుచుం
గనుగవనశ్రి ధారలోలు-కన్వలపించు ముసుఁగూ తెసోఁచుచున్ ॥

క. క్షయరహితుఁ డనిలసుతుఁడా
క్షయురహిత పౌరుషుఁ జేయ-గ్రమ్మఱి వనుజా
ల్ఖయవృత్తింబుత్రిపర
క్షయ మొనరింగిం ముట యూఁబత్తి-కంతుం డార్తిన్ ॥ ౫౬౦॥

క. ఆక్షయుఁడు దెగిన యుపుడు
లక్షయుమయ్యెనిక వేగము లక్షలరిగిన
స్వ్యక్షుచ నాథ్యక్షుబ్రతి
శిక్షింపఁగ లేరటు చుఁ-జింతిమునంగన్ ॥ ౫౬౧॥

చ. అతని కుమారుఁడక్షయున-కగ్రజుఁడింద్రజిదాఖ్యయుం డుచుం
డిత్రలఁ పుంక్తు నేనప-డింజతురంగ చమూసమేతుఁడై
వితతరథప్రబద్ధహాసా-వేగముజాలము మెచ్చఁదోఁగుణా
సితు నానుమంతు నిందొగహ నుగ్రరవవ్యుడిమానదు మద్ధతిన్ ॥ ౫౬౨॥

ఆ. అట్లు వెడలియక్షు-యాంతకునవంతక
సదృశుఁ గాంచి పని సహాపముపఁ
జేరి నరిగిజంభ-జిజ్జైత్రుఁడిట్లు
పలెక్కుఁ గనులనిప్పు-లొలుక్కు మండి ॥ ౫౬౩॥

ఉ. ఇక్కడ వచ్చికోంచబలి-హీనులరాక్రిబలన్నధించితే
వెక్కుడు సత్వశాలి నని-యెంతయుఁ బొంగెదు సుదృఢాహితుం
జిక్కవయే యొరక్క-సాధ్యుఁడవం చుఁదలంపవచ్చునం
చిక్కతినాత్ముఁడాత్మచతు-రంగములం బురికొల్పనుగ్రుఁడై ॥ ౫౬౪॥

సీ. గంధాంధసింధుర-ఘనఘటాగంధము
లాశ్రిలబ్బఁగేసరిక్కగోఁ-రంబునంగ
బటుతరోద్భట వీర-భట విమాన కేళి,
నర్తిం [illegible] మూర్తియునఁగ

రథరథిసారథి-రథ్యకోటులనీవ,
లావలఁ గావించు-హరియనంగ।
బత్రిగంతుల దైత్య-పతులచోఁ గఁబిగించి,
వనధిలోఁబడముంచు-వాలియనఁగ।

గీ. నట్టుసంగరకేళీవి-హారముగ్గ।
లింపఁదన్నె లింపుల-గ్గింపమిఱయ।
చున్న పవనతనూజాతు। నురుభుజావి।
జృంభణమ్మున సైపక యుగ్గదం-జిత్తుఁడలిగి॥ ౫౭౫॥

మ. తనపెన్వాలచయంబువైవనదియుం-దంతెంత వర్తించియా।
తనిపైదీక్షితశరంబు శేయుటయునన్ దైత్యుల్ సుభీతిల్లన।
శ్రవికాయంబులుకరువ్వనంతయుసరో-వమ్మూర్ఛ నవ్వానరేం।
దురిదేఁగాలాంబుజముస్పలీఖ ఖుఖులం-దూలించి పెల్లార్చినన్॥

ఉ. వానగఁడోకయ్యగింపశిల వైచెఁజూర్ణమొనర్చియొంతయుం।
బూఁకవ్రేమదివ్యశర-మూల్వా మమ తుఁడుపాల్లుసేయన।
గ్గానవుఁడంబుజానన-దంబము దేవకదంబమెల్లనా।
హానినంబు సేయఁగర-యంబెసఁగందగ వాపియేయఁడున్॥

క. వంతుసమావేశితుహాను।
మంతుంజూత్రిక్రో విభ్రాహ్వా-యుకునయ్యస్త్రిం।
బంతఁబ్రబంధించంగను।
బంతంబులు బ్రోయగిన-మల్లలవాఁడిన్॥ ౫౭౮॥

స్రగ్ధరావృత్తము.

భీష్మబ్రహ్మాస్త్రపాశా-పిహితుహరిసుతుం-భీమకాటోపబర్హి।
ష్మృష్టామేయుంగ్రికాశు-న్నధిగచరితున-క్షోభ్యు శ్శురుస్తిమద్వి।
ద్గిస్థాశిత్యంత్రితా పృ-ష్బ్రషువహితయశో ర్ధి న్మహాబాహుదీర్ఘా।
యుష్మంతుంబాపుఁడద్దే త్యుఁడుగనియధికో-ద్యక్తుఁడై చేరియుంతన్॥

క. పట్టిగొని జరగంబునఁ
బట్టిగొనియెఁ గానియితఁడు భేద్యుఁ డెవరికిన్
బట్టువడఁ డివ్విధంబునఁ
బట్టువడుట లీలయగును భావింపఁ జెడన్॥ ౫౯౦॥

వ. ఇట్లు సురభిమానంబున నవ్వనచరేంద్రుఁ డు నిజరథంబునం బెట్టి కట్టి మహానందంబున శంఖ భేరీ మృదంగ ప్రముఖనిఖిల జయధ్వానంబులు నింగి ముట్టంగదలి॥ ౫౯౧॥

చ. పురమున నెల్లవారుఁ దను బోరనఁ గీర్తన సేయ నాకులు
బ్బురమునఁ దేలనిట్లు కపిపుంగవుఁ డొక్కని వచ్చి రాక్షసే
శ్వరునకుఁ బ్రొక్కి చూడుము నిశాచరనాయక కట్టి తెచ్చితిం
దనుచు వనంమునఁ జూపినముదంబునఁ బుత్రకుఁ గౌఁగిలించుచున్॥

ఉ. తోరణ మెక్కి రక్కసులఁ ద్రుంచుచు నక్షయు నొవ్వధించియా
ధోరణముఖ్యులం జదిపి దోర్బల నిర్జితవజ్రియైననిన్
తోరణమాగరించుటకుఁ దోఁచనవానిఁ గట్టి తెచ్చితో
రారకుమార నిన్నుఁ గొని యాడఁగ నేరితరంబు చెప్పుమా॥ ౫౯౩॥

వ. అని మఱియుం బ్రియానందను నపరిమితమధురవచనంబుల నగ్గించి రక్షోధ్యక్షుండు వృక్షచరాధ్యక్షునిరీక్షించి రూక్షాక్షరపరుషవచనంబుల నాక్షేపించి ౫౯౪॥

క ఎవ్వఁడ వెవ్వఁడవు నన్ని
విప్వనం శింపరించి యౌతెంచితివి
న్నెవ్వఁడెటఁ బంపెననవుఁడు
నవ్వనచరుఁడసురుతోడ నవ్వడరంగన్॥ ౫౯౫॥

ఉ రాముని యాజ్ఞ వచ్చి రఘురాసుతఁ గన్గొన వారిధిఁ ద్రవ్యు
స్వామియనుగ్రహంబున జవంబున దాఁటితి వాయుపుత్రుఁడ
న్నీ మదిఁ జవ్వ దైత్యులను నేకులఁ బట్టి వధించితిం గపి
స్తోమము సంతసింపనిను జూచి వెఱ్ఱి గాల్చి పోయెదన్॥ ౫౯౬॥

వ. అంపలికి వెండియు. ౯=౭॥

క. అవనీశా, గాఁడపరుని
న్నవనీతిసంహారించి-యవనీతనయా
నవనీతదేహుఁ గొలిచినా
నవశ్యమున నాకు సెంద్రుఁ-డాగ్రహుఁడనుచున్॥ ౯=౮॥

క. ఈతఁడు చరవాఁగపటా
న్వీతు రథింపుఁడనవుఁడు-విభీషణుఁడునని
ధ్యాతోఘుఁడు వారించెం
దూతయు వధ్యుఁడవిపలుకు-దుర్బుధులనుమన్॥ ౯=౯॥

క. ఈకరణి నారింపను
హాళోపము నొందరావ ణాసుగుఁడసురా
నీకములగా చియూకపి
తోఁకకునగ్గిఁ దవులించి తోలించినన్। ౧౦౦॥

మ. దనుజాళి లెలవిలిప్తవస్త్రవితతిం దద్వాననాధీశవా
లనిబద్ధంబొనరించి ఘోరగతిఁగీ-లాలుఁ డుష్కృద్ధ్వవా
హనుఁగీలించుసుకేంపజిహ్వహతి; బ-హా స్త్రీప్రబంధప్రమో
చనవాతాత్మజుఁబొమ్మ పొమ్మని హాస్యంబుల్ప్రసంగింపఁ జుమ్మ॥

ఆ. ఇట్లుసోమయూఁకలెలమిన్ వృద్ధమఁదము
జియ్యగసంతసింపఁ జేరవాసి
తోఁకరవులఁ బెట్టి-తోలఁగిపొమ్మనటయుఁ
గాలిచూలిమిసులఁ-గసరువోడమి॥ ౧౦౨॥

క. కీలి యొకలితనిజఘన
వాలాలాతభ్రమణవి-వర్ధితవహ్ని
జ్వాలాజాలుండై యా
గ్గోలాంగూలోత్తముఁడు సంక్షోభుండగుచున్॥ ౧౦౩॥

క. పూగములుఁ గలములుఁ గురసుం
దరమందిర వాగణాయు-ధస్థలరథ్యా
సురుచిరలసత్ప్రపాసా
ధరధంబులకొక, పెట్టె-దహనము బెట్టెన్॥ ౨౦౪

వ. ఇట్లు నిజవాలాగ్ని కీలాజాలంబుల నొక్కపెట్ట లంకాపురంబు భస్మీభూతంబగునట్లు గావించిన॥ ౨౦౫

క. ప్రాఁగెడ వెడలి యెల్లదిక్కుల
భుగభుగ మను మంట లెగయుచుఁ-బోరిఁబోరిఁ దనుజా
ళ్యాగ నొందిప జ్జ్వాలకంధరుఁ
డగఁడిరి సతీసీత కేలఁ-దెచ్చినటంచున్॥ ౨౦౬

వ. అంతం గ్రమక్రమంబున సప్తార్చి ప్రవృద్ధార్చియై పేర్చి॥ ౨౦౭

క. దళముగు వహ్నిజ్వాలలఁ
బెళపెళ యనివిఱిగి సౌధ-బృందము వడఁగాఁ
గళవళమందు చు హుతభు
క్ప్రియము గానక చిమిసుల-భయ మడిరి సురుల్॥ ౨౦౮

తే. రాముకోపాగ్ని గాల్వను-గ్రక్కటశరీర
మూఁకలంకాపురము వెచ్చ-చుద్దనఁగ
వాయుతనయుండు గోలవిక్కె-వడి నిజోరు
వాలదండంబు ద్రిప్పుచు వర్తిలంగ॥ ౨౦౯

సీ. ధామముల్ నిర్ధూమ-ధామములై చిసిజో,
కముకుపూఁదోఁటలు-గమలఁ జేసి
వర్ణంబులను గృష్ణ వర్త్మంబులోనరించి,
భ్రాంతియంతయు నవి-భ్రాంతిఁ జేసి
కలశాల లెల్లనిం-కలశాల లొనరించి,
జాలంబులను శిఖా-జాలముంచి

యవరోధమధికధూ-మావరోధముఁ జేసి,
పటురూపములు విరూ-పములొనర్చి।
గీ. మంటపంబులు మండెను మంటఁగలిపి।
కుమ్ములనెల్ల నిప్పులు-గుమ్మరించి।
ఛాయమానంబులుధగ-ధగాయమాన।
మాలికనొనరించె హరి వాల-కలితవహ్ని॥ ౬౧౦॥
వ. ఇట్లాత్మవాలాభీలవహ్నిజ్వాలాజాలంబుల వాతూలబాలుండులంకాపురభేదనంబు భస్మంబుఁగావించుచుండె నట్టియెడ. ౬౧౧॥
ఆ. కంటిమంటఁదోఁక-కంటించి కోఁతివచ్చె।
కాల్చుచున్న కాల-కాలుఁడనఁగ।
నీతిఁదొప్పెనను మ-హాద్రయంబులు చలించు।
మండెనసురలుష్ణ-మౌర్వశేష॥ ౬౧౨॥
చ. కోలఁకుఁజేరువారుఁ దమ-కుంభొగచుట్టినవస్త్రవారిక।
న్గోలకుఁ గాలువారుఁగపి-కుంజరుఁగాంచి భయాతిరేకులై।
కేలఁకులఁబారువారుఁగదుఁ-గేలు వెట్టెడువారు నెంతయున్।
న్వాలవెలబారువారునయి-విహ్వలమందిరి రాక్షసాధముల్॥ ౬౧౩॥
సీ. బడబాగ్నిజపసిద్ధి-వెడలి లంకాపురి,
వేఁచ్చుచున్నదని యూ-హించువారు।
వరవిభీషణుఁడుబ్ర-హ్మాస్త్రముఁడాతనియిల్లుఁ,
జేరదగ్గమానివీ-క్షించువారు।
నీకపిలయరుద్రుఁ-డిది ప్రళయంబుగా,
కితరంబు గాదని-యెంచువారుఁ।
గొనితెచ్చి కొనినట్లు-క్రోఁతితోఁకకునగ్గిఁ,
బెట్టనేలయటంచుఁ-దిట్టువారు।
గీ. బూర్ణమైమందుమనహాలత-భుక్తిఖాక।
లాపములఁబొందువారువి-లాపమందు।

వారుబంధుల బేర్కొను-వారుఁ జాలు|
వారు నైరక్యసూచకదు-వగలఁ బొగుల॥ ౬౧౪॥

క. వాయుసుతుం డెసకొల్పఁగ|
వాయుసఖుఁడు బేర్చి పురము-వారణ నేర్చి|
న్వాయుజవాశ్వము లేభర|
ఛాయత కేతననికేత-నాదులతోడన్॥ ౬౧౫॥

గీ. కపికులాధీశ్వరుఁడు దాపి-కాఁడుగాఁగ|
బొదలు ధూమతమంబునఁ-బురము సొచ్చి|
ముఖ్యధనధాన్యపరిధాన-ములు హరించె|
గాలిచెలి కాఁడు జిచ్చను-కన్నగాఁడు॥ ౬౧౬॥

ఆ. సమనివార్యభావి-సాగరబంధన|
సాధనోపకరణ-సవరణలను|
నధికయత్నమొప్ప-నంగారకులుగాల్చి|
చందమొంది బవన-నందనుండు॥ ౬౧౭॥

వ॥ తదనంతరంబున నిజలాంగూల భ్రమణారణిమథన సముద్భూతాహవనీయాగ్నిం బూర్వసుధాశనపుధి రాజ్యధారాచ్ఛటాసేకంబునం బ్రవర్ధితంబు గావించి మంత్రిసుత సప్తకాక్షయకుమారాది పశువిశసనంబుఁ గావించి వేల్చి పురందరాది బృందారక సందోహంబు మహానందంబునొంద రాక్షసస్త్రీవిలాప మంత్రంబులతో లంకాపురంబుఁ బూర్ణాహుతిఁ గావించి తద్ధూమాఘ్రాణంబున ఖచరకిన్నరీ కాంతాసంతానంబులు మొదల సాంజనేయ సోమయాజి యాజిలీలామఖంబు నిర్విఘ్నంబుగా నానందసాగరావభృథస్నానంబు గావించి శాంతిఁ బొందిమరలువాఁ డైతనమనంబున॥ ౬౧౮॥

క. వాలాగ్నికీలములచే|
వాలఁగ నింజల్లనగుట-వసుధాతనయో|

జ్వాలకఘృణాసుధారస।
మూలంబని తలఁచికొని ప్ర-మోదభరితుఁడై॥ ౨౧౯॥

క. తనసేమము గోరెడుభూ।
తనయకుఁ బ్రణమిల్లి పోయె-దననితదాజ్ఞం।
జని కాంచె వారిరాశిం।
జనితపరమశైత్యలహరిత-జనతాక్లేశిన్॥ ౨౨౦॥

ఆ. కని నమస్కరించి-కాఁ జేరదిగ్భఘుఁ।
దగుచుఁ గడలిఁ దాఁటె-నశ్రమమునఁ।
దన్ను నెఱుదసూమ-తిరుచరవర్యుల।
ప్రాణవాయువనఁగ-బవనసుతుఁడు॥ ౨౨౧॥

వ. ఇట్లు మహాబలుండు నిజదీర్ఘకర్కశ లాంగూల విక్షేపప్రభూత ప్రభూత మహాబలంబున సముద్రంబు సాయపహం జేయుచు నరుగు చెంచు సమయంబున నవలివలీముఖులు దమకాన. ౨౨౨॥

మ. చమదంమంబవనాత్మజన్మఁడు దెజం రఘూమాగుతారావమో।
యనవీతెం చెడుఁద సయోదితిరయం-బంచుం బతీక్షించుచుం।
డనభోభాగము మామియుం దెసలునిం-డంబర్వ తేజఃబుతో।
ఘనుఁడాకీశవిభుం డువచ్చెబ్లవగో-త్కంఠంబరుంతంబుగన్॥ ౨౨౩॥

ఉ. దక్షిణవార్ధితీరము ము-దంబెసలారఁగ నిట్లు చేరస।
వృక్షచరోత్తముంగని ప్ర-హృష్టమనస్కత వానరాళి ప్రబ।
త్యక్షసమీరణుం జెతఁ జ-టంముమతించిక వుంగవించిదా।
రక్షితిపుత్రివార్తఁగని-యాతఁడువచ్చె నెటంగియుబ్బుచున్॥

ఉ. గంతులువైచిరంతఁబ్లవ-గప్రభులంగదముఖ్యులమ్మతు।
ల్పంతతిఁ జుట్టిముట్టికడు-సంతసమంద మంబలి-రీవుస।
త్సంతతిసన్నుతింపఁగఁబ-సంజలరాశిఁ దరించిధాత్రిజా।
సంతతిఁజూచివచ్చితివ-సాధ్యబలుండవటంచు వెండియున్॥

క. వేయువిధంబుల నన్నతి|
సేయ న్ననమునకు నేడ్చి-చేయందగన|
వాయుతనూజుఁడ పుణుఘు|
నాయత గర్జాధ్వని ప్రహసితధ్వనితోన్॥

గీ. జలనిధిఁ దరించి క్రమ్మఱ-సాగరంబు|
దాఁటివచ్చుట మొదలుఁ దు-దయును గాఁగఁ|
గలుగువృత్తాంత మెల్లనఁ-గపివరులకుఁ|
దెల్పి వెండియుఁ బల్కె న-ద్దీవియందు॥ ౬౨౭॥

క. సతిం జపకాళిఁ జూసి|
గతిఁ బ్రాణముఁ జిక్కఁబట్టి-గతిలేమిన సం|
గతి సిగ్గుమిగుల సీతా|
సతి యున్నది రాజపకాళి-సన్నిధిలేమిన్॥ ౬౨౮॥

క. కావున వేవేగ న్నః|
మీపిన్నయు రఘూత్తమునకు-నెఱిఁగింపుటకుం|
బోవుద మనవుడు విని సం|
భావన మెసఁగంగఁ గపిప్రవరులు ముదమునన్॥ ౬౨౯॥

క. అడుగుడుఁ బాడుదురుగుమి|
గూడుదురు సమీరజన్ముఁ-గొనియాడుదురే|
ట్లాడుదు రోడుదు రుత్సవ|
మాడుదురు మనంబులధిక-హర్షంబులు గాన్॥ ౬౩౦॥

వ. తదనంతరంబున॥ ౬౩౧॥

ఉ. అంగదజాంబవద్ధనుమదా-దులలిత్వరసమ్మహోద్ధతి|
సంగతతీరము న్విడిచి-శైలశిలామహిరుట్లతామహో|
త్తుంగనదీవిశాలమగు-తోరపుమార్గము వట్టియంతన|
ప్పొంగుచు భల్లుకప్లవగ-పుంగవు లెంతయు హెచ్చరింపఁగన్॥

వ. నిరంతరప్రయాణంబులం జని చని కిష్కింధాపుర సమీపగతమధువనంబుం గనుంగొని॥ ౬౩౩॥

క. ఉల్లంబుల వెల్లివిరియ।
నుల్లాసలసల్లహరిక-నోలాడిక ఫు।
ల్భల్లుకవరు లవ్వనముం।
ఝల్లనవిఱువంగఁ జొచ్చి-భయవిరహితులై॥ ౬౩౪॥

సీ. ఫలముల నెల్లని-ష్ఫలములు గాఁ గాల్చి,
యాకులపోవ్వుఁజీ-కాకుపఱచి।
విరిపిండిఁ గోసివా- విరిపిండి గావించి,
లవములు గాఁగఁ బ-ల్లవములూడ్చి।
మూలంబులెల్లను-న్మూలముల్గావించ,
యూడల్ప్రేలాడి-యూడఁదీసి।
కలకంఠములనొప్పఁ-గలకంఠములఁ జోపి,
గములయి వరలుభృం-గములఁదోలి।

గీ. ఘనలతాక్షయములఁ బరి-క్షయ మొనర్చి।
కపివరులు వనమెల్లనుఁ-గాసి చేసి।
రవనిజావార్తఁ దెచ్చిన-యట్టివార।
లగుటనించుక యేనిభ-యంబు లేక॥ ౬౩౫॥

క. మధుపానం బొనరించుచు।
మధుపాన మొనర్చినట్లు-మత్తులగుచు న।
మ్మధువనముఁ గామవారల।
విధువనముం జేసిరసమ-విక్రమవృత్తిన్॥ ౬౩౬॥

క. జనకజఁ గనుఁగొనఁ జనము న।
వనరాశియుఁ గాదెయడ్డు-వచ్చెననుచు న।
వ్వనరాశిఁ గాసిచేసిరి।
వనచరులనివార్యశౌర్య-వర్తనులగుచున్॥ ౬౩౭॥

ఉ. తద్వనరక్షులాక్షణమ - తాపనిఁ గాంచినమస్క - రించిభా
స్వద్వర పుత్రచిత్రమొక - వార్తవినందగునంగదాదులు
ద్యద్వరదంబులో యనభ - యంబణుమాత్రము లేక వీఁక యొ
ప్పద్వనమెల్లఁ బెల్లగిల - సాల్వడఁ జేసిరి కింతలోపలన్ ॥ ౨౩౮॥

క. ఈప్రగతి నేమఁ జనిప్లవ
గప్రభులం గాంచియుఁ దుఃప - గాను దుగకవా
రపరితిహాతపరిభావుల
కపరితములనగుచునవనిఁ - గలిపిరి వనమున్ ॥ ౨౩౯॥

క. ఇందిందిరములు కుసుమము
రందముఁ గ్రోలు నెడ సుస్థి - రతసంఘములు మో
పందలఁ కుట్టి మధువన
మందఱు సగచరులుఁ గలఁచి - యాడిరి స్వేచ్ఛన్ ॥ ౨౪౦॥

చ. అనిననముంగలంచిరని - యాడినమాటకుఁ బొంగి జానకిం
గనుఁగొని వచ్చిరిట్టుగుటఁ - గా దెభయంబొక యింత లేకము
ద్వనమునసంచరింతురని - వార్యపరాక్రములంచు రాముచం
ద్రుఁ నకసుజన్ముయుక్తునకుఁ - దో యాజమిత్రకులీనుఁ డిట్లనున్ ॥ ౨౪౧॥

క. ముహు హానుమన్ముఖ్యులు రా
మనరేశ్వరసంతతసంబు - మల్లడిగొనఁగా
జనుదెంచియుఁ బుడుమన్మధు
వనముగ లఁచియాడుచున్న - వారటవింటే ॥ ౨౪౨॥

క. కృతకార్యసిద్ధిననుదెం
చితిమునిసంతోషభరిత - చిత్తులగుచువా
రతిలోకపరాక్రమలీ
గతివర్తింతురనిమదికిఁ - గానఁగవచ్చెన్ ॥ ౨౪౩॥

ఆ. అనినరామచంద్రుఁ - డనుజన్మసహితుఁడ
త్యంతహృష్టమాన - సాబ్జుఁడగుచు

నిజము స్వామికార్య-నిర్వాహకులకిట్టె।
చనవుగ గునకాదె-యినకునూజ॥ ౬౪౪॥

వ. అనిపల్కె నంత ధాత్రీపుత్రీశత్రుసుమిత్రాపుత్రులు తదాలోక
న సీతాసువార్తాకథనశ్రవణ పరాయణచిత్తవృత్తులై యుండి ర
య్యపరక్షణంబున॥ ౬౪౫॥

క. ఆవనమివ్విధమునవీ।
తావన మొనరించి ప్పృథుర-యంబు మెఱయన।
పావని యున్నెడికో నిప్లవ।
గావలి పనుడెంచె ధరణి-యంతయు నద్రువన్॥ ౬౪౬॥

ఉ. ఆత్మజవాపహాసిశిర-యం బెసలారఁగ నిట్టు రాసమీ।
రాత్మజుఁ డాత్మజన్మవిజి-తాత్ముఁడు జాంబవదంగదాదిపూ।
తాత్ములఁ గూడి హర్షవిన-యంబులఁ బ్రోవన నేగి కాంచె శు।
ద్ధాత్ముల రామలక్ష్మణశ-మాంతిక పుత్రులసచ్చరిత్రులన్॥ ౬౪౭॥

ఆ. కననమస్కరించి కరములు జోడించి।
తనముఖంబుఁ గాంచి-తరుణిధరణి।
తనయ నితఁడు గాంచి-చనుదెంచె నను రాముఁ।
డాత్మఁ బొంగి నిట్టు-లనియె నతఁడు॥ ౬౪౮॥

మ. కనుఁగొంటిన్ సతిసీత నశ్రుకణము-క్తాదామసంవీక్షణే।
కనికృత్తాంబరపూతిఘర్మసలిలా-క్రాంతాననాబ్జాతఁ బా।
వనసౌశీల్యసమేత భ్రాన్యదసురీ-వ్యాహారసంభీత నా।
త్మనిబద్ధోగ్రభవద్వియోగపరిభూ-తన్ ఘోర లంకాపురిన్॥ ౬౪౯॥

సీ. అతిభయదోల్కాస-హస్రంబులోపల,
నొకకృత్తరోహిణి-యున్నయట్లు।
శాతకంటకలతా-వ్రాతాంతరంబున,
నొకలవలీవల్లి-యున్నయట్లు।

ప్రసవితేహామృగి-ప్రకరమధ్యంబున,
నొక్కటసారంగి-యున్న యట్లు,
బహువిధశ్యేనీని-వహసమీపంబున,
నొకఁడు బాలకపోతి-యున్న యట్లు॥

గీ. ప్రబలమార్జారికాకదం-బంబులోన|
నొంటిమైఁ గీరవశను-మున్న యట్లు|
క్రుద్ధదైత్యాంగనాప్రతి-రుద్ధ యగుచు|
నున్న యది సీత సన్నతా-పన్నజాత॥ ౬౫౦॥

వ. అని విన్నవించి ధీమంతుండగు హనుమంతుండు॥ ౬౫౧॥

క. ఏమఱిగి యాన్యదిగ్గత|
భూమీధరకటకనికుంజ-పుంజంబులన|
బ్భూమిజ వెదకి కానక|
యేమని పోదు మని వికల-హృదయులమగుచున్॥ ౬౫౨॥

ఉ. వెండి కడంగి రోయుచుఁ గు-ధ్రద్వరంబొక డేముఁ గాంచి మా|
ర్తాండమరీచికావిరహి-తంబు నగ్గుహ సొచ్చి యుండఁ గా|
దుండన వెల్గు నాననము-తోఁ దపమొప్ప ఘటించుచున్న య|
ద్దండమహానుభావ నొక తంగ నభక్తిన మస్కరించుచున్॥ ౬౫౩॥

వ. నిజప్రభాపటల తిరోహితగుహాతిమిరయగు నాస్వయంప్రభ మమ్ము నాశీర్వచన సముచితాతిథేయంబులం బ్రియంబు నొందించి యమ్మహాబిలంబు వెలువరించి నందదుపాంతకాంతారాంతరంబున భవత్కాంతామార్గణార్థ చింతాక్రాంతులమగు మేము త్రపశిరస్కుల మగుచుం బ్రాయోపవేశంబు నొంది కుశాస్తరణంబుల శయనించి యుంటిమ య్యవసరంబున॥ ౬౫౪॥

క. మృత్యవ్యథలనుగు మాకొఱ|
కత్యర్థసాధు వాదుఁ-డగు నొక్కఁడు సం|

పాత్యభిధానుఁడుగోత్రా|
పత్యస్థితిఁ దెలిపి చనియెఁ-బ్రముదితుఁడగుచున్| ౬౫౫॥

ఉ. అవిహగేంద్రుఁడిట్లు నెన-రాగమహోదధిమధ్యమంబున|
రావణుపట్టణంబునఁ ధ-రాసుతయుండుటఁ దెచ్చిపోవనే|
మావనరాశిఁ జూచితిమ-నంతరమెంతయు వానరాలిసం|
భావనసేయ వార్ధి సుల-భంబునఁ దాఁటితిఁ ద్వద్దయాదృతిన్॥ ౬౫౬॥

ఆ. ఇట్లు కడలి గడచి-యెడ నెడవిఘ్నంబు|
లెన్ని యేని గలుఁగ-నేను గలఁగ|
కప్పురంబు సొచ్చి యచట లంకిణి వచ్చి|
తిక్క తిరిగి యొక్క-తరువునీడ॥ ౬౫౭॥

మ. కనుఁగొంటిన్ సీతఁ గ్రుశీణము-క్షామాసంవీతవే|
కవిక్రుత్తాంబరపూతఘర్మసలిలా-క్రాంతాననాబ్జాతఁ జా|
వనశోకిల్యసమేత భ్రామ్యదసురీ-వ్యాహారసంభీత నా|
త్మనిబద్ధోగ్రభవద్వియోగపరిభూ-తస్తోమలంకాపురిన్॥ ౬౫౮॥

క. కని వినయంబునఁ జేరఁ|
జనునప్పుడు రావణుండు-సమదెంచి జగ|
జ్జనని యగుసీతఁ బలవఁ|
చనముల నొప్పించి యతఁడు-సనియెం బెలుచన్॥ ౬౫౯॥

శా. రక్షోధ్యక్షుఁ డిట్లు పోవుటయు సం-రక్తాక్షులై భీమకృ|
ద్రక్షఃకామినులక్షణంబున సమ-జ్ఞారావముల్మీఱఁబ|
ద్మాక్షీ రావణుఁ జెట్టవట్టుమని రూ-క్షాకారలై బిట్టుఁడ|
న్నాక్షేపింపధరాకుమారి పటులై-న్యాక్రాంతయై మూర్ఛిలన్॥

క. నీకు శుభంబుగ నసురా|
నీకాశుభకరముగాఁగ-నేఁ గలఁగంటి|
న్శోకింపనేల యని సీ|
తాకాంతం దేర్చెఁ ద్రిజట-తగువాక్యములన్॥ ౬౬౦॥

వ. తత్సమయంబున॥ ౧౬౨॥

క. మాయమ్మ రామదూతను।
మాయమ్మలికంబువాహనా-మా పదరెల్లు।
న్మాయమ్మ గునీయలంకను।
మాయమ్మ గునిఁక రావ-ణాసురపతికిన్॥ ౧౬౩॥

క. అనుచు వినీతుఁడనై య।
ల్లన యింగ్రిక్కుడు నన్ను నక్కు-లసతీమణి న।
మ్మని వాౄదయంబునఁ బోపా।
మ్మని పల్కెను నేను విత-మ్మాగుఁడనగు నుక్॥ ౧౬౪॥

క. మన్ని జరూపము తోఁ నజ।
గన్నతభవదంగుళీయ-కముఁ జూపిన నే।
డక్కన్నన్న నమ్మి మిగులఁ బ్రే।
సన్నహృదయయగుచు జనక-జాత ప్రియము నన్॥ ౧౬౫॥

వ. భవదీయసుందర చరణారవిందంబులు డెందంబునఁ దలఁచి వందనం బులుగావించి సుమిత్రాపుత్రుసేవంబడిగి మీకుం బ్రత్యభిజ్ఞానార్థం బుగఁ జిత్రకూటచిత్రకూట కృతకృతక కాకాసుర కథాకథనంబు నడిపి యుప్పతివ్రతాశిరోమణి శిరోమణియొసంగి సెలవొసంగి వం ప్రణామంబుగావించి నామగుడి వచ్చునప్పుడు లంకాపురాభిముఖుం డనై రాఁడిరిరానిన దనుజమంత్రి సుతసప్తకంబుఁ బంచత్వంబునొందిం చి యక్షయకుం జరితయంబుగావించి తదనంతరంబున నింద్రజిచ్ఛరా సన శిలీముఖపాశప్రబద్ధుఁడనగు మదీయవాలాగ్రంబున నద్దనుజప తి యగ్గిముట్టించిన నయ్యనలంబస్మత్పిత్రతోడ్పడిన వాయువశంబు నం బేర్చి కరంబు దన్నగరంబు భస్మీభూతంబుగావించిన శాంతుఁడనై తరుచర చమూసాగరమ్మున కానందంబు గ్రమ్మంగ్రమ్మఱ సాగర మ్ముఁగడచి యేతద్వృత్తాంతంబు నీకెఱింగింపం గంటిం గృతార్థుండ నై మంటినని పలికి సీతనుద్దేశించి వెండియు నిట్లనియె॥ ౧౬౬॥

క. కన్నీ రుదరంబునఁబడి।
సన్నఁగిలంగాని కాల్వ-పాఱుట లేదే।
మన్న వినుజనకతనయా।
త్పన్న సముత్థిత హృదయ-తాపము పేర్మిన్॥ ౬౬౭॥

చ. అదియొకఁడేమిదింతవిను-మన్నలినాయతనేత్రి కంతవ।
ట్పదములు గాంచిపుష్పరస-పానము సర్పము గంధుఁగోవెల।
ల్జిదుమవుపల్లవంబులు ద్వి-జిహ్వులు వాయువుఁ గోయిల పేమిచె।
ప్పఁదగలిగుర్వవామ్రఫల-భక్షణసేయవృపక్షులవ్వనిన్॥ ౬౬౮॥

తే. హెచ్చుదశకంధరుఁడు చెఱ-దెచ్చినట్టి।
ఖచరకాంత లందఱు సంతఁ-గట్టిపెట్టి।
యంతరంగంబులమహిజా-కాంతఁగూర్చి।
చింతనొందుచు రేఁక వేఱ-చెప్ప నేల॥ ౬౬౯॥

వ. అనిపలికి రామచంద్రుం గనుంగొని॥ ౬౭౦॥

క. జగతీసుతసంతోషా।
భిగమఘనచకితకుఁబత్య-భిక్షావాప్త్యఁ।
బుగఁజాడాయణోయొసఁగెం।
జగదీశ్వరచూడుమనిపా-సఁగఁజేరిడినన్॥ ౬౭౧॥

క. మణిఁగాంచిజనకకన్యా।
మణిఁగాంచినయట్లుపొంగి-మహివిభుఁడున్ భో।
మణివంశజాండు సద్గుణ।
మణిలక్ష్మణుఁగాంచిమధుర-మందహృదూర్తిన్॥ ౬౭౨॥

గీ. రత్నగర్భాతనయశిరో-రత్నమిట్లు।
బంధురతరయుంగ నిజభార్య-పరమదుఃఖ।
భరితయైయుండ నోర్చితే-ప్పగిదిగలన।
హృదయుఁదపటించు నసుఁదూలు-చేవెంబత్స॥ ౬౭౩॥

వ. అని పలికి కన్నీరొలుక నూరకున్న యన్నం గనుంగొని సుమిత్రా
పుత్రుండు విషాదం బడర నిట్లనియె॥ ౬౨౪॥

క. అవనిజయు మృత్యుసంగ।
త్యవిహీనతఁ బెంపుదూలు-టది నూచించెన్।
ధవదంగుళోపలాలిత।
మవనిమ్మణితోంటెయట్ల-నలరమిఁగంటే॥ ౬౨౫॥

క. పమ్మతవుచెయిదిరక్షు।
స్పద్యోపవనోపవాస-సంస్థితివలసెం।
బత్మ్రాలయోపమకున।
వృద్వధునికకిట్టుదిక్కు-మాలికటకటా॥ ౬౨౬॥

క. అనివగచుచున్న తమ్మునిఁ।
గనుఁగొని రాముండు శోక-గద్గదకంఠం
బున నేడ్చె ధరణిసుతఁ దే।
రాఁ-నితరణిసుతుండుఁగూఁకి-కొనిశోకింపన్॥ ౬౨౭॥

వ. తదనంతరంబున హనుమంతుని పలికిన శాంతవచనంబుల నందఱుం దె
లివిఁ బొంది రమ్మహీ విభుండు పవనపుత్రుం బ్రియవచనంబుల నభి
నందించి॥ ౬౨౮॥

మ. బహునక్రోద్భటతుంగభంగవిచల-త్పాథోధి లంఘించి దు।
ర్వహగర్వస్థితి నక్షయాదిదనుజ-వ్రాతంబు ఖండించి తి।
ద్గ్రహసాధాదికమూర్తవాలకలితా-గ్నిజ్వాలఁ జక్రాఁడియ।
మ్మహిపుత్రీశుభవార్తఁ దెచ్చితివిహా-మాన్యుండ వే పావని॥ ౬౨౯॥

క. శ్రోణీసుతవార్తఁ జెలి।
క్షోణీకృతమర్యాదను మఁ-జింతించెదుము।
ప్రాణములనిలిపితివిజగ।
త్ప్రాణాత్మజ కమినిన్నుఁ-బ్రస్తుతిసేయన్॥ ౬౩౦॥

క. అనిమతిఁ బవనతనయుం|
గొనియాడె రామవిభుఁడు-కుముదరిపుజాఁడ.ం|
గొనియాడె లక్ష్మణుండుం|
గొనియాడెం బ్లవగతతియుఁ-గొనియాడెఁ గడున్॥ ౬౭౧॥

మ. తనునిట్లందఱు సన్నుతింపఁగ జగ-త్త్రాణాత్మజన్ముండు రా|
మనరేంద్రుండు ముదంబుఁగాంచి యిట్లని యెనా-త్మప్రతిలంకాపురి
స్థనవాఃఖ్యాబ్ధిమునింగియుండఁగను పే-తావృత్తి గాదింకనా|
లోకానుఁడంభోధిదరింపరావణుఁగుశీ-లుంబట్టిపాలార్చఁగన్॥ ౬౭౨

క. అనియిట్లనిలతనయుఁ జె|
ప్పినపనికను కూలులగుమః-బృగుహర్షాబ్ధి|
మ్మునిఁగిరని చెప్పి వెండియు|
ననుమోదరసార్ద్రహృదయుఁ-డై యిట్లనియెన్॥ ౬౭౩॥

ఆశ్వాసాంతము.

మత్తేభఖండగర్భితసీసపద్యము.

స-జలమేఘాకృతి-|సాధుపోషణరతీ,-|
పావనాగమోద్య-స్తు-తి|మహేశ|
స-లలితానందద-|పాదపాంచితపదా,-|
లావణ్యనాభిన-దా-క్షితిధర|
ప్ర-బలదైత్యోత్కర-|పర్వతాశనికరా,-|
పాపాఖువర్వీశ-రా-పరేశ|
య-ఖిలబాధావహ-|హారిసద్గుణగుహా,-|
కీశోత్తమసౌఖ్యావ-హా|శశిముఖ|
విమలయశఃపండితావన-|సమరవిజయ|
చక్రహస్త-సర్వాత్మక-సా|రమకుట|

10273